9 101 6

ATLAS
COSMOGRAPHICUS
MAJOR,
sistens
MUNDUM UNIVERSUM,
tam
COELUM,
Quod consideratur quoad ejus motum atque magnitudinem immensam secundum Hypotheses celeberrimorum Astronomorum
NICOLAI COPERNICI et TYCHONIS de BRAHE,
quam
TERRAM,
Aquis undique cinctam.
Præmissâ
brevi Introductione
ad
GEOGRAPHIAM
1. *Mathematicam*, in relatione videlicet ad Sphæram cœlestem,
2. *Physicam*, in consideratione Partium naturalium, Aquæ scilicet atque Terræ,
3. *Historicam*, in explicatione Monarchiarum, Regnorum aliorumque statuum & diversarum Religionum.

perspicuè tradita
à

DN. JOHANNE GABRIELE DOPPELMAJERO,
Cæsar. Leopold. Carolin. Acad. Natur. curios. nec non Reg Boruss. Societatis Scientiarum Membro, ac Mathes. P.P. Ord. Norib.

cum
Ducentis tam Astronomicis quam Geographicis Tabulis, in quibus ex probatissimis hujus Seculi Autoribus omnium hactenus Terra atque Mari detectarum regionum delineatio continetur,
editis
à

JOHANNE BAPTISTA HOMANNO,
S. Cæs. Maj. Geographo & Reg. Boruss. Soc. Scient. Membro.



NORIBERGÆ,
EX OFFICINA HOMANNIANA.
Cum Privilegio S. Cæs. Majest.
Typis JOHANNIS ERNESTI ADELBULNERI.

INTRODUCTIO
in
GEOGRAPHIAM.

TOtam hujus Universi machinam excommuni hominum sententia in duas partes, Cœlum scilicet atque Terram, dividi, nemo est, qui ignorat. Et quamvis reperiantur non pauci, quibus partitio hæc nimis videtur absurda, quod terra ad immensitatem cœli vix suppleat spatium exigui puncti physici, non tamen penitus improbandam judico, si, quantum notitiæ tam de Cœlo quam de Terra sibi per industriam acquisiverit mens humana, curatius pensitamus. Quemadmodum autem utraque pars multa continet notatu digna scituque necessaria, ita fieri non potuit, quin ex earum consideratione duplex nasceretur scientia, quarum altera, de cœlo agens, Astronomia, altera, terram contemplans, Geographia vocari cœpit.

Nostri nunc est instituti, partem hujus Universi posteriorem, terram nempe, paulo intimius perlustrare, cœli tractationem ad aliud tempus reservantes.

Quotidianâ constat experientiâ, terram nostram comprehendi partibus liquidis atque siccis, unde Geographia in genere dici optimo jure poterit descriptio globi terraquei; in speciali autem harum terræ partium consideratione illa tantum Geographiæ propriè sic dictæ nomen sibi vindicabit, quæ agit de partibus terræ siccis, altera vero partes terræ liquidas explicans, Hydrographiæ titulo erit notanda.

Geographia igitur generalis considerat totam terram ejusque partium affectiones, quatenus scilicet istæ vel ad cœlum, vel ad terram, vel ad historicam aliquam descriptionem referuntur, unde tripliciter quoque dividi solet Geographia, videlicet in mathematicam, naturalem & historicam. De quibus breviter in sequentibus.

LIBER I.
de
GEOGRAPHIA MATHEMATICA.

GEographia Mathematica dicitur, quæ beneficio quarundam disciplinarum Mathematicarum, Astronomiæ præcipue, per puncta, lineas & circulos demonstrat rationem sive constitutionem partium terrestrium cum partibus cœli respondentium.

Hæc tanquam basis reliquarum summo studio excolenda, utpote sine quâ nec in naturali, nec in historica Geographia felix ex voto successus expectandus.

Caput I.
De Figura Terræ.

QUoniam præcipua, quæ in Geographia mathematica proponuntur, ex figura terræ demonstrari debent, idcirco maximè necessarium ducimus, ut ex certis atque infallibilibus principiis vel argumentis istam terræ figuram statim ab initio probemus. Quam varias & ridiculas hac de re foverint opiniones quidam ex Philosophis veterum, dici vix potest; libet tamen ex multis nonnullas enarrare. Anaximander & Leucippus figuram terræ cylindricam statuerunt. Cleanthes autem similem dixit cono duplicato, cujus bases sibi mutuo insisterent, summitates vero esse polos terræ. Quidam cum Heraclito assimilarunt terram concavo vasi, ne maria possint effluere; Anaximenes vero cum Empedocle crediderunt, terram esse superficiem rotundam de basi ingentis Cylindri: Horum opinioni adhuc hodie non pauci ex plebe vulgi, aliique Geographiæ atque Astronomiæ imperiti adstipulantur, existimantes, terram esse planum quoddam, cujus terminis cœlum insistat, & quia terra mari cingatur, veras esse Poëtarum antiquorum fabulas, Solem scilicet matutino tempore cum stellis ascendere ex Oceano, nocte vero ingruente eidem immergi, ac fessos diurnis laboribus artus ibidem quasi refrigerare.

Non desunt tamen ex Philosophis antiquis, quorum Opinionem cum experientia seculi nostri melius conspirare certum est, dum Parmenides quingentis ante Christum natum annis, & ante hunc quoque Thales globosam seu sphæricæ figuræ terram esse crediderunt. Quibus & fidem adhibuerunt alii sapientiores Ethnici, hinc Poëta Ovidius libro quarto Fastorum egregiè canit:

Terra pilæ similis, nullo fulcimine nixa,
Aëre subjecto tam grave pendet onus,
Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem,
Quique premat partes, angulus omnis abest.
Arte Syracusi suspensus in aëre clauso,
Stat globus, immensi parva figura poli.
Et quantum à summis, tantum succesit ab imis
Terra: quod ut fiat, forma rotunda *facit.*

Nostro itaque seculo omnes Philosophi, Astronomi atque Geographi ex rationibus evidentibus unanimi consensu statuunt, terram absque dubio esse rotundam, vel ad minimum à sphærica figura parum recedere; sunt enim ex Neotericis quidam, asserentes, terram non præcisè & ex omni parte sphærice rotundam esse, nam planum telluris secundum longitudinem axis sectæ non esse circulum, sed ellipsin; cujus major diameter coincidat cum axe telluris, in quo tamen alii dissentiunt, qui majorem diametrum per Æquatorem terræ transire, minorem vero, axem telluris exhibere statuunt. Quicquid sit, si vel maximè secundum hanc hypothesin esset aliqua diametrorum differentia, illam tamen cum doctissimo Newtono adeo insensibilem credimus, ut nihil exinde rotunditati telluris derogetur.

Argumenta pro stabilienda terræ rotunditate partim ex observationibus cœlestibus, partim ex terrestribus, desumuntur. Notissima è cœlestibus hæc sunt:

1.) Quia umbra terræ in eclipsibus lunaribus semper apparet rotunda, hanc à nullo alio, nisi rotundo corpore, oriri certum est.

2.) Quia proficiscentibus sive terra sive mari à meridie versus septentrionem, vel à septentrione versus meridiem semper alia elevatio poli & diversa solis altitudo ejusdem diei in diversis regionibus occurrere solet, quod nulla alia nisi figura sphærica præstat. Idem accidere tendentibus ab Occidente ad Orientem, testatur experientia, quippe occidentales populi tardius observant orientem solem & stellas quam orientales, unde & versus has plagas terram esse rotundam confirmatur.

Ex observationibus terrestribus sequentia argumenta veniunt notanda.

1.) Quia omnes navigationes secundum hanc hypothesin, terram scilicet esse rotundam, & ad resolutionem Triangulorum sphæricorum institutæ, feliciter successerunt, quod fieri non potuisset, si terræ corpus non esset sphæricum.

2.) Quia nautæ, quo magis à terra recedunt, eo magis ipsis occultantur inferiores montium vel turrium in vicinia littoris existentium partes; è contrario autem ad portum tendentibus summitates montium citius deteguntur, cujus incrementi vel decrementi nulla alia causa nisi terræ rotunditas esse potest.

Quæ autem hactenus de Terræ rotunditate dicta sunt, non mathematicè, sed physicè sunt interpretanda, si quidem tot altissimi montes vallesque profundissimæ superficiem telluris omnino reddunt inæqualem, quia tamen illi ad totam terræ molem nullam habent proportionem, hinc hos non magis ejus rotunditati, quam tuberculos in malo aurantio, obstare certissimum est.

Ca-

Caput II.

De Punctis atque Lineis, quæ intra Terræ Globum concipiuntur.

UT exactè situs terræ partibus cœli respondeat, & exinde determinari possit, quænam regiones sint torridæ, quænam temperatæ, quænam frigidæ, quinam populi eodem tempore easdem vel contrarias habeant anni partes, quibusnam eodem vel diverso tempore sit meridies, in quibus locis longiores numerentur dies, & quæ his sunt similia, necesse est, ut Geographia è disciplina Astronomica varia puncta, lineas & circulos tam intra, quam extra terræ globum notandos depromat. Nos itaque in hoc capite puncta & lineas intra terræ corpus imaginatione concipiendas considerabimus, puncta & circulos in superficie ejus notatu dignos in sequentibus monstraturi.

Equidem innumera puncta, lineæ atque circuli tam intra quam extra tellurem statui possunt, at vero, in quantum inservire possunt studio geographico, non pluribus quam unico puncto & quatuor lineis intra Terram opus habemus. Sunt verò ista 1.) Punctum, quod centrum terræ est 2.) Diameter terræ. 3.) Axis terræ. 4.) Axis ecliptiæ. 5.) Axis horizontis.

Centrum Terræ est illud punctum, quod in ipsius mediculio constitutum concipimus, ex quo omnes ad superficiem ductæ rectæ lineæ inter se sunt æquales, quarum quælibet semidiametrum efficit; cæterum illud punctum in determinandis Semidiametris terræ atque majoribus circulis (de quibus infra) tanquam ex ipsorum centro egregium præstat usum.

Diameter terræ est linea recta ab una extremitate terræ ad alteram per centrum ducta, per quam non solum circumferentiam, sed ex hac quoque superficiem, denique etiam soliditatem terræ supputamus.

Inter omnes diametros intra terram concipiendas, tres præcipue, quas Axes vocamus, merentur notari.

1.) Diameter tendens accuratè versus septentrionem ac meridiem, vocatur axis terræ, qui suis extremitatibus in superficie telluris designat duo puncta, quæ Poli vocantur, circa quos cœlum & stellæ moveri videntur.

2.) Diameter, quæ suis extremitatibus in globo describit circulos polares, vocatur axis ecliptiæ.

3.) Diameter per verticem sive Zenith cujuscunque loci & per oppositum Nadir transiens, appellatur axis horizontis.

Caput III.

De Punctis in superficie Globi terrestris concipiendis.

DEcem sunt Puncta, quæ in superficie telluris considerari merentur.

Ex his quatuor vocantur *primaria*, quatuor *secundaria*, & duo *verticalia*.

Primaria vocantur, quia per illa primarias mundi plagas, Orientem videlicet, Occidentem, Meridiem atque Septentrionem notamus.

Et duo quidem horum primariorum sunt immobilia, duo vero mobilia.

Duo immobilia sunt, quæ in septentrione & meridie constituta, idem quod poli præstant.

Poli autem vocantur à Græco πόλειν, vertere, circa quos nempe totum systema cœleste viginti quatuor horarum spatio circumagi videtur.

Polus in plaga septentrionali dicitur Arcticus, à Græco ἄρκτος, per quod innuitur sidus ursæ, quia nempe Polus iste proximus est stellæ ultimæ in cauda ursæ minoris. Alter vero in plaga meridionali, quia versatur in loco cœli oppositio, vocatur Antarcticus.

Duo puncta mobilia illa dicuntur, quæ directè ad Orientem & Occidentem constituta; toties vero versus hac plagas mutabilia, quoties meridiani locorum mutantur.

Hæc verò sunt propriè puncta orientalia & occidentalia, in quibus sol in æquatore constitutus, diem atque noctem æqualem reddens, oriri vel occidere solet.

Quia vero singulis diebus solem in alio puncto oriri & occidere constat, idcirco adhuc quatuor puncta *secundaria* & quidem, quæ in tropicis deprehenduntur, sunt commemoranda, Ortus nempe æstivus & Occasus æstivus, item Ortus hybernus & Occasus hybernus.

Ortus & Occasus æstivus sunt illa puncta, in quibus tempore æstatis longissimus dies est, cum sol oritur & occidit.

Ortus & Occasus hybernus sunt puncta, in quibus oritur atque occidit sol tempore hyberno, quando dies est brevissimus.

Quatuor hæc secundaria puncta optime observantur sole in Tropicis existente, quippe qui motum ipsius apparentem terminant. Vnde apud omnes, qui intra æquatorem & polum arcticum habitant, Ortus & Occasus æstivus in Tropico Capricorni notandus: populi vero intra æquatorem & polum antarcticum sitæ inverso modo in Tropico Capricorni Ortum & Occasum æstivum, in Tropico vero Cancri Ortum & Occasum hybernum considerant.

Præterea puncta hæc tam primaria quam secundaria varios in superficie telluris produnt usus. Primò enim ex his situs unius loci ad alium commode potest exhiberi. Horum ope possumus dein delineare varias ventorum species in pyxide nautica, quod plurimum conducit navigationi. Tertiò quoque per elevationem puncti septentrionalis, atq; meridionalis sive Poli Arctici & Antarctici supra Horizontem invenitur latitudo cujuscunque loci. Tandem verò omnes Geographi in tabulis suis punctum septentrionale pro norma habeant necesse est, ita ut pars illarum superior septentrionem, inferior meridiem, dextrum latus Orientem, sinistrum vero Occidentem respiciat.

Puncta verticalia, quæ Zenith & Nadir appellantur, per lineam rectam sibi invicem opponuntur.

Zenith est punctum, quod vertici nostro imminet; quoties ergo mutamus locum, toties aliud quoque Zenith statuendum.

Nadir est punctum, infra pedes nostros verticali oppositum, & Antipodum Zenith, quemadmodum vice versa ipsorum Nadir nostrum Zenith appellari debet.

Præstant usum hæc duo Puncta verticalia cum in determinandis Polis Horizontis, tum in regionibus indagandis, quarum incolæ verè sunt Antipodes, tum etiam in Meridianis designandis.

Caput IV.

De Circulis in superficie Globi terreni utiliter concipiendis.

DEcem numeramus circulos in superficie Globi terraquei animo conceptos, quos omnes tamen triplici modo considerare oportet.

Etenim vel ad ipsorum magnitudinem, vel ad situm, vel ad mutabilem aut immutabilem locum respiciendum.

Ratione magnitudinis quidam vocantur circuli majores, quidam minores.

Circuli majores sunt, qui per centrum terræ transeuntes inter se sunt æquales, & non tam terram quam se ipsos in duas æquales partes dividunt.

Circuli minores sunt, quorum centrum à centro terræ diversum est, eam in duas inæquales partes secant, adeoque magnitudinis ratione circuli inter se inæquales sunt.

Circuli majores sunt numero sex: Horizon, Meridianus, Æquator, Ecliptica, & duo Coluri; Minores vero quatuor, duo Tropici & duo Polares.

Ratione situs quidam ex decem illis circulis sunt inter se paralleli, quidam non.

Paralleli sunt quinque: Æquator, duo Tropici, & duo Polares. Reliqui vero quinque, Horizon nempe, Meridianus, Ecliptica & duo Coluri diverso & inæquali tramite procedunt.

Ratione mutabilis & immutabilis loci aliquot sunt mobiles, reliqui immobiles.

Mobiles dantur duo: Horizon & Meridianus: Immobiles octo: Æquator, Ecliptica, duo Coluri, duo Tropici & duo Polares, quippe qui semper, ubicunque sis terrarum, eundem occupant locum.

1. De Horizonte.

Horizon est circulus major mobilis, mundum visibilem in superum & inferum Hemisphærium dividens. Sciendum autem, duplicem esse Horizontem, alterum sensibilem, alterum rationalem sive astronomicum.

Horizon sensibilis est illa terræ pars, quæ visu nostro terminatur, imperfectus quidem est & parvo describitur circulo, quoniam ob terræ rotunditatem ulteriora effugiunt aciem oculorum; nihilominus hic ipse præ altero meretur nomen Horizontis; ipso vocabulo græco terminationem indicante.

Horizon rationalis est circulus major per centrum terræ transiens, cujus Poli sunt Zenith & Nadir.

Cum Horizon cum puncto verticali respondeat, necesse est ipsum semper mutari, & tot esse Horizontes quot numerari possunt puncta verticalia, nihil tamen impedit, quo minus omnes ad tres classes reducantur, & ad primam quidem Horizon rectus, ad secundam Horizon obliquus, ad tertiam vero Horizon parallelus referatur.

Horizon rectus est, cujus poli in Æquatore constituti, hic per quatuor puncta cardinalia transiens secat Æquatorem ad angulos rectos. Talis est in locis sub Æquatore sitis.

Horizon obliquus est, cujus poli intra Æquatorem & alterum polum cadunt, Æquatorem per angulos obliquos secant. Talis est in omnibus regionibus intra Æquatorem & Polum mundi jacentibus.

Horizon parallelus est, in quo poli Horizontis & poli Æquatoris junguntur, Horizon autem & Æquator sese non secant, sed uniuntur. Hujus incolas immediatè sub polis habitare requiritur.

Utimur Horizonte in definienda longitudine diei vel noctis, quæ est mora solis supra vel infra Horizontem,

Variat autem longitudo diei pro variatione Horizontis; etenim qui sub Horizonte recto, sive sub Æquatore degunt, perpetuum habent æquinoctium; qui autem immediatè sub polis, & in Horizonte parallelo habitant illis dies artificialis in totum semestre extenditur, sicut etiam nox, quia sol per tantum temporis spatium ibidem vel supra vel infra Horizontem circumgyratur. Quorum denique Horizon est obliquus, in specie, qui intra Æquatorem & circulum Polarem vivunt, illis crescunt dies à duodecim ad viginti quatuor horas; à Polari vero usque ad ipsum polum desinit diei naturalis divisio, die scilicet vel nocte continuo magis crescente, & in ipsis polis per sex menses durante.

Utimur etiam Horizonte in construendis Compassis & horologiis solaribus, siquidem divisio compassi nihil aliud est quam divisio Horizontis.

Tandem beneficio Horizontis investigatur Elevatio Poli sive latitudo loci, quæ est ejus distantia ab Æquatore, siquidem distantia Æquatoris à nostro Zenith æqualis est distantiæ Horizontis à polo.

2. De Meridiano.

Meridianus est circulus major mobilis per polos mundi & polos Horizontis transiens, adeoque per Zenith & Nadir, Horizontem ad angulos rectos secans.

Vocatur Meridianus, quia in locis sub eodem Meridiano sitis, si sol hunc circulum attingit, Meridies est, sicut is in opposita parte mediam noctem incolis designat.

Jam vero, prout poli Horizontis tam versus Orientem quam versus Occidentem infinitè variabiles sunt, ita etiam infinitus Meridianorum est numerus, quippe qui semper per istos polos transeunt. Astronomi tamen centum & octoginta Meridianis, sive trecentis sexaginta semi-meridianis, contenti, Æquatorem in tot partes dividere, & è quinto quovis vel decimo, vel decimo quinto gradu, pro magnitudine scilicet globi vel tabulæ, ne confusio oriatur, Meridianum circulum ducere solent.

Quisnam vero ex illis Meridianis primus sit, à quo nempe initium supputationis sit capiendum, nondum satis liquet, quilibet enim hactenus pro suo lubitu primum sibi finxit Meridianum, de quo infra pluribus agendum.

Utilitas hujus circuli in globo terrestri in eô consistit, ut 1.) monstret elevationem Poli & distantiam Æquatoris à Zenith, sive latitudinem loci, quia Meridiani arcus intra Æquatorem & Zenith constitutus æqualis est arcui Meridiani intra Horizontem & Polum contento.

2.) Ut tam meridiem, quam mediam noctem omnibus sub isto Meridiano habitantibus indicet.

3.) Ut ostendat initium die astronomici, qui semper à meridie incipit & principium diei per computationem communem, qui à media nocte inchoatur.

4.) Ut accurate sciamus dimidiam moram solis supra Horizontem.

5.) Ut in quovis loco monstrari possit, quænam regiones vel eôdem vel diverso tempore meridiem habeant, & quota diei hora ubivis terrarum sit.

6.) Ut latitudo loci & per hanc ejus longitudo etiam ex parte inveniatur.

3. De Æquatore.

Æquator est circulus major æquali spatio à polis mundi distans.

Appellatur Æquator sive circulus æquinoctialis, quia sole ad illum perveniente, quod bis in anno fieri solet, in omnibus terræ partibus intra Æquatorem & Polos sitis, diem atque noctem reddit æqualem, quod æquinoctium dicitur. Nautæ hunc circulum vocant lineam, quia est circulus primarius, in tabulis geographicis per lineam exprimitur.

Cæterum & hic circulus non exigua præstat commoda.

1.) Monstrat in omnibus terræ partibus puncta ortus & occasus veri.

2.) Quia ab hoc circulo in determinanda locorum latitudine sumendum est initium numerationis versus polos, idcirco tanquam fundamentum inveniendæ latitudinis merito æstimandus.

3.) Inservit inveniendæ longitudini locorum, sive distantiæ à primo Meridiano.

4.) Designat in Ecliptica, duo puncta, in quibus dum sol versatur, contingunt æquinoctia in omnibus terræ partibus intra Æquatorem & Polos constitutis. Sub ipsis vero polis tunc temporis initium est diei vel noctis durantis per spatium semestre, ita ut ingruente sub Polo Arctico die sex mensium, eodem tempore nox sex menses duratura sub polo Antarctico inchoëtur, & vice versa, nocte in polo Arctico incipiente, diescat in polo Antarctico.

5.) Monstrat terrarum incolis initium veris & autumni, quando scilicet sol bis per annum Æquatorem ingreditur, sed cum hâc vicissitudine, ut si cis Æquatorem ver floreat, tunc trans Æquatorem sit autumnus, & contra, existente vere trans Æquatorem, tunc populi cis Æquatorem autumno fruantur.

6.) Æquator est norma & regula temporis, de quo in Astronomia multa proponuntur.

4. De Ecliptica.

Ecliptica est circulus major, Æquatorem oblique secans, cujus poli non conveniunt cum polis mundi, sed in circulis polaribus existunt.

Hic circulus à multis appellatur orbita solis, quia nempe sol perpetuo sub hâc per duodecim signa cœlestia incedit.

Ecliptica autem vocatur, quia luminaria solis & lunæ in ea vel conjuncta vel opposita deficiunt, atque in hac Eclipses patiuntur.

Geographi hunc circulum in globis terrestribus atque tabulis generalibus intra duos Tropicos simul designant, utpote cujus beneficio, prout patet ex doctrina sphærica, multa problemata concinne solvi possunt.

5. De Coluris.

Coluri sunt duo circuli majores, se invicem in polis mundi ad angulos rectos secantes,

Horum alter vocatur colurus æquinoctiorum, alter vero colurus solstitiorum.

Colurus æquinoctiorum dicitur, quia Æquatorem atque Eclipticam in principio Arietis & Libræ, hoc est, in punctis æquinoctialibus secat.

Colurus solstitiorum ideo nominatur, quia Eclipticam atque Tropicos in punctis solstitialibus, in principio scilicet Cancri & Capricorni secat.

Hinc duo isti coluri Eclipticam dividunt in quatuor partes æquales, insimulque indicant quatuor puncta primaria, quæ constituunt initium quatuor anni tempestatum. In punctis enim æquinoctialibus oritur ver atque autumnus, in punctis vero solstitialibus æstas atque hyems sua capiunt primordia.

Hæc tamen de nostro Hemisphærio sunt intelligenda, in altero enim disparem atque contrariam rationem obtinere superius jam dictum est.

6. De Tropicis.

Tropici sunt duo circuli minores, æquali spatio ab Æquatore distantes.

Horum alter vocatur Tropicus Cancri, alter vero Tropicus Capricorni.

Tropicus Cancri dicitur, quia sol in hoc circulo existens tangit initium signi Cancri, insimulque cursum versus Æquatorem incipit flectere.

Tropicus autem Capricorni vocatur, quia sol pertingens ad hunc circulum, ingreditur signum Capricorni, nec ulterius descendendo, iterum versus Æquatorem recurrit. A vertendo ex Græco Tropici nomen habent.

Vocantur etiam circuli solstitiorum, quia Sol in his per aliquot dies persistere videtur, eosdemque æquales reddere. Respectu nostri Hemisphærii Tropicus Cancri posset dici Tropicus septentrionalis Tropicus vero Capricorni Tropicus australis, & vice versa.

Hi Tropici cingunt certum spatium, ultra quod sol nunquam procedit, & vocatur Zona torrida. Designant simul in Ecliptica illa duo puncta, in quibus contingunt solstitia, sive longissimus & brevissimus dies, suntque maximæ solis decinationis ab Æquatore versus Polos indices, quæ $23\frac{1}{2}$. gradibus absolvitur.

7. De Circulis Polaribus.

Circuli Polares sunt duo circuli minores, quos Poli Eclipticæ (hinc etiam Polares vocantur) circa Polos mundi describunt. Hi sunt paralleli Tropicis atque Æquatori, & in tantum a Polis mundi, quantum Tropici ab Æquatore, distant.

Circulus Polaris circa polum Arcticum ductus, dicitur polaris arcticus, s. septentrionalis respectu nostri, alter circa polum Antarcticum vocatur polaris antarcticus sive meridionalis.

Hi circuli monstrant polos Eclipticæ, includunt Zonas frigidas, & Zonas temperatas ab his secernunt.

Caput V.

De Divisione terræ in certas Plagas.

Explicata hactenus in superficie Globi terrestris puncta, lineæ atque circuli, ansam dederunt Geographis non sine fructu considerandi variis modis, atque ulterius distinguendi terram, id quod nobis quoque in hoc & sequentibus capitibus faciendum incumbit.

Quod attinet ad divisionem primam, oritur illa ex supra dictis quatuor punctis cardinalibus, cum scilicet Horizon cujuscunque loci ex puncto Zenith, tanquam centro, dividitur in quatuor plagas mundi cardinales, Septentrionem scilicet, Meridiem, Orientem & Occidentem.

Inservit hæc divisio ad exprimendum regionum situm respectu aliarum, quod non exiguam in addiscenda Geographia præstat utilitatem. Variat enim situs locorum, prout variat alter locus, ad quem refertur. Sic Germania respectu Helvetiæ atque Italiæ est septentrionalis, respectu Galliæ orientalis, respectu maris Baltici est australis, & respectu Poloniæ atque Hungariæ occidentalis. Vel sic: si consideramus Germaniam, versus Septentrionem est mare Balticum, versus Orientem Polonia & Hungaria, versus Meridiem Helvetia atque Italia, & versus Occidentem Gallia.

Eodem modo consideramus omnes terræ partes respectivè, ad nos scilicet relatas, secundum quatuor mundi plagas, siquidem hâc ex causa, quæ in Asia sunt regiones, orientales, vel in specie Indiam, Indiam orientalem, quia respectu nostri versus Orientem sita est, appellamus, novam vero terram, sive Americam dicimus Indiam occidentalem, quia respectu Europæ versus occidentem sita. Simili ratione terra Magellanica, aliæque meridionales, Nova Zembla, Grönlandia, Spitzberga sunt regiones septentrionales.

Hæ quatuor mundi plagæ cardinales hodie à benè multis, præcipuè nautis, in plures alias secundarias subdividuntur, ad accuratiorem ventorum cognitionem, quarum numerus à quibusdam ad 32. ab aliis ad 64. extenditur, harum scilicet ope verus datæ regionis situs multò certius, imò etiam Phænomeni cujusvis cœlestis locus exactius exhiberi potest.

Caput VI.

De Divisione terræ in varia Hemisphæria.

Etsi Globus Terrestris ab omnibus prædictis sex Circulis majoribus dividatur in duo Hemisphæria, quia vero duo Coluri Meridianorum vicem sustinent, insuper Globi per Eclipticam in duas partes divisio tantum Astronomiæ inservit, ideo Geographi illa tantum Hemisphæria, quæ ab Æquatore, Horizonte atque Meridiano definiuntur, considerant.

Æquator dividit Globum terrestrem in duo Hemisphæria, quorum unum septentrionale sive Arcticum, alterum meridionale sive Antarcticum appellari solet.

Horizon dividit Globum in duo Hemisphæria, quorum alterum, quod Polum habet nostrum Zenith, vocatur superius, & quod pro Polo obtinet nostrum Nadir, dicitur inferius. Hinc nostrum Hemisphærium superius est Antipodum inferius, & Antipodum superius est nostrum inferius.

Meridianus quivis dividit Globum in Hemisphærium orientale & occidentale.

Ex prædictis Hemisphæriis illa divisio, quæ ab Æquatore producitur, perpetua est, quia Æquator semper eodem loco manet, quam vero Horizon atque Meridianus efficit, illa, quia hi circuli mobiles sunt, quovis in loco mutatur.

Caput VII.

De Divisione & Dimensione Globi terreni per certas mensuras.

Quia secundum supra dicta Globus Terræ rotundus est, ideoque varios comprehendit circulos, ex quibus Peripheria ipsius tam ab Oriente ad Occidentem, quam à Meridie ad Septentionem cognosci potest, non incongruum itaque existimarunt Geographi, hos circulos, more Geometrarum in 360. partes sive gradus, & singulos gradus iterum in 60. partes s. Minuta dividere, eò fine, ut cognita magnitudine unius gradus in mensuris consuetis, totam circumferentiam facili negotio possent invenire.

Quamvis autem multi hanc Peripheriæ dimensionem impossibilem esse crediderint, siquidem nulla mensura vel instrumentum huic applicari posset; certum tamen est, quosdam à multis jam seculis Mathematicos varios excogitasse modos, quibus circumferentiam, & ex hac soliditatem terræ exacte satis, elicere possent. Ad hoc vero ipsos non curiositas, sed potius necessitas impulit, siquidem sine hujus cognitione varia Problemata, tam Astronomica quam Geographica, nullo modo solvere potuissent. Primus hoc tentavit Anaximander Milesius, qui vixit A. 550. ante N.C. cujus dimensionem sequentes Mathematici usque ad tempora Eratosthenis pro norma receperunt. Eratosthenes vero adhuc majori cura circumferentiam terræ perscrutatus non tamen acurem tetigit, hunc secutus Possidonius, talem produxit dimensionem, quæ veritati maxime erat consentanea, quam & Ptolomæus aliique Geographi per plures annos approbarunt.

Ad initium seculi noni quidam erat Rex Arabum, nomine Maimon, qui per suos Mathematicos in campis Mesopotamiæ exhibuit rationem unius Gradus ad mensuram communem. Ab illo tempore permansit in eo statu res usque ad nostra, donec Professor Matheseos Lugdunensis, Snellius, omnes præcedentes operando superaret, interim etiam Angli, inter quos Norwoodus, ulteriorem inquisitionem de veritate hujus inventionis instituerunt.

Tandem quoque Galli hanc rem non reliquerunt intentatam, mandavitque Societas Regia celeberrimo Picardo, ut hujus negotii curam gereret, ad quod perficiendum laudatus Picardus ante omnia quærebat quandam planitiem, in quâ à Meridie versus Septentrionem rectâ viâ absque impedimento per spatium multorum milliarium procedere posset, talem inveniebat non procul Lutetiis versus Picardiam, ubi nec sylva, nec mons alicujus momenti reperiebatur, intra Sourdon & Malvoisine sitam, quæ loca 32. milliaribus Gallicis, vel 19. Germanicis à se invicem distabant, & ferme sub uno erant Meridiano. Ad dimetiendam magnam hanc distantiam tredecim definiebantur stationes & tredecim triangula haud exigua, id quod quidem magno labore, feliciter tamen, successit: tunc ope calculi patebat lineam Meridianam intra Sourdon & Malvoisine deprehendi & distantiam horum locorum à se invicem constare 68347. perticis Gallicis, quas Toises appellant; inventâ dein Differentiâ Elevationis Poli horum locorum, quæ constituebat in hac distantia 1. Gradum, 11. Minuta, 57. Secunda, hinc concludebatur, unum Gradum suppeditare 57060. hujus generis perticas, mensuram Milliaris Gallici, quorum 25. constituunt unum Gradum, esse 2282. perticarum.

Elapsis aliquot annis jussu Regis quædam Membra Societatis lineam Meridianam Observatorii Parisiensis tam ad Meridionalem

dionalem quam septentrionalem terminum prolongabant, dimetiebantur eam quoque summa, qua poterant, industria. Ad Meridiem stabat Cassinus, ad Septentrionem verò D. de la Hire; tandem è dimensione hac patuit, lineam Meridianam cum Picardina exactè convenire, quo facto judicare poterant Peripheriam terræ, multiplicatis scilicet 360. Gradibus cum supra dictis 57060. perticis, & his iterum multiplicatis per 6. pedes, efficere 123249600. pedes Parisienses

Si quis hanc dimensionem circumferentiæ terrestris in mensura Germanis notâ expiscari desideraret, hoc commode per pedes & perticas Rhinlandicas præstabit, siquidem nota est Proportio pedis Gallici & Rhinlandici quæ est ut 720. ad 696. Instituta jam computatione patebit peripheriam terræ constare 119141280. Pedibus Rhinlandicis, sive 9928440. perticis Rhinl. Gradus igitur constituit 330948. pedes, sive 27579. perticas, & milliare Germanicum $22063\frac{1}{2}$. pedes, sive $1838\frac{7}{12}$. perticas ejusdem mensuræ.

Cognita terræ peripheriâ facili labore è Principiis Geometricis ipsius quoque Diameter derivatur, quæ 3159049. perticas Rhinlandicas, h. e. 1718. milliaria Germanica, sive numero rotundo 1720. constituit. Porro ex peripheriâ & Diametro tota superficies eruitur, quæ per calculum Geometricum 3136429356145. perticas Rhinlandicas quadratas sive 9288000. milliaria Germanica prodit. Tandem quoque ex his datis atque notis patebit tota Terræ soliditas, circa quam calculus immensum numerum nempe 1651362867406895o447. Rhinlandicarum cubicarum perticarum, sive milliarium Germanicorum cubicorum 2662560000 exhibet.

Operæ pretium est in fine hujus adhuc capitis quædam dicere de variis mensuris, quibus in dimetiendis locorum distantiis Geometræ utuntur, ut earum ad se invicem proportionem cognoscamus, hasque ritè applicemus.

Minima pars alicujus mensuræ est Scrupulus sive Punctum, quod est duodecima pars grani hordeacei. Linea constat 12. scrupulis, quæ est ipsa magnitudo grani hordeacei. Duodecim tales Lineæ conficiunt Pollicem, & 12. Pollices pedem.

Pede Leidensi vel Rhinlandico in mille partes diviso, harum partium Amstelodamensis 904. Hafniensis $1008\frac{1}{2}$. Londinensis 970. Dantiscanus 914. Viennensis 1020. Suecicus $946\frac{1}{2}$. Venetus 1107. Parisiensis 1035. Argentinensis 922. Noribergensis 968. Bremensis. 934. continet.

Præter dictas mensuras etiam aliæ majores consideratu dignæ sunt.

Passus communis est $2\frac{1}{2}$. Pedum.

Duo passus communes sive quinque pedes efficiunt passum Geometricum.

125. Geometrici sive 250. passus communes constituunt stadium.

1000. Passus Geometrici dant Milliare Italicum.

1250. Passus Geometrici exhibent Milliare Anglicanum.

2500. Passus Geometrici Milliare Gallicum commune.

3000. Polonicum. 3400. Hispanicum. 4000. Germanicum. 5000. Svecicum & Helveticum. 6000. Hungaricum.

Ex hoc fundamento Gradus cælestis 60. Italica, 48. Anglica, 25. Gallica. 20. Polonica, $17\frac{1}{2}$. Hispanica, 15. Germanica, 12. Svecica, & Helvetica & 10. Hungarica milliaria complet, quo posito facile peripheria, diameter, superficies atque soliditas Terræ in his mensuris exprimi poterit.

Caput VIII.

De Divisione Terræ in Zonas.

Quotidiana solis declinatio ansam dedit dividendæ superficiei Telluris in Zonas, nam sol nunquam perpetuo in uno cœli puncto permanet, sed declinat & motu suo orbitam, Eclipticam nempe, quæ Æquatorem in duobus punctis diametraliter secat, describit, ita ut maxima declinatio sit 23. Graduum cum dimidio. Hæc vero solis mutatio non fortuito & sine causa, sed ex singulari Creatoris providentia atque sapientia proficiscitur, ex hac ratione vicissitudines temporum atque variationes tempestatum ad communem hominum utilitatem in toto terrarum orbe oriuntur.

Experientia docet, pro diverso solis situ diversos quoque in terra caloris atque frigoris esse gradus; hinc triplices dicimus esse Zonas, in quarum primâ calor maximus, in secunda frigus intensissimum, in tertiâ utrumque mixtum adeoque aër temperatus est.

Has Zonas distinguunt in Globo supra descripti circuli, duo Tropici, & duo Polares, ut torrida, frigidæ atque temperatæ Zonæ accurate dignosci queant. Hi quatuor circuli totam terræ superficiem in quinque partes dividunt, quarum una Zona torrida, duæ temperatæ & duæ frigidæ appellantur.

Zona torrida, in qua calor maximus, medium terræ spatium obtinet intra duos Tropicos, & ab Æquatore in duas partes æquales dividitur, unde à quibusdam, sicut olim à Polybio & Possidonio, in Zonam torridam septentrionalem & meridionalem bifariam secatur. Nec adeo absurda hæc est divisio, si nempe initium à qualitatibus regionis hujus iisdem, quamvis non eòdem tempore, ab Æquatore versus Polum utriusque partis statuatur.

Hanc Zonam veteres, incultam ac plane inhabitabilem, utpote à solis calore perustam crediderunt, cum hujus radii, dum semper intra Tropicos sol permanet, successive perpendiculariter regionibus incidant, adeoque æstum excitent maximum; sed nostro seculo meliora per experientiam edocti novimus, illam regionem non minus fertilem quam pretiosis rebus divitem esse, hæc enim singulis annis duplici æstate, adeoque duplici quoque fructuum fruitur messe, præterea optima profert aromata atque condimenta, auro atque argento abundat, insignemque gemmarum & margaritarum copiam producit, et quamvis multa deserta, sterilia & inculta in hac Zona reperiantur loca, id quod aliis quoque, etiam præter hanc, regionibus, etiam nostræ, commune est; tamen illa sterilitas non tam solis calori, quam ipsi terræ adscribenda. Posito quoque, ex multorum opinione, nimios solis ardores procreare ariditatem soli agrorumque infœcunditatem, certum tamen est, ventos ibidem, continuis motibus flantes, longiores æstatis tempore noctes nostris, pluvias, matutinos rores, aliaque, non parum reficere terræ fructus, atque adeo solis, præcipue ubi non verticalis est, intensos æstus arcere.

Zonam torridam ab utroque latere in Tropicis terminant Zonæ temperatæ, quæ ab altera parte ad Polares circulos tangunt Zonas frigidas, atque sic inter Tropicos & Polares locum habent. Harum una vocatur septentrionalis, in qua nos vivimus, inter Tropicum Cancri & Polarem Arcticum, altera meridionalis inter Tropicum Capricorni & Polarem antarcticum. Quoniam ergo inter torridam & frigidam sita est hæc Zona, sequitur, illam tam de calore quam de frigore participare, adeoque temperato cœlo frui, inque ipsius medio nec frigus intensum, nec calorem esse intolerabilem; extra vero hanc medietatem quo propior aliquis locus Zonæ torridæ, eò majori quoque flagrat æstu, & quo propior Zonæ frigidæ, eo graviori horret frigore.

Zonæ frigidæ constituuntur inter ipsos Polos & Circulos Polares. Harum denominatio ortum trahit à frigore maximo, quod ferme per totum annum ibidem dominatur, sole scilicet non multum illas regiones illustrante, habet tamen suos incolas, uti notum est de Grönlandia-Spitzberga, Nova Zembla, aliisque; an vero usque ad ipsos Polos terra sit habitabilis, hactenus propter frigus horrendum & glaciem id nautis experiri non licuit.

Ratione magnitudinis prædictæ Zonæ dividi possunt in magnam, solam torridam scilicet, duas mediocres, temperatas puta, & duas parvas, nempe frigidas.

Ex hâc differentia sequitur has Zonas tam ratione longitudinis quam latitudinis inter se inæquales esse.

Tota Zona torrida habet latitudinem 47. Graduum, hi conficiunt 705. milliaria Germanica, quorum 15. æqualia uni Gradui. Vel si hæc in duas partes æquales dividatur, quælibet harum constabit $352\frac{1}{2}$. milliaribus Germanicis. Zonæ temperatæ latitudo est 43. Graduum, sive 645. milliarium, & Zonæ frigidæ $23\frac{1}{2}$. graduum sive $352\frac{1}{2}$. milliarium Germanicorum.

Longitudines Zonarum per milliaria definitæ semper differunt, quamvis ratione graduum eædem permaneant. Quia enim hi gradus, quo magis ab Æquatore distant, eo minores deprehenduntur, licet eorum numerus semper sit 360. usque dum in Polis plane in unum punctum coëant, inde necessario sequitur, ob hoc decrementum ambitus quoque Zonarum & milliaria versus Polos decrescere.

Maximus ambitus est in medio Zonæ torridæ, scilicet in Æquatore, & constat 5400. Milliaribus Germanicis. Quod si ambitum in Tropico consideres, in quo unicus Gradus $13\frac{1}{2}$. milliaria conficit, differt ille 450. milliaribus à priori, atque adeo minor est, & tantum constituit 4950. milliaria. In Polaribus unus gradus vix 6. Milliaria complet, igitur ambitus ibidem est 2154. milliarium, minor ergo 2796. milliaribus, quam in Tropico, & minor 3246. mill. quam in Æquatore.

Ex quibus omnibus patet, Zonas torridas ab uno latere 5400, ab altero 4950, temperatas in uno extremo 4950, in altero 2154, Frigidas vero ab una tantum parte 2154. milliaribus terminari.

Area omnium harum Zonarum sequens per calculum græodeticum elicitur: Tota torrida 3703590. Temperata quælibet 2407032. & quævis frigida 385173. Milliaria quadrata continet; quia autem tota terræ superficies secundum supra dicta in cap. 7. continet 9288000. milliaria quadrata, Zona igitur torrida tota tertiam partem hujus superficiei terrestris excedit, temperata superat quartam partem, utraque vero conjunctim dimidiam superficiei. Zona frigida est quam proximé vigesima quarta pars superficiei. Temperata est $1\frac{1}{5}$. vicibus minor tota torrida, utraque temperata junctim ferme quarta parte major.

Quænam vero & quot Zonarum regiones nobis sint cognitæ, si quæratur, sciendum, nullam omnino Zonam nobis penitus esse cognitam, siquidem in singulis diversos terræ tractus nondum satis detectos esse constat. Sic in nostrâ Zona, v. g. in Asia terra Jesso, in America septentrionali itidem multa loca nos adhuc latent; interim certum est, Zonam nostram, nempe septentrionalem temperatam, præ reliquis, dein vero torridam nobis esse notissimam. Nam in septentrionali frigida, præter aliquas insulas & littora, nihil, in temperata meridionali paulo plura, non tamen tam multa quam in nostra, in meridionali vero frigida plane nihil patet.

Consideratis tandem omnibus regionibus, quæ nobis cognitæ, perspiciemus, Zonam nostram temperatam fere duplum terræ respectu torridæ continere, hanc vero iterum plus terræ quam temperatam meridionalem comprehendere. De Zonis frigidis nihil certi statuitur, tanquam maximam partem adhuc incognitis. Tota autem terrarum nobis cognitarum extensio vix erit quarta pars superficiei terrestris, reliqua vero maria & loca nondum detecta complent.

Caput IX.

De Divisione superficiei terrestris ratione diversi positus Sphæræ.

Fundamentum hujus divisionis reperitur in capite præcedenti, quia diversi Sphæræ positus per Zonas, sive per quatuor circulos, qui Zonas constituunt, determinantur. Inprimis hoc loco considerandum occurrit, quænam Accidentia & Phænomena cœli habitatoribus terræ per omnes Globi positiones contingere soleant, & quidem tam ab initio, quam in medio & fine, hinc septem Sphæræ positiones exoriuntur. Ab Æquatore incipiendum, siquidem incolis ab hôc ex utroque latere æqualiter versus Polos distantibus eadem cœli Phænomena, licet non eodem tempore, accidunt, ex quò apparet, divisionem Zonæ torridæ in duas partes, in hac doctrina non esse incongruam.

Primus Sphæræ Positus sub Æquatore.

Qui sub Æquatore habitant, eumque pro Zenith habent, semper Polos in ipso Horizonte vident, & talis Sphæræ positus dicitur Sphæra recta. Omnes stellæ orientes & occidentes angulum rectum constituunt, estque in his terris perpetuum æquinoctium, & dies singuli duodecim, totidemque horas singulæ noctes per totum anni spatium durant.

Solis distantia à Zenith maxima ibidem est $23\frac{1}{2}$. graduum, hanc bis in anno, semel scilicet in Septentrione, semel in Meridie observant. Quatuor dantur apud illos solstitia, duo nempe sub Zenith, sole in signo Arietis & Libræ existente, & duo infra in signo Cancri & Capricorni. Duo solstitia sub Zenith duas æstates producunt, cum videlicet calor intensissimus; duo vero inferiora, quia tunc æstus solis remissior, duas hyemes designant, utpote tunc maxima solis est distantia à Zenith. Hâc ratione quoque statuere possemus, dari duplex ver & duplicem autumnum, illo scilicet tempore, quo sol reliqua signa perlustrat.

In hâc positione Sphæræ nullum cœli punctum manet occultum, sed omnes stellæ, quæ uspiam in cœlo sunt, quotidie oriuntur & occidunt, quod tantò minus evenit, quo obliquior est Globi positus.

Secundus Sphæræ Positus intra Æquatorem & Tropicos.

Qui inter Æquatorem & Tropicos degunt, unicum tantum Polum supra Horizontem visibilem observant, alter sub Horizonte latet, ex quo Sphæra obliqua oritur, unde & stellæ non perpendiculariter, sed obliquè oriuntur & occidunt. Dies atque noctes, excepto tempore æquinoctiorum, semper sunt inæquales. His populis eadem, quæ iis sub Æquatore, accidunt, quando scilicet sol ipsis proximus, hoc vero longius distante, alia observant Phænomena, & iis, quæ sub Tropicis habitantibus obveniunt, fere similia.

Tertius Sphæræ Positus sub Tropicis.

Populi, quorum punctum verticale incidit in Tropicum, habitant in fine torridæ & principio Zonæ temperatæ; quia horum elevatio Poli est $23\frac{1}{2}$. graduum, stellæ, quas circulus Polaris ambitu suo continet, perpetuæ sunt apparitionis, oppositio vero polari circumdatæ, hæ semper absconduntur. Semel per annum sol cis est verticalis, eo scilicet in Tropico existente, & tunc longissimus est dies $13\frac{1}{2}$. horarum; commorante vero in oppositio Tropico dies brevissimus $10\frac{1}{2}$. horarum est.

Quartus Sphæræ Positus intra Tropicos & Polares.

Qui intra Tropicos & Polares circulos habitant, neque nimio calore, neque nimio frigore afficiuntur, sole nunquam ipsorum Zenith transeunte, unde ipsius radii nunquam perpendiculariter ipsos attingunt, semper tamen ipsius lumine illustrantur, quod graviori frigori obicem ponit. Illud maxime desiderant, quod, quo propiores sunt circulis polaribus, eò minorem stellarum copiam observent, reliqua cœli parte in occulto latente. Major quoque est obliquitas ortus & occasus stellarum, quo proximiores sunt prædictis circulis, unde & major semper dierum noctiumque inæqualitas. Ver, æstas, autumnus & hyems semel tantum in anno occurrunt.

Quintus Sphæræ Positus sub Circulis Polaribus.

In fine Zonæ temperatæ & principio frigidæ habitant ii, quorum Zenith in ipso circulo Polari deprehenditur, major hic est obliquitas stellarum, quam apud priores, unde major cœli pars etiam semper occultatur, ita ut tandem oppositus Tropicus nunquam appareat. Dies longissimus tempore æstatis est viginti quatuor horarum, longissima nox in hyeme itidem tamdiu durat. Hujus Phænomeni spectandi causa Rex Sueciæ Carolus XI. Ao. 1694. Tornam in Lapponiâ profectus est, viditque solem die 14. Junii post meridiem ad horam usque undecimam & 35. Minuta splendentem, quem deinde nubecula per quadrantem horæ oculis quidem eripuit, elapsis vero post horam duodecimam sex Minutis pleno fulgore restituit. Cæterum ob nimiam Sphæræ obliquitatem crepuscula diutius durant, ita ut per semestre spatium vix mera nox ingruat.

Sextus Sphæræ Positus intra Circulos Polares & ipsos Polos.

Populi, quorum Zenith intra Polares & Polos consistit, obliquiorem magis habent sphæram, præcipuè quo propiores sunt ipsis polis eo major cœli pars ipsorum visui subducitur. Longiores 24. horis hic in æstate sunt dies, & hyemis tempore longiores tot horis dantur noctes, & quo propius ad polos acceditur, eo plus dies atque noctes habent incrementi, quod tandem ad aliquot mensium spatium extenditur.

Septimus atque ultimus Sphæræ Positus sub Polis.

Populi, quorum punctum verticale est ipse Polus, habitant in medio Zonarum frigidarum, & habent sphæram parallelam, in quâ Horizon & Æquator se se non intersecant, sed paralleli fiunt, unde dimidium cœli semper conspicitur, altero invisibili manente. Dies per sex menses durat, quia sol tamdiu supra Horizontem moratur. Nox eadem longitudine gaudet, quia æquali temporis spatio infra Horizontem circumrotatur. Hinc Saturnus in locis sub Polis per quindecim, Jupiter per sex, Mars per unum annum, Venus autem & Mercurius cum sole per semestre spatium, luna tandem per quindecim dies visibiles forent, quo tempore præterlapso in oppositis signis trans Æquatorem æque diu occultarentur.

Caput X.

De Divisione Terræ ratione situs incolarum.

Perlustratis secundum Zonas & Positus sphæræ habitatoribus terræ, eosdem ex comparatione Meridiani cum parallelis inter se jam in tres classes dividimus, nempe in Periœcos, Antœcos & Antipodes.

Periœci sunt, qui in eodem Parallelo & sub eodem quoque Meridiano, sed in diversis Meridiani semicirculis & in punctis paralleli oppositis habitant. Inter hæc Polus interjacet.

Ex hac definitione sequitur, Periœcos æquali distantia abesse ab Æquatore, eundemque Polum, paremque ejus elevationem habere, hinc etiam sub eâdem Zona existunt, & iisdem anni tempestatibus, ut & eodem noctium atque dierum incremento fruuntur. Hæc tamen differentia intercedit, quod in Zona torrida & temperatis, si in aliquo loco sit Meridies, apud Periœcos media nox incipiat, & vice versa. Qui vero in Zonis frigidis habitant, neque Meridiem neque mediam noctem possunt indicare ob maximam solis moram supra vel infra Horizontem.

Antœci sunt, qui sub eodem Meridiano, at sub opposito & æqualiter ab Æquatore remoto Parallelo vivunt. Sic qui in Parallelo septentrionali degit, habet suum Antœcum in Parallelo respondente meridionali.

Hi populi habent æqualem latitudinem sive elevationem Poli, sed in diversis Polis, simul habent meridiem atque mediam noctem, sed anni tempestates contrarias, quamvis similes Zonas inhabitent, nam vere in uno loco florente, in altero autumnus est, & illic imminente æstate, hic oritur hiems. Unde quoque sequitur, accrescentibus unius loci diebus in longissimum, interea alterius lôci dies decrescere usque ad brevissimum.

Antipodes dicuntur, qui sub eodem quidem Meridiano, sed non sub eodem Meridiani semicirculo habitant, quia Polus interjacet, diametraliter igitur sibi invicem opponuntur, ita ut linea ab uno loco ad alterum ducta, per centrum terræ transeat, adeoque diametrum terræ constituat. Hi populi semper contrarium experiuntur, etenim si nos Polum arcticum ejusque elevationem respicimus, Antipodes sub eâdem elevatione aspiciunt Polum antarcticum. Uni loco dies est, dum alteri nox, sol atque stellæ uni loco oriuntur, dum alteri occidunt. Si in uno loco æstas, dum in altero dominatur hyems, si Ver in uno, in altero autumnus. Dies nobiscum eodem tempore inæquales habent, sicut etiam noctes, ita ut unius loci dies longissimus sit alterius brevissimus.

Inde fluit, antœcos nostros habere æquales horas, sed inæqualia anni tempora, Periæcos æqualia anni tempora, sed inæquales horas, Antipodes vero inæquales horas & inæqualia anni tempora numerare. Præterea nostri Periœci sunt Antœci nostrorum Antipodum, & Antipodes Periœci nostrorum Antœcorum, Antœci vero sunt Antipodes nostrorum Periœcorum.

Excipiuntur tamen ab hâc regulâ ii, qui sub Polis & Æquatore degunt; qui enim sub Polis habitant, suos quidem Antipodes atque Antœcos, sed nullos Periæcos; & qui sub Æquatore vivunt, suos habent Antipodes & Periœcos, sed nullos Antœcos, igitur Antipodes sub Polis velut Antœci, & Antipodes sub Æquatore tanquam Periœci simul considerari possunt, quod in aliis sphæræ positionibus non procedit. Veteres, dum Antipodes dari nullo modo crediderunt, adversam Sententiam pro hæretica habuerunt. Post detectionem vero novi orbis & per diversas nostris temporibus circa terram institutas navigationes, veritatem prædictorum nemo amplius impugnare potest.

Caput XI.

De Divisione Terræ, ratione Umbrarum.

Per superius dicta Ecliptica Æquatorem oblique secat, ac proinde sol mox versus Septentrionem, mox versus Meridiem progreditur, adeoque ejus radii ob terræ rotunditatem variis modis in superficiem terræ incidunt, & sic diversas habent inclinationes, hinc sequitur, corpora in diversis terræ locis differentes quoque umbras projicere. Hæc res ansam dedit distinguendi incolas in tres quasi species; Amphiscios nempe, Heteroscios & Perisc ios, qui umbrarum differentiam vel tantum in Meridie, vel per totum diem observant.

Amphiscii dicuntur, quibus corporum erectorum umbræ meridianæ quibusdam anni temporibus ad Septentrionem, sole scilicet in signis Meridinalibus existente, aliis ad Austrum, in Septentrionalibus versante sole, projiciuntur.

Heteroscii sunt, qui unicam tantum umbram habent, hoc est, quorum umbræ meridianæ per totum annum alterutrum in polum constanter feruntur.

Perisc ii sunt, apud quos corporum erectorum umbræ tempore longissimi dici in omnes Horizontis plagas circumferuntur.

His prælibatis, considerabimus jam omnes terræ incolas secundum supra explicatas septem sphæræ positiones, ipsosque ab hac umbrarum differentia conveniente nomine appellabimus.

1.) Qui sub Æquatore habitant, præcipue vocantur Amphiscii, quia eorum umbra meridiana versus Polum septentrionalem, cum sol in signis meridionalibus, vel versus Polum meridionalem, si in septentrionalibus versatur, cadit. Possunt tamen etiam vocari Ascii, quia bis in anno, quando sol ipsis in vertice est, plana nullam umbram habent.

2.) Qui intra Æquatorem & Tropicos degunt, etiam vocantur Amphiscii, altera tamen umbra diutius supra scilicet sex menses durat, altera breviori temporis spatio absolvitur, prout nempe propiores sunt Tropicis. Hi quoque bis in anno dicuntur Ascii, sed quo tempore illud fiat, ex distantiâ ab Æquatore dijudicandum.

3.) Qui sub Tropicis vivunt, nunquam Amphiscii, sed Heteroscii dicuntur, quia eorum umbra meridiana constanter versus unum latus spargitur, semel tantum in anno fiunt Ascii, mox iterum Heteroscii.

4.) Qui intra Tropicos & Polares habitant, semper sunt Heteroscii, nunquam Amphiscii & Ascii.

5.) Qui sub circulis polaribus sunt, etiam Heteroscii dicuntur; semel tamen in anno etiam Perisc ii vocari possunt, quia ipsorum umbra tempore longissimi 24. horarum dici circa totum Horizontem circumfertur.

6.) Qui intra polares & Polos sedem habent, partim Heteroscii, partim Perisc ii sunt, & quidem eò magis Perisc ii, quò propiores Polis.

7.) Qui sub ipsis Polis locantur, tantum Perisc ii sunt, umbrâ eorum per sex menses circa Horizontem ambulante.

Perlustratis hactenus terræ incolis secundum umbram meridianam in septemplici sphæræ positione, restat, ut paucis etiam significemus, quotuplex annuadim quolibet globi positu per totum diem annuatim accidere possit.

Qui sub Æquatore habitant, & qui inter Æquatorem & Tropicos sunt, iis quinque modis umbra variatur, nam oriente sole versus occidentem, occidente sole versus orientem, in meridionalibus signis versus septentrionem, in septentrionalibus signis versus meridiem umbræ projiciuntur, cum vero sol ipsis in vertice, quod bis per annum accidit, tunc umbra cadit perpendiculariter.

Qui sub Tropicis commorantur, quadruplicem umbram singulis annis observant. 1.) Versus orientem. 2.) Versus occidentem. 3.) Versus septentrionem vel meridiem, prout zona temperata vel septentrionalis vel meridionalis est. 4.) Tempore solstitii horâ meridianâ, quod semel tantum per annum contingit, perpendicularem.

Qui intra Tropicos & Polares degunt, (sicut & nos) triplicem numerant umbram: 1.) Versus Orientem. 2.) Versus Occidentem. 3. Versus Septentrionem vel Meridiem, prout nempe zona temperata vel septentrionalis vel meridionalis est.

Qui sub Circulis polaribus, & intra illos atque Polos domicilium habent, quadruplici umbra stipantur: 1.) Versus Orientem, 2.) versus Occidentem, 3.) versus ipsorum polum & 4.) semel vel etiam sæpius, prout scilicet sol per plures dies supra Horizontem commoratur, circa omnes Horizontis partes.

Qui sub Polis autem vivunt, iis umbra eadem & per annum in circulum movetur.

Caput XII.

De Divisione Terræ ratione Climatum & Parallelorum.

Hæc Divisio nostris temporibus non est in usu, sicut olim erat, cum apud veteres elevatio Poli sive latitudo locorum nondum esset recepta, adeoque tunc scitu necessaria, quamvis verus locorum situs per hunc modum minus accuratè cognosceretur; conducit tamen non parum ad veterum Geographorum scripta intelligenda & explicanda.

Sategerunt autem veteres veros locorum situs exhibere ex differentia longitudinum dierum, hinc superficiem terræ per varios circulos Æquatori parallelos in parvas zonas, quæ

nas, quæ ab utroque Æquatoris latere sibi invicem quoad dierum longitudinem respondèrent, divisèrunt, hæc spatia vocarunt climata, quo significare voluerunt incrementum quoddam, quod in his spatiis scilicet longitudo dierum, facto ab æquatore initio, continuo per semissem horæ augeatur. Tandem distinxerunt unum Clima iterum in duas partes sives duos parallelos.

Experientia quoque edocti sunt Geographi, dies æstatis longissimos semper fieri longiores, quo propius ad circulos polares accedimus, à circulis vero polaribus usque ad polos non tantum ad viginti quatuor horas crescere, sed ad majus temporis spatium, immo tandem ad sex menses, extendi: ita necessario duplicem climatum classem statuendam esse judicarunt, quarum prima ab Æquatore usque ad circulos polares continet climata, incrementum semihoræ indicantia altera à circulis polaribus usque ad Polos comprehendit climata, in quibus integri menses, quorum quilibet triginta diebus æqualis, ad longitudines dierum accedunt.

Cum itaque duæ sunt Climatum classes, quare & parallelorum, tanquam semi-climatum tot sunt classes. Per hos semi-climata in quadrantes horæ, vel inquindecim dies dividuntur.

Ex his patet, clima nihil aliud esse, quam spatium circa terram intra duos parallelos inclusum, in quo differentia longissimi diei vel semi-hora vel triginta dies sunt: Parallelum autem itidem esse spatium circa terram, duobus parallelis terminatum, in quo differentia longissimi diei, vel quadrante unius horæ, vel quindecim diebus mensuratur.

Sexaginta dantur climata, quorum dimidium ad septentrionale, alterum dimidium ad meridionale Hemisphærium pertinet.

Utrumque dimidium horum climatum subdividitur in Climata semi-horarum, & in climata dierum.

Climata semi-horarum ab Æquatore usque ad circulos polares numerantur viginti quatuor; quia enim dies artificialis sub Æquatore semper duodecim horarum est, longissimus vero sub circulis polaribus dies viginti quatuor horis absolvitur, ideo incrementum duodecim horarum, sive viginti quatuor semi-horarum necessariò viginti quatuor climata consti tuit.

Climata dierum à circulo polari usque ad polum dantur sex, quia longissimi dies tot mensibus augentur, & sub polo sex mensium dies est, ideoque augmentum hoc usque ad sex menses, sex quoque Climata efficere constat.

Inventis hoc modo sexaginta Climatibus, sequitur Parallelorum, quorum unum clima duos continet, esse centum & viginti, & sic in uno Hemisphærio sexaginta.

Quamvis autem paralleli quodvis Clima in medio dividant, tamen neque paralleli neque climata sibi invicem sunt æqualia. Patet siquidem ex oculari inspectione, quod illa, Æquatori ad utrumque latus adjacentia, sint maxima, reliqua successivè semper minora fiant, quo propiora circulis polaribus sunt, primum enim clima ab Æquatore octo graduum & 34. Minutorum, ultimum in circulis polaribus trium Minutorum latitudinem habet. Sed contrarium obtinet in reliquis usque ad polum climatibus, siquidem à polaribus incipiendo minora sunt, & continua accessione usque ad Polos semper majora fiunt.

Oritur inæqualitas horum Climatum ex diversa obliquitate Horizontis respectu solis in Tropicis constituti, quo tempore omnes in isto Hemisphærio habitantes longissimum habent diem, hinc spatia climatum necessariò quoque fiunt inæqualia.

Hactenus initium divisionis climatum fecimus ab Æquatore, veteres autem Geographi, quia loca in Zona torrida Æquatori viciniora nullos habere incolas crediderunt, inceperunt primum clima in gradu duodecimo & quadragesimo primo Minuto, ubi dies longissimus indicat horas duodecim & 45. minuta: pari ratione, quia omnia loca ultra quinquagesimum Zonæ nostræ temperatæ gradum sita pro incultis habuerunt, idcirco septem tantum eis enata fuerunt Climata usque ad quinquagesimum gradum Latitudinis, sive usque ad longissimum diem sedecim horarum cum $\frac{1}{4}$. Primum igitur clima statuebant inter duos longissimos dies $12\frac{1}{4}$. & $13\frac{1}{2}$. horarum, secundum intra duos longissimos dies $13\frac{1}{2}$. & $13\frac{3}{4}$. horarum, & sic per semihoras ascendendo usque ad $16\frac{1}{4}$.

Quo melius dignoscantur hæc climata, iidem veteres Geographi medium cujusque per celebres orbis antiqui urbes, insulas, maria & flumina ducebant, ipsaque ab his denominabant. Sic primum per Meroën in Æthiopia, secundum per Cyrenem in Ægypto, tertium per Alexandriam, quartum per Insulam Rhodum, quintum per Romam, sextum per Pontum Euxinum, septimum per fluvium Boristhenem definiverunt.

Detectis autem versus septentrionem pluribus regionibus, addiderunt adhuc duo climata, primum s. octavum per Riphæos montes in Sarmatia Asiatica, alterum sive nonum per Tanaim fluvium ductum.

Ptolomæus sequenti tempore auxit numerum novem climatibus, quorum, septem septentrionali, duo vero meridionali Hemisphærio adjunxit, tunc temporis enim tantum terræ jam cognitum erat, idem primus quoque fuit, qui ab Æquatore cepit initium numerationis climatum & per parallelos ad distantiam quadrantis horæ mensuravit.

Caput XIII.

De Divisione Terræ secundum Longitudinem & Latitudinem.

Geographis postmodum perspicientibus, divisionem Terræ in climata non sufficere ad inveniendum verum locorum situm, nam distantia locorum ab Æquatore versus Meridiem vel Septentrionem tantum aliquo modo, ab Occidente vero vel Oriente plane non erat cognita, quare de alia adhuc divisione fuerunt soliciti, cujus beneficio non solum certus & infallibilis alicujus loci positus ad septentrionem & ad meridiem, sed & ab occidente versus orientem accuratius cognosci posset. Utque illud præstarent, pro fundamento posuerunt Æquatorem, in quo ex certo aliquo puncto distantia ab Occidente versus Meridiem vel Septentrionem, hoc est, versus alicujus loci situs definiri posset, hoc præsuppositio, distantiam loci ab Occidente versus Orientem ex determinato Æquatoris puncto, longitudinem loci, distantiam vero ab Æquatore versus polos latitudinem loci appellarunt.

Quemadmodum enim in omni superficie majus latus longitudo, minus latus latitudo vocatur, ita & in Globo illa extensio, quæ ab Occidente versus Orientem per totam Æquatoris peripheriam tendit, merito longitudinis nomine insignienda, & quæ ab Æquatore versus polos progreditur, quia tantum est quarta pars prioris, latitudo dici meretur. Fortasse ex hac quoque ratione longitudinem vocarunt, quia olim regionum circa Æquatorem certiorem habuerunt notitiam, quam earum, quæ circa polos inveniuntur, siquidem veteres vix ultra sexagesimum gradum ad septentrionem, & decimum octavum ab Æquatore ad Meridiem pervenerunt. Accedit & hoc, quod, sicuti in pluribus Geographia imitatur Astronomiam, ubi motus stellarum ab Occidente versus Orientem, tanquam spatium majus, longitudo, motus vero ab Ecliptica versus Meridiem vel Septentrionem, veluti spatium minus, Latitudo vocatur, ita & terræ globo illud concinne applicatum est.

Quamvis autem in designandis latitudinibus, tanquam certum terminum à quò, habuerint Æquatorem, qui, dividens Terram in duo Hemisphæria æqualia, Latitudinis septentrionalis atque australis fundamentum præbuit, certum tamen punctum in Æquatore pro principio longitudinis, per quod transiret Meridianus primus, constitutum non est, nam pro lubitu tale punctum sibi elegit ferè quilibet Geographorum, maximo quidem Geographiæ incommodo, cùm alius ex hoc, alius ex alio loco, per insulam sive montem ex causis cuique specialibus primum Meridianum duxerit. Quidam putarunt, initium terræ esse Hispaniam, hinc primum Meridianum per extremos ejusdem fines duxere; cum & illi inter se discreparent, aliis istum per Caput S. Vincentii, aliis per Portum Gaditanum, aliis per Gibraltariam designantibus, sed post detectas insulas Canarias deprehenderunt, erroneam fuisse hypothesin de terræ initio, idcirco mutata est sententia, & Meridianus primus per has insulas ductus. Optimè consultum fuisset, quod multi ex recentioribus affirmant, si in hôc acquievissent Geographi, siquidem etiam Ptolomæus eôdem usus est, quia hæ insulæ Canariæ illæ ipsæ sunt, quas prædictus Autor insulas vocavit fortunatas. At vero ulterius progressi sunt versus Occidentem, & inventis novis insulis, quæ Capitis viridis & Azorides sive Flandricæ dicuntur, ibidem crediderunt initium esse terræ. Post detectam tandem Americam dubitare cœperunt omnes de primo Meridiano rectè statuendo, unde in diversas abierunt partes, & quilibet pro ratione

tione suæ intentionis vel hunc vel alium indigitavit. Vischerus, Wittius, Danckertus atque Valckius elegerunt ex insulis Canariis Teneriffam, tanquam maximè notabilem propter montem Picum, ob altitudinem insignem perquam notum. Mercator cum Ricciolo ex iisdem insulis Palmam adhibuit, quia in hâc primus Europæ portus. Nicolaus Sansonius, Joh. de Fer, & Hermannus Moll, Geographus Anglicanus extremam harum insularum, Ferro sive Fer dictam, Meridiano primo destinarunt, quia incongruum putarunt, has insulas adeo vicinas separare. Gallis verò per edictum Ludovici XIII. ab Anno 1643. injunctum fuit, eandem insulam ultimam Canariarum, *Ferro*, huic usui reservare.

Videmus itaque, quantum inter se distent Geographi in statuendo Meridiano primo. Certè parum obstaret, quæcunque tandem eligeretur insula, modo illa ab omnibus, evitandæ confusionis causa, pro perpetuo Meridiano primo reciperetur.

Cum vero doctrina de Latitudine & longitudine locorum præcipua & maxime necessaria sit in Geographia, nam hujus beneficio majora indies capit incrementa, itaque operæ pretium erit, monstrare rationem atque modum, utramque omnium locorum tam mari quam terra inveniendi.

Latitudo loci necessariò è cœlo petenda, nam ejus mensuratio in superficie terræ, tam propter ejus inæqualitatem, quàm propter immensas distantias instituì nequit. Jam per experientiam novimus, latitudinem loci, sive distantiam ab Æquatore æqualem esse ejus elevationi Poli supra Horizontem, quam elevationem præcepta Astronomica variis modis quærere docent.

Observetur v. g. altitudo solis meridiana supra Horizontem, & si dies nondum est duodecim horarum, addatur ejus declinatio, si vero dies superat duodecim horas, subtrahatur solis declinatio sive distantia ab Æquatore. Quod si dies est præcisè duodecim horarum, tunc nulla solis declinatio, quia sol versatur in Æquatore. Hâc ratione altitudo Æquatoris ejusque complementum, h. e. ellevatio poli sive latitudo loci nota erit.

Nocturno quoque tempore invenitur Elevatio poli, quod commodè fieri non potest, nisi cum longissimæ dentur noctes; Observetur stella non procul à polo distans & semper apparens, hæc intra duodecim horas binis vicibus sub Meridiano conspicitur. Utroque casu altitudo stellæ per Instrumentum capiatur, quod si deinde dimidia differentia harum duarum altitudinum minori altitudini addatur vel à majori subtrahatur, pariter habebitur elevatio poli sive latitudo loci.

Quamvis autem hæ observationes ritè peragantur in terra & facile sit, eas summa industria repetitis vicibus instituere, fatendum tamen illas in mari, ob navium titubationes pluribus difficultatibus esse obnoxias, unde & nautas in vera locorum latitudine sæpius non parum errare certum est.

Quod attinet longitudines, illæ ex causis supra dictis eadem ratione è cœlo deducendæ, sed et praxis, præcipue in mari, tot habet obstacula, ut Galli, Angli & Batavi præmium 5000 florenorum jam dudum promiserint illi, qui utilissimi istius problematis solutionem, longitudines nempe omni tempore in mari, & tam accuratè quam in terra, inveniret, dici non potest, quantum ex felici hujus rei successu in nautas redundaret emolumenti, Tabulæ quoque Geographicæ mirum in modum emendarentur.

Equidem non pauci tam gloriæ cupiditate, quam commodo ex insigni præmio allecti omnem moverunt lapidem, ut certam excogitarent regulam, quæ nullo falsitatis vitio laboraret, multi dein in ea fuerunt opinione, rem sibi optimè cessisse, quod tamen exitus minime comprobavit. Quamvis enim ex collectione plurimarum regularum evidentiam inventionis bene satis demonstraverint, observationes tamen secundum illas regulas, in mari præcipuè, instituendas ob innumeras difficultates ad effectum deducere nullo modo potuerunt.

Optimè tamen præ reliquis hujus artis inventoribus rem tetigit insignis Mathematicus, Christianus Hugenius, qui, applicato ad horologium pendulo, hujus beneficio feliciter & facile labore longitudines observari posse ipso facto demonstravit. Unde postmodum quoque talia horologia mirum in modum perfici ceperunt, dum Hugenius loco breviorum pendulorum, quorum inæqualis motus sæpius a tempestatum inconstantia & mutatione aëris producebatur, longiora substituit, in parte inferiori globum sive pondus habentia, quibus, ne aberrent, per duas pinnas chalybeas in figuram cycloidis efformatas & ad utrumque latus ordinatas, obicem posuit. Dicuntur hæc vulgariter perpendicula, sed male.

Operatio Hugenianæ inventionis in hoc consistit: Nauta v. g. Amstelodamo ad Canarias insulas tendens, ut semper longitudinem loci, in quo versatur, reperire possit, instructus sit per hoc iter prædicto horologio oscillatorio vel, majoris certitudinis causa, duobus, quæ ita sint disposita, ut tempus in his Amstelodamensi Meridiano respondeat. Quod si, præterlapsis aliquot septimanis in ipsis insulis Canariis observaverit Amstelodami esse horam post meridiem e. g. secundam, astronomico instrumento tunc quodam mox dimetiatur solis altitudinem (nocturno vero tempore altitudinem stellæ) ex hac per computationem eliciet, quota sit hora in loco insulæ; Verbi gratia si forte duodecima cum triginta Minutis emergeret hora, sequeretur, sine dubio Amstelodamum distare à Canariâ unâ & dimidia hora, quod tempus 22. gradus cum dimidio constituit, siquidem Sol intra viginti quatuor horas totum terræ ambitum perlustrat, consequenter singulis horis per quindecim gradus progreditur, unde necessario illa loca, quæ una hora numerando differunt, quindecim gradibus à se invicem distant.

Hanc rem feliciter ad praxin deductam experimento testatus est magister navis in Anglia, Holmes dictus, qui An. 1664. ex insula S. Thomæ sub Æquatore sita, tali horologio monitisque dictis instructus in Angliam trajecit. Hic autem elapso longo temporis intervallo navis gubernatorem & nautas suos ad se vocabat, atque ipsorum calculum ad examen sui horologii vocans, certò asserebat, insulam del Fuego Promontorii Viridis jam non plus triginta milliaribus distare, quamvis reliqui nautæ, primus octoginta, secundus centum, tertius centum & viginti milliaribus ab ipso differrent, serió interim mandans, ut cursum illuc dirigerent, detexit postero die, tempore matutino prædictam insulam ex sententia & voto.

Quamvis autem plures navium magistri veritatem hujus experimento confirmarint, Hugenius tamen promissum præmium eam ob causam obtinere neutiquam potuit, quia hic modus non semper ad effectum deduci potest, cum scilicet subortæ in Oceano tempestate impossibile sit, ut tale horologium perpetim motum continuare possit, quò tamen hujus viri industria aliquo compensaretur beneficio, Privilegium impetravit, ut præter ipsum nemini esset concessum, ejusmodi generis conficere horologia, at vero brevi temporis spatio plures in diversis terræ locis artifices habuit imitatores. Reportavit interim Hugenius gloriam inventionis, quam in peculiari opere, doctè atque ingeniosè scripto, æternitati consecravit.

Longitudinum in terrâ exhibendarum methodus multo facilior est, siquidem instrumenta ob firmitatem soli tutius applicari, adeoque observationes rectius instituì possunt. Variis autem modis tam superioribus quam nostris temporibus feliciter hoc tentatum est. Primus omnium fuit per Eclipses lunares, observato enim in diversis locis ad horologium oscillatorium eclipseos initio, medio atque fine, ejusque phasibus, cum scilicet umbra terræ maculam aliquam lunæ primariam, ab Astronomis peculiari nomine insignitam, tangit vel occultat, notatis, atque tandem his observationibus eodem temporis momento institutis inter se collatis patebit differentia temporis pro diversitate Meridianorum, ex quâ deinde locorum longitudo quoque definitur.

Requiritur vero maxime, ut repetitis vicibus observationes instituantur, quod, ob Eclipsium lunarium paucitatem fieri non potest, siquidem vix una vel duæ, interdum plane nulla annuatim & insuper interdum quædam vel infra Horizontem, vel nubilo atquod pluvioso tempore contingunt; porro etiam notatum nudo oculo ante tuborum opticorum inventionem initium atque finis eclipsium facile falsitatis suspicionem incurrerit, præcipuè cum per ipsos tubos hæc vix satis accurate determinari possint, qui umbram à penumbra difficulter distinguunt. Quare plura quærentes adjumenta Geographi atque Astronomi, nacti sunt occasionem ex detectis Anno 16 o. quatuor circumjovialibus planetis, quorum qui Jovi proximus, ob celerem motum sæpius ab umbra Jovis obscuratur, eâdem ratione, qua Luna ab interposita terra. Omnem igitur multi ex Mathematicis moverunt lapidem, ut per plures observationes circa

morum hujus Satellitis inſtitutas tandem exactum tempus, quo eclipſin patitur, definire poſſent, at vero, quia labor erat multorum annorum, quem primi Obſervatores ad finem perducere non poterant, hinc noſtris temporibus duo celeberrimi Aſtronomi, Caſſinus in Gallia, & Flamſteedius in Anglia, ſuperatis omnibus difficultatibus, horum planetarum ſecundariorum motus, præcipue verò primi è ſuis obſervationibus tam exactè determinarunt, ut Caſſinus in ſuis tabulis ſæpius minutum temporis eclipſeos jovialis ex calculo prædixerit. Ex his tabulis præcipue Dn. Beaulieu inter Gallos Eclipſes primi jovialis in plures annos calculo ſubduxit & odidit, ſecundum quem calculum ſingulis ſeptimanis ſemel, bis vel, ter iſte planeta ſecundarius & Jovi proximus obſcuratur, imò, priusquam luna unicam eclipſin patitur, in circumjoviali hoc ſupra centum eclipſes obſervantur. Hâc ratione longitudines locorum, reducta differentia temporis, prout in eclipſibus lunaribus, in gradus Æquatoris, ad multo majorem perfectionem redactum iri, non dubitandum. Requiruntur vero ad has obſervationes inſtituendas inprimis tubus optimæ notæ atque inſignis longitudinis, cum horologio oſcillatorio, ut immerſio atque emerſio hujus planetæ, atque momenta temporis exacto ſtudio exhiberi poſſint.

Laudatus Caſſinus ulterius progreſſus Methodum quoque aperuit inveniendæ longitudinis, mediante eclipſi ſolari, quam olim propter Parallaxes ad hoc inſtitutum minime aptam judicarunt Aſtronomi, cum ſcilicet terrarum incolæ hanc putatitiam ſolis obſcurationem eodem temporis momento non eâdem, ſed diverſa magnitudine ſemper obſervent, de qua ingenioſe loquitur in libro, qui inſcribitur Memoires de l'Academie des Sciences Anni 1700.

Ex his fundamentis optime deduxit ipſius filius, quâ ratione ex occultatione Fixarum atque Planetarum, non ultra quinque vel ſex gradus ab utroque eclipticæ latere diſtantium â lunari corpore, quod, cum ſtellæ in zona quinque vel ſex graduum ab utrâque eclipticæ parte, numero ducentæ reperiantur, interdum ex his nonnullas obtegat, itidem locorum longitudo cognoſci poſſit, de quo in modo dicto libro plura tradidit.

Quamvis ingeniosè duæ poſteriores Longitudinis inveniendæ methodi ſint excogitatæ, difficilius tamen ad praxin deducuntur, hinc ab Aſtronomis ſuſcipiendæ, qui præcipue figuras perquam accuratè delineare valent. Sufficiant interim duo modi priores, quorum beneficio hactenus non parum utilitatis redundavit in ſtudium Geographicum, ſiquidem P.P. Jeſuitæ in China, India &c. collatis cum noſtris ipſorum obſervationibus, teſtantur, plurima in iſtis regionibus loca, quod opinioni communi adverſatur, nobis multo eſſe propiora, imo extremos Aſiæ fines ad viginti gradus propiores ſtatui debere, id quod Hermannus Moll, Geographus Anglicanus, in ſuo Planiglobio terreſtri indigitavit, qui etiam Caput bonæ Spei in parte Africæ infima ſecundum has obſervationes verſus Occidentem aliquot gradibus promovit. Statuunt habitæ in Inſula Dominici obſervationes, Americam quoque ſex gradibus magis verſus Occidentem ſtatuendam, quam Sanſonius diſpoſuit. Hos erroret exinde ortos judicat Dn. de la Hire, quod hactenus determinatæ locorum longitudines potius ex æſtimatione navigantium, quam ex aſtronomicis obſervationibus depromtæ fuerint, illi enim tantò longius crediderunt diſtare loca Indiæ, Chinæ, &c. quo diuturnior atque difficilior ipſis obtigerat itineris curſus, contra, cum in Americam proficiſcentes breviori tempore illuc appulerant, ſi quidem nobis propriorem, idcirco & magis Europæ propinquam probabiliter judicarunt.

Maximas igitur Aſtronomiæ habeamus gratias, quod tam præclarè hiſce obſervationibus inſerviat ſtudio Geographico, hinc illa non tantum propter ſe ipſam, ſed etiam propter alias, quibus opitulatur, ſcientias, ſummo in pretio merito eſt habenda.

LIBER II.

De

GEOGRAPHIA NATURALI.

GEographia naturalis eſt, quæ duas primarias telluris partes, terram atque aquam, ratione diviſionum, in majores & minores partes, vel, ratione naturalium affectionum & qualitatum, quomodo inter ſe differant, in genere conſiderat.

Cum itaque tam terram quam aquam contemplamur, non incongruum erit, hanc doctrinam in duas partes, Geographiam nempe ac Hydrographiam generaliter tantum diſtinguere, atque de his breviter quædam in ſequentibus explicare.

PARS PRIMA.

De Diviſione Terræ.

TErra non continuo tractu procedit, ſed abaquis in multas diverſæ quantitatis partes diſtinguitur; hinc eam omnino in partes majores, nempe in Terram firmam ſive continentem, & in partes minores, ſive inſulas, primò dividimus.

Quod ſi porro perpendamus terræ partes, quatenus vel in mare longius excurrunt, vel â mari aliquo modo cinguntur, nova oritur diſtinctio in Peninſulas atque Iſthmos.

Tandem conſiderantes terræ partes, quatenus vel aquis alluuntur, vel ab iſtis plane ſeparantur, datur tertia terræ diviſio in littora & terram in medio ſitam.

De his omnibus ſpecialiter nunc agendum, quibus abſolutis, Hydrographiam, quæ easdem ſubdiviſiones ſuppeditat, perluſtrabimus.

Caput I.

De Diviſione Telluris in terram firmam & inſulas.

TErra firma eſt magna telluris pars, varias regiones continens, quæ â ſe invicem per mare non penitus ſeparantur.

Inſula eſt parva telluris pars, quæ â terra firma ſeparata, undique aquis cingitur.

Quæcunque præter maria in globo reperiuntur, dividi poſſunt in quatuor Continentes majores, & triginta inſulas primarias, ſæpius enim multæ inſulæ uno nomine comprehenduntur.

I. De Terris firmis.

Si quatuor terras firmas, quæ globum terreſtrem maximam partem conſtituunt, paulo curatius perluſtramus, deprehendemus illas vel nobis notas, vel incognitas, vel aliquo tantum modo eſſe notas, duæ autem ſunt notæ & duæ incognitæ.

Prima & maxima ex notis eſt mundus antiquus, ſic dictus, qui à multis retro ſeculis ex Hiſtoria cognitus eſt, comprehendit autem Europam, Aſiam & Africam.

Secunda & magna eſt America, ſive novus mundus, ſic dictus, de quo ab aliquot tantum ſeculis noritia ad nos pervenit. Dicitur etiam India occidentalis ad differentiam Indiæ orientalis, quæ utraque Europæis ingentes parit divitias.

Reliquæ duæ nobis incognitæ terræ firmæ circa utrumque polum locum habent, unde quæ verſus Polum antarcticum ſita eſt, vocatur terra incognita meridionalis, ſive Magellanica, quia Magellanus primus fuit ex Europæis, qui prope ad illam acceſſit, atque nos de illa certiores reddidit. Dicitur etiam terra de Quir, quia ſcilicet Ferdinandus de Quir poſt Magellanum plura detexit.

Quæ circa Polum arcticum ſitæ ſunt regiones, vocantur terra firma incognita ſeptentrionalis, ſive arctica, ſi quidem magnam partem terræ firmæ conſtituunt, & ab America ſunt ſeparatæ,

An prædictæ duæ regiones incognitæ terræ firmæ nomen mereantur, futura forteſſe tempora, & ſi vel maximè tales eſſent, duas tamen has nobis cognitas tam magnitudine, quam fertilitate illas antecellere firmiter credendum, interim etiam regiones ſeptentrionales, meridionalibus, meridionales Americæ novus mundus veteri eſſent poſtponendæ.

De Diviſione Terrarum Firmarum in Partes majores.

Mundus antiquus ſ. vetus orbis dividitur in tres partes majores: Europam, Aſiam & Africam.

Novus mundus ſive America in duas partes diſpeſcitur: in Americam ſeptentrionalem & meridionalem.

Reliquarum duarum circa Polos nulla hactenus, quia adhuc incognitæ ſunt, dari poteſt diviſio.

De ſubdiviſione terrarum firmarum in præcipuas regiones.

Inter tres orbis antiqui partes minima quidem eſt EUROPA, ſed multis ex cauſis, præcipuè ob ſcientias atque artes ibidem florentes, nobiliſſima.

Europa dividi poteſt in genere in novem partes primarias; ſiquidem ad hanc etiam inſulæ quædam, tanquam regna notatu digna referri debent Tres ſunt circa Septentrionem tres circa Meridiem, tres in medio ſitæ.

Tres circa Septentrionem reperiuntur.

1. Inſulæ Britannicæ, Angliam, Scotiam, Hiberniam comprehendentes.
2. Scandinavia continens Sueciam, Daniam & Norwegiam.
3. Moſcovia, ſive Ruſſia alba.

Tres in medio Europæ dicuntur,

1. Gallia, ad quam Lotharingia & Sabaudia refertur.
2. Germania, cui Provinciæ fœderatæ, Helvetia, Hungaria annumerantur.
3. Polonia.

Tres circa Meridiem vocantur,

1. Hiſpania & Portugallia.
2. Italia.
3. Turcia Europæa, ad quam Tranſylvania, Moldavia, Wallachia, Tartaria minor atque Ukrania refertur.

II.

ASIA ex tribus veteris orbis partibus, tam magnitudinis, quam divitiarum nomine, præſtantiſſima, in ſex partes ſubdividitur; ſuntque.

1. Turcia Aſiatica. 2. Arabia. 3. Perſia. 4. India, ſ. magni Mogolis regnum. 5. Imperium Sinarum. 6. Tartaria magna.

III.

AFRICA minor quidem Aſia, ſed major ditiorque Europa; dividitur præcipue in duas partes, Lybiam ſcilicet atque Æthiopiam, quarum quælibet in ſex minores ſubdividitur.

Lybiæ regiones ſunt: 1. Barbaria. 2. Ægyptus. 3. Biledulgerid. 4. Saara deſertum. 5. Nigritia. 6. Guinea.

Æthiopia continet. 1. Nubiam. 2. Abyſſiniam. 3. Zangebar. 4. Congo. 5. Monomotapa. 6. Caffariæ littora.

IV.

AMERICA ſive novus Orbis pari modo in duas majores partes, Mexicanam ſcilicet atque Peruvianam, ſive in ſeptentrionalem & meridionalem diſtinguitur.

Septentrionalis Americæ regiones quinque ſunt: 1. Canada, ſive nova Francia. 2. Nova Mexico. 3. Mexico ſive nova Hiſpania. 4. Florida. 5. Nova Anglia & reliquæ provinciæ Britannis ſubjectæ.

Meridionalis Americæ partes ſunt ſeptem. 1. Terra firma. 2. Peru. 3. Amazonum regio. 4. La Plata ſive Paraguay. 5. Braſilia. 6. Chili. 7. Terra Magellanica.

Quod attinet regiones circa Polos ſitas, de illis, quia hactenus incognitæ, nullam, per ſupra dicta, habemus diviſionem, ſufficiat itaque ſcire tantum ea, quæ in littoribus detecta ſunt.

V.

Meridionalibus Regionibus, quæ Terram firmam tertiam conſtituunt, in noſtro Hemiſphærio annumerantur: Nova Hollandia, Carpentaria, terra de Quir, Dimens-Land; in altero vero Americæ Hemiſphærio reperitur terra del Fuego & Nova Zeelandia.

VI.

De ſeptentrionalibus ſive terra firma quarta in noſtro Hemiſphærio nota ſunt: Nova Zembla, Spitzberga, & Grönlandiæ pars. In Hemiſphærio Americano: Grönlandiæ reliqua pars, nova Dania, & terra de Jeſſo deprehenditur.

II. De Inſulis.

Inſularum ab aliquot ſeculis in oceano paſſim detectarum ingens eſt numerus, at verò brevitati ſtudentes illas in triginta claſſes (conſideratis ſcilicet nonnullis ſingulis, aliis ſub uno nomine ſimul) dividemus. Ordinis quoque cauſa & relative ad quatuor Continentes, quibus adjacent, ad quatuor genera reduci poſſunt; hinc aliæ ad orbem veterem, aliæ ad novum urbem, aliæ ad terram firmam meridionalem, aliæ ad Continentem ſeptentrionalem referendæ.

Circa orbem veterem numerantur novendecim, nempe, tres ad Europam, novem ad Aſiam, ſeptem ad Africam undecim ad Americam meridionalem & ſeptentrionalem.

Nullum eſt dubium, quin plures dentur inſulæ ad terras firmas duas poſteriores, de quibus autem nulla hactenus ad nos notitia pervenit.

1. De Inſulis circa orbem veterem.

Cum terra firma orbis antiqui in tres partes majores dividatur, Europam nempe Aſiam & Africam, hinc & inſulas in Europæas, Aſiaticas & Africanas merito diſtinguimus.

1. De Inſulis Europæis.

Inſulæ Europææ maxime notabiles ſunt vel in oceano, vel in mari mediterraneo, vel in mari Baltico.

In oceano ſunt inſulæ Britannicæ, Anglia ſcilicet Scotia & Hibernia, quibus adnumerari poſſunt Orcades & Hebrides inſulæ ad Scotiam.

Inſulæ, quæ in Mediterraneo mari reperiuntur, in tres claſſes dividi poſſunt: In inſulas 1. circa Hiſpaniam, 2. circa Italiam. 3. circa Græciam ad partem Turciæ Europææ meridionalem.

Prope Hiſpaniam ſunt: Majorca, Minorca, Yvica.

Prope Italiam, Sicilia, Corſica, Sardinia.

Prope Græciam: Candia, Eubœa, hodie Negroponte, & pars inſularum in Archipelago.

Inſulæ maris Baltici ſunt ad Daniam Seelandia & Fionia, juxta Sveciam Olandia & Gothlandia.

2. De Inſulis Aſiaticis.

Plures circa Aſiam, quam circa Europam dantur inſulæ, ſiquidem in oceano prope Chinam & Indiam ſex claſſes, in mari vero Mediterraneo tres earum reperiuntur.

In oceano ſunt: 1. Japonicæ. 2. Philippinæ. 3. Moſuccæ. 4. Sundicæ. 5. Ceylanæ. 6. Maldivæ.

In mari Mediterraneo ſunt: 1. Cyprus. 2. Rhodus, 3. Inſulæ prope Natoliam in Archipelago, partem Turciæ Aſiaticæ conſtituentes.

3. De Inſulis Africanis.

Variæ quoque circa Africam notantur inſulæ, quarum una in mari Mediterraneo, ſex in oceano ſitæ ſunt.

In oceano ſunt: 1. Madagaſcar, cum vicinis, Komorra, Bourbon &c. 2. Inſula S. Thomæ cum adjacentibus, v. g. Annobon, Ferdinando, Pao &c, 3. Inſula S. Helenæ. 4. Inſulæ Capitis Viridis, 5. Inſulæ Canariæ. 6. Madera.

In Mediterraneo mari Malta eſt.

II. De Inſulis circa novum orbem atque terras incognitas.

In Americâ ſeptentrionali inſulæ quadruplici nomine diſtinguuntur & ſunt: 1. Inſulæ Terræ novæ. 2. Inſulæ Antillæ. 3. Inſulæ prope Californiam. 4. Azores.

Ex inſulis terræ novæ ipſa terra nova eſt præcipua. Antillæ in tres claſſes dividuntur. 1. In Antillas in ſpecie. 2. Lucayas & 3. Caribias.

Ad Antillas pertineant: Cuba, Hiſpaniola, Jamaica & Porto-Rico.

Ad Lucayas Bahama, Lucayoneca, & Guanahamia.

Inſulæ Caribes duplicis ſunt generis: 1. Ad ventum, nempe inſula S. Chriſtophori, Guadelupia, Martinica, Barbata, Montis ſerrati, S. Thomæ. 2.) Infra ventum, ſcilicet Inſula Trinitatis, Margaritæ, Curaſſoa, quæ ad Americam meridionalem proprie pertinet.

Ex Inſulis prope Californiam, hæc ipſa eſt præcipua.

Inter Azores prævalet Tercera.

Ad Americam meridionalem pertinent jam dictæ inſulæ infra ventum cum aliis prope littora Terræ firmæ jacentibus. Item Cayenna. Ad oram Braſiliæ reperitur Maragnan, prope Chili inſula Chiloe dicta, quibus aliqui inſulas Salomonis addunt.

Inſulæ circa terras incognitas ſitæ ſunt: verſus Septentrionem Islandia, Cumberlandia prope Canadam, & ex quorundam opinione Spitzberga. Verſus Meridiem hactenus nullæ, quæ alicujus momenti, ſunt detectæ.

Caput II.

De Diviſione Terræ in Peninſulas & Iſthmos.

PEninſula eſt pars terræ, quæ non undique mari cincta eſt, ſed alteri parti tractu arcto jungitur.

Isthmus est arctus terræ tractus intra duas aquas, qui duas majores terræ portiones jungit.

Horum in globo terrestri plures reperiuntur, prout ex sequentibus patebit.

I. De Peninsulis.

Peninsulæ duplicis generis constitui possunt: Quædam enim ipsas majores partes terræ firmæ exhibent; quædam tantummodo istarum portiones sunt.

Ratione prioris generis totus orbis antiquus ab oceano dividitur in tres peninsulas majores, Europam, Asiam & Africam.

Idem oceanus novum orbem in duas peninsulas, septentrionalem & australem, distinguit.

Quinque ergo dantur peninsulæ rerrarum firmarum nobis cognitarum. De duabus incognitis regionibus nihil hactenus nobis constat; igitur, utrum sint insulæ sive peninsulæ, dici non potest.

Peninsulæ, quæ tantum portiones peninsularum majorum sunt, iterum in duas classes majores dividuntur.

1. De Peninsulis Europæ.

Europa octo comprehendit peninsulas. Quatuor majores: 1. Scandinaviam, sive Sueciam & Norwegiam simul sumtam. 2. Hispaniam. 3. Italiam. 4. Græciam & partem Turciæ Europææ australem. Quatuor minores: 1. Terram firmam in Dania, nempe Jutiam. 2. Britanniam minorem in Gallia. 3. Moream & extremam partem Græciæ versus austrum. 4. Tauricam Chersonesum, sive peninsulam in Tartaria, minori.

2. De Peninsulis Asiæ.

Asia septem continet peninsulas. Quatuor majores: 1, Natoliam, sive Asiam minorem in Turcia Asiatica. 2. Arabiam. 3. & 4. Peninsulas duas Indiæ intra & extra Gangem. Tres minores: 1. Peninsulam regni Gusuratæ prope littora Mogolis imperii. 2. Chersonesum auream regni Malagæ, quæ partem peninsulæ majoris Indiæ extra Gangem constituit. 3. Coream, in extremis regni Chinensis finibus.

3. De Peninsuiis Africæ.

Quidam Geographi Africam, in duas partes majores, Lybiam atque Æthiopiam dividentes, duas peninsulas, efformant majores. Unica minor ibidem est pars Zanguebariæ in littore Ajan.

4. De Peninsulis Americæ.

America septentrionalis quatuor habet peninsulas. Unicam majorem: New-Southwalles, sive Walliam australem novam. Tres minores: 1. Acadiam in nova Francia. 2. Tegestam in Florida. 3. Jucatan in nova Hispania. In America australi neque major, neque minor datur Peninsula.

5. De Peninsulis terrarum incognitarum.

Multi ex Geographis credunt, novam Hollandiam in terra australi incognita, & Grönlandiam in septentrionali esse peninsulas.

II. De Isthmis.

Ex Isthmis orbis veteris quatuor præcipuè sunt notandi. In novo orbe unicus tantum datur. Plures omnino possent recenseri, si istos terræ tractus, quibus peninsulæ terræ firmæ adhærent, pro Isthmis habituri essemus, quia vero ex definitione patet, Isthmum propriè angustum terræ tractum intra duas aquas comprehensum significare, idcirco latum illud spatium peninsularum, quo terræ firmæ conjunguntur, missum facimus.

Isthmi veteris orbis sunt: 1. qui auream Chersonesum sive peninsulam Malagam cum peninsula Indiæ extra Gangem jungit. 2. Isthmus Precopensis, Crimæam Peninsulam Tartariæ minori annectens. 3. Isthmus Corinthiacus, jungens Moream Achajæ in Græcia. 4. Isthmus prope Suez, quo Africa cohæret Asiæ.

Isthmus novi orbis unicus est: Panamensis nempe, qui septentrionalem & australem Americam connectit.

Caput III.

De Divisione terræ in regiones

ab aquis penitus separatas, & eas, quarum littora alluit mare.

Dividitur tandem terra, præcipue firma major, sive Insula major, in regiones medium ipsius occupantes, atque à mari penitus separatas, & in regiones mari proximas, quæ littora vocantur.

Omnia regna illarum quinque partium, inter quas duæ nobis cognitæ terræ firmæ superius referebantur, ex mediis & mari proximis regionibus consistunt, (exceptis in Africâ, Nubia, Abyssinia & Monomotapa quorum regnorum fines nullo mari clauduntur) illuc igitur lectorem remittimus.

Præter hactenus dictas regionum divisiones considerari quoque potest superficies terræ, quatenus plana vel curva est, & quidem curva tam ratione profunditatis, quam ratione altitudinis. Si plana est, vocatur regio plana: si curva, tunc respectu profunditatis dicuntur valles, respectu vero altitudinis montes. De his tribus ultimum, montes videlicet, præ reliquis sunt notandi, hi vero iterum vel intra regionem se se extollunt, vel in mare excurrunt, & Caput sive Promontoria vocantur.

Prioris generis in Europa sunt:

1. Montes Pyrenæi, qui Hispaniam & Galliam separant.
2. Alpes sive Helvetiæ montes, Italiam à Gallia & Germaniâ separantes.
3. Juga Carpathica, intra Poloniam & Hungariam.
4. Juga Costegnas dicta, Turciam Europæam in septentrionalem & australem dividentia.
5. Montes Riphæi Cameny Poyas, in Moscovia versus Septentrionem.
6. Juga Sveciam à Norwegiâ separantes, Darefield dicta.

In Asiâ sunt,

1. Tauri montis jugum in Turcia Asiatica.
2. Caucasus, regnum magni Mogolis à Tartariâ distinguens.
3. Montes Sinai atque Horeb in Arabia petræâ, ex s. Scripturis noti.
4. Mons Ararat in Armenia.
5. Montes Chinenses inter Chinam & Tartariam.
6. Juga Gatæ, quæ versus mediam partem peninsulæ Indiæ extra Gangem tendunt.

In Africa reperiuntur,

1. Montes Lunæ in finibus Monoëmugi.
2. Atlas mons, Barbariam à Biledulgerid separans.

In Americâ celebrantur,

1. Apalachica juga intra novam Franciam & Floridam.
2. Andes, in Americâ meridionali versus Chili per regnum Peruvianum se extendentes. Hos montes terrarum altissimos esse credunt Geographi.

Posterioris generis dantur in orbe veteri,

1. Promontorium, in littoribus Norwegiæ versus Septentrionem, hinc Nord-Cap dictum.
2. Caput Finis terræ in littoribus Hispaniæ septentrionalibus.
3. Caput S. Vincentii itidem in Hispaniâ versus Meridiem.
4. Promontorium album in littoribus Nigritarum septentrionalibus, Cap-blanc appellatum.
5. Caput viride in medio littorum Nigritarum.
6. Caput bonæ spei in Africa in littoribus Cafferiæ.
7. Caput Gardafu in Sinu Arabico.
8. Caput Razalgate in littoribus Arabiæ versus Orientem.
9. Caput Comorin in littoribus australibus Indiæ intra Gangem.
10. Caput Liampo in littoribus Chinæ orientalibus.
11. Caput Glaciei in littoribus Tartariæ orientalibus.
12. Caput Tabin in iisdem littoribus versus Septentrionem.

In novo orbe reperiuntur,

1. Caput Caroli in littoribus Canadæ, Cap Charles hinc dictum.
2. Caput Ferward in littoribus terræ Magellanicæ.
3. Caput S. Augustini in Brasilia versus Orientem.
4. Caput Corientes in nova Hispania versus Occidentem.

PARS SECUNDA.

De Hydrographia, sive aquarum descriptione,

Sicut in descriptione terrarum triplici modo illarum divisionem consideravimus, ita & in aquarum perlustratione tot occurunt divisiones. Primò constat, terram non undique aquis cingi, sed easdem interrupta serie in partes majores & minores distingui, unde majores vocantur maria, minores lacus atque fluvii.

Secundo cum aqua vel terram fere ambit, vel illa aliquâ ex parte cingitur, hinc oritur divisio in oceanum, sinum & fretum.

Tertio

Tertio, quia pars aquarum vel à terris separata, vel iis proxima, ideo emergit distinctio in oceanum & littus.

Sequitur ex prædictis, omnes aquas dividi posse in maria, lacus & fluvios; Maria vero subdividi in maria, sinus & freta, de quibus in sequentibus,

Caput I.

De Maribus.

Omnia in globo terrestri maria generali nomine oceanus appellari possunt, oceanus autem relatus ad quatuor mundi plagas dividitur in orientalem, occidentalem, meridionalem & septentrionalem.

Oceanus orientalis alio nomine dicitur etiam Indicus, quia Indiam, notissimum Asiæ regnum, alluit. Meridionalis oceanus vocatur æthiopicus, adjacens nempe Æthiopiæ in Africâ. Oceanus occidentalis appellatur Atlanticus, ob montem Atlantem, qui in Africâ è regione hujus reperitur. Septentrionalis plurimam partem glacialis dicitur, quoniam continuo frigore congelascit.

Subdividuntur hi quatuor Oceani in maria. Indicus nempe in tria: 1. Chinense. 2. Indicum. 3. Arabicum. Æthiopicus quoque in tria: 1. Zangebaricum. 2. Cafferium. 3. Congicum. Atlanticus sex maria suppeditat, 1. Mare Guineæ. 2. Mare Capitis viridis. 3. Mare ad insulas Canarias. 4. Mare Hispanicum. 5. Mare Gallicum. 6. Mare Britannicum. Oceanus septentrionalis quatuor comprehendit: 1. Mare Germanicum. 2, Mare Danicum.. 3. Mare Moscovicum, 4. Mare Tartaricum.

Oceanus orbis novi pari ratione in tria subdividitur maria: 1. In mare septentrionale. 2. australe sive pacificum. 3. Magellanicum.

Vocantur autem mare septentrionale atque meridionale ex impositione Christophori Columbi, ob Isthmum Panamicum inter duo maria jacentem, & Americam septentrionalem cum australi conjungentem, respectu cujus alterum septentrionale alterum meridionale merito dici potest.

Mare Magellanicum à Magellano, qui primus in hoc navigavit, appellatur.

Mare septentrionale in quatuor subdividitur maria: 1. Mare prope Canadam in nova Francia. 2. Mare Mexicanum in nova Hispania. 3. Mare septentrionale in specie. 4. Mare Brasilienſe.

Mare pacificum sive australe quatuor alia continet: 1. Mare prope Jesso. 2. Mare Californium, juxta regionem Mexicanam novam. 3. Australe in specie. 4. Mare Peruvianum.

Mare Magellanicum ex tribus: 1. Chilensi. 2. Magellanico, & 3. Paraguayico componitur.

Caput II.

De Sinibus & Fretis.

Sinus maris vel oceani dicitur pars aquæ, quæ inter duas terras ex oceano se insinuat. Italis dicitur Golfo.

Sinuum duæ dantur species: majores, qui etiam maria vocantur ob magnitudinem; minores, qui sunt Sinus proprie dicti.

Majores in orbe veteri sunt tres,

1. Mare Mediterraneum inter Europam & Africam.
2. Mare rubrum inter Asiam & Africam.
3. Mare Balticum iner Germniam, Sveciam & Daniam.

In novo orbe duo:

1. Mare Mexicanum, inter Americam meridionalem atque septentrionalem & insulas Antillas.
2. Mare Christianum inter Canadam & regiones septentrionales.

Minores in orbe veteri sunt vel in Oceano, vel in mari Mediterraneo, vel in mari Baltico.

In Oceano sunt,

1. Sinus S. Thomæ. 2. Sinus Persicus prope Ormundum. 3. Sinus ad Cambaiam. 4. Sinus Gangeticus prope Bengalam. 5. Sinus Siamensis. 6. Sinus Cochinchinæ. 7. Sinus de Nanquin. 8. Sinus Russicus sive mare album in oceano septentrionali.

In Mari Mediterraneo sunt,

1. Sinus Lugdunensis in Gallia. 2. Sinus Adriaticus inter Italiam & Græciam. 3. Archipelagus. 4. Mare nigrum &c.

In Mari Baltico sunt,

1. Sinus Rigensis in Livonia. 2. Sinus Dantiscanus in Polonia Prussica. 3. Sinus Finlandicus inter Finlandiam & Livoniam. 4. Sinus Botnicus, qui est pars septentrionalis maris Baltici.

Minores in novo orbe sunt duo:

1. Sinus S. Laurentii in novâ Franciâ. 2. Sinus Panamicus in Isthmo Panamico.

II.

Fretum dicitur pars Oceani inter duas terras angusto tractu decurrens, Gallice Detroit, Italice Stretto, Germanice Canal oder Strasse dicitur.

Hujus generis in orbe veteri plura dantur:

I.

In Oceano: 1. Fretum Babelmandel, inter Asiam & Africam, quod mare rubrum cum oceano connectit.

2. Fretum Manar inter Indiam intra Gangem & insulam Ceylan.

3. Fretum prope Malacam inter Indiam extra Gangem & insulam Sumatram.

4. Fretum de la Sonde inter insulam Sumatram & Javam.

II.

In Europa sunt: 1. Fretum Gallicum, Pas de Calais, inter Galliam & Angliam.

2. Fretum Oresundicum, der Sund, conjungens oceanum cum mari Baltico inter Zeelandiam & Sveciam.

3. Fretum Weigats inter Moscoviam & Novam Zemblam.

III.

In Asia sunt: 1. Fretum Zungar inter insulas Japonicas atque Tartariam.

2. Fretum de Picko inter Tartariam & insulam Staaten Land.

3. Fretum Uriez inter regionem Jesso & modo dictam insulam.

IV.

In mari mediterraneo datur: 1. Fretum Gaditanum, Europam ab Africa separans, oceanum autem cum mari mediterraneo conjungens.

2. Fretum inter Italiam & Siciliam prope Messanam.

3. Fretum prope Gallipolin & Hellespontum, Archipelagum cum mari Marmoreo connectens.

4. Fretum Constantinopolitanum, Propontidem cum mari nigro copulans.

5. Fretum Capha intra mare nigrum & mare Zabacha.

In novo orbe sex dantur freta,

1. Fretum Magellalicum, inter terram Magellanicam & terram ignis, sive del Fuego.

2. Fretum Maires.

3. Fretum Prouvers.

4. Fretum Hudsonii.

5. Fretum Davis.

6. Fretum Forbiesters versus Septentrionem.

Inter Mexicum novum & Californiam reperitur mare rubrum, Vermejo dictum, freto, nisi quod paulo latius sit, non dissimile.

Caput III.

De Lacubus & Fluviis.

I.

Lacus dicitur copia aquæ, undique terris cincta & à mari separata. Vocatur interdum mare, pro ratione magnitudinis.

Horum in Hemisphærio nostro septentrionali dantur duo:

1. Mare Caspium in Persia.
2. Mare Tracy, in Canada, quæ est Americæ regio.

Lacus minores sunt:

1. In Europa: Ladoga & Donega, inter Sveciam & Moscoviam.

2. Lacus Venerus in Svecia.

3. Lacus Lemanus, inter Sabaudiam & Helvetiam.

In Asia intra Chinam & Mogolis regnum in parte Tartariæ meridionali unicus datur lacus, Chimoy dictus.

In Africa plures reperiuntur: Duo in regione Nigritarum prope Borno & Garde. Lacus Niger inter Congo & Æthiopiam. Duo alii in Æthiopia prope Zaflan & Zaire.

In America quatuor sunt : Lacus Nicaraga in Hispania nova. Lacus populorum Ilinoicorum. Lacus Erie & Frontenac in nova Franciâ.

II.

Fluvii sunt aquæ exiguæ latitudinis, â fontibus usque in mare profluentes.

Fluvii Europæ præcipui sunt,

In Germaniâ:

Danubius, qui per hanc & Turciam ab Occidente versus Orientem in mare nigrum effluit.

Rhenus â Meridie versus Septentrionem in Belgium fluit, ibidem successive in quatuor fluvios dividitur.

In Moscovia:

Wolga, â finibus Poloniæ in mare Caspium excurrit.

In Polonia:

Borysthenes, â Septentrione versus Meridiem in mare nigrum tendit.

In Galliâ:

Rhodanus in Mare mediterraneum labitur.

Sequana, Ligeris & Garumna oceanum occidentalem influunt.

In Hispania:

Tagus per Portugalliam in mare Atlanticum tendit.

In Italiâ:

Eridanus, in mare Adriaticum, & Tiberis, in mare Tuscum labitur,

In Angliâ:

Tamesis, transverso per regnum tramite in oceanum septentrionalem profluit.

Fluvii Asiæ præcipui sunt,

In Turciâ Asiatica:

Tigris, in regione Diarbecker. Euphrates in Turcomanniâ, uterque sinum Persicum influit.

In regno magni Mogolis.

Indus, in mare Arabicum, & Ganges in mare Indicum volvitur.

In India extra Gangen.

Menan, tendens ad Sinum Siamensem. Pegu & Mecou, quorum ultimus versus insulam Borneo in Oceanum orientalem fluit.

In China:

Kiam & Ho-amko.

In Tartaria;

Obius, Tachemin, Lena, Lamur, & Joacartes.

Fluvii Africæ præcipui sunt,

In Abyssiniâ:

Nilus, qui per totam Ægyptum ad mare mediterraneum tendit.

In Nigritarum Regione:

Niger, mediam transiens Lybiam, in oceanum effunditur.

In Congo:

Fluvius, Zaire ab incolis dictus.

In Monoemugi:

Fluvius, Zembere nominatus.

Fluvii Americæ septentrionalis præcipui sunt,

In Nova Franciâ:

Fluvius S. Laurentii in sinum S. Laurentii fluens.

In Canada:

Missisipi, ingens est, & è Septentrione versus Meridiem per hanc regionem in mare Mexicanum se effundit.

Fluvii Americæ australis tres præcipui:

In regione Amazonum:

Amazonum fluvius, currens per hanc regionem in mare Atlanticum.

In regione Paraguay:

Plata, fluvius argenteus etiam dictus, in mare Paraguaycum profluit.

In Terrâ firmâ:

Fluvius Paria sive Dorenoque dictus, in oceanum septentrionalem fluit.

LIBER III.

De

GEOGRAPHIA HISTORICA.

TErtia atque ultima pars Geographiæ per divisionem superiorem est *Geographia Historica*, quæ superficiem terræ, quatenus è multis regionibus constat, duplici modo, scilicet vel pro diversitate imperiorum regnorum, rerum publicarum &c. vel pro diversitate religionum consideratur, quorum alterum ad Geographiam politicam, hoc verò ad Geographiam sacram pertinet. De utraque breviter in sequentibus agemus.

PARS PRIMA.

De divisione regionum in imperia, regna, respublicas.

NOstri non est instituti, singulos dominatus speciali perlustrare consideratione, sed tantum præcipuos quatuor terræ partium status proponere, & primò quidem eos, qui in Europâ reperiuntur.

Caput I.

De præcipuis Europæ Statibus.

EUropa merito sedes multorum magnorumque Statuum appellatur, siquidem tria potentissima Imperia, octo magna Regna, quinque præclarissimas Respublicas, multosque præterea insignes continet Dominatus. Ex his primo Imperia, tanquam status primarii, paulò curatius veniunt consideranda.

I.

De Imperiis.

1. Imperium Germanicum.

Germania ingens terræ tractus, titulo Romani Imperii gaudet, & ultra trecenta agnoscit dominia, è quibus, pro ratione instituti, præcipua tantum breviter enarrabimus.

Placet autem sequi divisionem Germaniæ in decem Circulos, ab Imperatore Maximiliano I, duobus abhinc seculis institutam, quorum 1. Austriacus. 2. Franconicus. 3. Bavaricus. 4. Svevicus. 5. Saxoniæ superior. 6. Saxoniæ inferior. 7. Westphalicus. 8. Rhenanus superior. 9. Rhenanus inferior. 10. Burgundicus, vocatur.

I.

Ad Circulum Austriacum, Imperatori, tanquam ArchiDuci Austriæ, parentem, pertinent.

1. *Archi-Ducatus Austriæ*, qui in inferiorem & superiorem dividitur.

In Austria inferiore metropolis est *Vienna*, sedes Romani Imperatoris, elegans & si suburbia annumeres, copiosa urbs, valida insuper, & fortissimum Germaniæ contra Turcas propugnaculum, gaudet Archiepiscopo & Academia; Technematotheca, Bibliotheca & suburbana prædia, præ reliquis digna sunt visu. Hanc sequitur *Novostadium* sive Newstatt, Viennensis dicta, & probè munita, item *Gremesa*, duabus nundinis celebris.

In Austriâ superiore caput est *Lincium*, magnifica atque ædificiis splendida urbs. Singulis annis duæ ibidem celebrantur nundinæ, præterea arx Cæsarea memoratu quoque digna est. Inter reliquas urbes *Anissus* (Ens) & *Stira* prævalent, quarum prima nobile habet armamentarium, altera ob ferri mercaturam insignis est.

2. *Ducatus Styriæ*, qui eidem in superiorem & inferiorem dividitur.

Inferioris Styriæ caput est *Græcium*, pulcherrima urbs & probe munita, cui adjacet castellum in rupe excelsa. Ingens hic Nobilium copia, & regimen, est totius Ducatus. Notanda deinde sunt duo castella *Rackelsburg* & *Czackenthurn*, versus Hungariam sita.

Superioris Styriæ caput est *Judenburgum*, quo pertinet monasterium Cella Mariæ, Marien-Zell dicta, sacris peregrinationibus celebris; item *Cilleja* seu *Cilly*, urbs antiqua in Comitatu ejusdem nominis. Loiben est urbs ob insignes ferri fodinas notanda.

3. *Ducatus Carinthiæ*, qui etiam in superiorem & inferiorem dividitur. Superior maximam partem in montibus, inferior autem in plano situs est.

Caput totius regionis est Clagenfurtum sive Klagenfurt, pulchra & munimentis cincta urbs, præter hanc undecim aliæ adhuc reperiuntur, quarum quatuor pertinent ad Ducatum, reliquæ Salisburgensi & Bambergensi Dominio subsunt.

4. *Ducatus Carniolæ*, hic â quibusdam in quinque partes, â quibusdam vero in pauciores dividitur.

Caput totius Ducatus est Labacum sive Laubach, urbs â fluvio hujus nominis dicta, antiquis temporibus jam nota fuit, hactenus vero pulchrioribus ædificiis aucta & ornata. Reliquæ urbes sunt *Carnioburgum*, *Auersberga*, *Rudolphiverdia*, *Metulum*, *Mitterburg &c.*

5. *Comitatus Tyrolis*, cujus caput *Ænipons*, urbs præclara, non procul ab hac sita est arx magnifica, *Ambras* dicta, ob technophylacium celeberrima. Hanc sequitur *Bolzanum*, ob mercaturam, & *Hala* ob salinas insignis. Multa hic comitatus habet castra & transitus probè munitos, præcipuè *Kufstein*, *Clusam Ehrenburg*, *arcem Kofel*, & *Arco*.

6. *Episcopatus Tridentinus* & *Brixienses* quodam modo ad hunc quoque circulum pertinent. In illo *Tridentum* ob concilium A. 1545. ibi celebratum, in hôc *Brixia* caput atque sedes episcopi notanda. Ambæ urbes ab antiquis jam temporibus claruerunt.

7. *Variæ ditiones in Suevia*, urbesque domui Austriacæ subjectæ, & sunt: Marchionatus Burgaviæ, ubi *Burgavia* metropolis, dynastia Hohenbergensis, Bregantia, Feldkircha, comitatus Montfortensis & dynastia Nellenburgica. Deinde *Constantia*, urbs egregia & optime sita, ob diversa concilia celebris, & quædam oppida ad Danubium, v. g. *Ehingen* & quatuor civitates sylvestres *Waldshutum*, *Seconium*, *Rheinfelda* & *Lauffenburgum*.

8. *Brisgovia*, in quâ secundum articulos pacis ad Austriam pertinet *Brisacum*, munimentum fortissimum, & à duabus obsidionibus notissimum. *Friburgum*, etiam munimentis firmum, diversas quoque obsidiones expertum est. Villinga, A. 1704. â Gallis sub Duce Tallardo frustraneo conatu obsessa. Tellus in hoc Circulo fertilis est, inprimis suppeditat vinum, præcipue in Austria, Carniolâ, comitatu Tyroli, Styria, & supra nominatis episcopatibus duobus nobile reperitur vinum, nec desunt metalli-fodinæ, v. g. in Carinthia, & comitatu Tirolensi dantur fodinæ argenti: in Styria diversæ, præcipuè ferrariæ. Austria quoque optimum fert crocum, Tyrolis habet salinas, Animalia insuper & feræ abundanter adsunt.

II.

Ad Circulum Franconicum sequentes Ducatus, Episcopatus atque Urbes Imperiales referuntur:

1. *Marchionatus Onolsbacenses*, cujus caput *Onoldinum*, sedes Principis; ibi technophylacium perlustrari meretur. Inter oppida prævalent *Guntzenhausen* & *Schwabacum*.

2. *Marchionatus Culmbacenses s. Byrutinus*, ubi *Byruthum* metropolis & sedes Principis. Anno 1664. fundatum est ibi gymnasium Christiano-Ernestinum. Ex reliquis urbibus præcellunt *Culmbacum*, *Erlanga*, *Curia* s. Hoff, &c.

3. *Principatus Hennebergicus*, cujus potissimæ urbes *Mainunga* & *Schleussinga*, gymnasio celebris.

4. *Comitatus Schwvarzenbergicus*, ab A. 1671. in Principatum evectus. Porro quoque Comitatus *Hohenloicus*, *Wertheimensis*, Lœvvensteinensis, Castellensis, Erpacensis, Reineccensis, Dernbacensis &c. aliique Nobilium Imperii dominatus.

Episcopatus hujus Circuli sunt tres:

1. *Bambergenses*, cujus caput atque sedes Episcopi est *Bamberga*, urbs ampla, refertur inter quatuor sic dictos Imperii pagos, quia nullis muris cincta. *Forchemia* insigne fortalitium post hanc præ reliquis notanda.

2. *Herbipolitanus*, ubi sedes Episcopi & Ducum Franconiæ est *Herbipolis*, urbs vallis, muris & propugnaculis probè munita. Extra urbem situm est in monte Castellum Frauenburg dictum. Vineta hujus regionis, ubi nascitur vinum generosum der Stein-Wein, sunt notanda. Sequuntur *Kitzinga*, *Ochsenfurtum*, *Gemunda* & *Kœnigshofia*.

3. *Aichstadienses*, cum ejusdem nominis urbe *Aichstadio*, prope quod situm est castellum S. Wilibaldi, sedes Episcopi, in rupe excelsa.

Ad hunc Circulum quoque pertinet *Ordo Teutonicus*, cujus sedes est *Mergenthemium*.

Civitates Imperiales, quæ ad hunc Circulum pertinent, sunt quinque, harum præcipua est *Noriberga*, nobile emporium, ubi perpetuo asservantur Insignia Imperii: Corona s. Imperialis, Sceptrum, Pomum &c. & sacræ Reliquiæ. Academia, quæ *Altdorfii* floret, huic subjacet. Reliquæ sunt *Rotenburgum*, *Weissenburgum*, *Svveinfurtum* & *Winshemium*.

Frugum atque vini ferax in hoc Circulo tellus est; in parte Franconiæ meridionali datur frumentorum copia, in parte septentrionali abundanter generatur vinum; breviter: varia hominum usui inservientia hic reperiuntur.

III.

Ad Circulum Bavaricum referuntur:

1. *Ducatus Bavariæ*, cujus metropolis & sedes electoralis est *Monachium*, urbs Germaniæ pulcherrima, techno- & gazophilacio celeberrima. Præterea præcipuum fortalitium in hoc ducatu est *Ingolstadium*, ubi & Academia floret. Sequitur *Landshutum*, ibi spectanda ad templum S. Martini turris, quæ inter altissimas Germaniæ refertur. *Straubinga*, *Burckhusia*, ubi, sicut & in prædictis duabus urbibus, præfectura est, sive regimen.

2. *Palatinatus superior*, cujus maxima pars est *Palatinatus electoralis*, ibi caput est *Amberga*, in cujus regione dantur ferrariæ fodinæ civium commercio commodæ. Alteram partem constituit *Ducatus Solisbacensis*, ubi *Solisbacum* caput & sedes Principis. Tertia pars est *Landgraviatus Leuchtenbergensis*, ubi *Pfreimda* urbs primaria. Quarta pars dicitur *Principatus Sternsteinensis*, & quinta *Comitatus Sulzbergensis*.

3. *Ducatus Neoburgicus*, qui hoc tempore ad Palatinatum electoralem quoque pertinet; hic notandum præ reliquis *Neoburgum*, inde nomen ducit familia quædam è domo Palatinâ orta. Deinde *Lauginga* & *Hochstædtium*, quod insigni contra Gallos & Bavaros victoriâ claret.

4. *Episcopatus Salisburgenses*, cujus caput & sedes Episcopi est *Salisburgum*, elegans & probè munita urbs, ubi templum cathedrale, technophylacium, aliaque ædificia pulchrè exstructa, digna sunt notatu.

5. *Tres Episcopatus: Ratisbonenses, Freisingenses & Passavienses.* *Ratisbonenses* ab antiquis temporibus circa urbem Ratisbonam innotuit. In *Freisingenses* sedes episcopalis est *Freisinga*; In *Passavienses* metropolis est *Passavium*, ampla & præclaris ædificiis decorata urbs, ob Transactionem Passavienses celebris. Huic Circulo adnumeratur quoque *Præpositura Berchtolgadensis*.

Vrbes Imperiales hujus Circuli sunt *Ratisbona* & *Donavverda*, illa ob perpetua Imperii comitia, hæc ob prælium ad montem Schellenbergensem notissima, jam vero municipalis Electori Bavariæ subdita.

Hujus Circuli regio itidem frugifera, & quamvis solum Salisburgense sit montosum, sale tamen, fodinis, pecuariis, feris & piscibus abundat.

IV.

Circulo Suevico insunt:

1. *Ducatus Würtembergicus*, potentiâ reliquis in hoc Circulo prævalet; præcipua hujus urbs & sedes Principis *Stutgardia*, in quâ arx, conclave Ordinis equestris, sacellum aulicum, & technophylacium visu digna sunt. Ad hunc Ducatum pertinent quoque Ducatus *Vrslingen* & *Teccæ*, comitatus Monsbelligardensis, comitatus Asperg, Aurach, Græningen, Heidenheim.

Dein notanda sunt *Tubinga*, antiqua & celebris Academia, item *Schorndorfium* locus munitus.

2. *Marchionatus Badenses*, qui ob duplicem genituram Marchionum in *Badensem* & *Durlacensem* dividitur, s. in superiorem & inferiorem.

In superiore *Badena* caput est, belli temporibus multa perpessa; notandum quoque *Rastadium*, sedes hactenus Marchionissæ Viduæ, ubi A. 1714. die 6. Martii pax sancita. Præterea huc referuntur pars de comitatu Spanheim & Eberstein, nec non quædam in Ducatu Lucemburgensi, in Bohemia & Suevia.

In inferiore caput & sedes Principis est *Durlacum*, temporibus belli Gallici A. 1688. itidem perpessum mala, quæ & *Pfortzemo* obtigerunt, urbi post Durlacum præcipuæ. Huic Marchionatui insunt & aliæ dynastiæ, scilicet Hochburg, Sausenberg, Rötteln, Badenweiler, & Lohr.

3. *Principatus Hohenzolleranus*, ubi *Zollernum* locus gentis natalis est, sedes Principum, urbs munita & in sublimi sita. Huc pertinent comitatus *Veringa*, *Sigmaringa*, *Heigerlocha*, &

Wehrſteinium. Sigmaringa & Veringa oppida habent ejusdem nominis.

4. *Principatus Oettingenſis*, qui pars eſt Comitatus inſignis, huius caput & ſedes Principis eſt *Oettinga*, mediocris conditionis, reliqua pars titulo Comitatûs gaudet.

5. Pari modo & *Furſtenbergicum* territorium in Principatum & Comitatum dividitur.

6. *Principatus Mindelheimenſis*, qui Bavariæ ſubeſt, ibi urbs primaria *Mindelhemium* vocatur.

7. *Epiſcopatus Auguſtanus, Conſtantienſis*, & *Curienſis* in Helvetiâ. Sedes Auguſtani Epiſcopi eſt *Dillinga*, circa urbem Auguſtam jura exercentis. Conſtantienſis ſedet *Mersburgi* prope lacum Podamicum; Loca Epiſcopalia ut plurimum in *Turgovia* ſita, quibus adjunguntur quædam loca ultra citraque Podamicum, item *Reichenavia* Abbatia & præpoſitura *Oeningenſis*. Neque Conſtantia, neque Auguſta Vindelicorum his Epiſcopatibus ſubſunt. Curienſis vero jus dicit *Curiæ*, quæ & ſedes atque caput eſt Epiſcopatus.

8. *Abbatia Campidunenſis, Buchavienſis & Lindavienſis*, item Præpoſitura *Elvangenſis*.

Sunt & varii Comitatus in hôc Circulo, ut: Oettingenſis, Pappenheimenſis, Sinzendorfenſis, Furſtenbergenſis, Montfortenſis, Königseckenſis, Sultzenſis, Hohen Emſiorum, Fuggerorum &c. &c.

Civitates Imperiales hujus Circuli ſupra triginta reperiuntur, ex quibus *Auguſta Vindelicorum*, *Ulma*, celebres atque amplæ urbes, porro *Memminga*, *Nordlinga*, *Heilbrunna*, *Rotevilla*, *Lindavia*, & *Ravenſpurgum* præcipuæ ſunt.

Hic Circulus nec frugibus nec vino caret; Acidulæ quoque & thermæ paſſim, præcipuè in Ducatu Würtembergico, reperiuntur.

V.

Circulo ſuperioris Saxoniæ adſcribuntur:

1. *Ducatus Saxoniæ*, ſive Saxonia Electoralis, cujus metropolis *Witteberga*, munimentis firma, inſuper Academiâ celebris.

2. *Marchionatus Miſniæ*, qui in diverſos ſubdividitur Circulos, videlicet, Miſnienſem, Lipſienſem, diſtrictum metalliferum, territorium Weiſſenfelſenſe, Martisburgenſe & Zizenſe, Variſciam, & Altenburgum.

In Diſtrictu *Miſnienſi* caput atque ſedes Electoralis eſt *Dreſda*, egregiè munita, ubi armamentarium, ob copiam varii generis armorum, equile, ob diverſa conclavia & multifarium equorum ornatum, pretioſiſſimumque technophylacium maxime notari merentur. *Miſnia* fuit quondam urbs primaria Marchionatus Miſnienſis.

In Diſtrictu *Lipſienſi* præcellit *Lipſia*, nobiliſſimum emporium, ubi Academia & Muſarum ſedes.

In Diſtrictu metallifero primò *Freyberga* nominanda, ob æris fodinas & ſepulturam Electorum clara; hanc excipiunt *Annæberga*, *Catharinæberga*, *Schneeberga &c.* A fodinis hic diſtrictus nomen accepit.

Horum diſtrictuum Dominus eſt Elector Saxoniæ, ad quem pertinent quoque quædam in Variſciâ & Thuringiâ, ut & tota Luſatia ſuperior.

In territorio *Weiſſenfelſenſi* ſedes Principis Saxoniæ eſt *Leucopetra*, ubi arx Auguſtea, & Gymnaſium illuſtre.

Huc etiam refertur Principatus *Querfurtenſis*, in quo *Querfurtum*, Comitatus *Barbienſis*, & quædam præfecturæ in Thuringiâ.

Territorii *Martisburgenſis* caput & ſedes Principis Saxonici eſt *Martisburgum*, quod antiquitate nulli Saxoniæ urbium cedit; illuſtre ibi floret Gymnaſium. Huc pertinent quoque *Delicium*, *Sorbiga &c. &c.* & maxima pars Luſatiæ inferioris, in qua *Lubbena* urbs primaria.

In Territorio *Zizenſi* ſedes Principis Saxonici eſt *Tiza ſ. Citium*, ubi arx præclara, templum cathedrale ſplendidum & Gymnaſium illuſtre, hanc excipit *Naumburgum* ad fluvium Salam.

Huic ſubjacent in Hennebergico comitatu oppida *Schleuſinga* & *Sula*, non procul â ſe invicem diſtantia, it. præfectura *Rundorff*, & magna pars Variſciæ cum urbe ejus primariâ, *Plavia* dicta, aliisque præfecturis. Hunc Ducatum hactenus Elector Saxoniæ poſſidet. Cætera in Voigtlandia partim ad Electorem, partim ad Marchionem Culmbacenſem, partim ad Comites de Reus pertinent.

In Ducatu *Altenburgico*, Oſterlandia dicto, *Altenburgum* prævalet, qui locus â Colloquio inter Theologos Electorum & Principum habito notus; jam Gothano & Vinarienſi Ducibus ſubeſt.

3. *Landgraviatus Thuringiæ* varios agnoſcit Dominos. Maxima pars ad Electoratum Saxoniæ, ad Duces Weiſſenfelſenſem, Vinarienſem, Gothanum, Iſenacenſem & Salfeldenſem pertinet; Elector Moguntinus ſibi vindicat *Eisfeldiam* cum urbe *Erfordia*. Reliqua ſunt Comitum. Vinaria, Gotha, Iſenacum & Salfeldia ſunt nomina urbium prædictorum Ducatuum, & ſedes Principum. Academia Jenenſis celebris Dominum agnoſcit Ducem Iſenacenſem.

4. Principatus *Schvvartzburgicus* & *Coburgenſis*. Prior in duos ramos diviſus duas ſedes ducales habet, *Rudolphopolin* ſcilicet & *Sondershuſium*. Poſterioris urbs præcipua eſt *Coburgum*, ubi A. 1604. Gymnaſium illuſtre fundatum. Hanc ſequuntur *Hilpershuſia*, *Heldburgum &c.* Poſſeſſores hujus Ducatus Dux Salfeldenſis & Meinungenſis ſunt.

5. Principatus *Anhaltinus*, ex antiquiſſimis in Germaniâ, urbes poſſidet *Serveſtam*, *Deſſaviam*, *Bernburgum* & *Cothenium*, tanquam ſedes ducales Principum hujus Ducatus in quatuor ramos diviſorum.

6. *Abbatia Quedlinburgenſis*, ubi *Quedlinburgum* præcipuus locus.

7. *Marchionatus Luſatiæ*, in ſuperiorem & inferiorem diviſus. In ſuperiore *Budiſſa*, tanquam caput, *Gorlitium*, *Zittauia*, *Lauba*, *Læbavia*, & *Camentia* κατ' ἐξοχην *Sex Vrbium* nomine veniunt, & ad Electorem Saxoniæ pertinent. Ex inferiore tam Martisburgenſis Dux, quam Rex Boruſſiæ quædam poſſident.

8. *Marchia Brandenburgica*, diviſa in quinque partes, quæ ſunt: Marchia vetus, Marchia media, Marchia nova, Marchia Uckerana & Prignitia.

In Marchia veteri caput eſt *Stendalia*, ubi præfectura hujus diſtrictûs. Sequuntur *Gardelegia*, *Tangermunda*, *Soltquella* &c.

In Marchiâ media *Berolinum* regia & electoralis ſedes eſt, inter Germaniæ urbes pulcherrima & ampliſſima. Arx regia, bibliotheca & technophylacium præſtantiſſima ſunt. Notandum etiam *Brandenburgum*, *Francofurtum* ad Oderam, ubi Academia, & *Spandavia* fortalitium &c.

In Marchiâ Nova *Cüſtrinum*, munimentum præſtantiſſimum, reperitur, in hoc regimen hujus Marchiæ eſt. Huic adde *Drieſam*, *Landsbergam*, *Sternbergam* &c. &c.

In Marchia Uckerana *Prenslavia* notanda, it. *Lochnitium* & *Templinum*.

In Prignitia caput eſt *Perleberga*, quam ſequuntur *Witſtochium*, *Havelberga* &c.

9. *Ducatus Pomeraniæ*, citerior & ulterior. Citerior paret Regi Sueciæ, & dividitur in tres diſtrictus: Stetinenſem, Gutzkovienſem & Barthenſem, quo pertinent etiam inſulæ Rugia, Vſedomia & Wollina.

In Stetinenſi primaria urbs *Stetinum*, & amplitudine & firmitate fulgens. Reliquæ ſunt *Damum*, *Anclamum*, *Demminum* &c. &c.

Gutzkovienſis diſtrictus habet *Gutzkoviam*, urbem quondam celebrem, nunc exiguum vicum, it. *Wolgaſtiam*, quæ arcem habet, olim Ducum Pomeraniæ ſedem: tandem *Grypsvvaldiam*, magnam ſatis & Academiâ inſignem.

In Barthenſi *Bardum*, locus exiguus, prope mare. *Stralſundia*, urbs munitiſſima, & ob portum mercatoribus opportuna. *Damgarten* in confiniis Mecklenburgicis.

In Rugia *Berga* præ cæteris notanda. In Vſedomia exiguum & muris carens oppidum, *Vſedomia* dictum, antiquis temporibus amplum & munitum. In Wollinia oppidulum *Wollinum*, ubi quondam arx ducalis.

Pomerania ulterior paret Regi Boruſſiæ, dividitur in Pomeraniam ulteriorem in ſpecie, cujus caput *Stargardia*, locus conſideratu dignus, deinde *Caminium*, quod ante aliquot annos ignis furorem perpeſſum.

Deinde in Ducatum Caſſubiæ, cujus primaria Urbs *Colberga*, emporium celebre, ubi & ſalinæ. Sequuntur *Coſlinum* & *Belgardia*.

Tandem in Ducatum Venedorum, ubi *Rügenvvalda* locus præcipuus, poſt hanc *Stolpa* notanda.

Huc quoque pertinent Dynaſtiæ Lauenburgica & Bütavienſis, olim Polonico, nunc Boruſſico Sceptro ſubjectæ.

Huic Circulo adjunguntur quoque aliqui Comitatus: v. g. Mansfeldenſis, Hohenſteinenſis, Stolbergenſis, ut & urbes Imperiales, *Mulhuſia* & *Northuſia*.

Omnia ferme ad ſuſtentationem hominum neceſſaria in hujus Circuli regionibus reperiuntur; Metalli fodinæ plures

plures dantur, ſicut diſtrictus Miſniæ metallifer abunde teſtatur.

VI.

Circulo Saxoniæ inferioris adnumerantur:

1. *Ducatus Magdeburgenſis*, cujus caput *Magdeburgum*, in quo eccleſia Cathedralis, ut & regimen Magdeburgicum Hala huc translatum notanda. Centuriatores Magdeburgenſes per hiſtoriam eccleſiaſticam, quam conſcripſerunt, memoriam hujus urbis claram reddiderunt. Sequitur *Hala Saxonum*, ſalinis, nec non Academia noſtris temporibus fundata, celebris.

2. *Ducatus Halberſtadienſis*, cujus metropolis *Halberſtadium*, in quo templum cathedrale viſu dignum. Hic jura dantur provinciæ. Inter reliqua oppida ſunt *Aſcherslebia*, *Oſtervicum* &c. Prædicti autem duo Ducatus Regi Boruſſiæ obtemperant.

3. *Ducatus Brunſuicenſis*, *Hannoveranus* & *Luneburgenſis* ſecundum tres urbes primarias ſequentem in modum dividuntur:

In *Brunſuicenſi* caput eſt *Brunſviga*, ampla & perquam munita urbs, ibi ſingulis annis duabus vicibus inſignes celebrantur nundinæ. Poſt hanc *Gvelpherbytum*, ſedes ducalis, munimentis itidem cincta; Academia Nobilium hic floret. Bibliotheca rariſſimis codicibus referta, & technophylacium viſu ſunt digna. Non procul ab hac ſita eſt arx incomparabilis, Saltz-Thal dicta, nobiliſſimis excellentium pictorum tabulis inſtructa. *Helmſtadium*, ubi Academia inſignis; *Lutera Regia*, *Ganderſum* &c. ſunt oppida, quæ huc pertinent.

In Ducatu *Hannoverano* metropolis eſt *Hannovera*, electoralis ſedes, urbs copioſa, vallis atque muris cincta, variisque præclaris ædificiis ornata. *Hamelia* antiqua & bene munita urbs, ab hiſtoria famoſi illius captatoris murium notiſſima. It. *Wunsdorffium*, *Neoſtadium* &c. Non procul ab Hanoverâ arx ſita eſt, nomine *Calenberg*, à quâ iſtud territorium, ut & ipſe Ducatus Calenbergenſis vocatur. Huc pertinet quoque Ducatus *Grubenhagen*, cujus primaria urbs *Einbeck* dicitur, it. *Oſteroda*, *Clausthal*, *Mons S. Andreæ*, *Lutterberg*, *Elbingeroda* &c. &c. *Herrenhauſen* arx ſplendidiſſima, nova; ſedes ducalis quondam fuit in arce *Hertzberg*.

Ducatus Lüneburgenſis caput habet *Lüneburgum*, ſatis amplum, multos ex ſalinis habet reditus. Sequuntur *Cella*, quondam ſedes Principum Lüneburgenſium, *Harburgum*, *Vltzena*, *Danneberga*, *Burgdorfium* &c. Cæterum totus iſte Ducatus ad Electorem Hannoveranum poſt mortem Ducis Georgii Wilhelmi A. 1705. devolutus eſt, ſicut & Ducatus Saxo-Lauenburgicus, cujus quidem poſſeſſores jam antea erant Duces Luneburgenſes.

4. *Ducatus Mecklenburgicus*, qui nunc in Sverinenſem & Strelitienſem Principatum dividitur. Ad priorem pertinet Ducatus Megalopolitanus in ſpecie, cujus caput *Megalopolis*, antiquis temporibus potens fuit civitas. Porro Principatus Vandaliæ, in quo prævalet *Guſtrovium*. In Principatu Suerinenſi præcipuus locus *Buzovium*, in Comitatu vero *Suerinum*. Tandem huc refertur Dynaſtia Roſtochienſis, ubi *Roſtochium*, emporium, & academia floret.

Principatui Strelitienſi annumeratur Ducatus Ratzeburgicus, in quô *Ratzeburgum*, cujus templum cathedrale ad Megalopolitanum, ipſa vero urbs ad Lauenburgicum dominium pertinet. It. Dynaſtia Stargardienſis, cujus caput *Strelitium*, tandem ſunt *Brandenburgum novum*, *Stargardia vetus* &c.

Wiſmaria in Ducatu Mecklenburgico, ut & peninſula *Poel*, item fortalitium *Warnemunda* & præfectura Neu-Cloſter Regi Sueciæ parent, cui quondam quoque addictus erat.

5. *Ducatus Bremenſis*, qui vero per ceſſionem pervenit ad Electorem Hannoveranum. Præcipuæ urbes ſunt *Brema*, Ducatui tamen non ſubjecta, quia urbs Imperialis, præter Eccleſiam in eâ cathedralem. Ampla eſt, multum vacans commerciis, Gymnaſium habet celebre. Hanc excipit *Stada*, ubi tribunal Suecicum, *Ottersberg*, *Carlsburg*, *Wildhauſen*, *Bremerverda*, *Boxtehuda* &c. &c.

6. *Ducatus Holſatiæ*, qui in quatuor partes dividitur, quarum quælibet duplex habet regimen, Danicum ſcilicet & Holſaticum. Sunt autem 1. Holſatia in ſpecie, 2. Stormaria. 3. Wagria & 4. Dithmarſia.

In *Holſatia* Danica eſt *Rensburgum*, celebre fortalitium, in Ducali *Kilonium*, ubi academia celebris.

In *Stormariâ* regia *Glückſtadium*, urbs munita, Danicæ, *Trittovia* verò & *Rheinbeca* ducali jurisdictioni ſubjacent.

In *Wagriâ* Danica potiores urbes ſunt *Segeberga*, *Heiligenhaven*, *Oldesloa*; *Oldenburgum* verò, *Lütgenburgum*, & *Neo-ſtadium* ducales ſunt. *Plœna* eſt ſedes Ducis Holſato-Plœnenſis, è regia proſapia oriundi.

In *Dithmarſia* regiâ urbs potior eſt *Meldorf*, in ducali *Heyde* & *Lunde* reperiuntur.

In confiniis hujus Ducatus duæ quoque ſunt urbes Imperiales, *Hamburgum* & *Lubeca*, ob commercia per totum orbem celeberrimæ.

7. *Epiſcopatus Hildeſienſis* atque *Lubecenſis*. In priori eſt *Hildeſia*, urbs populoſa atque eleganter exſtructa. Sedes eſt Epiſcopi vel in ipſa Hildeſia, vel in arce adjacente, quæ *Porta Cœli* vocatur. *Mariæburgum* præcipuum in epiſcopatu munimentum.

Epiſcopatus Lubecenſis ſedes eſt *Otinum* in Wagriâ, â longo tempore ejus adminiſtratio Domui Holſato-Gottorpienſi obtigit.

Frumenta, fruges & paſcua in hoc Circulo abundant, nec deſunt aves atque piſces varii generis. In Mecklenburgico diſtrictu & Holſatia datur copia equorum, qui in vicinis locis venduntur. In Brunſuicenſi & Hannoverano Ducatu fodinæ argenti & ſalinæ egregiæ ſunt: Aquæ itidem ſalubres, aliaque plura illic locorum inveniuntur.

VII.

Circuli Weſtphalici Provinciæ ſunt:

1. *Ducatus Weſtphaliæ*, cujus caput urbs antiqua *Arensberga*, pertinet ad Epiſcopatum Colonienſem.

2. *Ducatus Cliviæ*, in quo metropolis *Clivia*, ſedes priſcorum Comitum atque Principum Cliviæ: it. *Veſalia* urbs ampla & fortiter munita. *Duisburgum*, munimentum & Academia. *Emmericum*, non inferioris conditionis eſt. Ducatus hic Regis Boruſſiæ dominio ſubjacet.

3. *Ducatus Juliacenſis*, cujus caput *Juliacum*, munimentis cinctum. Porro *Aquisgranum*, ubi celebrantur tincturæ pannorum, ſclopeta manuaria, & acûs. Elector Palatinus imperat huic Ducatui.

4. *Ducatus Bergenſis*, cujus metropolis *Duſſeldorpium*, ſedes Electorum Palatinorum, pulchra & munita urbs. In hoc quoque reperiuntur *Solinga*, *Mulheim* fortalitium, *Hattingen* &c.

5. *Ducatus Friſiæ Orientalis* habet caput *Emdam*, emporium præclare extructum, ubi portus navigantibus peropportunus: ſedes Principis eſt *Auricum*; inter reliqua oppida ſunt *Nordena*, *Witmund* & *Knipbauſen*.

6. *Principatus Mindenſis*, in quo præcipua urbs *Minda*, urbs admodum munita; præterea ſunt *Petershagen*, *Reneberg*, *Schleuterburg* & *Hausberg*. Paret hic Ducatus Regi Boruſſiæ.

7. *Ducatus Verdæ*, Hannoverano Electori hactenus addictus, caput hujus eſt *Verda*.

8. *Epiſcopatus Monaſterienſis*, cujus præcipua urbs *Monaſterium*, olim quidem epiſcopis non ſubjecta, ſuperiori tamen ſeculo libertatem amiſit. Nota eſt ob ſanctam ibidem A. 1648. pacem, nec non ob regem Joannem Leidenſem, Anabaptiſtam. *Meppena* & *Vechta* ſunt fortalitia; *Coſfeldia* quondam erat ſedes epiſcopalis.

9. *Epiſcopatus Leodienſis*, caput hujus eſt *Leodium*, pulchra & ampla urbs. Præterea *Huum*, & *Dinantum* notanda, quæ ſuperiori bello multum perpeſſæ.

10. *Epiſcopatus Osnabrugenſis*, in quo metropolis *Osnabruga* vocatur. Olim civitas erat Imperialis, ſuperiori ſeculo autem epiſcopis ſubjecta, & ob pacem ibi ſancitam notanda. Reliqua oppida ſunt *Boſtel*, *Forſtenau*, *Gronsburg*, *Iburg*, *Hunteburg*, *Melle*, *Reckenberg* &c. &c.

11. *Epiſcopatus Paderbornenſis*, cujus caput *Paderborna*, ſedes epiſcopi præclara; huic adjacet arx *Neuhuſium*; ſunt & alia oppida: *Lipſpring*, *Nien-herſe*, *Warburg*, *Sualenburg*, *Beverungen* &c.

Abbatia Corbejenſis ſita eſt in hoc epiſcopatu, cujus Abbas inter Principes Imperii eccleſiaſticos refertur.

12. *Diverſi Comitatus*, ut ſunt: Oldenburgicus & Delmenhorſtenſis, Regi Daniæ ſubjecti: Ravensbergicus, Comitatus Marchiæ, Tecklenburgicus, Lingenſis, ſub Sceptro Boruſſico ſunt: Lippienſis cum parte Schauenburgici, altera enim pars eſt ſub ditione Haſſo-Caſſellenſi. Dipholtanus autem ad Electorem Hannoveranum ſpectat, Pyrmontanus, Rietbergicus, Reckheim, Styrum, Vehlen, Gronsfeld &c. &c.

Ager in multis hujus Circuli regionibus fertilissimus est, silvarum datur copia, lina frequenter seruntur, hinc nulla ibidem linteorum penuria.

VIII.

Circulo Rhenano superiori adscribuntur:

1. *Ditiones Comitum Palatinorum*, ut sunt Ducatus Bipontinus, Principatus Bircofeldensis, Comitatus Veldentianus, cum aliquibus præfecturis, secundum triplicem Comitum Palatinorum lineam, Bipontinam, Bircofeldensem & Veldentianam, quarum ultima jam extincta. Vrbes præcipuæ sunt: *Bipontium*, *Birckenfelda*, *Trarbachum*, *Veldentia*.

2. *Landgraviatus Hassiæ*, in superiorem & inferiorem divisus. Maximam partem possident duæ lineæ primariæ, Casselensis & Darmstadiensis: reliqua ad duas secundarias, Rhenofeldensem & Homburgensem pertinent.

Ad ditionem Hasso-Casselensem plurima de Hassiâ inferiore spectant, in qua *Cassella* caput & sedes Principis, urbs concinnè exstructa & munita. Porro pars aliqua de Hassiâ superiore, ubi est *Marpurgum*, Academia celebris, Ducatus Hirschfeldensis: & in Ducatu Hennebergico urbs *Smalcaldia* cum dimidiâ præfecturâ: Comitatus Ziegenheim, ubi *Ziegenheina* fortalitium; pars quoque Comitatus Schauenburgici & Hoyensis, & Dynastia Plessensis,

Hasso-Darmstadiensi competit maxima pars Hassiæ superioris, ubi *Gissa*, Academia celebris, præcipua urbs; porro Comitatus Catimelibocensis superior, cujus caput *Darmstadium*, sedes Principis; *Nidda* Comitatus & *Itter* dynastia.

Hasso-Homburgensis sibi vindicat territorium Homburgense, in quò sedes Principis *Homburgum*: Hasso-Rhenofeldensis autem Comitatum Catimelibocensem inferiorem, ubi *Fanum S. Goaris* caput; porro arcem *Rhenofeldam*, *Schvvalbacum*, ibi notæ sunt acidulæ. It. *Catimelibocum* oppidum. His adjunguntur & quædam loca atque dynastiæ in Hassiâ inferiore.

3. *Wetteravia* & *Austrasia*, in quibus plurimam partem Comitatus reperiuntur. In Wetteravia quoque est Principatus & Comitatus Nassovienses; uterque in diversas lineas divisus; sedes Principum sunt: *Siegen*, *Hadamar*, *Dillenburg*, *Dietz*, *Idstein* &c. &c. Comitum sunt: *Saarbruck*, *Weilburg*, *Ottweiler*, *Vsingen*. Porro Comitatus Hanoviæ, Waldeck, Solms, Wied, Isenburg, Sayn, & Witgenstein, Hatzfeld, Cronberg, Leiningen.

Tandem & quatuor urbes Imperiales: *Francofurtum*, commerciis & nundinis celebre, ubi electio atque coronatio Romanorum Imperatoris celebratur, ibidem asservatur avthenticum Aureæ Bullæ. *Wetzlaria*, Judicium Cameræ Imperialis, *Gelnhausen* & *Friedberga*.

4. *Episcopatus* Wormatiensis, Spirensis, Argentoratensis & Basileensis.

Ad Wormatiensem episcopatum pertinent: *Ladenburgum*, sedes quondam episcopalis, *Neckerhusia*, *Strassheim*, *Altenbach*, *Dürnstein* &c. Vrbs *Wormatia* nonsolum multa pertulit in bello Gallico, sed & ut civitas Imperii multas cum episcopatu de sua libertate habuit controversias. Superioribus temporibus comitia in hâc celebrata.

In Episcopatu Spirensi sunt oppida non contemnenda, *Bruchsalium*, *Eppingen*, *Hersheim*, *Hernbach* &c. Vrbs *Spira* antiquissima in Germania eadem cum Wormatia in prædicto bello habuit fata, libera est atque imperialis, unde non nisi in quibusdam tantùm ab episcopatu dependet. Cameræ Imperialis tribunal quondam in hoc loco erat, sed A. 1693. belli temporibus Wezlariam translatum.

Episcopatus Argentoratensis in quatuor Vicariatus dividitur. Sedes episcopi est *Argentoratum*, urbs quondam Imperialis, sed ab A. 1681. à Gallis subacta & libertate privata. Optime est munita & castello firmata, Academiam habet celebrem. Curia cum armamentario & cathedralis ecclesia, nec non excelsa & artificiosissima turris templi visu atque notatu dignissima sunt.

Episcopatus Basileensis Germaniæ adnumeratur, Basilea vero cum pago Basileensi, Helvetiæ. Sedes episcopi olim Basileæ, nunc Brundisiæ. Capitulum Friburgum primò, deinde ob metum belli, Arlesheimium translatum.

5. *Abbatia Fuldensis* & Bona Magistrorum ordinis Johannitici. Sedes Abbatis est *Fulda*, *Heidersheimium* vero ordinis Magistrorum.

6. Vrbes Imperiales in Alsatia, undecim numero, quæ libertate amissa, sub Gallorum nunc vivunt imperio: Potiores sunt *Argentoratum*, de quò supra dictum; *Hagenoa*, munimentis cincta, & castro. *Colmaria*, caput superioris Alsatiæ, etiam munita. *Landavium*, fortalitium, aliquot vicibus in bello Gallico obsidionem expertum.

In genere hic notandum, omnia hujus Circuli ultra Rhenum sita, secundum Acta sanctæ pacis Galliarum Regi subesse, quæ vero citra Rhenum sunt, ad Germaniam pertinere.

7. Tandem etiam ad hunc Circulum referuntur duo Ducatus, *Lotharingiæ* sc. & *Sabaudiæ*, non quidem absolutè, sed tantummodo ratione quorundam bonorum Imperii, quæ tanquam feuda possident.

Universa Lotharingia, prout olim fuit, in duas partes dividitur, ducalem & episcopalem. In ducali duo sunt Ducatus: Lotharingicus in specie & Barrensis; uterque suum veneratur Principem. Episcopalis tres continet episcopatus: Metensem, Tullensem & Verodunensem, qui cum urbe *Saar-Louis* in Lotharingia, & *Longovico* in Barro nunc Galliæ subsunt.

Lotharingiæ in specie caput est *Nancejum*, sedes Principum, ampla & in duas partes divisa. Huic accedunt *Sar-Louis*, novum & celebre fortalitium, per pacem Ryswicensem Gallis traditum, *Lunæ villa*, *Mussipontum* Academia ornatum &c.

In ducatu Barrensi *Barroducum* primaria urbs, olim magis, quam nunc munita. Deinde *Longovicum* per pacem Ryswicensem Gallis tributum.

Primariæ urbes trium episcopatuum sunt: *Metæ*, *Tullum* & *Verodunum*. *Metæ*, urbs ampla, munita cum castro. *Tullum* non adeo magnum, sed ædificiis & munimentis notabile. *Verodunum* itidem pulchra & præsidiis atque castro septa urbs.

Ducatus Saubaudiæ in sex partes dividitur: Estque 1. Sabaudia in specie, 2. Tractus Genevensis. 3. Mauriana. 4. Tarentasia. 5. Tractus Fossigniacus. 6. Ager Cabellicus. *Geneva* olim erat caput Ducatus, sed libera facta Respublica, in cujus locum successit *Camberium*, ubi sedem habent Principes, hæc urbs altis mœnibus & fossis profundis cingitur.

In Ducatu Genevensi *Annecium* præ reliquis notandum, amœnè situm ad lacum quendam, estque sedes Episcopi & Capitularium Genevensium. In Mauriana parvum quidem, sed pulchrum oppidum, *Fanum S. Johannis in Mauriana* dictum, prævalet. Tarentasia habet *Monasterium*, urbem cum Archiepiscopatu. In Tractu Fossigniaco exiguum, sed non spernendum oppidum *Clusa*. Agri Cabellici caput est *Tunonium*.

Huc pertinet quoque Pedemontium, ex quo Princeps Sabaudiæ major natu nomen habet atque titulum. Hic ducatus varias comprehendit provincias. Caput totius regionis est *Augusta Taurinorum*, sedes quoque Principis, ubi arx magnificè exstructa, nec desunt alia splendida ædificia atque munimenta, Archiepiscopum habet, Academiam Nobilium &c. Multa præterea reperiuntur loca munita, ut sunt *Cuneum*, *Segusium*, *Salutiæ*, *Asta*, *Veruca* &c. *Pinarolium* autem, *Mons regalis*, *Vercellæ*, *Nicea* &c. olim fortalitia, nunc munimentis privata.

Ducatus Montisferati huc quoque referendus, in quo *Casala* tam ratione ædificiorum, quàm multitudinis incolarum maxima & præcipua urbs. Sedes ibi episcopalis Mediolanò dependet. Reliqua oppida, v. g. *Aquæ Statellæ*, *Tridinum*, *Alba* &c. exigua sunt.

Regiones hujus Circuli fertili solo fruuntur, præcipuè circa Rhenum sitæ, pascuis, vino & frumentis abundant. In Lotharingiâ dantur salinæ & ferrariæ fodinæ.

IX.

In Circulo Rhenano inferiore continentur:

1. *Archiepiscopatus Moguntinus*, in quo *Moguntia*, sedes electoralis, urbs ampla & perquam munita. Deinde *Bingium*, *Elfeld*, *Hoëchst* &c.

Huic Archiepiscopatui propria sunt & alia in Germania hinc inde sita, v. g. in Franconia prope Mœnum arx electoralis *Aschaffenburgum*, *Klingenberg*, ob ortum vini celebris; *Selingostadium* &c. *Strada Montana* citra Rhenum, ubi Præfecturæ & urbes *Weinheim*, *Bensheim* & *Heppenheim*. Porro in Palatinatu *Gernsheim* & *Sobernheim*. In Hassiâ *Amelburg*, *Fritzlaria* & *Ohmeburg*. Exiguus tractus intra Thuringiam, Hassiam & Brunsuigam, *Eisfeldia* dictus, in quo *Heiligenstadium* & arces diversæ. In Thuringia *Erfurtum*, ut & *Lohenstein superior* ad Rhenum, præfectura *Krautheim* ad Tubarim notantur.

2. *Archi-*

2. *Archiepiscopatus Trevirensis*, cujus caput & sedes electoralis *Trevirus*, antiqua, imo antiquissima urbs in Germania, multas in bellis gallicis perpessa obsidiones. Post hanc sequitur *Confluentia* probe munita, & castrum *Ehrenbreitsteinium*. It. *Poppart*, *Vesalia superior*, *Mons Thabor*, *Monasterium Meyenfeldiæ*, *Samburgum*, *Vitelliacum*, *Cochemium*, *Prumia Abbatia*, it. *Abbatia S. Maximini* non procul Treviris distans.

3. *Archiepiscopatus Colonienſis*, cujus caput *Colonia*, urbs libera Imperialis, & quidem præcipua atque amplissima Germaniæ, probe munita, præclaris ædificiis ornata, inter quæ curia, templa & monasteria eminent. Academia ibi floret secundum normam Parisiensis fundata. Commercia quoque vigent, quia caput est urbium Hanseaticarum in Belgio & Westphaliâ sitarum. Hanc excipit *Bonna*, insigne fortalitium, sedesque electoralis, An. 1703. à Duce Cœhornio paucis diebus igne superata; porro *Cæsariswerda*, olim munita, sed An. 1702. à confœderatis capta atque demolita; Reliqua exigui sunt momenti. Huic Archiepiscopatui adjungitur quoque Ducatus Westphaliæ, uti supra N. VII. dictum.

4. *Palatinatus electoralis*, qui pars est Palatinatus inferioris, & in pluribus præfecturis, quindecim numero, consistere dicitur. Præcipuæ urbes sunt *Heidelberga*, sedes electoralis, quæ tamen, postquam à Gallis misere devastata, *Dusseldorpium* translata. Bibliothecam habuit celeberrimam, sed capta An. 1622. ab Hispanis urbe, Romam hæc transmissa, & Vaticanæ addita fuit. Academia est ex antiquissimis & nobilissimis Germaniæ. Dolium quoque Heidelbergense ob insignem magnitudinem ibi notandum. *Manheimium* ante bellum Gallicum fortiter munitum, sed & nunc reparatur & ampliatur. *Francodalia*, itidem quondam fortalitium. *Oppenheimium*, *Crucinacium*, *Bacherach* vino nobili celebre oppidum &c.

5. Non exiguus tractus intra Treviros, Juliacum & Coloniam, *Eiffalia* dictus, continet potissimum quosdam Comitatus, & sunt: *Arembergicus*, Duci Arembergico proprius, *Virneburgicus*, *Dynastia Sleidana*, *Salmensis*, *Manderscheidensis*.

Frumentis & vino abundat tellus hujus circuli, præcipuè in Palatinatu: In Trevirensi ditione dantur fodinæ argenti, ferri, ut & thermæ.

X.

Ad Circulum Burgundicum,

Quondam referebantur Comitatus Burgundiæ, sive Burgundia superior, nec non & septendecim totius Belgii provinciæ, quæ Belgium fœderatum & Belgium Hispanicum vocantur, postquam autem Comitatus Burgundiæ parere cœpit Galliarum Regi, Belgium quoque nunc dividitur alio modo. Ab Imperio avulsus est hic circulus, nisi quod Domui Austriacæ per sancita pacis denuo non pauca accesserint, ut in sequentibus demonstrabitur, & quidem

1. *Maxima pars Flandriæ*, quæ junctim constituit Flandriam Hispanicam, in quâ caput est *Gandavum*, amplissima urbs cum castro, locus natalis Caroli V. Imperatoris, Episcopus hujus urbis subest jurisdictioni Archiepiscopi Mechlinienſis. Deinde *Bruga* urbs amplissima & pulcherrima Flandriæ, vallis atque mœnibus cincta, varia ibidem genera pannorum è lana, gossypio & serico conficiuntur. Episcopatus hujus urbis itidem est sub Archiepiscopatu Mechlinienſi. *Novus Portus*, locus munitus, qui per cataractas aquis cingi potest. Prædictas tres urbes, ut & *Dunquercam* per pacem Ultrajectinam Angli, frustra protestante Legato Cæsareo, usque ad compositam pacem generalem, in possessione retinuerunt. *Ostenda*, parva sed munita, & ob portum insignem atque commercia urbs celebris. Memoratu dignum, eandem An. 1706. trium dierum spatio occupatam fuisse à Confœderatis, quam tamen ante centum annos Hispani intra tres annos, tres menses, tres dies & tres horas obtinere vix poterant. *Furnæ*, pulchra urbs aliquot milliaria à Novo Portu distans, nec adeo magna. *Fort-knocke*, egregium fortalitium, An. 1712. à Batavis nocturno tempore inopinato captum. *Ipera*, munita & bene exstructa urbs, celebris opificiis & nundinis. Episcopatus subest Archiepiscopo Mechlinienſi. *Monena* parvus quidem locus, sed à Vaubanie egregie munitus. *Tornacum* antiquum & munimentis celebre emporium, castrum insimul habet, quod Confœderatis An. 1709. post captam urbem diu adhuc multum, que resistebat. Prædicta loca omnia Batavis in securitatem per pacem Ultrajectinam usque ad plenariam litium compositionem sunt adjudicata. Dantur & alia oppida, sed parva, attamen munita, v. g. *Damum*, *Blaskenda*, *Dixmuda*, *Deinsa*, *Aldenarda*, *Teneramunda*, *Cortracum* &c.

2. Magna pars *Hannoniæ*, cujus caput *Mons*, urbs ampla, elegans & munimentis fortiter cincta, nam vallis & triplici fossâ septa est, ob commercia & insignes artifices celeberrima, Batavis quoque in securitatem tradita. *Athum*, urbs non adeo magna, ædificiis ac munimentis, nec non linteis insignis. Præterea *Angia*, *Lessinæ*, *Ligniacum*, *Lotusa*, *Chievres*, *Fanum S. Gislenii*, *Binchium*, *Fons Episcopi* &c. oppida sunt partim exigua, partim mediocriter magna.

3. Magna pars Comitatus Namurcensis, cujus primaria urbs *Namurcum*, fortalitium inter Belgica præstantissimum, amplum, pulchrum atque opulentum emporium cum castro, habet & Episcopatum, qui subest Archiepiscopo Cameracensi. Porro notandum *Caroloregium*, Ao. 1666. ab Hispanis munitum & in honorem Regis sui loco Charnoy, Charleroy dictum. Hæ urbes etiam Batavis in securitatem traditæ sunt.

4. Potissima pars Ducatus Luxemburgici, cujus caput *Luceburgum*, urbs ampla, elegans & probe munita. Hanc sequuntur *Dietkirch*, *Bitburg*, *Ouft*, *S. Veit*, *Viande*, *Bastogne*, *La Roche*, *Durby* &c. mediocriter constitutæ.

5. Plurima e Ducatu Brabantiæ, in quo amplæ ac pulchræ dantur urbes, harum caput *Bruxella*, urbs maxima & copiosissima in Belgio Hispanico, commerciis & opificibus notissima. *Antverpia* magnifica & munimine cincta, castrum habet fortissimum, & insignem navalem apparatum. Commercia olim in hac urbe maxime florebant, quibus postea Amstelodamenses fuerunt detrimento. Episcopus paret Archiepiscopo Mechlinienſi. *Lovanium*, ampla & Academiâ celebris urbs, templa & curia visu sunt digna. *Mechlinium* urbs magnifica, unde & cognomen pulchræ accepit, amœna, & ob mercaturam notanda. Sedes est Archiepiscopi, qui titulo Primatis in Belgio gaudet. Reliqua loca minoris conditionis sunt *Diesta*, *Arschottum*, *Vilvordia*, *Liere*, *Tillemont* &c.

6. Integer fere Ducatus Limburgensis, cujus primaria urbs *Limburgum*, castro in monte munitum, in cujus vicinià ferunt dari fodinas metallorum. Reliqua loca sunt, exigua v. g. *Falconis mons*, *Dalemum* &c.

7. Plurima de parte meridionali Ducatûs Geldriæ, aliàs Geldriæ superioris, in quò *Venloa* urbs bene munita, olim ob commercia inter urbes Hanseaticas relata. *Ruremunda*, ampla & firma, Episcopum habet, aliquoties obsessa, & post ultimam obsidionem An. 1702. à Confœderatis occupata.

Urbs *Geldria*, tanquam caput totius Ducatus, quæ arcem habet & munimentis cincta, Regi Borussiæ, præter ea, quæ antea in hoc Ducatu jam possederat, per pacem novissimam concessa.

In hoc Circulo Belgium præcipue pascuis abundat, hinc præstantes habet pecuarias, omniaque ad vitæ cultum & paratum necessaria largissimè præbet.

Hactenus de divisione Germaniæ in decem circulos; Jam consideratu quoque digna sunt quædam regna & provinciæ, ad Germaniam quidem partim certo modo, partim omnino, pertinentes, & ab ipsius tamen summo Capite dependentes. In his eminent:

1. *Regnum Bohemiæ*, cujus Rex etiam dignitate electorali in Imperio R. gaudet, in certos Circulos, quorum olim quindecim erant, dividitur. Caput regni *Praga* est, è maximis Germaniæ, imò Europæ, urbibus, siquidem tribus sibi invicem junctis constat. Habet Archiepiscopum & Academiam, palatiis splendidis, arce magnifica, templis & collegiis aliisque sumtuosis ædificiis mirum in modum exornata. Hanc excipiunt oppida: *Budovissa*, non inelegans; *Boleslavia*, quæ in bello triennali multum perpessa: *Egra*, urbs egregia & munita, ob acidulas celebris: *Thermæ Carolinæ*, calidis fontibus celebres: *Vallis Joachimica*, nota à fodinis argenti, in qua cusi sunt Joachimici s. Taleri.

2. *Ducatus Silesiæ*, in superiorem & inferiorem divisus, septendecim ducatus atque sex dynastias comprehendit. Caput totius Silesiæ est *Wratislavia*, emporium celebre. Sedes est Episcopi, præter quem nullus in Silesiâ datur, qui respectu Nissæ & Grotgaviæ & Princeps est, & plerumque Administrator totius Silesiæ, unde titulo supremi Ducatus Præfecti fruitur. Inter reliqua oppida sunt *Lignitium*, maxima & pulcherrima, præter Wratislaviam, urbs: *Brega* inter præcipuas Silesiæ notatur, munita quoque: *Glogavia* major notatu digna & ob fortalitium; *Schvveidnitium*, pulchra & munita urbs. Dantur & alia minora: *Saganum*, *Wolavia*, *Jauria*, *Strigavia*, *Hirschberga*, *Nissa*, *Ratiboria*, *Teschena*, *Troppavia* &c. Ducatus Crosnensis Regi Borussiæ paret.

3. *Marchionatus Moraviæ*, in quinque Circulos divisus, cujus caput *Olmutium*, urbs munita & populosa, ubi & sedes Episcopalis. *Brinnum*, *Iglava*, panificio celebris: *Znoimum*, *Hradisca* &c. &c.

Bohemia, Silesia & Moravia frugum sunt feraces: Montes Sudeti metalli-fodinis, thermis, & pretiosis lapidibus, ex quibus noti sunt adamantes Bohemici, referti. Silesia è cera, linteo multum lucri capit.

Ad Provincias Domui Austriacæ hereditarias commode quoque referuntur:

4. *Regnum Hungariæ*, quod in superiorem & inferiorem dividitur. In Hungaria superiore caput est *Posonium*, nobilis civitas, cui adjacet in vicino monte castellum, in quo corona regia aliaque pretiosa custodiuntur. Proceres regni hac in urbe suos celebrant conventus. Præterea varia dantur fortalitia, v. g. *Comorra* in Schutiâ Insulâ, *Cassovia*, *Leopoldinum*, A. 1665. exstructum; *Neoselium*, *Arad*, *Waradinum*, *Latmaria*, *Temesvvaria* &c. quorum dominio gaudet Imperator. Porrò alia oppida, v. g. *Debrezynum*, ampla urbs, mercimonium exercet cum Polonis, Gymnasio prædita est. *Eperiæ*, â salinis, in quibus inter alios pretiosos lapides Opali quoque reperiuntur, & ab acidulis notæ: *Agriâ*, Hungaris *Erla* dicta, ampla admodum est, arcem habet probe munitam, & sedes est Episcopi: *Segedinum*, *Pestum*, *Gyula*, *Zolnochium* & *Tockæum*, generosissimo Hungariæ vino nobile.

Hungariæ inferioris metropolis est *Buda*, olim sedes Regum Hungariæ, multis præsidiis circumdata. In hujus regione nobile nascitur vinum. Sequuntur *Arrabo*, sedes Episcopi: *Alba Regalis*, hanc præcipuè paludes defendunt: *Canisia* undique paludibus cingitur: *Sigethum* cum arce, triplici muro & triplici fossa, aquis repleta includitur: *Vicegradum* cum arce, & *Strigonium*, Archiepiscopum habet. His adjunge *Sopronium*, quondam caput Hungariæ inferioris, antequam Buda Turcarum eriperetur Imperio: In hujus confiniis nascitur vinum: *Neu-Serinvvar*, cujus munimenta â Turcis demolita: *Quinque Ecclesias*, urbem antiquam, quam nec natura nec ars defendit, arcem tamen hæc habet non invalidam: *Mohatium*, exiguam urbem, duplici prælio insignem: *Colocium*, exiguam quoque, sed ab Archiepiscopatu notam.

5. *Sclavonia*, sub quâ voce non intelligitur antiqua Sclavonia, quæ Dalmatiam, Bosniam, Croatiam & Sclavoniam comprehendebat, sed tantum Sclavonia in specie. Hujus provinciæ quondam caput erat *Posega*, emporium; in hac regione fructus majores crescere dicuntur, quam alibi, hodie *Essecium* præcipua urbs, munita & ob commercia copiosa; celebratur & pons ibidem, qui super Dravum & paludes ultra milliare stratus; quernus est, & 8565. pedum longitudinem, 17. pedum latitudinem habet. Reliqua loca munita sunt *Petri Waradinum*, *Gradisca*, *Walpo*, *Copranicia* & *Carlovvitium* castrum, ubi A. 1699. pax cum Turcis sancita.

6. Maxima pars *Croatiæ*, quæ per Vicarium Cæsaris, qui Bannus Croatiæ dicitur, regitur. Præcipua loca & fortalitia sunt *Agram* s. *Zagrabia*, *Petrina*, *Carolostadium*, *Warasdinum*, *Castanovvitium*, *Sisacum* &c. &c. Turcæ adhuc nonnulla in hâc provinciâ occupant, è quibus *Wihitia* munimentum firmissimum.

7. Quædam in *Dalmatia*, reliqua Turcæ possident, & liberæ Respublicæ, Veneta scilicet atque Ragusana. Præcipua quæ huc pertinet urbs, est *Senia*, præsidiis cincta, ubi & portus navigantibus valde commodus.

8. Quædam pars *Istriæ*, in quâ Comitatus *Mitteburg*, *Adelsberg*, *Tergestum*, aliaque loca. Non procul â Tergesto crescit generosum vinum Reinfall dictum.

9. *Serviæ* duo Sangiacatus, Belgradensis, in quo *Belgardum*, & Semendriensis, in quo *Semendria* & *Passarovviz*, quæ omnia A. 1716. & 1717. victricibus Cæsaris armis cessere.

Fertilis in hisce provinciis terra, præcipue in Hungaria, ubi fruges, pascua, feræ, phasiani, perdices, pisces varii generis, arborum fructus & vina copiosè reperiuntur, nec desunt auri, argenti, ferri, æris atque argenti vivi fodinæ, antimonium, saccharum, variique pretiosi lapides: Arenam fluminum quoque auri granulis permixtam ferunt. *In Istria vinum atque oleum datur.

Non incongrue huc quoque referimus *Principatum Transylvaniæ*, ab Austriâ dependentem. Hujus caput *Cibinium*, Principum quondam sedes, pulcherrima & amplissima urbs, mœnibus ac turribus munita, in quâ Gymnasium & Bibliotheca quoque notanda. Porro *Stephanopolis*, alias Brassovia dicta, urbs quidem non adeo magna, Suburbia tamen ejus perampla, ubi Germani, Hungari atque Wallachi habitant, & frequens commercium exercent, ita, ut nullibi in hoc ducatu tanta hominum multitudo inveniatur. *Claudiopolis* titulo Episcopatus gaudet, emporium est, in quo & arx antiqua visenda. Status Provinciæ hic solent convenire. *Alba Julia* sedes est episcopalis, hanc olim majorem atque splendidiorem fuisse testantur Romanorum nummi, qui in hujus regione adhuc reperiuntur, ejusque antiquitatem produnt. In reliquis sunt *Schæsburgum*, *Bistricium* &c.

Dives proventibus hæc regio est, in quibusdam locis metalla effodiuntur, vini, frugum, pascuorum, piscium, ferarum nulla penuria, ita ut nihil ferme desit ad commodum gentis atque regionis.

Ultimo loco adhuc consideranda Ducatus Mediolanensis, Regnum Sardiniæ atque Neapolitanum, quæ per sanctam pacem Domui Austriacæ ab Hispanis concessa.

1. *In Ducatu Mediolanensi* caput est *Mediolanum*, urbs inter Europæas amplissima, unde & titulo *magnæ* insignitur, incolis plena, emporium celebre est, castro munita, & splendidis ædificiis decorata, inter quæ excellit templum cathedrale, quod, si Romanum D. Petri, & Londinense D. Pauli, excipias, reliqua antecellere dicitur. Bibliotheca Ambrosiana, & celebre technophylacium Manfr. Settalæ visu sunt dignissima. Archiepiscopatum habet atque Academiam. Denin notandum est *Ticinum* s. Papia, antiqua & ampla urbs, atque Academia. Pons ibi lapideus maximus & splendidissimus in Italia. Multa, quæ antiquitatem sapiunt, hic reperiuntur. Rex Galliæ Franciscus 1. occupato Mediolano, prope hanc urbem captus fuit. *Comum*, amplum, opulentum atque copiosum emporium, ad lacum Comensem situm, præclaris ædificiis atque Episcopatu ornatum. Cremona, ampla & insigni castro munita urbs, cujus ædificia, splendida templa & campi patentes lustrari merentur. Episcopatus subest Archiepiscopo Mediolanensi. Initio hujus seculi capto ibidem Mareschalco de Villeroy, magis innotuit. *Mortaria*, urbs munita, A. 1706. per deditionem Imperatori subdita. *Dertona*, urbs notabilis, quæ per adjacens fortalitium defenditur, Episcopum habet Archiepiscopatui Mediolanensi subditum. *Alexandria Statelliorum*, quæ A. 1707. Duci Sabaudiæ tradita. *Novaria*, fortalitium insigne, cum castro & Episcopatu â Mediolano dependente.

Fert regio hujus Ducatus abundanter fruges, oryzam, vinum, oleum, ceram, mel, pisces & feras &c.

2. *Regnum Sardiniæ* hodie per duo flumina in duas dividitur provincias. Caput est hujus *Calaris*, sedes Archiepiscopi atque Vice-Regis, tam naturâ quam arte munita; portum habet celeberrimum ad commercia perquam commodum, templum cathedrale splendidum, quod non â Vice-Rege, sed â Collegio Senatûs immediatè dependet. Hoc Regnum A. 1720. Imperator loco Regni Siciliæ Duci Sabaudiæ concessit. Notanda porro, *Castrum Aragonese*, *Arbores*, in quibus Archiepiscopi sunt, & navium portus: & *Sassari*, *Torre*, *Algaria*, *Bosa*, *Terra nova* &c.

Circa hanc Insulam sitæ quadraginta & plures minores, quæ ad hanc pertinent, quarum octo tantum incolas habent.

Terra frugum, olei atque vini feracissima, aër crassus & morbidus est, hinc multa hujus Insulæ loca incolis destituta.

3. *Regnum Neapolitanum*, maximam partem Italiæ constituit, & in duodecim provincias dividitur, hujus caput *Neapolis*, ob magnitudinem, pulchritudinem atque firmitatem præcipua ex Italiæ urbibus, incolis refertissima; nam ob amœnitatem situs & salubritatem cœli maximus Nobilium cœtus hic commoratur; est quoque ad commercia ob eximium portum apprime commoda. Sedes est Archiepiscopi: templa & monasteria magnificè exstructa tanto numero reperiuntur, ut similem in hoc passu locum vix habeat. Palatium Vice-Regis splendidissimum, & multa alia ædificia eximia dantur. Aliæ quoque urbes notantur: *Aquila*, ampla urbs, sed A. 1703. terræ motu valde devastata: *Theate*, magna, & sedes Archiepiscopi: *Barium*, antiqua itidem sedes Archiepiscopi: *Aletium*, ampla, opulenta & admodum frequens populis urbs. *Rhegium*, sedes Archiepiscopi, aliquoties â Turcis spoliata; prope hanc urbem sita est regio, *Morgana* dicta, ubi singulis annis medio æstatis tempore, & quidem horis nocturnis varia in aëre phænomena & figuræ miratu dignæ apparere dicuntur. *Brundusium*, *Cosentia*

tia & *Acherontia* sedes sunt Archiepiscoporum: *Tarentum*, antiqua & ab Architâ insigni artifice, nota civitas, munita quoque & copiosa. *Salernum*, ampla & populosa urbs, sedes archiepiscopalis, innotuit quoque per librum quendam, qui *Schola Salernitana* dicitur. *Nola*, antiqua urbs, ubi multa adhuc antiquitatis monumenta reperiuntur.

Cæterum Regnum hocce omnes Italiæ provincias superat fertilitate soli, siquidem montes quoque, quorum plures ibi dantur, oleum atque vinum proferunt. E montibus præcipue celebrantur *Falernus*, qui jam olim, testante Plinio, optimum produxit vinum, & *Vesuvius*, perpetuo fumans atque sæpius ignem eructans.

Adjacet huic Regno â parte inferiori notissima Insula *Sicilia*, olim cum Neapoli conjuncta. Hæc per pacem Vltrajecti sancitam Duci Sabaudiæ tribuebatur, sed jam Cæsari paret. Dividitur separatum hoc Regnum in tres provincias. Urbs primaria *Messana* dicitur, ampla, pulchra & munita, portu celeberrimo prædita, mercaturam potissimum serico & pannis sericis exercet, sedes Archiepiscopi atque Vice-Regis est, cujus palatium, ut & navalis apparatus visu sunt digna.

Non minorem meretur laudem *Panormus*, urbs, quam aliqui caput Regni constituunt, siquidem & hæc magna, munita, splendidis ædificiis, & portu insigni prædita, sedes quoque Archiepiscopi est. Hanc excipit *Catana*, è maximis quondam Siciliæ, quæ tamen hactenus ob furorem vicini montis Ætnæ & ingentes terræ motus potissimam partem devastata. *Syracusæ*, splendida quondam urbs, sed terræ quoque motibus multum diruta, nota jam olim ab insigni Mathematico Archimede, qui in ejus expugnatione violentâ morte interiit. Reliqua oppida sunt *Drepanum*, *Tauromenium*, *Coronia*, *Garo*, *Mylæ*, *Alzisata*, *Castro* &c.

Frugibus & fructibus abundat hæc Insula, hinc olim Granarium Romanorum vocabatur, hodie merito penarium Italiæ quoque dicitur. Pretiosi in hac reperiuntur lapides, smaragdi, jaspides, aurum, argentum, ferrum: corallia quoque in mari â latere occidentali produci, certum est.

II.
Imperium Moscoviticum.

Moscovia sive *Russia* est regnum, versus Orientem in Europâ remotissimum; nam ratione tam longitudinis, quàm latitudinis ingenti tractu usque ad Chinam extenditur, unde quoque *Russiæ magnæ* cognomen accepit. Perquam potens hocce & amplissimum regnum vulgò in quatuor partes, & quidem â quibusdam in partem versus Aquil-Orientem, Aquil-Occidentem, Austr-Orientem & Austr-Occidentem; ab aliis vero in Russiam occidentalem, orientalem, Lappiam Moscoviticam, & Tartanam Moscoviticam, quæ inter Asiæ provincias refertur, dividitur.

Russia occidentalis inter has quatuor partes plurimos & præcipuos comprehendit ducatus atque dominatus, inter quos è ducatibus est Moscoviensis in specie, Smolenscensis, Wolodimeriæ, Wologdæ, Sustaliæ, Worodinensis, Severiensis, Rezani, Novogardiensis inferior Czernichoviensis; è provinciis reliquis Duina, Novogardia, Plescovia, Tuevia, Bielkia, Rescovia, Mordua, Pola Rosthovia Biela Ozora, Jeroslavia, & Cargapolia prævalent.

In *Ducatu Moscovienst* in specie caput atque sedes Imperatoris est *Moscovia*, quæ â multis inter urbes amplissimas Europæ refertur, & in tres partes dividitur partim muris, partim vallis separatas; in suburbio quodam ob insignia in urbe commercia multi è Germanis, Batavis atque Anglis reperiuntur.

Præter Palatium Imperatoris, *Kremelin* dictum, aliaque magnatum domicilia, quæ secundum artis regulas sub Imperatore Petro I. è lapidibus exstructa, reliqua habitacula maximam partem lignea sunt, hinc mirum non est, sæpissimè tot mille domos ignis furore consumi, prout A. 1710. 1711. & 1712. factum fuisse constat. A. 1701. celebris campana, cujus diameter in infima parte erat 23. pedum, totum vero pondus 356. centenariorum, exorto gravi incendio, periit.

Ducatus *Smolenscensis* præcipua urbs *Smolenscium* est, ampla & non tam naturæ, quàm artis beneficio munita, ut ferme dicatur insuperabilis. Præteritis temporibus sæpissime eam vicini infestarunt Poloni.

In *Wolodimeriensi* ducatu prævalet *Volodimeria*, celebris quondam, & sedes magni ducis, hâc vero mutata, illa parvi nunc penditur.

Ducatus *Wologdæ* caput simili cognomine *Wologda* dicitur, urbs perampla atque munita, celebre habet emporium, quod â Germanis atque Batavis frequentatur.

In *Susdaliensi* atque *Vorotinensi* ducatu *Susdalia* & *Vorotinum*, quod munitum est, præcipuæ urbes sunt.

Ducatus *Severiensis* caput est *Novogardia*, urbs magna, domos tamen habet exiguas.

In ducatu *Rezani* eminet *Rezania*, â Tartaris vero perquam vastata: In Novogardiensi inferiori *Novogardia*, urbs ampla, copiosa, & arce munita: In Czernichoviensi *Czernichovia*, quæ quo minor, eo firmior.

In provincia *Duinæ* caput est *Duina*, cui accedit *Archangelopolis*, emporium celeberrimum, ad cujus portum innumeræ Batavorum, Anglorum, Danorum atque Hamburgensium naves tendere solent, ex quo etiam iidem omnes ex universa Moscovia merces, nempe mel, ceram, vitrum Moscowiticum, coria, pelles, plumas, picem &c. &c. secum avehunt; sed, extructa â Petro I. prope sinum Finnicum urbe Petropoli ad commercia ibidem stabilienda, facile credendum, non parum splendoris atque emolumenti illi urbi successu temporis decessurum. Non procul ab Archangelopoli locus est, ubi materia quædam reperitur, quæ per latitudinem in folia tenuissima divisa, vitrum Moscoviticum, Germanicè Frauen-Eiß dictum, præbet.

In Provincia *Novogardiensi* conspicua præ reliquis & *Novogardia magna*, urbs ampla, munita & ob commercia celebris, hinc exteri quoque eandem frequentant.

Provincia Plescoviensis, Twerensis, Bielkiæ, Rescoviensis, Rosthoviensis, Biela Ozora, Jeroslaviæ, & Cargapoliæ, urbes primarias habent ejusdem nominis. In regione vero Mordua & Pola oppida sunt nullius momenti.

In *Russia orientali* datur ducatus Wiatka, & regiones Vstiuga, Condora s. Condinsky, Jughoria, Petzora, Permia, quæ notiores.

In ducatu Wiatkæ præcipua urbs *Wiatka*, reliquæ provinciæ quoque urbes habent, quarum nomina cum regione sunt communia. In Condora & Permia nullus hactenus locus claruit.

In Lappia Moscovitica (Lappia enim in Suecicam, Danicam & Moscoviticam dividitur,) tres regiones notandæ, sc. Leporia maritima, Leporia Grandvicensis & Leporia Tersa, de quibus præter locum, *Kola* dictum, ubi mercatura viget, nihil memoratu dignum.

De Tartaria Moscovitica, quæ proprie ad Asiam spectat, capite sequenti agemus.

Regio hujus vastissimi Imperii paludibus, lacubus innumeris atque sylvis referta, & præcipue versus Septentrionem inculta, nam fruges ibidem nunquam matuescunt. Animalium ingens datur copia, siquidem non desunt ursi atque alces varii generis, mustelæ Scythicæ, martes, hinc pellium, præcipue hermelinarum & zibellinarum ingens commercium, quibus incolæ non solum sibi, sed & exteris atque vicinis regnis ob abundantiam prospicere possunt. Corium Moscoviticum, præcipue der Juchten, per totam Europam celebratur. Tandem ceræ quoque, mellis, salis, sulphuris, cannabis, picis &c. largissimus proventus. Ferri quoque, chalybis atque æris fodinæ reperiuntur.

Jure belli sequentes Provinciæ hoc seculo ad Imperium Moscoviticum acceserunt:

1. Non exigua pars Regni Sueciæ, scilicet Livonia, quam ab Anno 1704. Russi occuparunt. Tota deinde Ingria, & pars Finniæ, de quibus infra pluribus.

2. *Ducatus Curlandiæ*, cujus caput *Mittavia*, sedes quondam ducum, copiosa urbs, & aliquibus in locis, præcipue ad arcem, probe munita; hanc sequuntur *Goldinga*, arcem habens, *Liba* & *Vinda*, utraque portu, ultima quoque insigni arce celebris.

3. Magna pars *Georgiæ* & provinciarum Persicarum, nempe Kilania, Chirvania, in qua præcipue Alexandria Albaniæ (Derbent,) Backu, Schamachia, Dagestan, in qua Tercki, Andreapolis &c. quæ omnia ab A. 1722. dejecto a suis infelici Rege Persarum, in ditionem Russorum pervenere.

III.
Imperium Turcicum.

Imperium Turcicum amplissimum quoque est, nam non solum magnam Europæ partem constituit, sed etiam longo tractu in Asiam atque Africam extenditur, hinc non

incongrue in Turciam Europæam, Aſiaticam & Africanam dividitur. In ſpecie diſtinguitur in viginti quinque regimina, quorum ſeptem in Europa, ſeptendecim in Aſia, & unum in Africa reperitur.

Turcia Europæa multas & notatu dignas complectitur provincias, quæ ſunt:

1. *Romania*, præcipua & maxima, cujus caput atque ſedes Imperatorum eſt *Conſtantinopolis*, magna, copioſa, & ad mercaturam urbs commoda, nam habet portum inter duo freta. In hac Patriarcha Græcorum, cui Archiepiſcopus aliique ſubſunt, habitat. Porro *Adrianopolis*, quæ, antequam urbs Conſtantinopolis Turcico ſubdebatur imperio, totius regni erat metropolis, ampla ſatis, dives, copioſa, muris atque turribus munita, ubi ob amœnum & ad venationem commodum regionis ſitum Imperatores Turcici ſæpiſſime commorari ſolent. Inter reliquas urbes hujus provinciæ adhuc notandæ *Gallipolis* atque *Philippopolis*, quarum illa a Græcis, Judæis atque Turcis habitata, hæc vero ſedes eſt Archiepiſcopi. Non procul a Gallipoli ſita ſunt duo notiſſima caſtella *Seſtus* atque *Abydus*, quæ fretum inter Propontidem atque Archipelagum contra navium hoſtilium incurſum tormentis bellicis defendunt.

2. *Bulgaria*, ubi præcipue notanda urbs *Sophia*, olim nota, atque *Sardicum* dicta, non exiguæ amplitudinis, & ob negotia populis affluens, ibi quoque Archiepiſcopus eſt. Hanc excipiunt *Varna* & *Siliſtria*, in quibus quoque Archiepiſcopi, & tandem *Nicopolis* &c.

3. *Servia* ex aliqua parte, nimirum Sangiacatus Scupienſis cum urbe *Scopia*, & Sangiacatus Cratovienſis, cum urbibus *Cratovvo*, *Niſſa* &c.

4. Quidam tractus in *Dalmatia* & *Croatia*. In Dalmatia eſt *Arcegovina* ſive *Hercegovina* caput provinciæ ejusdem nominis, ſedes Baſſæ. In Croatia excellit *Wihitia*, fluvio, velut inſula, circumdata. Reliqua & plurima hactenus Chriſtiani occupant.

5. *Boſnia*, quæ à perlabente fluvio in ſuperiorem & inferiorem dividitur; caput eſt *Jaicza*, locus munitus, caſtellum habet in rupe excelſa; porro *Banialuca*, ſedes Baſſæ, *Serajo*, *Schvvonika*, *Wartoſayne* &c.

Præter dictas hactenus provincias ad Turciam Europæam quoque ſpectat maxima pars Græciæ, reliqua vero Venetis paret. Tota regio in terram firmam & in inſulas circumjacentes dividitur, terra firma adhuc hodie in ſex provincias, Albaniam, Macedoniam, Epirum, Theſſaliam, Achajam & Moream diſtinguitur, quarum nomina, excepta Albania & Morea, antiquis jam temporibus nota fuerunt.

6. *Albania*, in qua plures inſignes ſatis reperiuntur urbes & fortalitia, maximam partem Turcis ſubdita; Hujus caput eſt *Scodra* ſ. Scutari, ampla & munita urbs, ſedes quoque Baſſæ. Dein notatur *Durazzo*, antiqua & portu inſignis urbs, ab origine *Epidamnus*, poſtea a Romanis *Dyrrachium* appellata. Porro *Albanopolis*, olim caput provinciæ, cui quoque nomen dederat, ſed noſtris temporibus priſcum ſplendorem perdidit. *Antibarum* ſ. Antivari, antiqua urbs, ſiquidem creditur eſſe *Doclea* jamdudum nota, & ad Mare Adriaticum ſita. Inde aliquot milliaribus diſtat *Olcinium* ſ. *Dulcigno*, vetuſtate & portu celebris locus, & *Aulon* ſ. *Valona* itidem portum habet, munimentisque cingitur.

7. *Macedonia*, tota quoque Turcis ſubdita, antiquis, præcipue Alexandri M., temporibus regnum erat celeberrimum. Hodie in quatuor partes, Macedoniam in ſpecie, Jamboli, Janna & Camenolitari diſpeſcitur. Præcipuæ urbes ſunt *Theſſalonica* ſ. Salonichi, copioſa, ſerico, lana variique generis coriis negotia exercet. Nota erat jam Pauli Apoſtoli ævo, quod ex ejus epiſtolis ad Theſſalonicenſes ſcriptis, patet. Porro *Achrida* ſive Ochrida, emporium celebre. *Veria*, olim *Berrhoa* dicta, Apoſtolorum tempore quoque nota. Zuchria, olim *Pella* dicta, ubi natus Alexander M. *Libanova*, quondam *Stagira* nominata, patria Ariſtotelis, *Philippi*, cujus incolæ per Paulum Apoſtolum ad veram fidem & conſtantiam inſtituebantur, ad quos e carcere ille ſuam ſcripſit epiſtolam. Præterea ſunt *Chitro*, *Caſſandra*, *Emboli*, *Cavala*, *Jana*, *Larſo*, *Armiro*, *Volo* &c. &c.

8. *Epirus*, maximam partem quoque Turcico ſubjecta imperio, cujus præcipuæ urbes *Arta* ſ. Larta, *Chimera*, *Butrinto*, *Preveſa*, *Orchimo*, *Archiro*, *Elatria* &c. &c. *Larta*, olim Ambracia dicta, emporium eſt. *Chimera* exigua quidem, ſed portu celebris. Hujus regionis incolæ prædæ atque rapinæ dediti. *Butrinto*, alias Buthrodum, olim ſplendida urbs, hodie, poſtquam a Turcis perquam vaſtata, parvi eſt momenti, & hactenus ſub Venetorum dominio. *Preveſa* caſtellum eſt, A. 1684. a Venetis captum, ſed per pacem Carlovicenſem A. 1699. demolitum. De Orchimo, Archiro & Elatria nihil memoria dignum occurrit.

9. *Theſſalia*, hodie Janna dicta, ab urbe *Janna*, quæ munita & copioſa. Caput provinciæ eſt *Lariſſa*, præſtantiſſima fere urbs totius Græciæ, hinc nuper quoque Turcarum Imperator diu in illa ſedem fixerat, cum Conſtantinopolin ad tempus relinquere decreviſſet. Tandem *Zeiton* & *Pharſalia*, hodie Farſa dicta, prælio & victoria Julii Cæſaris contra Pompejum in campis Pharſalicis celeberrima.

10. *Achaja*, quæ hodie Livadia dicitur, partim Turcis, partim Venetis ſubjacet. Tota provincia conſtat quatuor partibus, quæ ſunt: Græcia proprie ſic dicta, Livadia, Stramulipe, & Attica, in quibus præcipua urbs *Athenæ*, nunc *Setines* dictæ, caput quondam Atticæ, & nobiliſſima Muſarum virtutumque ſedes. Urbem defendit vicinum caſtrum, Acropolis dictum; Incolæ potiores ſunt Judæi atque Græci, quamvis & Turcæ adſint, utpote ſub quorum vivunt Imperio. Præclara inſuper Græcorum Republica erant *Thebæ*, nunc pagus turcicus. In hac provincia olim quoque *Delphis* oraculo celebris innotuit. Hodie præcipua urbs in ea eſt *Naupactus* ſive Lepante, a Turcis Einebachii nominata, & juxta ſinum maris amœna ſitu, quatuor validis muris munita & portu conſpicua, optimum in hac regione naſcitur Græciæ vinum. Cæterum & iſta urbs Turcarum ſubeſt imperio.

11. Infima pars Græciæ, *Morea* ſcilicet peninſula, olim Peloponeſus dicta, quondam Turcis, deinde Venetis, tandem hactenus iterum Turcis ſubdita. Conſtat quatuor provinciis, ſc. Sacania, Clarentia, Belvedere & Tzakonia.

In Sacania caput eſt *Nauplia* ſ. Napoli di Romania, urbs ampla, munita & propter ſinum maris ad commercia opportuna, ſedes olim Gubernatoris Turcici, A. 1686. vero a Venetis oppugnata & capta. *Argos* quoque olim in hac regione urbs erat celebris, præcipue autem *Corinthus* prope Iſthmum, quæ tamen hodie nec copioſa amplius, nec, quia muris caret, conſideratu digna.

Clarentia olim ducatus nomine veniebat, in qua *Patræ* ſ. Patraſſo prævalet, urbs ampla, & Judæis negotiatoribus repleta, munita inſuper, denique *Clarentia*, *Caminza* &c. exigui momenti oppida.

In Belvedere caput eſt *Methone* ſ. Modon, ob fortalitium, portum & mercaturam locus celebris. *Corone* & *Navarino* oppida, quæ portum habent.

In Tzaconia præcipuæ urbes ſunt *Malvaſia*, ſ. Napoli di Malvaſia, *Miſtra*, *Zarnata*, *Paſſava*, &c. *Napoli di Malvaſia* inſigne fortalitium eſt, nam A. 1690. poſt biennem demum obſidionem Venetis ceſſit. Optimum in hac regione naſcitur vinum, quod ab urbe Malvaſia Malvaticum dicitur.

Miſtra, olim *Lacedæmon* ſ. *Sparta* dicta, & celeberrima olim Respublica, ampla adhuc eſt, duoque magna habet ſuburbia, cum caſtro, ob antiquitatem notanda, ſiquidem tempore Jacobi Patriarchæ exſtructam dicunt. *Paſſava*, olim inſignis erat, ſed A. tamen 1685. à Venetis nimium diruta. *Zarnata* munimentis cincta, eodem tempore Turcis eripiebatur.

Regio harum provinciarum verſus occaſum montoſa eſt, verſus meridiem plana: In montibus fodinæ æris argentique vivi reperiuntur: Sylvæ quoque montium feris abundant.

Inſulæ ad Græciam pertinentes ſunt:

1. *Candia* ſ. *Creta*, quæ e majoribus inſulis eſt, & a quatuor urbibus primariis in quatuor partes dividitur, ſuntque *Candia* in ſpecie, *Cydonia* ſ. Canea, *Rhitymum* ſ. Retimo, & *Cytæum* ſ. Setia. In Candia in ſpecie caput eſt *Candia*, perquam munita & portu celebris eſt. Ferunt in ejus obſidione, quæ A. 1669. contigit, 500000. Turcarum periiſſe. In Canea ejusdem nominis urbs *Canea* reperitur, quæ munita & portu prædita, olim *Cydonia* vocabatur, Græci illam matrem urbium appellabant. In Retimo excellit *Rithymum*, ubi præter portum caſtellum quoque eximium eſt. In Setia præcipua urbs *Cytæum* ſ. Setia. Prædictæ quatuor urbes, ut & alia loca, inſuper & duo fortalitia, *Suda* atque *Spinalonga*, Turcarum hactenus ſubſunt imperio.

2. *Negroponte*, inſula major, olim *Eubœa* atque *Chalcis* nominata, cujus caput *Eubœa* duplici caſtello munita; ſuburbia Græcis ſunt repleta, ipſam urbem Turci atque Judæi poſſident; prope hanc Euripus eſt, qui ideo notandus, quod in illo alio plane atque inſolito modo fluxus atque refluxus contingere ſoleat, cujus rei cauſam cum Ariſtoteles perſcrutari non potuiſſet, dicitur ſe in illum præcipitaſſe.

Profert Candia fructus præſtantiſſimos, optimaque vina, inſula vero Negroponte abundat goſſypio & pretioſi generis marmore.

In mari Jonio dantur etiam inſulæ, ſed prædictis duabus minores, quarum præcipuæ ad Venetos ſpectant & ſunt:

1. *Corcyra* ſ. *Corfu*, quæ dividitur in quatuor partes, urbem præcipuam atque antiquam habet ejusdem nominis, caſtellis firmatam, inſuper portum inſignem.

2. *Cephalonia*, habet caput *Cefaloniam* & in ſeptem partes dividitur, Archiepiſcopus urbis græcam profitetur religionem.

3. *Zacynthus* ſeu *Zante*, in tres partes diviſa, cujus caput eodem gaudet nomine, ibi portus & caſtrum in monte ſublimi munitiſſimum eſt.

4. *Cerigo*, olim *Cythera* dicta, proprie quidem eſt inſula maris Ægei, quia vero ad Rempublicam Venetam pertinet, eam hic commemorandam duximus: Caput eſt *Cerigo*, olim *Porphyris* dicta, hanc natura & ars defendit.

5. *Curzolari*, ſive Echinades, quinque parvis inſulis conſtant, in his primaria urbs idem cum inſula habet nomen.

6. *S. Maura*, de qua idem, quod in præcedenti, dicendum.

Proventus in his inſulis, olei, vini, uvarum paſſarum, olivarumque datur uberrimus.

4. Inſularum maris Ægei ingens eſt numerus, quæ ut plurimum Turcis parent. Notiſſimæ ſunt: 1. *Lesbus*, hodie Metelino dicta, cujus caput *Metelino*. 2. *Lemnus*, nunc Stalimene, ubi terra Lemnia reperitur. Caput eſt *Stalimene*. 3. *Samus* ſ. Samo, ab antiqua & celebri urbe *Samo*, quæ Pythagoræ fuit patria, nota. 4. *Chius*, nunc Scio, ob copiam Maſtiches, die Maſtix-Inſul dicta, cujus caput *Scio* caſtro & portu munita. 5. *Icaria*, nunc Nicaria, ab Icaro, Dædali filio, ſic dicta. 6. *Delus*, hodie Sdilles, ex hiſtoricis ſcriptoribus notiſſima. 7. *Naxus*, hodie Naſcia inſularum in Archipelago pulcherrima. 8. *Paros*, nunc Paxio, a candicante marmore celebris. 9. *Andrus* ſive Andre. 10. *Pathmos* ſive Palmoſa, in qua Johannes Evangeliſta Apocalypſin ſcripſiſſe fertur.

Eadem ferme in prædictis, quam inſularum in mari Jonio jacentium, eſt fertilitas.

Tandem huc referri poſſunt duo ducatus, *Valachia* ſcilicet & *Moldavia*, ſiquidem horum principes vaſalli dicuntur imperatoris Turcici.

Vallachiæ Gubernator dicitur Waiwoda, fide Turcis adſtrictus, quibus ſingulis annis magnum ſolvit tributum. Ejus ſedes *Bukereſt* vocatur, quondam præcipue erat *Ternovvizza*, quod hodie interdum tantummodo fieri ſolet. Reliqua ſunt *Kempelung*, *Piteſt*, *Cſerneteſt*, *Krajova*, *Cſemez*, *Ploëſt* &c.

Ducatus Moldaviæ itidem Turcis tributarius, & a Waiwoda, qui ſæpe Hoſpodar dicitur, gubernatur, cujus ſedes eſt *Taſſy*, ſive Jaſſy; caput ducatus eſt *Sekzovva*.

In his ducatibus frumentorum, ceræ & mellis datur copia: Equi inter præſtantiſſimos Europæ numerantur: Res pecuaria quoque ibidem floret.

II. De Regnis

I. Portugallia.

Portugalliæ regnum olim pars erat Hiſpaniæ, poſtquam vero illud ab hac ſeparatum fuit, peculiare cum Algarbia conſtituit regnum. Credunt Portugalliam ſic dici a nobili portu ad oſtia Durii, non procul ab urbe Porto, quam incolæ Portugallo vocant, ſive Portus-cale, cui jam Port a Port nomen eſt. Dividitur in ſex provincias, quæ ſunt: 1. provincia Cis-Tagana. 2. Trans-Tagana. 3. Beira. 4. Interamnenſis. 5. Trans-montana. 6. Regnum Algarbiæ.

1. In Provincia Cis-Tagana, Portugallis Eſtremadura dicta, caput regni ad Tagum fluvium eſt *Lisbona*, ſedes Regis atque Archiepiſcopi, præter quem adhuc duo, & decem Epiſcopi in regno reperiuntur. Florent ibi commercia & ſtudia ob Academiam celebrem. Porro *Setubalia* ſive S. Hubes, portu inſignis: *Leiria*, ubi Epiſcopus, & *Santarein*, ſive *Irenopolis* &c. Fert hæc provincia ſalis, vini, olei atque mellis copiam.

II. In provincia Trans-Tagana, Portugallis Alentejo dicta, præcipua urbs dicitur *Ebora* ſ. Evora, quondam ſolio regio deſtinata: ibi Archiepiſcopus eſt atque Academia. Inter reliqua oppida ſunt *Beja*, ſ. *Pax Julia*, *Portalegere*, ſ. Portus alacris, *Elevas* ſ. Elvæ, quorum duo poſtrema caſtra ſunt, & ſedes Epiſcoporum: *Olivenza* ſ. Oliventia &c. Terræ fertilitas in hac provincia commendatur.

III. Beira primariam habet urbem *Conimbram* ſeu Coimbram; epiſcopali ſplendet ſede, & Academia celebris redditur. Hanc excipiunt, *Guarda*, *Lameca*, & *Viſeum*, tres ſcilicet Epiſcopatus. *Caſtell Branco* ſ. Caſtellum album & *Salvaterra* noviſſimo bello Hiſpanico claruerunt.

IV. Provincia Interamnenſis, ſ. Entre Minho, e Duro, Durio ſc. & Minio terminata, metropoli gaudet *Bracara*, hodie Braga, primarii Archiepiſcopi, Primas Hiſpaniæ dicti, ſede; Sequitur *Porto*, ſive Portus Cale munitiſſimus, unde diverſæ Europæorum nationes inter plures merces olei copiam avehunt.

V. Transmontanæ regionis, alias Tra los montes dictæ, eſt *Braganca*, Ducibus Bragantinis nomen ſuppeditans, unde hodierni Portugalliæ reges originem ducunt. Non procul ab hac ſita eſt *Miranda* Durii, ſedes Epiſcopi.

VI. Algarbia minima Portugalliæ eſt provincia, gaudet tamen regni titulo, ſiquidem illam Alphonſus III. dotis nomine accepit, ſeque regem Algarbiæ nominavit. Primaria urbs eſt *Tavira* ſive Tavila, porro *Faros* ſive Pharus, ubi Epiſcopus. Large profert hæc tellus uvas paſtas, olivas, ficus, amygdala. Fluvii piſcibus ſcatent, regio tamen non ſolum hic, ſed & in tota Portugallia montoſa eſt, unde res frumentaria anguſta. Reperiuntur quoque metallorum fodinæ, quarum optima & argentifera eſt in regione Guacaldana, ſed Portugalli in India potius aurum atque argentum quærere jam ſolent.

De iis, quæ Portugalli in reliquis orbis partibus poſſident, agetur infra pluribus.

II. Hiſpania.

Hiſpania merito inter maxima Europæ regna refertur, ſiquidem non ſolum plura continet regna & provincias, ſed etiam præter hæc in exteris regionibus aliis adhuc regnis atque populis imperat.

Vulgo dividitur Hiſpania in duo regna majora: Caſtiliam atque Arragoniam, accuratius tamen in quatuordecim partes & provincias, ut plurimum regni titulo gaudentes, diſpeſcitur, quibus aliquæ adjunguntur inſulæ. In medio enim regionis ſunt duo regna: Caſtilia ſcilicet nova atque vetus. Ab his verſus Occidentem iterum duo: Legio atque Andaluſia cum Extremadura provincia. Verſus meridiem tria: Murcia, Granada & Valentia. Verſus ſeptentrionem regnum Galliciæ & duæ provinciæ, Aſturia & Biſcaja; verſus orientem duo regna: Navarra & Arragonia, & Catalonia provincia. Huic adjacent inſulæ Baleares atque Bityuſæ dictæ.

I. Caſtiliæ novæ, imo totius Hiſpaniæ caput eſt *Madritum*, urbs ampla & copioſiſſima præ reliquis, ſedes regia ob auræ ſalubritatem. Porro *Toletum*, in centro Hiſpaniæ ſitum, Madrito, quia absque muris eſt, firmius, ubi Archiepiſcopus & Academia. *Complutum* ſive Alcara des Henares, Academiam habet & celeberrimum D. Laurentii monaſterium *Eſcurial* dictum, ad cujus ſtructuram fundatorem Philippum II. ſupra viginti milliones impendiſſe ferunt. Inter alia notari hic merentur Bibliotheca atque familiæ regiæ ſepulchra.

Præcipuum inter reliqua eſt hoc regnum, imo quaſi cor Hiſpaniæ, & cœli temperie fruitur ſaluberrima.

II. Caſtiliæ veteris caput eſt *Burgos* ſ. Burgum urbs pulchra & non exiguæ magnitudinis, ubi Archiepiſcopus; hujus incolæ optima dialecto Hiſpanica utuntur. *Valladolit* ſ. Valliſolerum, amœniſſimus in Hiſpania locus, ubi quoque ſedes quondam erat regia. Ibidem eſt quoque Epiſcopus & Academia. Reliqua oppida ſunt *Segovia*, *Avila*, *Oſma*, *Callaborra*, *Sequenza*, in quibus epiſcopalis ſedes.

III. Legionis metropolis eſt *Leon* ſ. Legio, vetuſtate celebris, ubi ſedes Epiſcopi, ut & in *Palentia*, *Zamora*, *Civitad Rodrigo* ſ. Civitate Roderici, *Aſturiga*, & *Salamantia*,

quam ultimam Academia quoque exornat. Regio est montosa & sylvestris.

IV. Andalusiæ caput *Sevilla* audit, omnium Hispaniæ urbium nitidissima atque locupletissima, ubi Archiepiscopus atque Academia. Dignitate proxima est *Corduba*, urbs magna & pulchre exstructa, sedes Episcopi, qui subest Archiepiscopo Toletano. Porro notanda est in hoc regno *Gibraltaria*, olim Heraclea, castellum prope fretum Gaditanum, Estrecho de Gibraltar, situm, & quod ab A. 1704. vi pacis Ultrajectinæ ab Anglis possidetur. *Cadix* s. Gades, portus, ubi classis Hispanorum Americana auro & argento onusta appellere solet, floret adhuc, nec ulli civitatum Hispaniæ magnitudine, divitiis atque incolarum numero cedit, Episcopum quoque habet. *Jaën* magna & copiosa urbs, sedes quoque episcopalis. Ob fertilitatem telluris vocari hoc regnum solet granarium atque cella Hispaniæ.

V. Estremaduræ caput constituit *Badajos* s. Pax Augusta, fortissimum contra Portugallos propugnaculum, ubi etiam Episcopus. Porro *Merida*, *Placentia*, *Coria*, sedes quoque episcopales. Ad rem pecuariam commodissima hæc est regio, hinc ob pinguedinem pascuorum e longe dissitis locis eo pecudes aguntur, & ob floridam pratorum viriditatem κατ' ἐξοχὴν amœna provincia a quibusdam appellatur.

VI. Regni Murciæ metropolis est *Murcia*, quam incoluit Alphonsus rex, de Astronomico studio optime meritus. *Carthagena*, emporium atque fortalitium, sedes Episcopi, & portu eximio celebris. Hoc regnum montibus repletum parum fert frumenti; arborum tamen fructus copiose dantur, ita, ut hortus Hispaniæ vocari soleat.

VII. In regno Granadæ prævalet urbs *Granada*, ampla & muris cincta, ubi Archiepiscopus & Academia. *Malaga*, portu gaudet celebri. Communi nomine Hispanis totius regni audit armamentarium. Vino atque uvis passis claret. Episcopus subest Archiepiscopo Granadensi. Regio ab aëre salubri & fontibus limpidissimis aliisque rebus commendatur; hæc regio a Mauris quondam occupabatur, qui ob felicitatem soli Granadam subesse paradiso cœlesti firmiter crediderunt. Sericum hic conficitur & venditur exteris. Ajunt quoque, regales reditus ex foliis mororum singulis annis ad quadraginta millia coronatorum augeri.

VIII. Caput regni Valentiæ eodem nomine *Valentia* dicitur, ob ejus pulchritudinem ab Hispanis ipsis formosa appellatur. Ubi & Archiepiscopus atque Academia. *Alicante* s. Alone, non magna quidem, sed copiosa atque ditissima urbs, ubi commercia florent, nam prænobili vino, frumentis, oryza, lana, serico atque sale abundat.

IX. Regni Galliciæ primaria urbs est *Compostella* sive S. Jago di Compostella, sedes Archiepiscopi atque Academia. Celebris est ob religiosas peregrinationes ad S. Jacobum. Deinde *Corunna* & *Vigum* s. Vigos ob portuum commoditatem, *Bajonna* vero fortalitium, in finibus Portugalliæ notatur. Maximam partem hujus regni incultam dicunt, quamvis non desint pecudes, præsertim equi, pisces, ligna, vinum, ut & æris, plumbi, ferri atque cinnabaris fodinæ.

X. Asturiæ provincia præcipuam urbem habet *Oviedo* s. Opetum, ob multas antiquitates, celebre; Sedes est Episcopi, ubi & Academia floret. Primogenitus Hispaniarum regis nomen acquirit ab hac provincia, nam princeps Asturiæ dicitur. Regio petrosis montibus repleta, unde infœcunda est & parum culta.

XI. In Biscaja provincia eminet *Bilbao*, s. *Bellum vadum*, ob commercia insigne. Batavi atque Angli frequenter hic ferrum atque lanam mercantur. *Fuentarabia* s. Fons rapidus & *Victoria*, duo castella, Et *S. Andreo*, s. Andreopolis, *Laredum*, *Sebastianopolis*, tres portus. Amœna regio, nec infœcunda est. Optimum largitur ferrum, ex quo gladii Hispanici conficiuntur.

XII. Navarra dividitur in superiorem & inferiorem. Illa Hispanica est, hæc ad Galliam spectat. Navarræ Hispaniæ metropolis est *Pampelona* s. Pompejopolis, sic dicta, quod habuerit Pompejum M. fundatorem, ubi Episcopatus & Academia. Fertilitas terræ exigua est, pauci ob montes & sylvas adsunt incolæ, ad pecora alenda potior, quam ad agriculturam regio, quamvis & in quibusdam locis nec frumenta, nec vina desint.

XIII. Regnum Arragoniæ primariam agnoscit urbem *Saragossam*, ob vetustatem laudandam, ubi Academia & sedes Archiepiscopalis. Hanc excipiunt *Huesca*, s. Osca, *Albaracina*, *Terula*, & *Tarracona*, episcopali sede insignes. Siccitas soli montesque in hoc regno steriles producunt messes, hinc non a multis incolitur.

XIV. Catalonia, quæ ducatus nomine venit, *Barcellonam* habet metropolin, variis obsidionibus, insigni portu, Episcopatu, atque Academia præclaram. Porro *Terracona*, archiepiscopalis sedes, & Academia, item *Tortosa*, *Lerida*, *Girona*, tres Episcopatus & probe munitæ urbes, nec non *Certagne* s. Ceritania &c. Regio oleum, frumenta & vina large suppeditat.

Provincias Hispanorum in reliquis orbis partibus infra designabimus.

III. Gallia.

Inter præstantissima Europæ regna merito refertur regnum Galliæ, quod jam ex mandato Ludovici XIII. in duodecim provincias magnas dividebatur, quarum tres in medio reperiuntur, suntque Insula Franciæ, s. Isle de France, Orleans, s. præfectura Aurelianensis, & Lion s. præfectura Lugdunensis: tres versus septentrionem, sc. Bretagne, s. Britannia minor, la Normandie, s. Normannia & la Picardie, s. Picardia: tres versus meridiem, sc. Guienne, s. Aquitania, Languedocia & Provincia: tres quoque versus orientem sitæ sunt, sc. la Dauphine, s. Delphinatus, Bourgogne, s. ducatus Burgundiæ, & Champagne s. Campania.

I. Amœnissima & ditissima inter reliquas provincias est *Insula Franciæ*, & quia insimul caput regni *Lutetias Parisiorum* complectitur, hæc jure primum sibi vindicat locum. Pulcherrima & amplissima totius Europæ urbs ista non immerito appellanda, in qua Archiepiscopus, & quædam Academiæ, in artium atque scientiarum augmentum fundatæ, quibus etiam inservit observatorium magnifice exstructum.

Extra urbem reperiuntur arces regiæ, scilicet: *Versalio*, ubi Rex cum Aulicis frequentius, quam alibi, commoratur, hæc octavum mundi miraculum celebratur. Deinde *Marlia*, *S. Germain en Laye*, sive fanum S. Germani, *Meudon*, S. *Clou*, s. fanum S. Clodoaldi, *Vincennes* s. Nemus Vicenarum, *Fontainebleau* s. Fons Bellaqueus, *Chambor* aliaque ædificia pretiosissima. Aliæ quoque notandæ sunt urbes, *Nemours*, s. Nemosium, *Beauvais*, s. Bellovacum, *Senlis*, s. Silvanectum & *Soissons*, sive Suessio, quarum tres postremæ sedes sunt episcopales. *Ducatus* in hac provincia dantur: Chevreuse, Villeroy, Roche-guion, Monmorency, Valois, Boufleur &c.

II. Præfectura *Aurelianensis* optimis & maximis accensetur, cujus caput *Aurelia*, urbs antiqua & pulchra, ubi & Episcopus & Academia. Dividitur hæc præfectura in tredecim minores provincias. *Bourges* s. Biturix & *Tours* s. Cæsarodunum sedes sunt Archiepiscoporum. *Nevers* s. Nivernum, *Chartres* s. Carnutum, *Angers* s. Andegavum, *Poictiers* s. Pictavium & *La Rochelle* s. Rupella Episcopos habent. *Berry* s. regio Bituricensis, Nivernois s. tractus Nivernensis, Espernon, sive Sparnonum, Chartres s. Carnutum, Maine s. ager Cenomanensis & Anjou s. Tractus Andegavensis ducatuum nomine veniunt.

III. Metropolis provinciæ *Lugdunensis* est *Lugdunum* ad Rhodanum, urbs magna, munita, dives & propter commercia populis referta. Archiepiscopali inclarescit sede, priscis temporibus jam cognita fuit. Regio vina, fruges atque fructus producit, dividitur quoque in plures minores provincias. Inter ducatus numerantur Rouanes, Mercœur, Montpensier, Seneterre, Gramont & Mortemart. *Clermont* s. Clermontium & s. *Flour* s. Floriopolis, sunt sedes Episcoporum.

IV. *Britannia* minor dividitur in superiorem atque inferiorem. Præcipua superioris Britanniæ urbs est *Nantes* s. Nannetum, mercaturæ aptissima, & probe munita; Ibidem & Academia & Episcopus. *Rennes* s. Cledones, *Dol* s. Dola, *S. Malo* s. Fanum S. Maclovii & *S. Brieux* s. Fanum S. Brioci, itidem urbes sunt episcopales, quarum duæ posteriores portubus quoque sunt celebres. Inferioris Britanniæ metropolis est *Brestia*, hic præstantissimus in Europa portus & ingens rei navalis apparatus reperitur. Porro *Vannes* s. Venetiæ, *Quimper* s. Corisopitum, *S. Paul de Leon*, s. Fanum s. Pauli Leonini, & *Treguier* s. Trecorium, urbes episcopales. *Pontieu*, *Rets* s. Gondy, *Rohan*, *Coassin* &c. sunt ducatus Britanniæ. Fertile solum profert frumenta, cannabim, vina, nec desunt ferri, plumbi atque argenti fodinæ; insimul ob pratorum felicitatem armentorum datur copia.

V. *Normannia* etiam in superiorem & inferiorem distinguitur. Totius provinciæ caput est *Rouen* s. Rothomagus urbs inter amplissimas, opulentissimas & antiquissimas Galliæ referenda, sedes est Archiepiscopalis & Parlamenti, ubi & commercia florent. Præter hanc notandi sunt duo portus, sc. *Havre de Grace* s. Portus Gratiæ, & *Dieppe* s. Deppa. Inferioris Normanniæ præcipuus locus *Caën* s. Cadomum dicitur, sedes Episcopi, magna, dives & copiosa urbs, insuper Academia celebris. *Auranches* s. Abrincæ, *Coutance* s. Constantia, & *Bayeux* s. Bajocæ, tres urbes sunt episcopales. Ducatus Normandiæ vocantur Alençon, Aumale, Elbeuf, Dauville, Aumont &c. &c. Abundat hæc regio frumento, pecoribus, fructibus & sylvis; Dantur quoque lapidicinæ, aquæ salubres, & quædam ferri atque æris fodinæ.

VI. *Picardiæ* caput & sedes episcopalis est *Amiens* s. Ambiana, loco amœnissimo sita, platearum magnitudine atque ædificiorum pulchritudine, nec non variis opificum fabricis conspicua. Præter hanc notantur *Calais* s. Caletum, *S. Quintin*, s. S. Quintini fanum, *Ardres* s. Ardrerium, *Boulogne* s. Bononia, & *Peronne*, s. Perona, quæ sunt munita. *Bournonville*, *Aluin*, *Chaunes*, *Boufleurs*, sunt ducatus. Cœterum parce vinum fert hæc regio, licet fructuum atque frumentorum sit feracissima.

VII. *Gvienna* dividitur in duas partes, sc. in Guienne s. Gviennam in specie, & Gascogne s. Vasconiam. Guiennæ caput est *Bourdeaux* s. Burdegala, urbs hæc inter antiquissimas & pulcherrimas totius regni eminet. Parlamento, Academia & sede Archiepiscopali celebris est. Commercia Commerciis & fertili fruitur solo. Præter hanc notandæ sunt urbes & Episcopatus sequentes: *Limoges* s. Lemovicum, *Saintes* s. Santones, *Agen* s. Aginnum, *Cahors* s. Divona Cadurcorum, *Bazas* s. Vasates, *Perigeux* s. Petricorium & *Rodes* s. Ruteni. In Vasconia prævalet *Aux* s. Augusta Ausciorum, sedes Archiepiscopi. Porro *Bayonne* s. Bajonna, urbs episcopalis, mercaturæ dedita, munita & clavis Hispaniæ. *S. Pau* s. Palum, *Condom* s. Condomum, *Dax* s. Aquæ Tarbellicæ, in quibus Episcopi. Aiguillon, Fronsac, de la Force, Noailles, Montausieur &c. ducatus sunt. Regio amœna est & ferax, cœli temperies salubris.

VIII. *Langvedociæ* tres partes sunt: 1. superior. 2. inferior. 3. Cevenne s. Tractus Cemmenius. In Languedocia superiore caput est *Toulouse* s. Tholosa, ibidem Archiepiscopus, parlamentum atque Academia datur. Ob antiquitatem insuper celebranda. Præterea sunt *Alby* s. Albiga, sedes episcopalis, nec non *Perpignan* s. Perpinianum, fortissimum contra Hispanos propugnaculum.

Inter Langvedociæ inferioris urbes eminet *Narbonne* s. Narbo, sedes archiepiscopalis, antiquis temporibus jam nota, urbs valde munita. Deinde *Montpellier* s. Mons Pessulanus, sedes episcopalis & Academia. *Beziers* s. Biterræ, *Nimes* s. Nemausus &c. etiam episcopales. In tractu Cemmenio tres sunt Episcopatus, sc. *Mende* s. Mimatum, *le Puy* s. Anicium, & *Viviers* s. Vivarium. Multos hujus tractus incolas religionis causa arma contra regem movisse notum est. Ducatus, qui in hac provincia reperiuntur, sunt de Foix, Joyeuse, Harcourt & Vsez. Cœterum pulcherrima & præstantissima Galliæ regio est, quæ omne genus pomorum ac frumentorum fert, nec deficiunt vinum & feræ.

IX. *Provinciæ* caput dicitur *Aix* s. Aquæ Sextiæ, urbs antiqua, attamen pulchra & situ amœnissima, ubi & sedes est Archiepiscopi, parlamentum regium & academia celebris. *Arles* s. Arelate, urbs antiquitate clara & archiepiscopalis: *Antibes* s. Antipolis, *Marseille* s. Massilia, & *Toulon* s. Telo Martius portubus celebres, duæ civitates posteriores sunt episcopales. Notandus quoque in hac provincia ducatus, Villars dictus. Tellus, præcipue in parte inferiori, ferax frugum, olei, croci, ficuum, olivarum, malorum aureorum, citreorum atque punicorum.

X. *Delphinatus* in superiorem & inferiorem dividitur. Superioris caput vocatur *Grenoble* s. Gratianopolis, urbs ædificiis conspicua, sedes parlamenti atque Episcopi. Hanc excipit *Embrun* s. Ebrodunum, urbs Archiepiscopalis. In Delphinatu inferiore prævalet *Vienne* s. Vienna Allobrogum, sedes archiepiscopi; *Valence* s. Valentia, academia atque Episcopo gaudet. Ducatus hujus provinciæ dicitur Lesdigueres. Regio quidem montosa est, tamen habet fertile solum, ita ut sit ex præstantissimis Galliarum provinciis.

XI. *Burgundiæ*, quæ vulgo ducatus Burgundiæ vocatur, metropolis est *Dijon* s. Divio, parlamento regio urbs clara. *Macon* s. Matisco, Auxerre s. Antisiodurum, *Belay* s. Bellicum, *Chalon* s. Cabillonum, *Autun* s. Augustodunum, Episcopatus sunt. Ducatus nomine venit Bellegarde. Regio hæc ob fertilitatem mater vini atque frumentorum a quibusdam vocari solet.

XII. In *Campania* præcipue celebratur *Troyes* s. Tricassium, urbs antiqua & ob commercia insignis, sedes episcopalis. Porro *Reims* s. Remi, pulcherrima & antiquissima e Galliæ urbibus, sedes Archiepiscopi in regno primarii: *Sens* s. Senones, urbs antiquitate & Archiepiscopatu conspicua. Episcopatus hujus provinciæ sunt *Meaux* s. Meldæ, *Langres* s. Lingones, & *Chalons* s. Catalaunum. *Sedain* vero s. Sedanum & Joinville s. Joanvilla sunt duo principatus, præter quos etiam datur ducatus, *Beaufort* dictus. Cœterum quamvis regio ob multitudinem terræ albæ parum ferax sit frugum, nihilominus abundat vino generosissimo, quod exteris nationibus copiose divenditur.

Tandem perlustrabimus eas provincias, quas intra spatium dimidii seculi Rex Galliæ non solum hactenus occupavit, sed & per pacis instrumenta obtinuit, quæ sunt:

1. Comitatus Burgundiæ s. Franche-Comté, cujus caput *Besançon* s. Vesontium, urbs ampla & munita castro, urbs olim libera imperii, sed per pacem Noviomagensem anno 1670. cum territorio adjacente Galliæ Regi concessa, archiepiscopali sede & Academia, nec non parlamento clara, hujus Archiepiscopus quondam inter status imperii locum tenebat. *Dole* s. Dola, urbs elegans, antiquis temporibus jam nota, Academia & parlamento celebris. Præter hanc dantur *Gray* s. Grajum, *Vesoul* s. Vesulinum, *Salins* s. Salinæ, *Arbois* s. Arbosium, *Poligny* s. Polichnium, *S. Claude* s. Fanum S. Claudii.

2. Tres Episcopatus Lotharingiæ: Metæ, Tullum & Verodunum, ut & castrum ad Saram, *Saar-Louis* dictum, nec non *Longvvick* s. Longovicum, de quibus actum superius in capite de Germania.

3. Distrietus Alsatiæ, ultra Rhenum situs, cujus præcipuæ urbes *Argentoratum*, *Hagenoa*, *Colmaria*, *Landavium* &c. de quibus superius dictum.

4. Comitatus Artesiæ in Belgio Hispanico, cujus caput *Atrebatium* s. Arras, urbs vetusta, & munimentis firmata, præcipue castro ferme inexpugnabili prædita. Sedes quoque Episcopi est, qui Cameracensi subest. Præter hanc sunt & alia oppida probe munita, v. g. *S. Venant* s. Fanum S. Venantii, *Arien* s. Aria, & *Bethune*, s. Bethunia anno 1710. à Confœderatis expugnata, ut & *S. Omer*. s. Audomaropolis, *Hedin*. s. Hedinum & *Papaume* s. Papalma.

5. Pars Comitatus Flandriæ, in qua *Lille* s. Ryssel, Lat. Insulæ, urbs primaria, quæ ampla ædificiisque splendida, munimentis cincta & castello fortissimo firmata, attamen a Confœderatis A. 1708. expugnata. *Douay* s. Duacum, non minori laude fortalitium, ab A. 1710. duabus obsidionibus clarum. Præterea sunt *S. Amand*, *Armentieres* s. Armentariæ, *la Bassee* seu Bassea, *Winoxberg* s. Mons S. Vinoci, *Grevelingen* s. Gravelina.

6. Non exigua pars comitatus Hannoniæ, in qua præcipue *Valenciennes*, s. Valentianæ, urbs ampla, bene exstructa, & munita, commerciis, inprimis linteorum, quæ mira subtilitate hic texuntur, apprime nota. Huic succedit *Cambray* s. Cameracum, amplum quoque, splendidum & duobus castris firmatum. Laudantur etiam hujus oppidi lintea, quæ Germanis a Cammerich Cammer-Leinwand vocantur. Reliqua loca notabiliora & munita sunt. *Bouchain* s. Bochanium, *Maubeuge* s. Malebodium, *Quesnoy* s. Quercetum, *Philippeville* s. Philippopolis & *Landrecy* s. Landrecium.

7. Pars ducatus Luxemburgici, speciatim in hac *Montmedy* s. Mons Medius, castrum sc. in monte situm. *Thionville* s. Diedenhofen, Lat. Theodonis villa, fortalitium. *Herbemont*, *Neufchatel*, *Asfenay* s. Stenacum. *Marville* s. Martia Villa. *Damvillers* s. Damvillerium. *Jvoix* s. Epoisus.

Prædictæ sub numero 5. 6 & 7. partes per transactiones pacis Regi Galliæ sunt subjectæ, sicut inspicienti mappam hujus Atlantis, Belgium Hispanicum sistentem, singulari studio coloribus distinctam, clarius patebit.

8. Extra Europam Galli quædam in Africa possident, in America vero pluribus provinciis imperant, de quibus infra.

IV. Insulæ Britannicæ.

Regnum insularum Britannicarum complectitur duas majores & quasdam minores Insulas, quæ olim separata tria constituebant regna, Angliam scilicet, Scotiam & Hiberniam. Hodie uni regi parent. Prima e majoribus Britannia magna dicitur, comprehendens Angliam atque Scotiam. Secunda est Hibernia. Minores insulæ numero plures sunt, e quibus Hebrides atque Orcades præ reliquis notandæ.

Potissima & præstantissima pars insulæ majoris prioris vulgo in duas, licet admodum inæquales, partes dividitur, scilicet in regnum Angliæ & ducatum Walliæ. Regnum Angliæ septem continet provincias: 1. Essexiam, 2. Sussexiam. 3. Westsexiam. 4. Cantium. 5. Ost-Angliam. 6. Merciam. 7. Northumbriam. Wallia duas tantum: 1. Walliam australem & 2. Walliam borealam, five Southwalles & Northwalles. Dividi solet quoque Anglia in certos Comitatus, Anglis Shires dictos.

1. Essexiæ caput est *Londinum* & sedes regia, urbs inter maximas & copiosissimas Europæ referenda, nam ejus longitudo duo conficit milliaria germanica, latitudo vero fere ad milliare accedit; super 87000. ædificia continet, inter quæ non pauca pulcherrime sunt extructa. Templum cathedrale D. Paulo dicatum, lapideus pons Tamesi superimpositus, ut & domus communi mercatorum usui destinata (die Börse) splendidissimis in urbe ædificiis accensentur. Sedes insuper est Episcopi, Archiepiscopatui Cantuariensi subjecta. Regia scientiarum Societas eam reddit illustriorem. Extra urbem notandæ sunt arces regiæ: *Kinsington*, *Hamptoncour* s. *Hamptoni Curia* &c. &c. *Grenvicum* autem regio obs**r**vatorio superbit. Hanc urbem excipit *Colchester* sive Colcestria, urbs elegans & ampla satis, ferico atque pannis quæstum faciens. *Harvicum*, locus munitus & portu celebris. Inde per singulas septimanas binis vicibus in Belgium pertingit navis, quæ dicitur Paquet-Boote.

2. Sussexiæ urbs primaria est *Chichester* s. Cicestria, urbs bene exstructa, sedes Episcopi Cantuariensi Archiepiscopo subjecti. Deinde *Arundel* s. Aruntina, comitatus titulo gaudet, ob plurimas antiquitates, quæ ab ipsius possessoribus ex Asia illuc translatæ, celebris.

3. In West-sexia plures egregiæ reperiuntur urbes, scilicet: *Wincheſter* s. Vintonia, antiqua & Romanorum tempore cognita; Episcopatus Cantuariensi subest. *Portsmouth* s. Portus magnus, qui probe munitus & multis sumtibus fortior redditus, in hoc portu plurimæ naves bellicæ ædificantur atque armantur. Non procul abhinc sita est Insula *Wicht* s. Vectis, in qua *Newport* s. Novus portus, urbs magna, pulchra atque incolis frequens eminet. *Salisbury*, itidem magna atque ædificiis conspicua, sedes quoque est episcopalis. *Brifolium*, præclara urbs & probe exstructa, commerciis invigilat, sedes episcopalis est Cantuariensi subjecta. *Dorchester* s. Dorcestria ab optimi generis lana celebris. *Exceſter*, s. Exonia, sedes episcopalis, cujus incolæ præcipue pannis lucrum quærunt. *Pleymouth* s. Plimuthum, præditum portu præstantissimo, hinc negotiando nulli Angliæ urbi cedit. His adde *Falmouth*, qui & portum habet, & *Windsor* s. Vindesorium, arce regia ornatum.

4. In Cantia prævalet *Cantuaria*, urbs non adeo quidem magna, ex præcipuis tamen Angliæ est, sedes Archiepiscopi, qui Primas regni dicitur. Porro *Rochester* s. Roffa, emporium nobile, ubi & naves conficiuntur, portum habt atque Episcopatu gaudet. *Dover* s. Dubris, urbs maritima, castello firmata & portu insignis est. Inde plerumque in Galliam tendunt peregrinantes.

5. In Ost-Anglia merito primo loco nominanda venit *Cantabrigia* s. Cambridge, ob Academiam, quæ jamdudum ibi fundata, celeberrima. Deinde *Ipſwich* s. Gippevicum, emporium nobile, ubi lanaria & lintearia negotia præcipue florent. Porro *Nordwich* s. Nordovicum, urbs permagna atque episcopalis.

6. Mercia, non exiguam Angliæ partem constituens, varias complectitur urbes, ex quibus notissima *Oxford* s. Oxonia, sedes Episcopi Cantuariensi subjacens, Academia celeberrima, ubi Bibliotheca Bodlejana, Theatrum Sheldonianum & Musæum Athmolianum visu digna sunt. Dein *Chester* s. Cestria, copiosa atque ædificiis splendida urbs. Gaudet portu, ubi naves conscendere ii solent, qui tendunt in Hyberniam, illuc enim ibidem præcipuum negotium dirigitur. Episcopus hujus loci subest Archiepiscopo Eboracensi. *Gloceſtria* templo cathedrali superbit, quod è pulcherrimis Angliæ ædificiis eminet. Episcopus quoque ipsi est, & sæpissime quidam è familia regia Dux Gloceſtriæ vocatur. *Shrowsbury*, s. Salopia, urbs ampla & pulchra, nec non munita, ob commercia, præcipue pannorum, copiosa & bene nota. *Lincolnia* magna & antiqua urbs. Templum primarium in hac magnifice extructum, ab insolitæ magnitudinis campana commendatur. Episcopatus Cantuariensi Archiepiscopatui subjacet. *Worcheſter* s. Vigornia etiam episcopalis est, ubi optimi conficiuntur panni, commercium inde quoque ibidem floret. Præterea reperiuntur *Buckinghamia*, *Hundingtonia*, *Varvicum*, *Nottinghamia*, *Liceſtria*, *Monumethia*, *Northantonia*, in quibus nihil occurrit, quod notatu dignum sit.

7. Northumbriæ caput est *Eboracum*, urbs, si Londinum excipias, optima, amplissima & pulcherrima Angliæ. Archiepiscopatus hujus urbis non quidem præcipuus est, antiquissimus tamen regni creditur. Porro *Hullum*, emporium nobile, munimentis optime firmatum, portu atque armamentario insigni præditum. *Lancaſtria*, parvum, sed non levis momenti fortalitium, incolarum penuria laborat. *Barvicum*, ampla, elegans atque munitissima urbs, quæ inter præstantissima munimenta Angliæ refertur. Nomen ex hac dari solet Duci Barvicensi. *Durham* s. Dunelmum urbs antiqua est, sedes Episcopi, Archiepiscopo Eboracensi subditi, & ab Episcopo Londinensi præcipui. *Carlile* s. Carleolum, munitum atque episcopale, Eboracensi Archiepiscopatui subjacet &c.

Altera pars Angliæ *ducatus Walliæ* dicitur, exiguo quidem tractu comprehensus, notissimus tamen, quia nomen atque titulum dat primigenio Regis Angliæ filio. Olim in tres provincias dividebatur, sc. Northwalles s. Walliam borealem, Powisiam & Southwalles s. Walliam australem. Postquam autem subsequenti tempore certi Comitatus Walliæ Angliæ sunt adscripti, hinc duæ tantum hoc ævo numerantur partes, Wallia sc. borealis, & Wallia australis. Utraque comprehendit sex Comitatus, at vero exiguos. Ad Walliam australem pertinet: Cardiganshire, s. provincia Ceretica: Radnorshire s. Radnoria: Brecknockshire s. Brechinia: Glamorganshire s. Clamorgania, Carmarthenshire s. Maridunensis & Pembrockshire s. Pembrochiensis. Ad Walliam vero borealem spectat: Flintshire s. Flintensis; Denbigshire s. Denbighensis: Carnarvanshire s. Arvonia; Merionetshire s. Mervinia: Mongomeryshyre s. Mongomerienſis: & Anglesey s. Mona Insula. Urbes hæc pars complectitur parvas & nullius fere momenti, præterquam quod *Milfordia* portu gaudeat præstantissimo, nam in hoc mille naves simul tuto persistere possunt: Porro quod *Landava*, *S. David* & *Fanum S. Asaphi* sint sedes Episcopi.

Si fertilitatem hujus regni spectes, hoc proventu frugum abundat, pascua pecoribus, præcipue ovibus alendis, aptissima sunt. Vinearum quidem cultura destituuntur incolæ; optimi tamen generis lana, corium, stannum, equi, canes item aquæ salubres, ostrea atque pisces marini, variæ ferarum species aliaque vini penuriam cumulate compensant. Ducatus Walliæ ob copiam montium minus idoneum ad agriculturam habet solum, rei tamen pecuariæ optime inservit. Notandum quoque, in hoc tractu incolas antiqua adhuc & genuina Britannorum lingua uti, quæ ab hodierna penitus discrepat.

Altera pars Insulæ prædictæ majoris dicitur *Regnum Scotiæ*, quod a fluvio Tavo s. Tay in Highland & Lowland, s. in Scotiam meridionalem & septentrionalem dividitur. Utraque diversas comprehendit provincias. Urbium hujus regni minor est numerus, quam Angliæ, neque tanta ibidem portuum celebritas.

Scotiæ australis, imo totius regni metropolis est *Edenburgum*, urbs ampla atque ædificiis splendens, castello fere inexpugnabili firmata, sedes episcopalis atque Academia est. Nullus hanc urbem præterlabitur fluvius, hinc illa quoque ad commercia parum idonea est, interim a vicino oppido, *Lyth* s. Letha vocato, quod alluit exiguus fluvius, vario rerum necessariarum apparatu instruitur, ipsiusque portu in subsidium fruitur. *Glascovium*, priori non inferior urbs, sedes archiepiscopalis atque Academia. *S. Andrevvs* s. Andreopolis, elegans & celebris portu, sedes Archiepiscopi, qui primas Scotiæ dicitur, & Academia ibidem reperitur. *Sterling* s. Strevelinum castello firmatum, quod clavis in Scotiam habetur. Ab hac urbe genus quoddam monetæ Anglicæ hic loci primum cusæ nomen sorticum est, ipsis Sterling dictum. Inde parvo spatio distat *Severi Murus*, nunc *Grahamsdam* dictus, longitudine triginta sex milliaria adæquans, pro avertenda Scotorum in Britanniam irruptione quondam extructus. *Dumbar* s. Dumbarum, *Coldingham* s. Colania, *Dumfrey* s. Dumfrega, *Annandan* s. Annandia, *Ayr* s. Aera, *Dunſtafug* s. Stephanodunum, *Withern* s. Casa candida, *Dumblain* s. Dumblanum, *Abernethey* s. Abrenethum &c. nihil suppeditant, quod dignum sit notatu.

Scotiæ septentrionalis caput est *Aberdonia*, sedes episcopalis, Academia & commerciis celebris. Non procul ab hac sita est *Aberdonia nova*. *Brechinium*, *Elgis*, *Duncaledonia*, *Chanoricum* & *Dornocum* sedes sunt episcopales. *Dundee* s. Taodunum fortalitium est. *Innernium* atque *Perthum* emporia sunt.

Adnumerantur huic regno Hebrides atque Orcades insulæ.

Hebrides ad Occidentem Scotiæ sitæ, Scotis the Western Islands dictæ, non parvus earum est numerus. Præcipuæ sunt: Lewis s. Leogus, Skye s. Scia, Mull s. Mula, Arran s. Arania, Yla atque Vistus. In Kolumkil s. insula S. Columbi oppidum est ejusdem nominis, in qua Episcopus Glascovienſi subditus.

Orcades s. Orckney Islands 30. & plures numero ad septentrionale latus Scotiæ sitæ. Harum tredecim tantum suos habent incolas, præcipuâ earum vocatur *Mainland* s. Pomona, sedes Episcopi Andreopolitano subditi.

Hujus regni solum fertilitate quidem cedit Angliæ, non desunt tamen fruges, pisces, aves, ligna, carbones, auri atque argenti venæ, plumbum atque ferrum, ambra & margaritæ. Commendatur quoque insularum fœcunditas; Orcades præcipue stanni, ferri atque plumbi fodinas subministrant, ibidem celebris est halecum captura.

Altera e majoribus Britanniæ Insulis constituit *regnum Hiberniæ*, quod antiquis temporibus in quinque provincias dividebatur, quarum unaquæque peculiare suppeditabat regnum: hodie quatuor tantum in eo exhibentur provinciæ, quæ sunt: Ulster s. Vltonia, Leinster s. Lagenia, Connaughty, Connacia, & Mounster s. Momonia. Harum subdivisio in Comitatus fieri solet. Metropolis totius regni est *Dublinum*, urbs ampla, pulchra & copiosa, sedes Vice-regis atque Archiepiscopi, Academia atque commerciis, ob portus opportunitatem, maxime florens. *Limrick* s. Limmericum firmissima urbs Hiberniæ, sedes Episcopi Cassilienſi Archiepiscopo subjecti. *Armachia* sedes Archiepiscopi atque primatis Hiberniæ, ob bella intestina pristino splendore orbata. *Londondery* s. Londino-Deria, munita, A. 1689. per obsidionem celebris reddita. *Kildaria*, sedes episcopalis Dublinenſi subjecta. *Kilkennia*, itidem sedes episcopalis. *Cassilia*, multas perpessa molestias, paucos habet incolas, sedes tamen est Archiepiscopi. *Gallvvay* s. Galliva, urbs pulchritudine, incolarum frequentia, munimentis atque portu amplissimo inprimis nobilis. Reliqua oppida, *Vexfordia*, *Kinſalia*, *Carlingfordia*, *Eniskilling*, *Karikvergus* &c. parvi sunt momenti.

Regio hujus regni herbis luxuriosa & ad pecorum pastum aptissima, frumentorum quoque atque pomorum nulla est penuria. Fluvii piscibus repleti, præcipue salmonibus. Memoratu dignum, neque vermes neque araneas in sylvis reperiri, adeo, ut cæsa ligna, si his domus extruatur, talia insecta in ea vita privent. Rarissime quoque dantur lupi, nam ab incolis quondam ob eorum copiam & grave datum damnum penitus ferme extirpati. Loca in aliis orbis partibus regno Angliæ subdita infra indicabimus.

V. Dania.

Regnum Daniæ pariter, sicut præcedens, e duabus majoribus & diversis minoribus constat insulis, quibus etiam additur peninsula. Prima e majoribus Seelandia, altera Fionia dicitur. Minorum insularum numerus ad novem extenditur, quæ tamen omnes perparvi sunt momenti. Peninsula vocatur Jutia.

Seelandiæ caput est *Hafnia*, sedes regia, portu præstantissimo, Academia, munimentis & Gymnasio equestri celeberrima. *Rothschilda*, fancita ibidem inter Danos & Suecos pace, nec non Regum sepultura insignis. *Helsingora* cum adjacente castro, Cronæburgum dicto, ubi maxima freti angustia, & præternavigantes vestigal maritimum solvere tenentur.

Fioniæ primaria urbs *Ottonia* vocatur, satis munita, & præcipuum Insulæ emporium. Hanc excipit *Neoburgum*, munimentis itidem firmatum & portu gaudens insigni, sedes quondam regia.

E minoribus Insulis est *Lalandia*, in qua *Naſcoa* præcipue notatur: Falstria, in qua *Nicoping*: Langenlandia octodecim continet pagos cum castro. Insulæ Mona, Samsoa, Soltholmia, Arrhoa nihil notatu dignum suppeditant. Bornholmia comprehendit tria oppida, *Nex*, *Rund* & *Snanecker* cum pluribus pagis. *Amack* adjacet Hafniæ, ipsique urbi ponte juncta est.

Jutia peninsula in quatuor diœceses dividitur: Arhusiensem, in qua *Arhuſium* portu insigne, emporium celebre: Alburgensem, ubi *Alburgum* sedes episcopalis: Viburgensem, cujus caput *Viburgum*, ibidem annuæ celebrantur nundinæ, & crebri Nobilium conventus: Ripensem, cujus caput *Ripa* portu atque commerciis claret.

Fert hoc regnum largissime frumenta atque vina; Equorum atque boum insignes greges alit, qui copiose exteris venduntur. Eminet quoque in re piscaria, halecum præcipua captura.

Reliquæ in Europa provinciæ ad hoc regnum pertinent:

1. Norwegia, quæ continet sex provincias s. præfecturas, quarum una, Bahusia dicta, Suecis paret, cujus caput *Bahuſia*, celebre fortalitium; dein *Malſtrand*, castellum, & piscatura halecum notum. Regi Daniæ subdita *Aggershuſia*, ab arce quadam, Gubernatoris hujus provinciæ quondam sede, sic dicta; Hodie Christiania, denuo extructa, olim Opslo vocata, sedes est Vice-regis. 2.) Bergershusia, in qua *Berga*, metropolis Norwegiæ antiquissima & præstantissima, emporiumque celeberrimum. 3.) Nidrosia, ubi *Nidroſia* s. Druntheim, sedes olim Regum, nunc Archiepiscopi, portu gaudet commerciis aptissimo.

Prope Nidrosiam vortex est, Belgis *Maelſtrom* dictus, ambitu quinque fere milliarium, qui cuncta appropinquantia absorbet, hæc tandem saxis in profundo latentibus illisa minute dilaniantur.

4.) Wardhusia ab arce antiqua sic dicta, de qua nihil memoratu dignum occurrit. 5.) Diœcesis Stavangriensis, in qua præter urbem *Stavangriam* nihil notandum.

Regio hujus regni montibus atque silvis referta, solum arenosum est & sterile; Incolis opes atque commercia è piscibus tostis & arboribus ad navium malos idoneis suppeditantur.

II. Nonnullæ insulæ ad Norwegiam relatæ, & quidem 1) Islandia, a primo inventore Schneelandia appellata, quia vertices montium altissimorum semper nive cooperiuntur. Præcipuæ ejus urbes sunt *Scalotum* & *Hola*, præter quas sex vel septem adhuc reperiuntur, sed perquam exiguæ. Sedes Gubernatoris dicitur *Balleſtad*, s. Bestode castellum. Regio potissimum montosa & sterilis, in planitie tamen prata sunt florida, hinc pecuaria præcipuum incolarum negotium; maximum autem ad illos redundat lucrum e piscatura, præcipue passerum marinorum. Mons *Hecla* hujus insulæ ignivomus creditur hoc clima a frigore septentrionali intensissimo aliquo modo defendere.

2.) Schettland s. insulæ Hitlandicæ intra Scotiam & Norwegiam sitæ, quarum magnus est numerus, maxima vero *Mainland* vocatur, cujus caput est *Scallovvay-bancks*.

Opes incolarum piscatura marina acquiruntur, siquidem piscium ibidem majorum atque minorum reperitur copia, ex quibus varia ad usum præparare solent. Pecora, præcipue oves, magnitudine exteras excedunt, quarum pellibus lucrum quærunt.

3.) Ferroe s. Farro, Lat. insulæ Ferroenenses, numero supra decem & quinque, ulterius versus septentrionem sitæ, quarum incolæ potissimum piscaturam quoque exercent,

4.) Quædam provinciæ atque insulæ, sc. Grœnlandia, Spitzberga atque Nova Zembla, quò præcipue Dani navigant, atque inde picem navalem & piscium ossa petere solent.

III. Non exigua pars Ducatus Slesvicensis, in quo *Flensburgum* caput, ædificiis atque portu conspicuum, *Haderslebia*, mediocre oppidum, nec non *Glucksburgum* & *Christiani Manntio*, duæ arces. Huc quoque pertinent insulæ, Alsena, Arroa, Amroma, Fora &c. Danis subjectæ.

IV. Dimidia ferme pars Ducatus Holſatiæ, de quo ſupra actum in deſcriptione Germaniæ.

V. Comitatus Oldenburgicus & Delmenhorſtenſis, de quibus ſuperius quoque mentio facta.

VI. De iis, quæ in Africa & Aſia Danorum imperio ſubſunt, inferius docebimus.

VI. Svecia.

Ampliſſimum quidem eſt regnum Sveciæ, ſed magnam partem incultum. Dividitur in ſex partes majores; Sveciam ſtricte ſic dictam; Gothiam, Nordlandiam, Finniam, Ingriam & Livoniam. Harum unaquæque iterum minores complectitur provincias.

1. *Svecia* ſtricte ſic dicta ſubdividitur in quinque partes minores, quarum prima ducatus *Vplandiæ*, cujus metropolis *Holmia* ſ. Stockholm, ſedes regum, extructa per ſex inſulas, duo habet ſuburbia, portum ad recipiendas maximas naves præſtantiſſimum. Magnitudo ejusdem inſignis, eſtque ex ipſo ſitu munita. *Vpſalia*, antiquitate atque Academia, A. 1235. fundata, celebris. Hic regum inauguratio fieri ſolet in templo cathedrali, ubi quoque ut plurimum ſepeliuntur. Prope hanc ſita eſt *Vpſalia vetus*, regia quondam ſedes, hodie nullius momenti. Secunda, ducatus *Sundermanniæ*, cujus præcipua urbs *Nicopia*, ejus incolæ optimam linguæ Sveciæ colunt dialectum. Tertia *Weſtermannia*, ubi *Aroſia* ſ. Weſteras, ferri negotio celebris, *Kæping*, *Arboga*, *Sala*, *Elsnappen* &c. præcipuæ urbes, quarum portus regias tutantur naves. Quarta, *Nericiæ* Comitatus, in quo *Orebrogia* mediocre oppidum. Quinta, *Daiecarlia*, ubi *Fahlun*, urbs ampla, & propter adjacentes æris fodinas celebris.

2. *Gothia* tres complectitur provincias, quarum unaquæque in tres minores ſubdividitur. Majores ſunt Gothia orientalis, occidentalis & meridionalis.

Gothiæ orientalis provinciæ ſunt 1. Oſtro-Gothia proprie ſic dicta. 2. Smalandia & 3. Oelandia atque Gothlandia, inſulæ. Oſtro-Gothiæ caput dicitur *Norköping*, mari adjacens, hinc ibidem florent commercia, præterea celebris hic datur ſalmonum captura. Smalandiæ urbs primaria vocatur *Calmaria*, munimentis atque caſtro firmata, & portu prædita. In Oelandia prævalent *Borckholmia* & *Oſtenbua*, quæ portum habent. Gothlandiæ urbs *Viſtia*, quæ inſigne quondam erat emporium.

Gothiæ occidentalis provinciæ ſunt: 1. Weſtro-Gothia, 2. Wermelandia & 3. Dalia. Weſtro-Gothiæ urbs præcipua *Gothenburgum* nominatur, ſinui Codano adjacens, emporium, & portum habet. In Wermelandia notentur *Carolſtadium* & *Philippoſtadium*. Dalia vero caput agnoſcit *Daleburgum*.

Gothiæ meridionalis provinciæ ſunt: 1. Hallandia. 2. Scania. 3. Bleckingia. In Hallandia prævalent *Helmoſtadium*, *Falckenburgum*, *Laholmia*, & *Varburgum*. Scaniæ caput eſt *Lunden* ſ. Lundis, ubi Academia A. 1668. a Svecis fundata. *Coronia* ſ. Landecron, Malmoe ſ. Malmogia, *Helſingoburgum* & *Yſtædt*.

Huc quoque pertinet Inſula *Ween* ſ. Huent lat. Huena, ob arcem, *Vraniburgum* dictam, obſervandis ſtellarum motibus a Tychone de Brahe deſtinatam, Aſtronomiæ ſtudioſis notiſſima. Bleckingiæ urbes potiores ſunt *Chriſtianopolis*, *Chriſtianoſtadium* & *Caroli portus*.

3. *Nortlandia*, quia verſus ſeptentrionem ſita, ſic dicta, & ingenti tractu abſolvitur, varias comprehendit provincias, quarum notiſſimæ ſunt: Angermannia, cujus caput *Hernoſandia*, quæ portum habet. *Bothnia*, in meridionalem, ſeptentrionalem & occidentalem diviſa. Hujus præcipua urbs *Torna* dicitur, ad quam A. 1694. iter faciebat Rex Sveciæ Carolus XI., ut ſolem inocciduum tempore ſolſtitii æſtivi ibidem obſervaret. Reliqua loca, v. g. *Kuni* & *Luna* parvi ſunt momenti. *Geſtricia*, in qua dantur fodinæ ferrariæ, præcipua hujus provinciæ urbs eſt *Gevalia*, ob vicinas ærarias fodinas celebris. Helſingia, in qua *Hudicksvvald*, *Geeda* & *Dilſbo* oppida. Lappia Svecica, alias quoque Lappia meridionalis dicta, & a quinque fluviis in quinque partes diviſa, a quibus etiam nomen habent. Notandum autem, Lappiam dividi in Svecicam, Moſcoviticam & Danicam.

4. *Finlandia* ſeptem conſtat provinciis: Finlandia in ſpecie, & Cajania, ad ſinum Bothnicum, Carelia & Nylandia prope ſinum Finnicum, Kexholmia, Savolaxia, & Ivaſtia in media regione. Caput totius Finniæ *Abo* ſ. Aboa dicitur, portu, ſede epiſcopali & Academia illuſtris. *Cajaneburgum* fortalitium, *Tavaſthia*, *Viburgum*, urbs munita & emporium celebre, *Kexholmia* & *Nyſlot* firma munimenta.

Maxima Careliæ pars, ut & Kexholmia, nec non Viburgum per pacem A. 1721. ſancitam, hactenus Moſcovitico parent imperio.

5. *Ingria*, cujus metropolis *Noteburgum*, natura & arte firmiſſimum. Tota provincia itidem Ruſſis conceſſa, a quibus urbs Noteburgum, *Oreſca* ſ. Schlüſſelburg vocatur. Noviter in hac fundarunt urbem, *Petroburgum* dictam, quam munimentis adornare, & ad commercia opportunam reddere indies conantur. Abhinc aliquot milliarium ſpatio in medio mari caſtrum exſtruxerunt, cui nomen *Cron-Schlos* datum.

6. *Livonia* in duas partes dividitur: Lithlandiam ſc. atque Eſthoniam; Lithlandiæ caput eſt *Riga*, ædificiis atque munimentis conſpicua, incolis plena, emporium nobiliſſimum. Gymnaſio regio eruditi ſemper præſunt Profeſſores. Præter hanc notanda ſunt fortalitia *Duneburg*, *Kockenhuſen* & *Dunamunda*. Eſthoniæ urbs primaria eſt *Revalia*, commerciis, ob portum inſignem jamdudum, floret. Porro *Narva* probe munita. Tota Livonia per pacem A. 1721. ſancitam pro certa æris ſumma Ruſſorum Imperatori tradita eſt.

Montoſa eſt regio, ſylvisque repleta, frumentorum, ſi Ingriam & Livoniam excipias, datur penuria, tantum tamen creſcit, quantum ad quotidianum incolarum victum neceſſarium. Opes regni ſunt pecuaria, abietes atque quercus, fodinæ ferri, plumbi, æris, argentique, nec non ſuffimenta atque mel.

Ad regnum Sueciæ quoque pertinent:

1. In Norwegia præfectura Bahuſia ab A. 1660.

2. In Germania 1) Pomeraniæ citerioris quædam pars cum Rugia inſula 2) Wiſmaria, ducatus Megalopolitani urbs, cum peninſula, *Poel* dicta, nec non præfectura Nien-Cloſter.

VII. Polonia.

Regnum Poloniæ ampliorибus hodie, quam olim, circumſcribitur terminis, ſiquidem huic nunc magnus ducatus Lithuaniæ aliæque provinciæ adnumerantur. Unde & in duas potiſſimum partes dividitur, ſcilicet in regnum Poloniæ, ſpecialiter ſic dictum, & magnum ducatum Lithuaniæ. Regnum Poloniæ ſeptem comprehendit provincias: Poloniam majorem, minorem, Maſoviam, Cujaviam, Podlachiam, Pruſſiam & Ruſſiam rubram. Dividitur quoque hoc regnum ſpecialius in Palatinatus, numero ſupra triginta, quorum quilibet iterum in partes ſubdividi ſolet.

1. Poloniæ majoris caput *Gneſna* dicitur, ſedes Archiepiſcopi & Primatis regni, qui tempore interregni Pro-Rex vocatur, comitia indicit, diemque ad novum eligendum regem præſcribit. *Poſnania*, urbs præclara, duplici muro & foſſa ſatis profunda circumdata, epiſcopali ſede atque Academia celebris. *Caliſſa* urbs nomen dedit Palatinatui Caliſſienſi. A. 1706. intra terminos hujus & prioris urbis commiſſum eſt prælium inter Svecos atque Polonos, ſed palmam reportarunt Poloni.

2. Poloniæ minoris metropolis totiusque regni decus eſt *Cracovia*, urbs permagna & in quatuor partes diviſa, quarum unaquæque ſuum habet Magiſtratum. Sedes quoque eſt Epiſcopi atque Academiæ. Olim ſemper hæc regio gaudebat ſolio, hodierni vero reges aliam pro lubitu ſibi eligunt, horum tamen inauguratio atque ſepultura nihilominus in hac ſolet celebrari, ita ut hæc conſuetudo ſupra quatuor hactenus ſecula non interrupta ſerie duraverit. Hanc excipit *Landscron*, fortalitium. *Racovia*, ſedes quondam Socinianorum, hinc originem duxit Catechiſmus Racovienſis. *Sandomiria*, loco elatiori ſita atque caſtello firmata. *Lublinum*, urbs copioſa, in qua tres per annum ſolennes celebrantur nundinæ, quas exteræ nationes quoque frequentant.

3. Ducatus Maſoviæ caput eſt *Varſovia*, ſedes hactenus regia, regnique nunc præcipua, utpote in qua habita ſunt comitia & regis electio, ampla eſt, ædificiisque ſplendida. Palatium regium a Sigismundo III. extructum, armamentarium, hortusque regius viſu ſunt digniſſima, florent ibidem commercia. *Plocum*, præclara urbs, caſtro munita, ſedes Epiſcopi, Gneſnenſi Archiepiſcopo ſubditi.

4. Cujaviæ metropolis *Vladislavia* dicitur, quo nomine interdum tota provincia inſignitur, arcem habet munitam, eſtque ſedes Epiſcopi Cujavienſis. Porro *Breſtia*, locus quidem exiguus, ſed munitus, & ob adjacentes paludes firmior. *Inovvlocz.* & *Krasvvick* parvi ſunt momenti.

5. In Podlachia prævalet *Bielca*, urbs ampla, ſed ligneis tantum ædificiis exſtructa. *Auguſtovv* & *Tycozin* fortalitia ſunt. *Waſilkovv*, *Sures*, *Kniſin*, *Bransko*, *Narovv* &c. exigua ſunt oppida.

Pruſſia dividitur in ſuperiorem & inferiorem, ſive in Pruſſiam Polonicam & Brandeburgicam.

6. Pruſſiæ Polonicæ caput eſt *Dantiſcum*, nobiliſſimum emporium, ædificiis atque munimentis inſigne. Frumentum potiſſimum hujus urbis negotium eſt, quod naves per Viſtulam fluvium, in ſinum Dantiſcanum, uno milliari diſtantem, vehunt, ubi portus celeberrimus, quem caſtellum, *Weixelmunda* dictum, defendit. In vicinia hujus urbis ſitum eſt monaſterium *Oliva*, ob pacem Polonorum cum Svecis ſancitam celebris. Porro *Elbinga*, perquam munita urbs, commerciis floret, potiſſimum autem frumentis negotium gerit. Urbs A. 1710. Ruſſorum ſuberat poteſtati, poſtea Polonis reddita. *Thorunium*, emporium celebre eſt, colloquio trium religionum Doctorum & nativitate celeberrimi Aſtronomi Copernici notiſſimum, in expugnatione Svecica A. 1703. multum perpeſſum. *Mariæburgum*, urbs ampla, caſtello munita, ſedes quondam præſtantiſſima Equitum Teutonicorum. *Frauenburgum*, *Braunsberg*, *Bromberg* &c. oppida ſunt non ſpernenda. *Heilsberga* & *Culma* ſedes ſunt epiſcopales.

7. Ruſſiæ rubræ metropolis dicitur *Lemberg* ſ. *Leopolis*, ampla, copioſa, & commerciis celeberrima. Variarum nationum mercatores ibi habitant. Sedes quoque eſt Archiepiſcopi & Epiſcopi Græci. Superioribus annis magna hujus urbis pars incendio conſumta eſt.

Hanc excipit *Premiſlia*, urbs ampla, munita, ſedes Epiſcopi. *Chelmum*, Epiſcopi Græci ſedes. *Lucko* ſ. Luceria, cujus Epiſcopus ſubeſt Gneſnenſi. *Zamoiſcium*, fortalitium, quod A. 1651. Coſacis optime reſtitit. *Belzium*, ligno extructum oppidum.

Referuntur quoque ad Ruſſiam rubram *Podolia* & *Vcrania*. Podolia dividitur in ſuperiorem, cujus caput eſt *Camenecum*, ſedes Epiſcopi & munimentum fere inexpugnabile: & inferiorem, cujus metropolis *Braclavia*. Ucrania in polonicam, moſcoviticam & Coſacorum dividitur. Ad Polonos ſpectant: *Bialaquerca*, *Nevvkonipol* &c. &c. Moſcovitis parent *Kiovia*, munimentis cincta, ſedes Archiepiſcopi Ruſſici, aliaque ultra Boryſthenem ſita. Coſacorum loca ſunt: *Czyrcaſſi*, *Kudack*, *Techtimerovv*, *Baturin* oppidum valde dirutum, *Pultavva* ob prælium inter Svecos & Moſcovitas ab A. 1709. perquam nota.

Lithuania magni ducatus titulo decorata, tanquam altera pars regni Polonici, dividitur in Lithuaniam proprie ſic dictam, & Ruſſiam albam, quibus aliqui tertiam adhuc jungunt partem, ſcilicet Samogitiam.

Totius Lithuaniæ metropolis dicitur *Vilna*, urbs ampla, nec non ob commercia variis gentibus repleta, unde & ſingulis ſeptimanis ibidem tres celebrantur feriæ; dies nempe Veneris Turcis, dies Sabbathi Judæis, & dies Dominica Chriſtianis ſacra eſt. Sedem habet epiſcopalem & Academiam. Porro *Breſſicia*, in qua celeberrima totius Europæ Judæorum Synagoga reperitur, quam longe diſſiti ſtudiorum cauſa frequentare ſolent, ut docti evadant Rabbini. *Grodna*, templis atque monaſteriis referta, & regni comitiis clara. *Troca*, caſtro munita.

Ruſſiæ Lithuanicæ ſ. albæ præcipua urbs *Novograda* vocatur, ampla quidem, ſed ædificiis parum ſplendida, ibidem tamen conventus provinciales ſæpiſſime celebrantur. Porro *Polota* munimentis & caſtris duobus firmata. *Miſciavia*, Moſcoviæ finibus adjacet, urbs munita. *Mohilovia*, emporium, A. 1708. a Ruſſis perquam devaſtatum. *Minſcium* duobus caſtris firmatum. *Braſlavia*, urbs ſpatioſa quidem, ædibus tamen exiguis extructa.

In Samogitia prævalent *Mednicia* ſedes epiſcopalis, *Roſiem*, *Kovvna*, *Birze* &c.

Regio regni Polonici feraciſſima eſt. Plumbum, æs, ferrum atque chalybem copioſe producit. Ligni, ferarum, ceræ atque mellis nulla datur penuria. Lana atque ſal polonicum in pretio eſt apud exteros. Lithuania quidem frumentis, armentis, melle atque cera abundat, ob cœli tamen intemperiem, ſilvarumque in immenſum ſpatium diffuſarum copiam pauciores, quam Polonia, alit incolas.

VIII. Pruſſia.

Pruſſia electoralis ſive Brandenburgica, olim ducatus nomine inſignita, initio autem hujus ſeculi ad regni dignitatem evecta, varias complectitur provincias, quæ ſunt: Sambia, Natangia, Bartonia, Galindia, Pomeſania & Hockerlandia.

Totius Pruſſiæ metropolis eſt Königsberg ſ. *Regius Mons*, urbs ampliſſima, & in quatuor partes diviſa, egregia atque munita, quam, ut & portum inſignem, defendit arx perquam munita. Academia atque commerciis floret, præterea nativitate atque inauguratione primi ſui Regis ſuperbit. Notandæ quoque ſunt aliæ urbes, *Velavia*, ob transactionem Velavienſem inter Regem Poloniæ atque Electorem Brandenburgicum celebris: *Memelia* ad lacum Curlandiæ ſita, & *Pillavia* aliquot milliaribus Regiomonte diſtans, ambæ ſunt munitæ & portubus inſignes. *Fiſchhuſia*, urbs cum arce, in cujus confiniis magna copia reperitur ſuccini. In *Gilgenburg*, *Marienvverder*, *Riefenburg*, *Bartenſtein*, *Heiligenbeil*, *Raſtenburg* &c. nihil notatu dignum.

Regio hæc terræ ubertate ſuperat alias regiones plures, variorum pecorum copia excellit, præcipue vero tantæ magnitudinis uros alit, ut nullibi ferme majores inveniantur. Nec deſunt urſi, alces, feri boves atque equi, ſuccino inprimis redundat.

Regis Boruſſiæ ſceptro ſubſunt & aliæ provinciæ, v. g. Marchia Brandenburgica, Ducatus Pomeraniæ ulterioris, Magdeburgenſis & Cliviæ; Principatus Halberſtadienſis, Mindenſis, Croſnenſis & Mœrſenſis, Principatus Neocomenſis in Helvetia; Comitatus Marchiæ, Ravensbergicus, Lingenſis & Tecklenburgicus. Ut & nonnulla in Luſatia inferiore, in Geldria, & in Batavia ex hereditate Arauſionenſi. De quibus actum ſuperius.

III. De Rebus publicis

I. Hollandia.

Hollandia ſeptem complectitur provincias, fœdere anno 1597. Ultrajecti ſibi invicem unitas, unde & Belgium fœderatum dicitur. Præcipua harum eſt

1. *Hollandia* in ſpecie, olim comitatus titulo nota, quæ in Hollandiam ſeptentrionalem & auſtralem dividitur.

Hollandiæ ſeptentrionalis, imo totius Belgii fœderati, caput eſt *Amſtelodamum*, urbs ſpatioſa, magnifice exſtructa & copioſa, ob commercia & divitias paucis urbibus cedit. Inter ædificia caput exerunt armamentaria, curia, domus Admiralitatis collegio deſtinata, nec non illa Societatis Indicæ orientalis, Burſa &c. Plurimæ circa urbem dantur cataractæ, quarum ope tempore hoſtilis inſultus tota regio inundari poteſt. *Harlemum*, urbs ampla, ædibus egregiis atque opificum officinis præclara. Incolæ ſibi perſuadent, Laurentium Coſterum A. 1440. ibidem artem typographicam primum inveniſſe. *Horna*, urbs elegans & portu inſignis eſt, ubi moneta cuditur. *Enchuſia*, ſplendida & ſpatioſa, portu & piſcium negotio nobilis. *Alcmaria*, ex antiquiſſimis & pulcherrimis urbibus hujus provinciæ, A. 1522. Batavi eam ſui juris fecerunt. *Narda*, *Monochodamum*, *Muda*, *Medenblickum* &c. parvi ſunt momenti. His adde duas inſulas *Texellam* & *Flerolandiam*, excipiendæ Batavorum claſſi deſtinatas.

Hollandiæ meridionalis metropolis eſt *Roterodamum*, magnitudine, ædificiis, opibus atque commerciis Amſtelodamo fere accedit. Curia atque Burſa viſu ſunt digna. Patria hoc fuit Eraſmi, cujus imago ibidem ponti impoſita cernitur. Hanc excipit *Lugdunum Batavorum*, urbs elegans atque ſpatioſa, opificum officinis, Academia, Bibliotheca, horto medico & theatro anatomico excellens. *Delphi*, præclara urbs, in qua curia atque armamentarium luſtrari merentur. Effinguntur hic vaſa fictilia in modum illorum, quæ *Porcellain* vocantur. *Dordracum*, emporium opulentum, gaudet jure ſtapulæ, præcipue quoad vina Rhenana. Synodus Dordracena A. 1618. adverſus Arminianos habita in hiſtoriis celebratur. *Haga Comitum*, nullis cincta mœnibus, nobiliſſimus totius Europæ vicus merito nuncupari poteſt, multis magnitudine, pulchritudine atque divitiis præferenda urbibus. Cæterum Conſilii confœderatarum pro-

vinciarum ſedes eſt. In vicinia plures reperiuntur arces delectationi inſervientes, v. g. *Honslardyck*, ad regem Boruſſiæ ſpectat, *Ryswyck*, pace cum Gallis A. 1697. ſancita celebris. *Arx in ſylva*, pretioſiſſimis picturis & conclavi eximiæ magnitudinis ornata. *Clingendael*, hortum habet amœniſſimum, cujus poſſeſſor Dominus de S. Anneland. *Arx Portlandica*. Urbs *Gouda* ob cataractas, inundationi deſervientes, & propter templum, pictis feneſtris conſpicuum, notanda. Minora oppida ſunt *Værda*, *Vorconium*, *Viana*, *Gorichemium*, *Heudena*, *Delphorum portus*, *Aquæ veteres*, *Crepicordium*, *Mons S. Gertrudis* &c. &c. ubi anno 1710. pacis conſilia inter Gallos atque Batavos, ſed fruſtra ſunt agitata. Huc pertinent inſulæ: v. g. *Vorna*, in qua *Briela*, urbs munita ſatis, copioſa & portu celebris: Porro inſulæ *Godera*, *Beyerlandia*, *Transflacheana* &c.

2. *Zeelandia*, quondam comitatus, per quindecim vel ſedecim extenditur inſulas, quarum præcipuæ ſunt Walchria, Duvelandia, Bevelandia, Scaldia, Tola. In Walchria totius provinciæ caput eſt *Middelburgum*, urbs ampla & ſplendida, commerciis clara, præcipue propter vina, nam in quævis vina, quæ per mare advehuntur, illa jus ſtapulæ exercet. *Fliſſinga*, prope Middelburgum urbs ſatis munita & portu gaudens præſtantiſſimo. Tandem quoque notentur *Goëſa*, urbs elegans atque ſpatioſa, *Tola*, urbs munita & *Cirizæa*, antiquiſſima hujus provinciæ.

3. *Vltrajectum* olim Epiſcopatus nomine gaudebat, hinc & hodie ſæpius Epiſcopatus appellatur. Ejus caput eſt *Vltrajectum*, urbs ampla, ſplendida & copioſa. Celebratur ob Academiam, eſtque patria Papæ Adriani VI., cujus ædes adhuc ibidem monſtrantur. Anno 1579. ſanciebatur fœdus Ultrajectenſe, per quod jacta ſunt fundamenta totius confœderati Belgii. Non multis abhinc annis hic quoque pacis conſilia habita ſunt. *Amersfordia*, ſchola & nundinis illuſtris, *Montfortium*, *Rhena* &c. de quibus nihil notandum occurrit.

4. *Pars Ducatus Geldriæ* cum comitatu Zutphanienſi, Geldria inferior dicta. De ſuperiore Geldria actum jam eſt in Germania. Præcipuæ in hac urbes ſunt *Noviomagum*, amplitudine & incolarum frequentia inſigne, nec non ob pacem A. 1679. inter Cæſarem & Galliæ Regem firmatam, celebre. *Schenkii arx*, fortalitium a Batavorum duce bellico, Schenck dicto, extructum. Quondam hoc referebatur ad ducatum Cliviæ, ſed ab A. 1681. clavis eſt Hollandiæ. *Arenacum*, urbs ampla & populis referta ſatis, ſedes erat quondam ducum Geldriæ. *Harderwicum*, urbs munita & Academia florens. Comitatus Zutphanienſis caput eſt *Zutphania*, cujus munimenta & propugnacula A. 1674. ſolo ſunt æquata. Reliqua loca nullius ſunt momenti.

5. *Iranſiſalania*, quæ in tres partes dividitur, ſuntque: Drentia, Sallandia & Tuventia. Præcipuæ urbes ſunt: *Deventria*, ædificiis & Gymnaſio illuſtri ſplendida. *Zwolla*, commerciis floret, cujus munimina A. 1674. admodum diruta ſunt. *Campena*, urbs ſplendida A. 1688. a Batavis munimentis firmata. *Cœvordia*, urbs arte atque ſitu, ſiquidem multis paludibus cincta, valde munita, clavis Friſiæ eſt, belli tempore multum perpeſſa. *Oldenſalia*, *Hiſſeletum*, *Stenovicum*, *Blockzilia*, *Vollenhovia* &c. exigua ſunt oppida.

6. *Græninga* cum Ommelandia dominii titulo gaudet. Caput hujus provinciæ eſt *Græninga*, Academia, A. 1614. fundata, celebris, urbs munimentis ſatis firmata, & inſignis. A. 1672. hæc a Duce bellico Monaſterienſi, Rabenhauptio, fruſtra obſidione cingebatur. *Vinſchota*, fortalitium in vicinia ſinus Dollartii ſitum, *Damum*, Ommelandiæ oppidum. Præter hæc nihil ferme notandum.

7. *Friſia* hæc inter maximas Belgii fœderati provincias refertur, nam undecim urbes & quingentos fere comprehendit pagos, dividitur in tres partes: Oſtergoviam, Weſtergoviam & Sevenwoldam. Præcipuæ urbes ſunt: *Leovvardia*, metropolis, egregie munita urbs, ſedes eſt Gubernatoris & tribunalis provincialis. *Franeckera*, urbs ſitu amœna, Academia, theatro anatomico, horto medico & Bibliotheca celebris. *Harlinga*, urbs magnitudine, opibus, munimentis, commerciis & portu conſpicua ſatis.

Inſulæ huic provinciæ adjacent, & ſunt *Monicoga*, *Amelandia* & *Schellinga*, quæ præcipuæ.

Regio harum provinciarum nec pomorum, nec frumentorum ſatis ferax, vinum plane nullum fert, omnia tamen copioſe advehuntur, vaccas atque boves ob paſcua lætiſſima alit præſtantiſſimos, equos, in Friſia præcipue, gignit generoſiſſimos: Commerciorum frequentia incolarum numerum, præſertim in Hollandia in ſpecie ſic dicta, quotidie reddit majorem. Laudantur in his quoque optimi generis panni atque lintea, quibus adde Architecturæ navalis ſtudium.

Præter has confœderatas provincias in exteris regionibus ad Batavos ſpectant:

1. Magna pars Belgii Hiſpanici, in eoque,

1. Urbes quædam Flandriæ, quarum præcipua eſt *Sluſa*, fortalitium, hæc inſignem habet portum, A. 1604. Batavis tradita eſt. *Huſtum*, urbs munita & A. 1645. Hiſpanis erepta. *Ardenburgum*, urbs anti qua & firma, in qua, anno 1672. a Gallis obſeſſa, mulieres quoque hoſtibus fortiter reſtiterunt. *Axella* munimentis cincta. *Bierſletum* fortalitium inſulæ ejusdem nominis. *Iſendicum*, munitum, quod Batavi jam diu poſſident. Huc pertinet caſtrum fere inexpugnabile *Sas van Gent*, ſive Agger Gandavienſis dictum, A. 1644. in Belgarum poteſtatem redactum.

2. Quædam pars ducatus Limburgici, in qua præcipua urbs *Maſtricht* ſ. Trajectum ad Moſam, inſigne fortalitium, cui lapideo ponte jungitur urbs *Wick* ſ. Vicus, itidem munita. *Dalemum*, A. 1672. a Gallis captum & munimentis orbatum.

3. Magna pars Brabantiæ, in qua *Bergen op Zoom*, ſ. Bergæ ad Zomam, fortalitium, titulo comitatus gaudet, nam adhuc ad Comites Alverniæ ſpectat. *Breda*, celebre munimentum, ubi Anno 1667. pax inter Anglos & Batavos ſancita. Poſt mortem Wilhelmi III. Regis Angliæ hoc hereditatis Arauſionenſis titulo ad Regem Pruſſiæ devolvebatur. *Sylva ducis*, ſpatioſa & copioſa urbs, intus caſtello, extus vero tribus munimentis campeſtribus firmata, hinc inter præſtantiſſima Batavorum fortalitia merito refertur.

II. Helvetia.

Helvetia olim ad Germaniam referebatur, at vero aliquot ab hinc ſeculis hæc iterum ab illa ſeparata, in liberam Rempublicam abiit, hæc in tredecim Cantones ſ. Pagos dividitur, quibus adduntur adhuc aliæ præfecturæ vel Helvetiorum imperio ſubjectæ, vel confœderatæ. Hinc triplex naſcitur diviſio, ſc. in cantones, ſubditos & confœderatos.

Cantones ſunt: 1. *Zürch*, ſ. Pagus Tigurinus, inter confœderatos primum locum tenet, magnitudine, opulentia atque incolarum copia excellit. Caput ejus eſt *Tigurum* ſ. Zürch, urbs magna, ædificiis ſplendida & ſecundum regulas hodiernæ Architecturæ ſatis munita, commerciis floret, antiquis temporibus jam nota, nam Carolum M. templum ibidem exſtruxiſſe, cujus effigiem in eo adhuc aſſervari, fert fama. De reliquis nihil occurrit notatu dignum.

2. *Pagus Bernenſis*, maximus omnium, dividitur in duas partes, ſc. in germanicam & gallicam. Caput partis Germanicæ & totius Cantonis vocatur *Berna*, urbs elegans, ampla & probe munita, in qua præ reliquis templum primarium, Bibliotheca & armamentarium luſtrari merentur. Huc pertinent Argoja ſuperior atque inferior, Sybenthalia ſuperior atque inferior, aliæque præfecturæ. Partis Gallicæ, le Paix de Vaux, ſive Vaudum alias dictæ, urbs primaria eſt *Lauſanna*, Lauſonium, urbs egregia & olim ſedes Epiſcopi, antequam Reformatorum religioni ſeſe addiceret, qui jam Friburgi habitat. A. 1536. fundata hic eſt Academia. Reliquæ præfecturæ atque urbes ſunt: *Aventicum* ſ. Wifflisburg, *Morges*, *Moudon*, *Nevvis*, *Tverdum* &c.

3. *Pagus Lucernenſis*, cujus caput *Lucerna* ad lacum Lucernenſem ſita, commercia cum Italis atque Germanis tractat, ſedes eſt Nuntii Apoſtolici. Notus quoque in hoc Cantone *lacus Pilati*, de quo multa fabulantur incolæ.

4. *Pagus Vrienſis*, montibus (inter quos notiſſimus mons *S. Gotthardi*,) & diverſis lacubus undique ſeptus atque munitus; præcipua hujus urbs *Altorfium* eſt, vico, quia muris caret, ſimilis. Ædificia pleraque picturis ſunt ornata, extra urbem egregii dantur horti & ſuburbana. Reliqua oppida ſunt *Vrſera*, *Geſtina*, *Syllena*, *Attinghuſia* &c.

5. *Pagus Svitienſis*, a quo tota regio nomen Schweitzerland adepta, nam hic primus erat pagus, qui ad vindicandam libertatem fœdus iniit. Caput ejus eſt *Suitia*, vico quidem non abſimilis, ob quædam tamen palatia, & monaſteria diverſa multis urbibus præferenda.

6. *Pagus*

6. *Pagus Untervvaldenſis* inter minimos refertur, per hujus medium tranſit ſylva, unde & nomen obtinuit. Caput ejus eſt *Stantia*, nullis mœnibus cincta.

7. *Pagus Tugienſis* ſ. *Zug*, minimus omnium. Primaria ejus urbs eſt *Tugium* ſ. Zug, ad lacum tugienſem.

8. *Pagus Glaronenſis*, ex primis, qui pro libertate pugnarunt; Caput ejus eſt *Glarona*, porrò *Nophel*, *Vrnen*, *Quartvveſen* &c.

9. *Pagus Baſileenſis*, hic prævalet *Baſilea*, urbs commerciis atque Academiâ ſplendida, huic decrementa urbis Auguſtæ Rauracorum maxima dederunt incrementa. Huc pertinent etiam *Lichſtall* ſive Laucoſtabulum & Wallenburgum, oppida.

10. *Pagus Friburgenſis*, cujus caput *Friburgum*, tam naturâ quam arte firmatum, ibidem curia aliaque ædificia notatu digna ſunt.

11. *Pagus Solodurenſis*, cujus metropolis *Solodurum*, ſedes Legati gallici, antiquiſſima eſt, prout ex variis inſcriptionibus liquet, jam hæc ſecundum recentiorum Architectorum militarium methodum munita eſt.

12. *Pagus Scaphuſianus*, minimus ferè eſt, in hoc urbs *Scaphuſia* caſtello munita prævalet. Aliquot abhinc milliaribus diſtat *cataracta* celebris, ubi ex alto per petras & ſcopulos in profundum præceps agitur Rhenus.

13. *Pagus Abbatis cellenſis*, ultimus erat, qui fœderi Helvetico acceſſit. *Abbatis cella* primaria ejus urbs eſt, absque muris quidem, ampla tamen eſt, & bene extructa. Dividitur hic Pagus in duodecim Conventus, ab Helvetiis *Roden* dictos.

Regiones Helvetiorum imperio ſubjectæ ſunt: Comitatus Badenſis, præfecturæ Bremgarten & Mellingen, Windegg, Rheinthal, Turgow, Murten, Granſen, Orben, Gaſter, Sargans, Schwarzenburg, Arſax; ut & præfecturæ Italicæ ſive Tranſalpinæ quatuor: Lugano, Locarno, Mendriſio & Madio ſ. Velmagia.

Comitatus Badenſis caput eſt *Bada*, caſtello firmata, ubi Comitia Helvetica celebrantur, ibidem & pax cum Cæſare & Galliæ Rege ſancita. Porrò Zurzach ſ. Forum Tiberii, urbs, ob nundinas ſolennes, quas è Helvetiâ, Germaniâ atque Galliâ mercatores copioſè frequentant, notiſſima. In reliquis præfecturis nihil notatu dignum occurrit.

Dantur quoque præfecturæ quædam, non omnium, ſed vel unius, vel plerorumque Cantonum imperio ſubjectæ, v. g. *Arovium*, quod Pago Bernenſi tantummodo ſubjectum, ubi Cantones Reformatæ religioni addicti, interdum ſuos inſtituunt conventus, hi verò à Romano-Catholicis Lucernæ habentur. *Vitodurum*, oppidum non ſpernendum, Pago Tigurino ſubditum, ut & alia.

Confœderati ſive Socii Helvetiorum ſunt: Respublica Griſonum, Valleſia, Respublica Genevenſis, Fanum S. Galli, Mulhuſia, Principatus Neocomenſis ſive Neufchaſtel & Valangin, urbs & territorium Biel ſ. Bienna.

Quod Griſones attinet, ſciendum, illorum Rempublicam, poſt ſeparationem à Germaniâ, tam arcto fœdere junctam fuiſſe cum Helvetiis, ut hæc jam pro parte Helvetiæ habeatur. Dividitur in triplex fœdus, quorum primum dicitur canum ſ. der graue Bund. Secundum fœdus domus Dei, ſ. das Gottes-Haus. Et tertium fœdus decem Judiciorum, ſ. der zehen Gerichte appellatur. Totius Rhætiæ caput eſt *Curia*, ſplendida & ob commercia urbs copioſa, in quâ celebratur interdum omnium trium fœderum conventus ſolennis, & ibidem fœderis ſervatur archivum. Sedes quoque eſt epiſcopalis, prout ſuperius in Germaniâ dictum. Præcipuum primi fœderis oppidum eſt *Ilantium*, tertii vero fœderis *Majævilla*.

Præterea jure belli acquiſiverunt Helvetii tres provincias in finibus Italiæ ſitas, quæ dicuntur Vallis Telina, vino, Veltliner-Wein dicto, celebris, Comitatus Clavenna, & Comitatus Bormienſis. Vallis Telinæ caput eſt *Sondrio*, ſedes Gubernatoris. Porrò *Morbonium*. In Comitatu Clavenna urbs primaria idem habet nomen, eſtque tranſitus in Italiam, arce munitus validiſſima. Hujus regionis incolæ utuntur linguâ Italicâ. Non procul in de diſtabat oppidum *Plurs* ſ. Plurium dictum, quod an. 1617. montis vicini ruinâ penitus opprimebatur, in cujus loco deprehenditur lacus. In Comitatu Bormienſi notatur *Bormium*.

2. *Valleſia* respublica eſt, Anno 1533. Helvetiis fœdere juncta. Ejus caput *Sedunum* ſ. *Sitten*, ſedes epiſcopalis. Porro *Martiniacum* & *Fanum S. Mauritii*.

3. *Geneva*, quondam libera Imperii civitas, fœdus iniit anno 1536. urbs magna, ædificiis atque munimentis ſplendida, Academia illuſtri, armamentario, commerciis & variis opificum officinis celebris, multi ibidem reperiuntur horologiorum fabricatores.

4. *Fanum S. Galli*, olim libera Respublica, cum Helvetiis unita eſt an. 1454. Urbs non adeo magna, bene tamen extructa & incolis plena, ubi præcipue linteorum negotium floret. Abbatiam habet principali dignitate gaudentem, cui tamen nullum jus in cives competit; Abbas ſuperioribus annis ob comitatum Toggenburgenſem breve, ſed cruentum cum Helvetiis gerebat bellum, quod ipſi erat perniciosiſſimum.

5. *Mulhuſium*, quondam libera quoque Imperii civitas, tribus milliaribus diſtans à Baſileâ, junctum fœdere ab anno 1532.

6. *Neuf-Chatel & Valangin* acceſſerunt fœderi A. 1406. quò cavebatur, ut harum provinciarum Comites in rebus inter ſe atque ſubditos controverſis arbitrum agnoſcerent magiſtratum Bernenſem. Spectabat olim ad familiam Galliæ de Longa Villa, hac vero extincta, ſucceſſit Rex Boruſſiæ, qui eas provincias abſoluto jure jam poſſidet. Primaria urbs eſt *Neuf-Chatel* ſ. *Neocomum*, ad lacum neocomenſem ſitum & valida arce munitum.

7. *Tractus Biennæ*, ut & ipſa urbs *Bienna* ad lacum Biennenſem ſita, fœdus iniit anno 1547. antea parebat Epiſcopo Baſileenſi.

Helvetia quidem montibus & lacubus repleta, nihilominus frugum, vini atque olei ſatis ferax, potiſſimum armentis & piſcibus, ob multitudinem lacuum atque fluminum, abundat, è quibus maximum capit lucrum. *Valeſia* crocum, nec non varii optimique generis poma profert. Rhætia verò, qua parte Italiam reſpicit, vinum procreat non ignobile.

III. Venetiæ.

Illuſtris Venetorum Respublica in tres partes commodè dividitur, ſc. 1.) in Terram firmam, quæ circa hanc ad mare Adriaticum ſita eſt. 2.) In Dalmatiam, quatenus nempe quædam inſulæ atque regiones ipſius dominio ſubſunt. 3.) In Levante ſ. Orientem, in quo provinciæ atque inſulæ in Græciâ ad ipſam pertinentes conſiderantur.

Terra firma quinque complectitur provincias: 1.) Ducatum Venetum. 2.) Longobardiam Venetam. 3.) Marchiam Tarviſinam. 4.) Forum Julium. 5.) Iſtriam. Quælibet harum iterum in diverſos tractus extenditur.

Ducatus Venetus comprehendit *Chiuzza*, *Meſtra*, *Marghera* &c. Hujus Ducatus & totius Reipublicæ metropolis ſunt *Venetiæ*, urbs magnitudine, opibus & magnificentiâ ſplendidiſſima, unò & dimidiò milliari Germanico à terrâ firmâ ſeptuaginta inſulis ſuperſtructa. Dividitur hæc in ſex partes, ejusque ambitus aliquot milliaria germanica conficit. Inter præcipua ædificia eminent templum D. Marci & palatium D. Marci, quod ſedes Ducis, nec non illud, quod Arſenale vocant, pulcherrimum certè atque maximum in univerſa Europa. Notatu quoque dignus eſt pons, *Rialto* dictus, quem Canali ſatis lato impoſitum unicus tantùm arcus ſuſtinet. Adeſt portus præſtantiſſimus, & innumera hìc hominum è variis terræ partibus multitudo negotiatur. Sedes inſimul duorum Patriarcharum, Veneti nempe atque Aquilejenſis, audit. Huic tanquam ſuburbium in quâdam inſulâ adjacet *Muranum*, quod optima ſuppeditat vitra & ſpecula.

Longobardia Veneta ſeptem ditionibus conſtat, quæ ſunt: 1.) Ager Patavinus, cujus caput *Patavium* ſ. Padua, urbs antiquitate, Academiâ, horto medico & Bibliothecâ celebris. Inter reliqua ædificia eminent templum cathedrale & palatium Juſtitiæ. Porro *Montignano*, *Eſtre* ſ. *Ateſte*, *Moncelice*, *S. Pietro*, *Sacco*, *Campo* &c. *Albano*, eximius vicus propter thermas notus.

2. *Il Poleſine de Rovigo*, ſ. Peninſula Rhodigiana, cujus caput *Rhodigium*, ſedes Epiſcopi Adriæ. Reliqua oppida ſunt *Adria*, *S. Ballino*, *Lendenara* &c.

3. *Ager Veronenſis*, hujus primaria Urbs eſt *Verona*, antiqua & ſpatioſa, ſedes quondam erat Regum Italiæ, atque Imperatorum Germanorum, cum Italiam ingrederentur, unde & cognomine *Digna* inſignita. Palatia Gubernatoris at-

que Episcopi, ut & curia visu sunt digna. Præ reliquis notandum est *Amphitheatrum Romanum*, quod ex iis, quæ supersunt, unicum fere est, quod non admodum ætas corrupit. Huc pertinent fortalitia *Leonicum*, *Piscaria*, *Veruca* & *Lacus Benacus* s. der Garder-See.

4. *Ager Vicentinus*, cujus caput *Vicentia*, sedes episcopalis, splendidis palatiis & templo cathedrali pulcherrimo exornata. Porro *Marostica*, *Orgnana*, *Lonigo*, *Alzignano*, *Schito*, *Tiene*, & *Valdagno*.

5. *Ager Brixanus*, ubi *Brixia* eminet, munimentis & castro firmata, sedes Episcopi armorumque fabrica insignis. Reliqua oppida sunt *Ise*, *Defenzano*, *Chiari*, *Salo* &c.

6. *Ager Bergamensis*, in quo notetur *Bergomum* munimentis & commerciis præstans, & *Lovero*, *Seriato* &c.

7. *Ager Cremensis*, fortalitium in confiniis Mediolanum respicientibus, *Crema* dictum, præcipua urbs in eo, estque sedes Episcopi.

In *Marchia Tarvisina* continetur ager Bellunensis & urbs *Belluno*; ager Feltrinus, in quo *Feltrium* oppidum; & ager Tarvisinus in specie, in quo *Tarvisium* prævalet.

Ducatus Fori Julii ampliores olim habebat terminos, complectitur tamen adhuc urbes quasdam satis conspicuas, e quibus *Vtinum*, præcipua sedes Gubernatoris atque Patriarchæ, qui antea Aquilejæ degebat. *Cividat di Friuli*, s. Forum Julii, ab hac urbe ipse Ducatus nomen ducit, sede clara episcopali. *Palma*, fortalitium regulare, novem propugnaculis constans, quod validissimum in toto orbe, Veneti credunt. *Aquileja*, urbs antiqua & quondam celeberrima, altera Roma dicta, hodie non amplius tanta est, fuit sedes Patriarchæ, nunc juris est Austriaci. *Marano*, *Venzona*, *Tolmezzo*, *Cadore* &c. parvi sunt momenti.

Istriæ pars septentrionalis Austriæ subest, reliqua Venetis paret, ad quos spectant urbes: *Justinopolis* s. Capo d'Istria, episcopali sede nota. *Pola*, cujus antiquitatem varia produnt monumenta, portu ad negotia commodo, nam mari Adriatico adjacet, Episcopatu & castello gaudet perquam valido. *Civitas nova* & *Parentium* aëre fruuntur minus salubri, hinc parvus incolarum numerus. Austriam venerantur *Tergeste* s. Trieste & *Segna*, ambæ urbes habent Episcopos atque portus. Ab his non adeo procul distat arx *Prosecho* s. Pucinum, vino generoso, quod Reinfall dicitur, nota.

Præter modo enumeratas provincias Veneti insuper alias & superioribus seculis Turcis ereptas possident regiones.

1. *Partem Dalmatiæ*, in qua sunt urbes: *Zara*, quæ caput totius Dalmatiæ, & sedes archiepiscopalis est. *Spalatrum* urbs copiosa & satis munita, portum habet atque Archiepiscopum. *Cattara*, fortalitium, quod Turcis hactenus semper inexpugnabile fuit. *Sebenicum*, episcopatu & castro ornatum. *Buda*, non magna quidem, sed fortissimum est contra Turcas propugnaculum. *Trawv* s. Traguria, urbs munita & episcopatu prædita. *Glimma*, fortalitium A. 1688. Turcis ereptum. *Ciclutia*, munita perquam A. 1694. a Venetis capta. *Salona*, urbs antiqua, A. 1684. in potestatem Venetorum redacta. *Castellum novum*, urbs castro munita, & A. 1687. a Venetis occupata. *Clissa*, fortalitium, A. 1688. subactum. *Scardona*, vetustate celebris, A. 1683. subdita. Huc pertinent insulæ quædam maris Adriatici, quarum præcipuæ sunt: *Veglia* s. Vega, urbem habet ejusdem nominis & sedem Episcopi. *Curzola* s. Corzyra nigra, cujus caput eadem denominatione insignitur. Exiguo ab hac intervallo distat *Ragusa*, parva Respublica, ad quam, præter oppidum *Stogno* & quosdam pagos, insulamque maris Adriatici *Melitam*, nihil pertinet, hæc eadem ferme, qua Veneti, utitur regiminis forma; urbs vero Ragusa copiosissima est in universa Dalmatia, & ob portum insignem mercatoribus referta.

II. Quædam in Epiro.

III. Plurimam partem Livadiæ.

IV. Diversas insulas maris Jonici, de quibus omnibus jam actum est superius, in capite de Imperio turcico.

Qualitas regionum Venetarum non ubique eadem est.

Marchia Tarvisina, optima & præstantissima inter venetas provincias, cœlo salubri & agro fruitur fertilissimo.

Ager Patavinus frumentis, vino, variisque herbis abundat. Ager Brixanus vini atque olei ferax est, ibidemque dantur fodinæ & marmora diversi coloris. Regio Veronensis & Vicentina nulla laborat sterilitate, imo Vicentinus ager *Hortus Venetus* appellatur. In foro Julii non desunt frumenta, pecora, pascua, vineta &c. Istria quidem infœcundior est, supplet tamen hunc defectum salis & lapicidinarum, præcipue marmoris, copia. Reliquarum regionum atque insularum tellus, quamvis ubertate prioribus sit inferior, nihilominus insularum fertilitas multis in rebus non penitus illis post habenda.

IV. Genua.

Respublica Genuensis in illo tractu continetur, qui Italis vocatur lo Stato della Republica di Genua s. la Riviera di Genua. Ejus metropolis dicitur *Genua*, ampla, splendidissimis ornata ædificiis, & munimentis probe cincta, unde merito *Superba* audit. Emporium Italiæ hæc est celeberrimum, cujus incolæ mercatura, præcipue serico, maximas sibi divitias compararunt. Porro *Savona*, sedes Episcopi, castello & portu firmata. *Serezana*, urbs non ignobilis, episcopatu gaudet. Et *Lericum*, *Albingaunum*, *Naulum*, *Rapallum*, *Intemilium*, *Portus Delphini* &c. De quibus nihil notandum.

Ad hanc Rempublicam quoque spectat *Corsica* insula e maximis maris mediterranei, cujus caput *Bastia*, sedes Gubernatoris Genuensis, hujus palatium, nec non portus atque castellum visu sunt digna. Reliqua oppida sunt *Adiazzo* s. Ajacium, *Aleria*, *Sagona*, *Mariana* & *Nebio*, quinque sedes episcopales. Porro *Calvium*, *Corte* s. Curia & *Bonifacio* s. Fanum S. Bonifacii.

Tellus, quæ ad Genuensem Rempublicam pertinet, per se quidem fertilissima, diligenti tamen incolarum cura & cultu uberior redditur, ita, ut fertilitate omnes Italiæ provincias superet. Corsica autem in quibusdam tantum vallibus vinum, oleum & fruges producit, reliqua sunt inculta. Habet tamen & quasdam ferri fodinas.

V. Lucca.

Respublica Luccensis angustis terminatur finibus, hinc præter urbem *Luccam*, quæ illius caput est, nulla reperitur, quæ alicujus sit momenti, hæc autem multis propugnaculis atque aggeribus undique munita, splendidissimisque ædificiis ornata est, quorum præcipua sunt palatium Senatus, Basilica atque armamentarium. Negotia a civibus serico tractantur, per quæ maximum urbi accessit emolumentum, hinc ab incolarum industria hanc Itali vocant *Industriosam*. Episcopatum habet ab Apostolica sede immediate dependentem. Regio quidem frumentorum parum ferax, castaneis tamen, vino atque oleo abundat.

Hactenus de imperiis, regnis atque rebus publicis Europæ satis dictum, nunc incepti operis ordo postulat, ut & in aliis orbis partibus ad eadem investiganda transeamus. Antequam autem ad hoc institutum nos accingimus, perlustrandi adhuc veniunt, præter jam enumeratos, reliqui Italiæ status, quos silentio prætereire, nefas duximus.

Sunt autem reliqui status Italiæ consideratu digni:

1. *Ducatus Parmensis*, qui in quatuor partes dividitur: 1.) in Parmam in specie. 2.) Ducatum Placentiæ. 3.) Ditionem Buxetanam. 4.) Vallem Tari.

Prioris partis caput est *Parma*, sedes Ducis, Episcopi atque Academiæ, splendet ædificiis, munimentis atque castro, templum cathedrale pulcherrimum est, nec reticenda sunt viridaria Ducis amœnissima. Adde, quod casei parmenses merito per totam Europam afficiantur laude.

Ducatus Placentiæ primaria urbs est *Placentia*, satis munita, Episcopum habet atque Academiam.

In ditione Buxetana prævalent *Florentiola*, urbs parva, sed propugnaculis validis cincta, & *Burgus S. Donnini*.

In valle Tari oppidum, *Burgus Vallis Tari* dictum, & castello munitum, præ reliquis notandum.

II. *Ducatus Mutinensis* comprehendit duos Ducatus, Mutinensem in specie, & Ducatum Regiensem, duos principatus, Carpiensem & Corregiensem. Porro territorium Frignano, partem vallis Garfagnana, & comitatum Rolo. Præcipuæ urbes sunt: *Mutina*, caput Ducatus & sedes Ducis, urbs spatiosa, pulchra atque munita; Templum cathedrale & excelsa turris, novumque Ducis palatium spectari merentur. Hæc etiam Academia & sede episcopali claret. Superiori bello per

per vices mox Cæsari, mox Galliæ Regi cessit; sed Imperatoris auxilio A. 1708. suo Duci restituta est. *Regium Lepidi* s. Reggio, urbs populo frequens, spatiosa, munimentis septa & castro munita, negotiatur potissimum serico. A. 1706. a milite Cæsareo Gallis erepta, Domino suo reddita est. *Berfello* s. Brixellum, hoc initio hujus seculi, quia aliquot obsidionibus cinctum, innotuit, *Carpium*, fortalitium & sedes Episcopi. *Corregium* ob fruges atque fructus copiose ibidem natos, celebre est.

III. *Ducatus Mantuanus*, hujus metropolis est *Mantua*, urbs potius situ, quam arte, munita. Palatium Ducis perquam splendidum est, in quo multa, quæ non sunt vulgaria, & antiquitatem præ se ferunt, spectanda. Variæ hic opificum reperiuntur officinæ, præcipue eorum, qui serica tractant. Antiquis quoque temporibus hæc ob locum natalem Virgilii aliorumque virorum eruditorum celebris fuit. Reliquæ urbes sunt: *Canetum*, *Gazzolo*, *Borgoforte*, *Gonzaga*, *Goito*, *Luzzara*, *Marmiruolo*, *Tor d'Oglio*, *Roncoferato*, *Redoldesco*, *Viadana* & *Vstiano*. Hunc Ducatum jam possidet Domus Austriaca, vi pacis Rastadii sancitæ.

Restant adhuc in parte inferiori Italiæ duo status memoratu perquam digni, nempe magnus ducatus Florentiæ & ditio Pontificis.

IV. Magnus ducatus Florentiæ tres complectitur partes:
1. Agrum Florentinum.
2. Tractum Pisanum.
3. Agrum Senensem.

Agri Florentini, imo totius ducatus, caput est *Florentia*, pulcherrima & amplissima fere in Italia urbs, hinc cognomine *Pulchræ* insignita. Templum S. Laurentii cum sacello præstantissimum est, adsunt & alia præclara ædificia atque palatia. Prope templum Laurentii asservatur celeberrima Laurentiana Bibliotheca, ratissimis codicibus manuscriptis referta. Gazophylacium magni Ducis, tot pretiosis atque curiosis repletum, ut fidem superet, inter quæ pretiosissimus ob insitatam magnitudinem adamas jure meritoque primas tenet.

Hæc egregia urbs commercia fovet, & eruditos in pretio habet, quorum decem ibidem reperiuntur Societates s. Academiæ. Sedes insimul est Archiepiscopi.

Tractus Pisani caput est *Pisa*, urbs perantiqua, Episcopatu atque Academia insignis. Hic loci A. 1664. componebantur dissidia quædam inter Papam & Regem Galliæ, *Livorno* s. Ligurnus portus, emporium percelebre, quod multarum nationum mercatores frequentant. Palatium magni Ducis, in quo Gubernator habitat, portusque laudari merentur.

Agri Senensis metropolis *Sena* est s. Siena, elegans & spatiosa, sedes Archiepiscopi atque Academiæ, ob habita hic concilia celebris. Incolæ optima linguæ Italicæ utuntur dialecto.

V. *Ditio Pontificis* s. status ecclesiasticus, excepto regno Neapolitano, præstantissima Italiæ regio dicitur. Complectitur autem varios ducatus, comitatus, aliasque provincias.

Ad ducatus pertinet 1) *Ferrariensis*, ubi prævalet *Ferrara*, urbs magnitudine, egregiis ædificiis ac munimentis eximia. Reperiuntur ibidem antiqua quædam palatia; Templa & cœnobia visu sunt digna. Sedes insuper est Episcopi atque Academiæ. Hanc excipit *Comachio*, urbs A. 1708. a milite Cæsareo occupata & probe munita.

2. *Ducatus Vrbinus*, in quo primaria urbs *Vrbinum*, sedes Archiepiscopi splendida. *Pesaro* s. Pisaurum urbs, vetustate insignis, sedes est Legati Apostolici atque Episcopi.

3. *Ducatus Spoletanus*, in quo eminet *Perugia* s. Perusia, inter urbes, quæ ditioni Pontificis subsunt, admodum vetusta & maxime conspicua, sedes Legati Apostolici atque Episcopi, nec non Academiæ celebris est. *Spoletum*, olim erat metropolis ducatus, A. 1703. gravissimis terræ motibus concussa pristinum amisit splendorem.

4. *Ducatus Castrensis*, in quo urbs *Castro* præcipua.

His porro jungitur *Marchia Anconitana*, hujus caput *Ancona*, in hac castrum cum palatio Legati Apostolici, curia, & templa quædam præ reliquis ædificiis excellunt. *Firmum*, sedes archiepiscopalis, *Asculum* vero atque *Jesi* s. Æsium urbes episcopales sunt. *Lauretum*, in cujus basilica inclytum religione sacellum D. Mariæ Deiparæ virginis visitur, sacris peregrinationibus notissimum, ferunt in illo S. Virginem ab Angelo salutatam fuisse. Stupendus rerum pretiosarum thesaurus in prædicto asservatur sacello, qui ex liberalitate religiosorum peregrinantium indies augetur.

Campania Romana caput agnoscit *Romam*, quæ totius Italiæ metropolis, sedesque Romanorum Pontificum est, urbs magnitudine, antiquitate & splendore nulli terrarum urbi inferior. Basilica S. Petri structura, sumtu, magnificentia, fere superat omnia orbis terræ templa, & reliqua Romæ palatia, nam hæc picturis, statuis, columnis, aris &c. miratu dignis pulcherrime exornata. Præterea inter miranda Romæ referenda sunt Bibliotheca insignis in Vaticano, bene multa palatia atque templa, Castrum s. Angeli, aliaque Cardinalium ædificia sumtuosissima. Tandem *Terracina*, sedes Episcopi, urbs ob cœli inclementiam non admodum copiosa. *Asturia*, *Albanum*, *Velitræ*, *Frascati* s. *Tusculum* &c.

Romandiola, cujus caput est *Ravenna*, antiquitate magis, quam ædificiorum pulchritudine celebris, hanc enim ante conditam Romam jam extitisse, historiarum scriptores produnt. Amplissimo portu & sede episcopali nobilitatur. Hanc excipit *Ariminium*, urbs antiqua perquam, olim portu, marmoribus extructo, celebris; Pons ibi visitur marmoreus, veterum quorundam Imperatorum sumtibus extructus.

Ager Bononiensis, cujus primaria urbs *Bononia* dicitur, ampla, divitiis & pulchritudine splendida, sedes Archiepiscopi est atque Academiæ, quæ seculo quinto fundata; in hac primos Juris Civilis atque Canonici Professores constitutos fuisse, postea demum in Germania hoc quoque usu receptum invaluisse, fama est.

Patrimonium Petri, in quo prævalet *Viterbium*, sedes Episcopi, hæc quatuor Pontificum sepultura in templo cathedrali nobilis est. *Orvieto* s. urbs vetus episcopalis, elegans & satis munita. In hac primo omnium paratum est *Antidotum* sive medicamentum contra venenum, quod Orvietan nuncupari solet. *Civita Vecchia* s. Centum cellæ, ubi portus præstantissimus, navibus pontificum destinatus, reperiuntur & ibidem sumtuosi aquarum ductus. *Monte Fiascone* s. Mons Flasconis, it. *Faliscum* abundat optimis vinis, unde vinum faliscum, Germanis Muscateller-Wein dictum.

Ager Sabinus, hujus præcipua urbs Magliano, s. Manliana vocatur, sedes est Episcopi Sabini, incolis plena.

Extra hanc ditionem ad Pontificem spectat Archiepiscopatus Beneventinus regni neapolitani, & Avignon s. Avenio comitatus Galliæ, de quibus suo loco dictum.

Sufficiant hæc de præcipuis Europæ statibus.

Caput II.

De præcipuis Asiæ statibus.

Asia multas & vastas complectitur provincias, quarum notissimæ sunt 41. numero. Ex his quatuor sunt imperia, duæ sunt partes aliorum imperiorum: Triginta vocantur regna: & quinque sunt dominia, ab Europæis passim in Asia stabilita.

Quatuor imperia constituunt 1. Persicum. 2. Mogolicum. 3. Chinense. 4. Japonicum.

1. *Persia* e præcipuis Asiæ imperiis, quod quoque regnum Sophi dictum, quo titulo Persarum Rex insignitur ab incolis. Dividitur plerumque in octodecim provincias. Regio vini atque frugum feracissima est, abundat gossypio & moris, bombycibus alendis occasionem præbentibus, hinc potissimum incolarum negotium sunt serica & res e serico confectæ, quæ præ aliis reditibus ærarium publicum quam maxime adaugent. Caput regni vocatur *Aspahanum* s. *Ispahan*, sedes regia, urbs amplissima atque opulentissima, parum tamen munita, nisi pone palatium, ubi regius asservatur thesaurus. *Schiras* s. *Schirasium*, urbs magna itidem & sicu commoda, vino & malis punicis per totam Persiam celebris. *Tauris* s. *Tabrisium*, emporium, si Aspahanum excipias, nobilissimum, caput quondam regni atque regum sedes, ubi e serico atque filis aureis pretiosa texuntur vestimenta, nec non genus quoddam corii, quod Schagrin vocant, conficitur. *Casbinum*, emporium incolis plenissimum. *Derbentium*, ubi portæ Caspiæ sive transitus e Persia in Moscoviam, & ubi jam Russi rerum potiuntur.

2. *Imperium magni Mogolis* maximam partem terræ firmæ in India constituit, & quadraginta circiter regna atque provincias comprehendit. Ab incolis dicitur *Indostan*, hinc Princeps quoque eorum imperator regni Indostan appellatur. Regio illis in partibus, quas majores præterlabuntur fluvii, optime culta, terra gossypium, oryzam, dactylos, cocum atque sericum abunde fert. Urbium primaria dicitur *Agra*, sedes imperatoris, cujus Palatium stupendo

auri atque gemmarum ornatu refulget. Hanc excipit *Surata*, splendidum atque ditissimum emporium, mercatorum quoque ex Europa advenientium copiâ repletum, Gubernatorem habet à Mogole constitutum. *Cambaya*, ob commercia quoque celebris, hinc ea plerumque Cairus Indica solet appellari. *Diu* s. *Dium*, ab an. 1535. Portugallis subdita.

3. *Imperium Sinense* pulcherrimum atque præstantissimum in Asia regnum est, quod in sedecim provincias dividitur, in quibus ingens urbium reperitur numerus. Fertilissima regio est, nam omnium generum fruges, sicut Europa, imò multò plura profert. Gossypio, serico atque metallis abundat. Vasa fictilia, Porcellain dicta, in hoc formata, reliquis omnibus regionum orientalium palmam præripiunt. Asserunt, Chinenses artem typographicam, pyrobolicam, chartam conficiendi, serica texendi, &c. dudum apud se floruisse, priusquam eorum notitia ad Europæos pervenerit. Metropolis regni *Pecking* s. *Pechinum* dicitur, perpetua Imperatoris sedes. Maxima totius orbis terrarum urbs creditur, nam multorum milliarium germanicorum circuitum habet; tamen præter magnitudinem atque palatium regium nihil notatu dignum ibidem est. *Nanquin* s. *Nanquinum*, urbs magna & sedes quondam Imperatorum, commerciis clara, ut & *Quancheu* s. *Quancheum*, in qua urbe vasorum fictilium, modo dictorum, pretiosissimorum copia datur. Numerus urbium præcipuarum in regno Chinensi ad centum & sexaginta, mediocrium ad 240. minorum verò ad 2357. extenditur.

4. *Regnum Japonicum* constat è pluribus Insulis à Chinâ versus Orientem sitis, quarum maxima & primaria est *Niphonia* s. *Jappon*, cujus metropolis *Meaco*, sedes Imperatoris vero *Jeddo* vocatur. Dividitur hoc regnum à Geographis modernis in septem partes. Regio fertilitate & cœlo salubri gaudet; aurum, argentum, margaritæ, elephantes, cameli aliaque animalia copiosè reperiuntur, nec desunt flumina, lacus atque portus.

E duabus partibus Asiæ ad alia Imperia spectantibus altera ad Moscoviticum, altera verò ad Turcicum in Europâ pertinet Imperium. Moscovitico subjacet *Tartaria moscovitica*, in qua sunt regnum *Astracanum*, *Casanum*, & *Bulgariæ*, *Siberia* atque *Samojeda* provinciæ, terminantur regno Chinæ & mari septentrionali glaciali tartarico, plurimam partem adhuc incognito. Turcico imperio in Asia subsunt sex provinciæ: *Natolia*, *Soria*, *Arabia*, *Georgia*, *Turcomannia* & *Diarbecker*.

Regna Tartariæ moscoviticæ in Asia nomen adepta ab urbibus eorum primariis, quæ sunt: *Astracanum*, urbs amplitudine & turrium multitudine spectabilis, variarum mercium, præcipuè salis, negotio, hinc & variarum gentium frequentia celebris. *Casanum*, pellibus præcipuè lucrum quærit. *Bulgaria* quoque regni sic dicti metropolis, prout *Siberia* Siberiæ, porro *Tobolska* s. *Tobolium*, ambæ sedes episcopales. In Samojedâ nullum reperitur oppidum, nam incolæ sub tuguriis vivunt. Versus Septentrionem regio Tartariæ hujus minus felici fruitur cœlo; versus Meridiem autem, præcipuè in regno Astracano, terra frugum ferax est, nec desunt pisces, aves, aliaque.

Asiæ turcicæ regiones sunt: 1. *Natolia*, quæ vulgò in quatuor partes dispescitur, scil. *Natoliam* in specie, *Amasiam*, *Caramaniam* & *Alauduli*.

Natoliæ metropolis est *Smyrna*, emporium nobilissimum, & incolarum frequentia atque portu celeberrimum. Non procul ab hac distat *Ephesus*, urbs antiqua, ob Dianæ templum imprimis celebrata, in cujus structuram ducentorum annorum spatium insumtum fuisse tradunt. Nostris temporibus hæc nullius est momenti. *Bursia* s. *Brusia* sedes quondam erat Imperatorum Turcicorum. *Pergamus*, urbs Alexandri M. temporibus jam jam nota: Patria fuit Galeni, ibi inventus est usus chartæ, quæ vulgo Pergamena dicitur.

Amasiæ caput est *Amasia*, totius Natoliæ quondam metropolis, quæ ampla & notatu digna. *Trebisonde* sive *Trapezus*, sedes olim Imperatorum Græcorum. *Tocata*, oppidum eximium, in quo viduæ Imperatorum turcicorum sedem suam figunt. Præcipuus in *Caramania* locus est *Cogni* s. *Iconium*, sedes Gubernatoris, Turcis Beglerbeg dicti. Deinde *Tersis*, olim *Tarsus*, patria Pauli Apostoli aliorumque virorum celebrium. Caput provinciæ *Alauduli Maraz* s. *Malatia* dicitur, sedes Gubernatoris. Hùc pertinent quoque quædam insulæ, nempe *Cyprus*, ob amplitudinem regni titulo merito gaudet, cujus præcipuæ urbes *Nicosia*, caput & sedes Bassæ Turcici, nec non Archiepiscopi, non exigua quidem est, attamen non copiosa: *Fama Augusta*, perquam munita, commerciis celebris, & sedes episcopalis est. Insula *Rhodus* metropolin habet ejusdem nominis, munimentis cinctam, & Archiepiscopatu celebrem. Antiquis quoque temporibus hæc insula ob colossum Solis, statuam, quæ altitudine 60. l. 70. ulnas æquabat, erat notissima.

2. *Soria* s. Souristan complectitur omnes provincias, quæ quondam Syriam, Phœniciam & Palæstinam constituebant, hujus caput est *Aleppo* s. *Aleppum*, urbs, excepta Constantinopoli & Cairo, præstantissima est in Turcia, & celebre emporium. Ab hâc trium dierum intervallo distat portus *Scandrona* s. *Alexandria* dictus, in quo magnus ex toto orbe navium confluxus quotidie spectandus. *Tripoli di Soria*, portu & castro insignis. *Antiochia*, caput Syriæ, titulum præbet Patriarchæ, qui vero in urbe Damasco sedem habet. *Damascus*, urbs ampla, & ob commercia diversis gentibus repleta, conversione Pauli Apostoli olim quoque celebrata. *Jaffa*, olim *Joppe*, ex antiquissimis orbis totius urbibus, in quâ præter portum, quò multi ex Europâ mercatores tendunt, nihil memoratu dignum. *Hierosolyma* caput est Palæstinæ, non procul ab hoc loco fundata, ubi quondam antiqua illa & celeberrima urbs Hierosolyma erat sita, hanc varii incolunt populi, Christi verò sepulchrum à Patribus ex ordine S. Francisci custoditur.

3. *Arabia* dividitur in *petræam*, *desertam* & *felicem*. Maxima ejus pars inculta est, reliqua subsunt imperio Principum, Emirs dictorum, quatuordecim numero, qui Turcici Imperatoris sunt Vasalli. Horum duo tamen neminem agnoscunt superiorem, scilicet Principes Meccæ & Fartach, Regibus similes, de quibus infra. Inter Arabiæ felicis urbes præcipuas numerantur: *Medina*, cognomine *Talnabi*, sepulturâ Mahometis & Turcarum peregrinationibus celebrata, Christianis sub pœna capitis hunc locum accedere prohibitum est. *Zibithum*, emporium ad mare rubrum situm. *Adenum*, urbs pulchra & munita, portu quoque prædita & commerciis florentissima.

4. *Georgia* in varios dividitur Principatus, quorum qui versus Orientem, Persis, qui versus Occidentem siti, Turcis tributarii sunt. Quidam tamen horum Principum reliquis sunt potentiores, nempe Princeps Imeretiæ & Princeps Odieschiæ, hinc à multis Regum titulo insigniuntur. Primariæ urbes sunt *Tephlis*, sedes episcopalis. *Cotatis*, urbs munita. *Soram* & *Aly* oppida non spernenda.

5. *Turcomanniæ* caput *Erzerum* dicitur, sedes Gubernatoris sive Bassæ; *Carse*, locus insignis est, & ideo notandus, quia accedit titulo Imperatoris Turcici, in quo & Dominus *Carsæ* nuncupatur.

6. *Diarbecker* caput agnoscit urbem ejusdem nominis, quæ ampla est atque incolis plena. Celebratur ob quoddam genus corii rubri, quod Saffian dicitur, pannorum linteorum è gossypio confectorum negotiis admodum invigilat. *Bagdadum*, opulentum emporium, sedes Bassæ, castro tamen præsidet Aga s. Chiliarcha Janizariorum. Incolæ partim Christiani, partim Turcæ atque Judæi sunt. *Mosul* s. *Mausillum*, ubi quondam Niniven sitam fuisse credunt. *Edessa*, hodie *Orsa*, caput olim Mesopotamiæ, terræ motibus miserè concussa est, egregiè tamen restaurata.

Solum Turciæ asiaticæ non ubique eâdem gaudet fertilitate, nam Natolia, Diarbecker & Soria, ut & Arabia felix nullâ laborant sterilitate, è contra verò Arabia deserta atque petræa omninò steriles. Georgia nobili vino & serico, Turcomannia verò re pecuaria celebris est.

Regna in Asia numerantur triginta, quorum viginti tria in Terra firma, septem vero in Insulis reperiuntur.

Terræ firmæ regna sunt: 1. *Mecca*, 2. *Fartach in Arabia*. 3. *Visapor*. 4. *Golconda*. 5. *Calecut*. 6. *Cochim*, in peninsula Indiæ intra Gangem. 7. *Siam*, 8. *Camboja*. 9. *Ava* s. *Pegu*. 10. *Arracam*. 11. *Acham*. 12. *Tunquin*. 13. *Cochinchina*, in peninsula Indiæ extra Gangem. 14. *Barantola* s. *Lassa*. 15. *Nechal*. 16. *Tanju*. 17. *Thibetum majus*. 18. *Thibetum minus*. 19. *Kasgahr*. 20. *Samarkand* & 21. *Balch*, in Tartaria majore. 22. *Odieschi* atque 23. *Imerette* in Georgia.

Regna insularum sunt: 1. *Regnum insularum Maldivarum*. 2. *Candea* in insula Ceylon. 3. *Achem* in Sumatra. 4. *Materan* in Java. 5. *Borneo*. 6. *Macassar* & 7. *Ternate* in Moluccis insulis.

1. *Mecca* regnum in Arabia regitur à Principe potenti & nemini subjecto, caput regni *Mecca* dicitur, patria Mahometis

hometis, magnitudine, opibus atque peregrinationibus insignis. Regio, quæ in Arabia felici, est ferax balsami, myrrhæ, thuris aliorumque aromatum.

2. *Fartach*, cujus caput eodem insignitur nomine, fertilitate neutiquam cedit regno Meccæ.

3. *Visapor*, intra Gangem potentissimum regnum est provinciæ Decan, hinc ejusdem Rex sæpius Rex regni Decan appellatur. Solum varia profert. Metropolis itidem *Visapor* dicitur.

4. *Golconda*, regnum Indiæ intra Gangem, adamantes producit, nec non oryzæ, salis, ferri atque chalybis copiam. Caput regni est *Golconda*, urbs inter præstantissimas & amplissimas Indiæ perquam celebris.

5. *Calecut*, insigne quoque Indiæ intra Gangem regnum, pipere atque gemmis abundat, hinc ab exteris mercatoribus visitatur. Metropolis dicitur *Calecut*, emporium portu celeberrimo præstans.

6. *Cochinum* regnum, intra Gangem situm, urbem præcipuam habet ejusdem nominis, sedem Regis, quem, expulsis Portugallis, Batavi sibi subditum reddiderunt.

7. *Regnum Siamense*, extra Gangem, in undecim provincias dividitur. Regio fertilissima frugum, imprimis oryzæ aliorumque ad victum fructuum. Si aurum, argentum, stannum, plumbum spectes, non desunt fodinæ, non tamen aurum atque argentum ea, qua alibi, præstantia gaudet. Mercatores inde pretiosissimas Asiæ merces evehunt. Palatia regia undique auro atque gemmis resplendent, adeo ut, excepto Chinensi regno, nusquam in Oriente tam splendidus thesaurus reperiatur.

8. *Camboya* s. *Cambodia*, regnum Indiæ intra Gangem, situm est intra Siamense & Cochinchinense, in varias dispescitur provincias, quarum caput *Camboya*. Solum ferax est, nec deficit aurum atque argentum.

9. *Regnum Peguanum*, s. *Avæ*, olim amplissimum fuisse dicitur, sed ob vicinorum Regum infestationes paulatim in arctius spatium redactum. Regio fert piper, oryzam, vinum, saccharum. Caput ejus est *Pegu* s. *Peguum* ad flumen ejusdem nominis situm.

10. *Arracan*, potens extra Gangem regnum in duodecim territoria dividitur. Regio ferax frugum, oryzæ, arborum varii generis, cœlum est salubre. Præcipua urbs *Arracan* dicitur.

11. *Acham*, extra Gangem situm, largo oryzæ aliarumque rerum proventu fruitur.

12. *Tunquin*, regnum Indiæ extra Gangem, multas complectitur provincias, in quibus fere viginti millia urbium & pagorum numerari statuunt hujus regni incolæ. *Checo* s. *Kechio* caput regni est. Saccharo variisque animalibus abundat regio, vino tamen & frumentis, præter oryzam, caret.

13. *Cochinchina*, extra Gangem, in sex provincias dividitur, quinquaginta circiter portus habet insignes. Metropolis hujus *Caccian* vocatur. Aurum profert atque argentum, quæ, ut & serica & vasa fictilia, incolis sunt venalia.

14. Regna Tartariæ Asiaticæ nominantur *Barantola*. 15. *Nechal*. 16. *Tangu*. 17. *Thibet* majus. 18. *Thibet* minus. 19. *Kasgahr*. 20. *Samarkand* & 21. *Balch*. De his, cum hæc nondum satis detecta sint, nihil notari potest.

In *Georgia* dantur duo regna: 22. *Odieschi* & 23. *Imerette*. In hoc regio sylvis & montibus repleta est, in vallibus tamen amœna sæpius & frugifera datur planities, multos continet pagos & fodinas ferrarias. Princeps regni Imerette se Regem Regum appellat.

Septem regna Insularum sunt.

1. *Regnum Insularum Maldivarum*, quod à Septentrione versus Meridiem supra trecenta milliaria extenditur; numerus harum insularum hinc & tantus est, ut aliqui harum supra 12000. esse asserant, interim tamen incertus, constat enim, nautas sæpius prominentes è mari scopulos pro insulis reputare. Plerumque hæ dividuntur in tres partes, ab incolis Attelloas, quæ Pagos denotant, dictas, unde hic, qui illis imperat, sedemque habet in Insula Male, tanquam præcipua, Rex tredecim provinciarum & 12000. insularum nominatur. Nulla in his dantur frumenta, mel tamen, mala punica, & nuces indicæ in iis abundant. Potiores Regis reditus vectigalibus maritimis tribuuntur.

2. *Candea* præcipuum est è novem insulæ Ceylani regnis. Aëre gaudet purissimo & salubberrimo præ reliquis totius Indiæ regionibus. Casiam aliaque aromata large profert, nec nec non aurum, margaritas atque gemmas. Caput eodem nomine dicitur *Candea*.

3. *Achen*, regnum intra novem Sumatræ, quæ insula est e tribus de la Sonde dictis, est præstantissimum, caput habet ejusdem nominis. Regio pluribus irrigatur fluviis, ingentique arborum perpetuo virentium copia est referta. Piper, zingiber, gossypium, gemmas abunde largitur, nec desunt insignes argenti, stanni, ferri, æris, sulphuris, præcipue autem auri, fodinæ.

4. *Materan* celebre insulæ Javæ regnum est, quod fertili fruitur solo, aromatibus, pipere, saccharo atque metalli fodinis abundat. Caput hujus regni itidem *Materan* dicitur; totius insulæ urbs primaria quondam erat *Bantam*, celebre emporium, hodie tamen *Batavia* Belgarum prævalet.

5. *Regnum Borneo*, inter regna insulæ, Borneo dictæ, præcipuum est. Caput ejus est *Borneo*. Regio hæc minus quidem salubris, fertilissima tamen totius Orientis. Gemmas atque adamantes pretiosissimos producit, quædam metalli fodinæ purissimum largiuntur aurum, camphora præstantior in tota India non reperitur; Piper aliaque aromata & fruges ibidem abundant.

6. *Macassar*, regnum insulæ, Celebes vocatæ, quæ est e Moluccis, hujus potissima urbs *Macassar*. Hic ficuum atque cocorum datur copia, nec desunt alia ad victum necessaria.

7. *Ternate*, regnum insulæ e Moluccis, eodem nomine gaudentis; Pipere aliisque aromatibus celebratur.

Dominia ab Europæis in Asia stabilita quinque sunt:

I. Lusitani possident in India urbem amplam, munitam atque opulentam, *Goa* dictam, aliaque loca ad littus sita, v. g. *Deman*, *Schoutt* &c.

2. *Diu*, munimentum in magni Mogolis territorio.

3. Colonias quasdam in Malabaria.

4. Emporium celebre, *Macao* nuncupatum, sub China in quadam insula situm.

II. Hispanis propria sunt:

1. *Insulæ Philippinæ*, quæ sunt numero 1200. prout Itineraria tradunt. Dicuntur autem Philippinæ, quia sub Philippo II. ab Hispanis incoli cœperunt. Præcipua harum vocatur *Lucon* sive *Manhilla*, cum urbe ejusdem nominis. Olim quidem omnes hæ insulæ dominio Hispanorum erant subditæ, successu tamen temporis quædam, v. g. *Mindanao*, *Paragoia* aliorum juris factæ sunt. Solo lætantur fertili, suppeditant piper, cinnamomum, saccharum, mel, ut & in insula Manhilla fodinas auri. Frumentum, vinum, oleum aliique in Europa celebrati fructus in illis non reperiuntur. Manhilla sedes est Archiepiscopi atque Gubernatoris Hispanorum.

2. *Insulæ Latronum* ab Hispanis detectæ atque cultæ. Quatuordecim numero sunt; in honorem reginæ cujusdam Hispaniarum *insulæ Mariæ Annæ* quoque appellantur. Hæ cum vicinis quibusdam communi nomine Archipelagus S. Lazari à Geographis nominantur.

III. Anglis parent:

1. Bombay insula prope Goam.

2. Fortalitium S. Georgii & S. Davidis in littoribus Coromandel.

3. In Sumatra insula fortalitium Yorck s. Bencoull.

4. In China, *Chusan* & *Amoy*, duæ sedes institorum.

IV. Belgæ in Asia bene multa occuparunt, præcipue in India orientali, in qua A. 1617. urbem munitissimam *Batavia* in insula Java condiderunt, ibique certam regiminis formam constituerunt, ita ut hactenus in insulas Javæ atque Sumatræ imperent. Præterea possident in India regimina sex, sic dicta gubernia, quorum primum in littore Coromandel, hujus caput *Pellicate*. Secundum in insula Ambona s. Amboina, nam omnes ferme Moluccæ insulæ Batavis subjectæ sunt, in quibus largus caryophyllorum, piperis, aliorumque aromatum proventus est; Præcipua urbs est *Victoria*. Tertium in insula Banda. Quartum in Ternate, quæ utraque e Moluccis est. Quintum in insula Ceylana, cujus caput *Columbo*, quod Lusitanis cum urbe *Gallo* aliisque eripuerunt. Sextum in Malacca, peninsula Indiæ, in qua ceperunt anno 1641. urbem *Malaccam*, Lusitanosque expulerunt. Constituti quoque sunt a Belgis Gubernatores in *Macassar*, insulæ Celebes, in *Padan*, insulæ Sumatræ, in *Andragiry*, ejusdem insulæ, in *Timor*, insulæ ex Moluccis, alibique in littore Malabar. His adde, quod in Ispahan & Bandorabassi,

Persiæ urbibus in Surata, Agra & Amadabar, in magni Mogolis ditionibus, suos habeant institores negotiorum curam habentes, ut & in Bengal, Balimbang, Jambi, Siam & Lingor. In Japonia unicus tantum est.

V. Ad Danos spectat:

1. *Trangebar* & *Dansburg* in littore Coromandel.

2. Colonia in littore Malabar, quo ad convertendas gentes ethnicas profecti sunt Missionarii quidam, nomine Ziegenbalg, Grúndler &c.

Caput III.

De præcipuis Africæ statibus.

Africa varia comprehendit imperia, regna atque dominia, e quibus notatu digna sunt 1. Quatuor imperia, cum parte alterius. 2. Tredecim regna. 3 Unica respublica, & 4. septem dominia ab Europæis constituta.

Imperia sunt 1. Abyssinia, 2. Marocco. 3. Monomotapa & 4. Monoëmugi.

1. Amplissimum Abyssiniæ imperium in multa alia regna dividitur, quibus maximam partem imperat unicus imperator, ab incolis magnus Negus dictus; quædam ad mare rubrum sita Turcis parent. Quamvis regio calidissima sit, abundat tamen frumentis aliisque fructibus in locis fluminibus vicinis. Animalium mansuetorum & silvestrium magnam copiam alit. Aurum, argentum, æs, stannum, ferrum atque sulphur large producit.

2. Regnum Fessanum & Maroccense duo olim distincta erant regna, jam vero unico subsunt Domino, qui se imperatorem Barbariæ, & Marochii, regem Fezzæ atque Tafilet nominat. Multum huic regno decedit a pristina magnitudine, postquam hinc inde aliquid illi ereptum. *Fezza* cultissima Barbariæ regio est, urbibus multis repleta & a fluminibus admodum irrigata. Maroccense solum arenosum est, &, si frumenta atque animalia spectes, Fessano postponendum. Urbes primariæ sunt *Fezza* & *Marochium*.

3. Monomotapa potentissimum Africæ imperium dicitur, viginti quinque comprehendit regna tributaria. Sedes imperatoris est *Monopotapa*, cujus palatium magnifice exstructum atque exornatum est. Lusitani ipsum vocant imperatorem aureum, non solum, quod multas possideat auri fodinas, sed & quod fluvii ejusdem imperii auro intermixtas volvant arenas. Regio oryzam, saccharum, poma aliaque largiter præbet. Incolæ struthionum pennis & dentibus elephantum negotia gerunt.

4. Imperium Monoëmugi hactenus parum nobis innotuit, attamen scimus, hoc perquam amplum, ejusque dominum perpotentem esse, ita, ut plurimi ipsum pro imperatore agnoscant. Notissimus in regno locus est *Chicova*.

Pars illa imperii Africani, cujus reliqua in Europa atque Asia sita, sunt regna *Ægyptus* & *Barca*, quæ Turcico subsunt imperio. *Algeria*, *Tunes* atque *Tripolis* olim regna, hodie respublicæ, & sub Turcarum tutela sunt, quibus & regnum Nubiæ interdum se submittere cogitur. Caput Ægypti *Cairo*, maxima urbs ferme totius orbis terrarum, atque emporium celebre, sedes Bassæ duorumque Patriarcharum. Pretiosissima hic texuntur aulæa, & prope hanc urbem reperiuntur Pyramides antiquitate & structura insignes. *Alexandria*, ob ædificiorum splendorem & commercia *magnæ* cognomine olim insignita, hodie parvi est momenti. Notatu quoque dignæ sunt urbes *Suez*, *Damiate* atque *Rosette*. In regno Barcæ urbs antiqua eodem nomine prædita prævalet. Inter urbes primarias reliquorum regnorum, sive potius rerumpublicarum amplæ, opulentæ & copiosæ sunt *Algeria*, *Tunes* atque *Tripolis*. Regio Ægypti atque Algeriæ fertilis est, reliqua est in Turcia Africana sterilis, sicca atque petrosa.

Regna in Africa tredecim sunt: 1. Tafilet in Biledulgerid. 2. Gaoga. 3. *Borno* in deserto Saara. 4. Tombut. 5. Gangara. 6. Sousos in Nigritia. 7. Benin. 8. Arda in Guinea. 9. Makoko. 10. Majac. 11. Congo. 12. Loanga. 13. Angola in regione Congo.

1. *Tafilet* in Biledulgerid præcipuum regnum est, sed arenosum, & ob nimium calorem perquam sterile, unde nec frumentum, præter hordeum in locis quibusdam fluminibus proximis, fert. Opes regni è dactilis atque camelis proveniunt. Præter *Tafilet* nullam ajunt reperiri urbem, nam Arabes sub tentoriis vivunt, indigenæ vero in pagis habitant.

2. 3. Gaoga & Borno sunt regna in deserto Saara sita, de quibus nihil dignum notatu occurrit. Hæc ob intolerabilem solis æstum & sabuli copiam torrent. Leones, tigres atque struthiones deserta inhabitant. Incolæ ex ovis atque plumis struthionum lucrum quærunt, quarum ingens copia ad Europæos transfertur.

4. *Tombut* inter quatuordecim Nigritiæ regna præcipuum est, sedem regiam habet in *Tombut*, quæ urbs eodem nomine prædita. Calida quidem, sed salubris est cœli tempestas. Mercimonia incolarum sunt dentes elephantum, vinum palmarum, præcipuè autem mancipia, quæ incolæ Hispanis atque Lusitanis divendunt, qui, in Americam navigantes, eorum ibidem operâ in effodiendis metallis & saccharo in molis conficiendo utuntur. Ferunt multos ex illis suos liberos atque uxores hisce laboribus destinasse.

5. *Gangara* Nigritiæ regnum independens est, reliqua enim regno Tombut subjacent. Urbes sunt *Gangara*, *Maraſſa*, *Samigda &c.*

6. *Sousos* etiam regnum est Nigritiæ. Horum potissimum negotium est ambra atque ebur.

7. *Regnum Benin* pars est Guineæ, nam in tres partes distinguitur, quarum prima Guinea propriè dicta, 2. Malagetta, 3. Benin. Prima pars vocatur *Ora aurea*, tertia *Ora dentium*. Nullibi in Africa tantus Europæorum diversarum nationum confluxus reperitur, quàm in Guinea, præcipuè in aureâ illius orâ, nam non solum Lusitani atque Angli, sed & Belgæ, & Dani ibidem sua habent fortalitia, sicut infra edocebimus. Regio regni Benin ferax est oryzæ, gossypii atque eboris, ærisque calor vix tolerabilis est.

8. *Arda* regnum inter Benin atque oram auream situm, vocatur hoc à recentioribus Geographis *Ora Mancipiorum*, nam ibidem magnus eorum numerus prostat pretio. Caput regni *Arda* dicitur.

9. *Macoco* amplissimum regnum est in Congo, & viginti habet Reges tributarios. Incolæ sunt anthropophagi, qui mancipiorum suorum carnibus, quasi bubulâ, vescuntur. Inter suas merces mancipia, æs atque ebur sunt potiores. *Monsul* urbs regni primaria.

10. *Mujac*, respectu præcedentis regni versus Septentrionem situm, semper bellum gerit cum Rege in regno Macoco, quod & magnitudine & potentia illud longe superat.

11. *Congo*, regnum ex reliquis amplissimæ regionis Congo præcipuum. Terra ob multitudinem fluviorum pluvioso tempore exundantium feracissima est. Mala citrea, aurea, dactyli, cedri copiosè crescunt, ut & cassia atque tamarindæ. Elephantes alit insignis magnitudinis, ita ut unico denti ducentarum librarum pondus vix sufficiat.

12. Regnum *Loango* etiam in Congo situm. Ejus urbs primaria idem habet nomen. Regio fertilis est, ebur, æs, stannum, plumbum atque ferrum, quæ è longè dissitis Sondi fondinis apportant, ad negotia incolarum referuntur. Præcipuus interim quæstus ex nundinatione mancipiorum in eos redundat.

13. Regnum *Angola* in parte meridionali regni Congo situm, dividitur in octo partes, quarum unaquæque iterum alias minores comprehendit. Assidua Lusitanorum cultura agros hujus regionis fertiles reddidit. Rex Angolæ sedem habet in castro, quod in excelsa atque præcipiti rupe situm, ubi ob angustiam aditûs securus à metu vitam agit.

Respublica Africæ vocatur

Brava, prope littus Zanguebariæ in regione Ajan sita; Ejus incolæ legibus, ab aliorum dominiorum constitutionibus plane diversis, gubernantur.

E Dominiis ab Europæis in Africâ constitutis

I. Ad Lusitanos spectant:

1. Loca quædam in littore Barbariæ, præcipue fortalitium Masagan in regno Marocco situm.

2. Quædam oppida in parte interiori regni Guineæ.

3. Plures coloniæ in regno Congo, præcipuè in Angola, & Gubernatorem & Episcopum habent in vicina insula S. Paul de Loando dicta.

4. S. Philippo s. Benguela in regno Benguela amplissimæ regionis Concho.

5. Fortalitium S. Martin dictum, in Imperio Monoëmugi

6. Urbes primariæ Mozambique & Mombaza, in regnis ejusdem nominis, regionis Zangebar, nec non aliquot fortalitia,

talitia, at verò fortalitium Monbaz Lusitanis anno 1700. a Mauris iterum ereptum.

7. Quædam loca regni Sofala in regione Cafferiæ.

Insulæ Africanæ ad Lusitanos spectant & sunt:

1. *Madera*, ab Anglo Rob. Machin dicto, primum detecta, in qua tamen, cum navem ipsius victu necessario instructam a littore sæva avulserit tempestas, misere perire coactus. A. 1420. Lusitani eam occupabant, & ob multitudinem sylvarum, quas omnes deinde incendio destruxerunt, Maderam appellabant. Abundat hæc insula cannis saccharo, melle, cera, & frumento. Vineta quoque generosum suppeditant vinum. Ex hac ingens lignorum ebeni atque cedri copia in Lusitaniam defertur. Caput & sedes dicitur *Funchal*.

2. Insulæ Capitis s. Promontorii Viridis, quarum non exiguus numerus. A. 1460. hæ detectæ sunt ab Antonio Nole, Genuense, postea vero a Lusitanis occupatæ. Non admodum feraces sunt, abundant tamen sale, capris atque hircis, quorum pellibus insignem in Brasilia & Lusitania faciunt quæstum.

3. Insula S. Thomæ sub Æquatore sita, & A. 1405. die divo Thomæ dicato, unde nomen accepit, a Lusitano quodam detecta. Batavi A. 1641. illam in suam potestatem redegerunt, successu tamen temporis hæc denuo ipsis a Lusitanis eripiebatur, qui urbem castro atque munimentis firmarunt, cum hi, in Indiam orientalem navigantes, refectioni hanc insulam commodam senserint. Aeris constitutio advenis molesta est, & neque frumenta, neque vina ibidem crescunt, palmarum tamen & sacchari copia ibidem datur.

In vicinia hujus insulæ aliæ adhuc reperiuntur, in quas itidem Lusitani jus sibi acquisiverunt, & sunt,

4, Insula Principum, sic dicta, quod superioribus temporibus Principi cuidam Portugalliæ annuos præbuerit reditus.

5. Insula Ferdinando Poo, ab inventore sic dicta.

6. Insula Anno bon, S. de bon an appellata, quia scilicet prima novi anni die a Lusitanis detecta. Hæ tres insulæ solo fruuntur feraci, & incolis perquam sunt repletæ, nam aër in illis salubris est.

7. Insula S. Matthæi, A. 1526. a Portugallis detecta.

8 Insula Ascensionis, festo scilicet ascensionis Christi a Lusitanis detecta; Sterilitate quidem laborat, nihilominus ibidem reperiuntur coloni.

II. Hispanis subjecta sunt:

1. Loca quædam in littore Barbariæ, inter quæ prævalent *Melilla* & *Ceuta*. Ceuta obsidione 26. annorum, Trojanam superante, celebris est. A. 1720. Hispani, repulsis Mauris ab obsidione, illam ab hac liberarunt.

2. Canariæ insulæ, a primaria earum, Canaria, sic dictæ, & ab Hispanis seculo decimo quinto pedetentim occupatæ, duodecim numero sunt. Melle variisque animalibus abundant, & vino Canariense, quod generosissimum esse nemo ignorat. Gubernator harum insularum sedem habet in urbe Canaria. Ex his præcipue quoque Geographiæ cultoribus notandæ sunt insulæ Ferro, Teneriffa & Palma, nam per has plurimi Geographi primum meridianum duxerunt. Galli ex mandato Regis Ludovici XIII. A. 1634. insulam Ferro; alii vero Teneriffam; Ricciolus autem insulam Palmam huic negotio aptam esse, sibi persuaserunt. In Teneriffa celebratur mons *Pico*, quem altissimum credunt esse in toto terrarum orbe, ejus autem altitudinem duobus milliaribus gallicis cum dimidio æqualem statuunt. Interim notandum, nos in tabula geographica universali primum Meridianum cum insula Teneriffa respondentem exhibuisse. Cœterum insulæ Canariæ eædem creduntur, quæ veterum appellatione Fortunatæ dictæ sunt.

III. Gallis parent:

1. Insula Goree ad Caput viride in Nigritia, hæc cum fortalitio *Nassau*, Batavis a Gallis A. 1617. erepta, qui novum fortalitium, priori diruto, ibidem excitarunt:

2. Insula S. Ludovici ad ostia fluvii Senegal, aliaque ibidem loca, in quibus commercia admodum vigent.

IV. Anglorum imperio subsunt:

1. Duæ exiguæ insulæ *Charles* atque *James* dictæ, & quædam fortalitia ad ostia fluvii Gambiæ in Promontorio viridi.

2. Varia Castella in Ora aurea Guineæ, v. g. James-fort, Charles-Fort, Winebach-Fort, Succunde-Fort, Fort-Royal arx in promontorio Carso &c.

3. Helena insula, A. 1502. a Lusitano Jean de Nova die Helenæ detecta. Regio fertilis est. A. 1677. Anglus celeberrimus Edmundus Hallejus hic loci omnium stellarum meridionalium, Europæis latentium, longitudinem atque latitudinem exacte observavit, earumque catalogum postea typis mandandum curavit. Hæc insula ab Africa atque America ex reliquis longissime distare dicitur. Nonnulli olim mentionem fecerunt alterius cujusdam insulæ, quæ nova Helena dicta, & 150. milliaria versus orientem sita, sed hactenus de illa silentium.

4. Fortalitium Dauphin in Madagascar insula, quod Galli antea ab iis conditum possederunt. Maxima est ex Africanis insulis, a Lusitanis, &, quia die S. Laurentii detecta, S. Laurentii insula nominata, Galli appellarunt hanc La Dauphine. Regio in multas dividitur provincias, estque fertilissima, dantur fodinæ ferri atque chalybis, nec non & auri. Fluvii præditi sunt gemmis; Piper album aliaque pretiosa & bene olentia, variorum colorum ligna hic reperiuntur. Notandum quoque, incolas præter Æthiopum morem, longos alere capillos.

5. Insula Bourbon, ab inventore Lusitano antea Mascarenhas dicta, quondam subdita Gallis.

V. Batavi possident:

1. Fortalitia quædam ad promontorium album s. Capo bianco in regione Nigritarum, quorum merces, v. g. plumas struthionum, gummi, ambram, aurumque Belgæ cum suis permutare solent.

2. Castella Creveceur, Amsterdam, S. Jago, S. Georgio della Mina, quod Lusitani antea possederant, Nassau &c. in Ora aurea Gvineæ.

3. Non exiguam partem in Promontorio bonæ spei, a Lusitanis A. 1486. detectam, & superiori seculo a Batavis occupatam. Anno 1680. ibidem condiderunt fortalitium quinque propugnaculis firmatum, supra ducenta adsunt ædificia, quorum quodlibet hortum habet vicinum.

4. Insulam Mauritii ad latus insulæ Madagascar septentrionale, quæ Ebeno, aliisque odoriferis atque frugiferis arboribus abundat. Sunt, qui Batavos hanc insulam ob impendia reditus superantia jam deseruisse statuunt.

VI. Danorum dominio subjacent:

Fridericoburgum & *Christianoburgum*, arces munitæ in ora aurea Gvineæ.

VII. Borussi *Fridericoburgum* majus & *Tacrama*, duo fortalitia possederunt, sed hæc Belgis postea cesserunt.

Caput IV.

De præcipuis Americæ statibus.

America dividitur in septentrionalem & meridionalem. Illa olim denominabatur imperium Mexicanum, hæc imperium Peruvianum, postquam autem Europæis hæc magis magisque innotuit, illa terræ pars, & multæ Americæ regiones diversarum nationum ditioni hodie sunt subjectæ, tria genera dominiorum ibidem nunc reperiuntur. Sunt enim

1. Parva quædam imperia regum ethnicorum.
2. Varii populi, qui sine rege vivunt.
3. Diversa dominia ab Europæis instituta.

1.

De parvis regnis regum ethnicorum.

Hujus generis quædam adhuc reperiuntur in Florida, regione Americæ septentrionali, quorum præcipua sunt:

1. *Apalache*, cujus caput *Melitor*, sedes regis, cui alii minores principes subsunt.

2. Coca. 3. Cofachiqui & 4. Quiqualtangvi, de quibus, tanquam incognitis, nihil dici potest.

2.

De variis populis, qui sine rege vivunt.

Horum varii dantur in Canada, v. g. 1. Iroquois. 2. Kilistinous. 3. Assinipoualac. 4. Nadonessi, & 5. Illinois.

In Antillis insulis & in Guiana sunt Caribes.

In Brasilia Tapuies.

In Chili reperiuntur Arauques.

3.

De Dominiis ab Europæis in America ſtabilitis.

I. Portugalli in America meridionali poſſident:

1. *Braſiliam*, ab initio terra S. Crucis appellatam, quia hæc ſcilicet die eodem A. 1501. a Luſitano, Alvarez Cabral dicto, præter ſpem detecta eſt, hic enim, cum prope Africam ad Indiam orientalem tenderet, exorta tempeſtate ad hæc Americæ littora volvebatur. Vocatur hodie Braſilia a ligno ſuo, quod ſilvæ ibidem copioſe ferunt. Luſitani ſucceſſu temporis potiſſimam partem hujus regionis prope littora occuparunt, hodie quatuordecim, uti vocant, præfecturas ſ. Capitaneas poſſident; interior & media terræ pars adhuc incognita eſt. Dantur ibi arbores fertiliſſimæ, varia herbarum genera, animalia, aves atque piſces: Ex palmis incolæ lucrum captant: dantur & venæ auri argentique, crocus, balſama, & ingens ſacchari copia. Præcipuæ urbes ſunt *S. Salvator*, ſedes Archiepiſcopi, *Olinda* ſive Pernambuco, *S. Sebaſtian* & *Spiritu Santo*.

2. Varias, ſed parvas & momenti exigui inſulas prope littora Braſiliæ.

3. Coloniam in regione Rio de la Plata, ubi ſcilicet fluvius hujus nominis ſe in mare inſinuat. Hic Luſitani ſecuritatis cauſa exſtruxerunt fortalitium *S. Gabriel*.

4. Azores, ſive alio nomine, Terceras inſulas in America ſeptentrionali, ex quibus *Tercera* præcipua & maxima, unde & reliquæ nomen acceperunt, Azores vero ſive Accipitrum inſulæ dicuntur, quia multos fovent accipitres. Vocantur etiam inſulæ Flandricæ, quia a Batavis primum detectæ, poſtea Portugalli anno 1449. illas occuparunt. Cæterum terra ibidem eſt petroſa, frumentum tamen atque vinum large profert.

II. Hiſpani præ reliquis Europæis tam in ſeptentrionali, quam meridionali America plurimas atque præcipuas poſſident regiones.

In America ſeptentrionali occuparunt:

1. *Novam Hiſpaniam* ſive Mexicum vetus; præſtantiſſima eſt inter ſeptentrionales, & ob copioſas auri argentique fodinas opulentiſſima provincia. Fernandus Corteſius Hiſpanus illam A. 1518. juſſu ſui regis in poteſtatem redegit. Hodie dividitur in tres Audientias, Mexico nempe, Guadalajara & Guatimala. Plurimæ atque pulchræ ibi reperiuntur urbes, quarum caput eſt *Mexico*, ſedes Pro-regis in parte ſeptentrionali, nec non Archiepiſcopi. Profert uberrime fruges, frumenta, boves, oves, aliaque.

2. Mexicum novum ab Hiſpanis A. 1589. detectum, & reſpectu veteris Mexici, quod dudum poſſederant, novum dictum, perampla eſt provincia, verſus ſeptentrionem adhuc incognita. In quibusdam tabulis geographicis etiam Granada, & Marata nominatur. Ob præſtantiam ſoli multas Hiſpani huc deduxerunt colonias, diverſasque ædificarunt urbes, quarum præcipua *Santa Fe* dicitur, ſedes Gubernatoris atque Epiſcopi.

3. Floridam, hæc a Ferdinando Soto, Hiſpano, anno 1534. Dominica Palmarum, quam Paſcua de Flores vocant, detecta, unde quoque nomen obtinuit. Multa & magna in hac regione ſunt flumina, quorum unum captura oſtreorum, quæ margaritas pariunt, celebre eſt, in quo etiam arena auro permixta reperitur. Dantur ibi cupreſſi, lauri, palmæ, nec deſunt animalia quadrupedia, aves atque piſces. Duo fortalitia, *S. Matthæo* & *S. Auguſtino* ad Hiſpanos pertinent.

In America meridionali Hiſpanis paret:

1. *Terra firma*, à Chriſtophoro Columbo, cum tertia vice in Americam navigaret, primum detecta. Terra vero firma hæc appellata, quia in prioribus itineribus inſulas tantum detexit. Dividitur illa varie, eſtque *Iſthmus de Panama*, ubi tractus terræ non excedit latitudinem 25. milliarium gallicorum, & Dariam comprehendit. Deinde *Nova Granada* ſive Caſtilia aurea, *Nova Andaluſia*, *Paria*, *Caribana*, *Martha*, *Venezuela*, *Guiana* &c. Ad oram ultimæ modo dictæ provinciæ Angli quoque, Batavi atque Galli ſuas habent colonias. Hæc regio, cum non procul ab Æquatore ſita ſit, valde calido afficitur aëre, attamen, quia ſolum eſt paludoſum, non deficiunt frumenta; auri, argenti atque æris dantur fodinæ, gemmæ quoque ibidem producuntur. Urbes celebriores ſunt *Portobello*, *Panama*, *Cartagena*, *Santa fe de Bogotta*.

2. *Peru*, detectum eſt hoc regnum A. 1529. a Franciſco Bizarro ſub auſpiciis Caroli V. Regis Hiſpaniæ, quod veteri Mexico nec magnitudine, nec fertilitate, nec divitiis cedit, adeoque, prout vetus Mexicum in ſeptentrionali, ſic Peru in meridionali Americæ parte præſtantiſſima eſt atque præcipua regio. Hiſpani univerſum hoc regnum in tres diſtinguunt audientias, quarum prima nominatur *Lima*, ſecunda *Quito*, tertia ſub nomine *la Plata* venit. In Audientia la Plata celebres ſunt argentiferi montes potoſienſes, in quibus quotidie ſupra viginti millia hominum, qui maximam partem ſunt Æthiopes ex Africa, laboribus intenti ſunt. Dantur & alibi plures auri argentique fodinæ, nec deſunt venæ argenti vivi. *Lima* ſive Los-Reyes ſedes eſt Vice-regis in America meridionali, ubi quoque Archiepiſcopus eſt atque Academia. Dein potiores urbes ſunt *Cuſco*, *La Plata*, *& Potoſi*.

3. *Chili*, hoc regnum A. 1535. ab Hiſpanis detectum & potiſſimam partem ab iis ſubactum, quam in tres regiones diviſerunt, reliquam veteres adhuc obtinent incolæ, qui ad hunc usque diem in poteſtatem Hiſpanorum redigi nullo modo potuerunt. Hic multæ reperiuntur auri, argenti, æris, argenti vivi atque plumbi fodinæ. Inter montes, Les Andes dictos, ſunt quidam ignivomi. In ſupremitate prædictorum montium aër perfrigidus, in vallibus autem & planitie admodum calidus eſt. Caput regionis dicitur *S. Jago*, Gubernatoris atque Epiſcopi ſedes. Porro *La Conception*, *Imperial*, & *Baldivia* ſunt potiores urbes, quæ ad Hiſpanos pertinent.

4. Maxima pars regionis Rio de la Plata dictæ, quæ & Paraguay vocatur, in qua temperatus aër, fertile ſolum, argentique datur copia, unde & fluvius Rio de la Plata nomen accepit, nempe quia vel argentum prima vice ex America allatum per hoc flumen vectum, vel (quæ probabilior eſt quorundam opinio,) quia in ipſo flumine hoc repertum. Quamvis autem dicta regio varias conſtituat provincias, v. g. Chaco, Tucuma ſive Tucumania, Vragay, Paria, Guaira, & Paraguay in ſpecie, Hiſpani tamen ob cauſas prægnantes frequentes colonias eo deducere noluerunt. Urbes celebriores ſunt *Buenos Aires*, *Santa Fé* & *Correntes*.

5. Terra Magellanica, a primo inventore, Franciſco Magellano, A. 1520. ſic denominata. Ibidem ad fretum Magellanicum exſtruxerunt Hiſpani urbem nomine S. Philippi inſignitam, coloniamque inſtituerunt, ſed ob ſteriliatem ſoli alimentorumque inopiam, nec non ob frigus intenſum aliaque incommoda hanc iidem deſeruerunt, in memoriam famis ibidem perpeſſæ *Portum Famis*, ſive Port de Famine, nuncuparunt.

Ex inſulis ad Americam pertinentibus, in ſpecie ex Antillis, Hiſpanorum imperio ſubjacet:

1. *Hiſpaniola*, ſive S. Domingo, primum a Chriſtophoro Columbo A. 1492. detecta, quæ eſt omnium prima, quam Hiſpani occupaverant, antequam in Americam trajeciſſent. Poſtea Galli quoque a parte ſeptentrionali eam intraverunt, ubi & nunc morantur. Fertilitas ſoli uberrimum præbet fructum, nec deſunt auri, argenti atque ferri fodinæ. Caput inſulæ eſt *S. Domingo*, ſedes Archiepiſcopi ac regii Gubernatoris. Pertinet ad Hiſpanos *S. Jago* & *la Conception*.

2. Cuba, maxima eſt ex Antillis inſulis. Columbus A. 1492. eam detexit, & in honorem Regis Arragoniæ, Fernandinam appellavit, at vero poſtea antiquum nomen iterum accepit. Agri eximiæ ſunt fertilitatis, lætiorque cœli temperies, quam in Hiſpaniola; abundat metallis, fluviosque habet auriferos. Inter urbes *Havanna* eſt præſtantiſſima.

3. *Porto Ricco*, hæc inſula a Chriſtophoro Columbo A. 1493. primum detecta, A. 1510. Hiſpani cœperunt eam incolere, ibique anno 1514. fundamenta urbis primariæ poſuerunt, ejusdem cum inſula nominis, in qua Gubernator atque Epiſcopus habitant. Tellus ferax, quidam rivi auro ſcatent. Vaccæ aliaque animalia cicuria adeo hic feresſcunt, ut vix domari poſſint. Merces hujus inſulæ ſunt ſaccharum, zingiber, caſia &c.

Ex inſulis Caribum Sotto vento Hiſpani poſſident:

1. *Inſulam Trinitatis*, pariter a Columbo A. 1498. detectam. Ibidem exſtruxerunt Hiſpani urbem *S. Joſeph* dictam, Nebuloſum ut plurimum illic eſt cœlum, adeoque aër minus ſalubris. Pars inſulæ ſeptentrionalis montana eſt atque ſterilis, in reliquis autem locis ſaccharum, nuces, aliaque haud deficiunt.

2. *Inſulam Margaritæ*, eodem tempore cum priori a Columbo derectam, & ob inſignem oſtrearum, quæ margaritas pariunt, copiam ab Hiſpanis occupatam, unde quoque nomen ſortita. Montana quidem eſt, fertilis tamen, eminet ibidem urbs *S. Jago de la Vega*, & plura adhuc ſunt oppida.

III. Gallis in America ſeptentrionali paret:

1. *Canada*, ſive Nova Francia, ingens eſt regio, abundans fluviis atque lacubus. Præ aliis notandus fluvius *S. Laurentii*, qui per quingenta milliaria per mediam labitur provinciam, oſtia ejus habent latitudinem triginta milliarium. Hæc regio A. 1504. a Gallis eſt detecta, & A. 1525. a Johanne Verrazan Florentino, juſſu Franciſci I. Regis Galliæ occupata. A. 1604. Galli coloniis eo deductis, urbes exſtruxerunt, quibus nomina urbium gallicarum impoſuerunt. Caput in hac eſt *Quebec*, ſedes Gubernatoris atque Epiſcopi. Hanc excipiunt *Richelieu*, *Monreal* & *Fontenay*. Abundat ligno, ſed frigore ſatis acri afficitur regio. Reperiuntur ibidem Caſtor, liquamen piſcium & alia. Dividitur illa in varias provincias, & ſunt: Canada in ſpecie, Nova Scotia, Acadia, Sanguenoy, Kakoucha &c. ſunt & aliæ plures, in quibus autem ethnici, v. g. Algonquins, Hurons, Iroquois, aliique adhuc habitant populi.

2. *Louiſiana*, a Gallis A. 1678. detecta & in honorem regis ſui ſic appellata. Fruitur hæc regio climate temperato, ſolo feraci; abundat ſylvis, in quibus magna diverſorum animalium copia. Speratur quoque Galli, ſe metallorum venas ſucceſſu temporis exploraturos. Perfluit hanc regionem fluvius Miſſiſipi, & per aliquot centum milliaria tendit in Americam ſeptentrionalem.

In America meridionali Gallis ſubjacet:

1. Colonia quædam in Terra firma ad littora Guianæ, A. 1663. ab ipſis ſtabilita, ad quam pertinet vicina inſula Cayenna, Aſtronomis ex inſtitutis, à Richerio obſervationibus nota.

2. In Suriname, Terræ firmæ provincia, Galli terras etiam quaſdam colere cœperunt.

Ex inſulis ad latus Americæ ſeptentrionalis Gallorum dominio ſubſunt:

1. Quædam tantum pars terræ novæ, reliquam enim noſtris temporibus Angli occuparunt. Anno 1504. detecta eſt hæc inſula, & nomine Terræ novæ notata. Situm eſt prope oſtia fluvii S. Laurentii præcipuum oppidum, quod dicitur *Plaiſance*, ab amœnitate regionis. Non procul ab hac inſula dantur pulvini, ubi quotannis ab Europæis capiuntur varii generis piſces. Qui ſi recentes aſſervantur, dicuntur Lappertan, arefacti vero aſelli, Stockfiſch appellantur.

2. Inſula Anticoſti, S. Jean, Breton, aliæque; vulgo vocantur inſulæ arenoſæ, die Sand-Inſeln, ob frequentes ibidem cumulos arenæ in mari. In Anticoſti inſula, quæ & inſula de l'Aſſumtion dicta, primaria urbs eſt *Portus Our*. Inſula S. Jean tota arboribus conſita eſt. Præcipuus portus in Breton inſula eſt *S. Petri*, quem fortalitium defendit.

3. Pars Hiſpaniolæ, inter ſeptentrionalem & occidentalem terræ plagam ſita, in qua Galli poſſident *Guanabe*, *Jacques Mel*, *Portmargot*, *Mourne-rouge*, *Porto-plata*, *Grange*, aliaque. Verſus ſeptentrionem etiam poſſident inſulam parvam, per canalem ab Hiſpaniola ſeparatam, *Tortüe*, a curva figura, vocatam. Cæterum hæc terra eſt frugifera, cannæ ſacchari majores ſunt, quam in aliis locis, dantur & varia herbarum genera.

Ex inſulis Antillis Barlo Vento a Columbo A. 1493. detectis, Gallorum imperio ſubjacent:

4. Dimidia pars inſulæ S. Chriſtophori, quæ præſtantiſſima & præcipua inter reliquas, hinc a Chriſtophoro, quod nomen erat Columbo, quia hæc ipſi mire placebat, nomen obtinuit. Hæc inſula erat omnium prima, quam Galli cum Anglis juncti Hiſpanis A. 1625. eripiebant, nam ſuis navigationibus admodum idonea erat, hanc & Galli & Angli adhuc poſſident. Habitant illic Gubernatores tam Gallici quam Anglici, ſub quorum directione plurimæ ſunt ex Antillis inſulis. Tellus quidem arenoſa, frugifera tamen; Medium inſulæ montoſum eſt, ſed ambitus planitie terminatur; abundat ſale & ſaccharo.

5. *Guadaloupe*, ab Americanis primum Caruceira, ab Hiſpanis vero Guadaloupe, a Guadaloupe in Caſtilia nova, quæ ob ſacras peregrinationes celebris, ſic dicta. Hæc inſula A. 1635. a Gallis primo inhabitabatur, in qua urbem ejusdem cum inſula nominis, quæ ſatis jam eſt copioſa, ut & tria vel quatuor fortalitia in littoribus extructa, poſſident. Fertile ibidem eſt ſolum, nec deficit ſal & ſaccharum.

6. *Martinique*, ab Hiſpanis ſic nominata. Veteres incolæ Mandarinam eandem appellabant. Galli ab anno 1635. hanc poſſident. Tanta hominum frequentia in nulla Antillarum inſularum reperitur, ac in illa; Saccharum, cinamomum, goſſypium aliaque abunde fert. In hac Aſtronomi quidam Gallici, nempe Dn. de Hayes, du Glos & P. Feuillée varias inſtituerunt obſervationes.

7. *S. Croix*; habuit hæc inſula diverſos poſſeſſores, tandem poſt annum ſexageſimum in poteſtatem Gallorum hæc redacta eſt. Terra ferax frugum, arborumque, quarum ligna caro venduntur pretio.

8. *Inſula S. Bartholomæi*, a Gallis A. 1665. occupata; varias magni pretii fert arbores, diverſorum generum aves alit, & aliquos producit lapides conficiendæ calci idoneos, quæ in alias quoque inſulas deportantur.

9. *S. Lucie*, a Gallis etiam S. Alouzie appellata, circa A. 1680. ab ipſis coli cœpta, at vero non ex voto, nam parum lucri ex iſta hauriebant.

10. *Pars* inſulæ S. Martini, reliquam enim partem Batavi poſſident; abundat ſale & variis animalibus. Mercatores potiſſimum e tabaco lucrum quærunt.

11. *Deſiderade*, ita dicta, quia Chriſtophorus Columbus illam in ſecundo ſuo itinere americano ex deſiderio detexit; Fertilis inſula eſt, hinc & a Gallis inhabitatur.

12. *Marigalante*, hæc inſula circa A. 1680. etiam a Gallis coli cœpit, ubi ſolum valde ferax eſt, & lignorum variorumque piſcium ingens datur copia.

13. *Grenade*, hanc occuparunt Galli A. 1675. Profert ſaccharum atque zingiber, aër eſt ſalubris, variæque fruges atque piſces ibidem reperiuntur.

IV. Anglis in America ſeptentrionali ſubjacent:

1. *Carolina*, quæ olim erat pars Floridæ Hiſpanis addictæ, quibus Gallus quidam cognomine Ribaut, regnante Carolo IX Rege Galliæ, hanc illis eripuit, hinc in honorem Regis Carolina ſive Florida Gallica appellata. Tandem pertigit A. 1660. ad Anglos, & quia ipſorum Rex tum temporis erat Carolus, retinuit Carolinæ nomen. Primaria urbs eſt *Charles-town*, portus egregius A. 1680. fundatus. Aër temperatus eſt, frumenta, fruges ac herbæ copioſe creſcunt: aves cicures atque ſylveſtres non deſunt, navigabilia quoque flumina in hac regione reperiuntur.

2. *Virginia*, primo ſub Franciſco I. Rege Galliæ per Johannem Verrazan, & poſtea per Waltherum Ralegh, Anglum, ulterius detecta, qui illam in honorem Eliſabethæ ſuæ Reginæ cælibis, Virginiam appellavit, cum antea *Mocoſa* nominaretur. Pars aliqua hujus provinciæ ſeptentrionalis dicitur *Maryland*. Cæterum tota regio temperato fruitur aëre: Media hujus pars amœna eſt atque fertilis: Aves & fera animalia paſſim reperiuntur. Merces provinciæ ſunt gummi, balſamum, ſuffimenta, & tabacus potiſſimum Anglorum negotium. Caput Virginiæ eſt *James-town*.

3. *Nevv-Torck*, ſic dicta hæc colonia a Jacobo II. Rege Angliæ, cum Dux ſalutaretur Eboracenſis, hanc enim tunc temporis a fratre ſuo Carolo II. dono accepit. Detecta fuit A. 1608. ab Hudſonio, Anglo, & Batavis rege inſcio vendita, qui eam occupabant, & novam Hollandiam appellabant; ſed hi A. 1665. ab Anglis ejiciebantur horumque urbs, Amſtelodamum novum dicta, *Eboracum novum* ſive New-Yorck nominabatur. Terra fertilis eſt, & aquis rigatur: Aves, piſces & arborum fructus copioſe ſuppeditat. Pars quædam hujus regionis verſus Meridiem primo a Suecis, hinc & nova Suecia vocata, deinde a Batavis incolebatur, ſed & hæc jam ſub Angiorum eſt dominio. Anno 1681. Carolus II. Rex partem hujus regionis dono dedit celebri Quackero *Guilielmo Pennio*, a quo hæc dicta eſt Penſylvania, qui cum ſociis ſuis urbem fundavit, ipſique nomen *Philadelphiæ* impoſuit. A. 1685. Germani quoque non procul a Philadelphia ædificarunt urbem, *Germanopolin* (Germantown dictam. Sueci quoque *Yplandiam* urbem ibidem poſſident.

4. *Nova Anglia*, ſita hæc verſus ſeptentrionem, & ſuperior eſt Eboraco novo, A. 1497. a Sebaſtiano Caboto primum detecta. Anno 1584. Angli juſſu Eliſabethæ Reginæ in poſſeſſionem eam recepere. Cæterum referta eſt regio arboribus, frumentis, ambra, lino, pellibus, pabulo &c. Primaria urbs eſt *Boſton*, ampla & negotiis idonea, magnum commercium habet cum Barbada inſula.

In America meridionali Angli quoque ad littora Guianæ in terra firma magnam terræ partem cum nonnullis fortalitiis poſſident.

Ex inſulis Americæ ſeptentrionalis Angli poſſident:

1. Non exiguam partem terræ novæ, quam, uti ſupra dictum, Gallis eripuerunt.

2. *Jamaicam*, hæc ex inſulis Antillis majoribus eſt, a Chriſtophoro Columbo detecta, arque S. Jacobi inſula appellata; Primo Hiſpanis parebat, Angli vero A. 1654. eam occuparunt. Inter portus optimæ notæ eſt *Portus regius*, Port-royal, caput inſulæ. Hæc fert ſaccharum, cacao, indigo, goſſypium, tabacum, zingiber, piper, tamarices, aloën &c. Abundat avibus, & animalibus quadrupedibus, imo piſcibus, hinc præſtantiſſimis Anglorum coloniis hæc annumeratur.

Ex inſulis Antillis ad Anglos pertinent:

3. *Barbados*, in qua ab A. 1627. Angli ſedem fixerunt, urbesque S. Michaël, S. James, Charleſtown & Briſtolium parvum excitarunt; uberrime profert tabacum, zingiber, goſſypium & ſaccharum. Et quia mercatoribus perquam idonea, hinc frequens populis eſt. Datur alia inſula, ejusdem fere cognominis, *Barbuda* dicta, ulterius verſus ſeptentrionem ſita, quæ Anglis quoque ſubeſt.

4. *Montſerrat*, inſula ab Hiſpanis ſic dicta, quia in ea reperitur mons, ſimilis monti in Hiſpania prope Monſerrat, non procul a Barcinone, quod nomen adhuc retinet. Tellus fœcunda eſt & Anglis grata.

5. *Antego* ſ. *Antigoa*, hanc ab initio ob defectum aquæ dulcis inhabitabilem crediderunt; Anglis tamen, cum foderent, inſignis copia aquæ hujus ſuppeditata eſt. Piſces, aves, aliaque animalia copioſe alit hæc inſula.

6. *Nieves* ſ. Nevis, hanc Angli poſſident ab A. 1628. & ſaccharo, zingibere, atque tabaco negotium gerunt. In medio inſulæ eminet mons excelſus, a radice usque ad verticem arboribus conſitus, circa quem usque ad littora incolæ habitant. Datur ibi fons mineralibus aquis ſcatens, & ſalutaris dicitur.

7. Dimidium insulæ S. Christophori. Tota insula in quatuor partes s. Cantones dividitur, de quibus duæ partes ad Anglos, & reliquæ duæ ad Gallos pertinent. Amœna & fertilis est, prout supra dictum, multa & splendida habet ædificia, eamque præcipue ornant templa egregia.

8. *Anguilla*, a figura anguillæ, piscis, sic dicta, quia hæc arcto & incurvato tractu in longitudinem se extendit. Superiori seculo anno circiter 70. Angli eam occuparunt, in qua ex tabaco lucrum quærunt.

9. *Dominica*, hæc sic appellata, quia die S. Dominici detecta; scatet fontibus atque rivis, & incolis apta est.

10. *Tabago*, sive insula tabaci, sic dicta, quia maxima pars hocce consita est. Batavi, qui primi illam possederant, vocarunt *Nevv-Walchern*. Hæc insula fœcunda est, & alimenta ad vitam necessaria suppeditat.

11. *Pars* insulæ S. Vincentii, quæ eandem cum insula Fer, quæ Canariis annumeratur, figuram habere dicitur. Ferax est, alteram ejus partem Batavi incolunt.

12. *Insula Providence*, quæ inter Lucajas deprehenditur, parvi est momenti.

Circa Africam Anglis subjacent:

13. *Bermudes* insulæ, hæ nomen trahunt a Johanne Bermudo, Hispano, qui primo eas detexit. Harum numerus haud exiguus, unica tamen est, quæ satis magna, quatuor mediocriter magnæ sunt, reliquæ omnes exiguæ. A. 1522. Hispani eo deducere conati sunt coloniam, sed irrito labore. anno 1609. Nobilis Anglus, Georgius Sommer, prope has naufragium passus, hinc easdem a suo nomine insulas Æstatis nuncupavit. Cum autem ille ob cœli salubritatem sibi suisque eas deprehenderet opportunas, hinc A. 1612. ex Anglia eo deducebatur colonia, quæ trium annorum spatio aliquot munimenta ibidem construxit. Cedros, palmas, citros, pepones aliosque fructus copiose proferunt.

V. In America meridionali ad Batavos pertinent:

Colonia in Venezuela, terræ firmæ provincia, quæ A. 1499. ab Alphonso Oeda, Hispano detecta. Primarius in ea locus est *Coro*.

Pars quædam in provincia Guiana, in qua Batavi possident fortalitium, *Suriname* dictum.

Loca quædam ad littora Brasiliæ.

Ex Antillis insulis Batavis subsunt:

1. Saba, in qua solum fœcundum & larga piscium captura est.

2. Insula S. Eustachii, Batavis perquam idonea, hinc & præclara ibidem exstruxerunt ædificia. Varia alit animalia, præcipuum negotium incolis suppeditat herba nicotiana.

3. *Curaçao* e regione Venezuelæ provinciæ, Hispanis primum subdita, sed A. 1632. a Batavis occupata. Non procul ab hac sunt *Bonaire*, *de Aves*, *Aruba*, insulæ, quæ sub Batavorum dominio sunt.

4. Pars insulæ S. Vincentii, reliqua Anglis subest, prout supra dictum.

5. Pars insulæ S. Martini, reliqua, per supra dicta Gallis paret.

VI. In America septentrionali Dani quoque detexerunt regionem, cui *Novæ Daniæ* dederunt nomen, quia autem hæc parvi est momenti, quare nec ab his, nec aba liis nationibus hæc inhabitata atque culta hactenus est regio.

Ex Antillis insulis Barlo Vento ad Danos spectat *insula S. Thomæ*.

Pars II.

De divisione regionum pro diversitate Religionum.

Vocabulo religionis comprehendimus hic loci non solum illum cultum, quem vero Deo præstamus, & fidem s. cognitionem, quam de eo habemus, sed illum quoque, qui variis modis idolis, Diisque falsis, exhibetur; hinc intuitu horum diversæ in orbe terrarum dantur religiones, quarum notissimas secundum quatuor terræ partes breviter enarrabimus.

Caput I.

De Religionibus in Europa.

In *Lusitania* & *Hispania* omnes incolæ, postquam introducta fuit inquisitio ob fidem, pontificiæ religioni sunt addicti. Hinc nec Mauri, nec Judæi, prout olim, amplius tolerantur. *Gallia* universa quoque catholicam tuetur fidem, postquam Rex A. 1685. Reformatos sive Hugonottas per milites emissarios coëgit, ut vel mutarent religionem, vel emigrarent. *Italia* quoque fidem Romanam in sinu fovet, ipsumque caput Ecclesiæ suæ in ea, Papam, veneratur. Judæis tamen, in ditione pontificia degentibus, Græcis etiam in diversis locis, soluto certo tributo, liberum religionis exercitium permittitur. In superiore Italiæ parte, in Pedemontio scilicet, reperiuntur adhuc Waldenses, qui cum reformatorum doctrina fere consentiunt. Ex tredecim cantonibus Helveticis septem catholicam, nempe Uria, Suitia, Unterwaldia, Tugium, Lucerna Solodurum, Friburgum: quatuor reformatam, Tigurum, Berna, Basilea & Schafhusia, amplectuntur religionem. Utramque religionem profitentur Glarona & Abbatiscella. Grisones quoque partim reformati partim pontificii sunt. Valesia & Vallis Telina catholicæ, Geneva vero reformatæ religioni, dedita est.

In Germania lutherana, reformata & pontificia floret religio, & quidem si decem ejusdem circulos perlustramus, pontificiæ religioni subscribit totus Austriacus & Bavaricus. Franconicus & Suevicus utriusque fidei habet assertores. Circulus Saxoniæ superior & inferior maximam partem Luthero faver, quamvis & hinc inde reformati atque pontificii reperiantur. Westphalicus & Rhenanus superior etiam mixtus, Rhenanus autem inferior & quicquid ad Burgundicum pertinet, pontificiam agnoscit. Lotharingia, Comitatus Burgundiæ & Sabaudia Romanam quoque religionem sequuntur. In provinciis Belgii fœderati prævalet quidem reformatorum religio, tolerantur tamen Lutherani, Pontificii, Anabaptistæ, Judæi &c. Belgium Hispanicum autem pontificiam fidem tuetur.

Magna Britannia potissimum fovet religionem reformatam, tolerantur tamen, excepta pontificia, aliæ quoque religiones. Suecia & Dania Augustanæ subscribunt confessioni. Hungaria & Silesia partim pontificia est, partim lutherana. Moravia, Bohemia, aliæque regiones imperatoris hæreditariæ penitus sunt catholicæ. Transilvania maximam partem Evangelicos, præter hos autem tam Pontificios, quam Reformatos, Arrianos, Photinianos & alios plures complectitur. Polonia pontificiæ addicta est, protestantes tamen & Judæi non pauci ibidem reperiuntur. Moscovia, ut & quædam in confiniis Hungariæ, Silesiæ & Moraviæ provinciæ græcam profitentur fidem. Turcia cum Tartaria Cremea Mahometem veneratur, Christiani tamen & Judæi, dato tributo, libere Sacra sua exercent. Græci quoque Christiani, quorum patriarcha Constantinopoli habitat, non exiguo numero in Turcia vivunt. Turcicæ autem provinciæ, quæ sub dominio Imperatoris Romani atque Venetûm degunt, sunt plurimam partem catholicæ fidei dediti. Tartari quidam ad Europam pertinentes, mahometanam fovent religionem.

Caput II.

De Religionibus in Asia.

In Turcia Asiatica prævalet religio mahometana, at vero & aliæ quoque religiones, sicuti in Europa, tolerantur, hinc in ea habitant Græci, qui & Antiochiæ & Constantinopoli patriarcham habent, & Christiani Asiatici, qui in diversas abeunt sectas, Armenianos sc., Georgianos, Nestorianos, Jacobitas, Maronitas. Reperiuntur quoque in ea Sabæi, Coptæ, multique Judæi. Persia colit Mahometem & sequitur sectam Haly, prout e contra Turcæ se jungunt sectæ Omar. Exteris tamen nihilominus quoque permissum est suum religionis exercitium, unde varii christiani, judæi, imo ethnici, ex quibus sunt, qui antiquam religionem persicam adhuc amplectuntur, solemque, lunam atque ignem adorant, ibidem dantur. Imperium Magni Mogolis, quod maximam Indiæ partem complectitur, Mahometanæ atque Haly sectæ, sive persicæ religioni, addictum est. Reliqua India partim ethnicis regibus, qui idololatræ, partim Europæis, præcipue vero Batavis subjacet, qui ob commercia diversitatem religionum tolerant. Tartaria e multis Principatibus constat, quorum potentissimus est imperium Chami, cui centum tributarii principes subsunt, ex quibus aliqui mahometani, quidam ethnici sunt. Nec desunt in ea Judæi. Regnum Chinæ splendidissimum totum ferme gentilismo addictum, christiani in eo religionem exercent, unde multis abhinc annis Jesuitæ aliique missionarii omnem curam in propaganda apud Chinenses fide christiana adhibuerunt, feliciter quidem cessit, sed mutata est scena, postquam ad imperium novus accessit imperator, qui rem, cum christianos per edictum regno exire jussisset, incertam ac dubiam fecit. Multi judæi cæsaris permissu suas ibi publicas habent synagogas. In regno Japonico, in quo similiter viget gentilismus, post gravissimam christianorum persecutionem nulla, ut antea, ipsis supersunt templa, in quibus divino cultui vacare possint. In Asiaticis insulis, præcipue in Philippinis, Java, Sonda, Sumatra, Ceylon &c. plena sunt omnia idolis & idololatris, attamen & ibi mahometani atque christiani reperiuntur.

Caput III.

De Religionibus in Africa.

Incolæ Barbariæ, nempe Mauri, Turcæ atque Arabes, mahometani sunt. Loca quædam Europæi in ea possident, quibus, persoluta certa pecuniæ summa, tam christianis quam judæis, liberum permittitur religionis exercitium. In regno Biledulgerid incolæ partim sunt Mahometani, partim Judæi. Nigritarum regio maximam partem colit mahometem, reliqui incolæ vel sunt gentiles atque ethnici, vel, qui præsertim in sylvis & desertis habitant, talis farinæ homines plane nihil credunt. Incolæ in Guinea & deserto Zaara gentilismum fovent, qui tamen ceremonias quasdam ex mahometana religione huic jungunt. In Ægypto iterum prævalet mahometismus, præterea dantur ibidem coptici christiani, græci, judæi atque ethnici. Religio Nubitarum a multis e christianarum, judaicarum atque mahometicarum ceremoniis combinata creditur.

In Abyssinia maxime genuini ex omnibus, qui in oriente sunt, christiani habitare dicuntur. In regno Congo multi adhuc sunt idololatræ, quamvis & mahometani atque christiani reperiantur, nam Lusitani in diversis locis prædominantur. Regnum Cassariæ undique veneratur idola, quia Batavi atque Lusitani in ea pauca possident. In littoribus Zangebar degunt mahometani. Portugalli, qui ibidem quædam occupant, Christianam fidem propagare conantur. Regnum Monomotapa solum tuetur falsorum deorum cultum, quamvis Societas Jesu omnem moveat lapidem, ut veri Dei cultus ibidem innotescat. In insulis Africam adjacentibus, præcipue in Madagascar, multi sunt adhuc gentiles, quos tamen a falso tramite deducere novi incolæ tentant.

Caput IV.

De Religionibus in America.

Quod attinet religiones in America vigentes, sciendum, cum hactenus maxima Americæ pars ab Europæis devicta, ejusque incolæ vel trucidati vel ad christianam fidem conversi, adeoque infidelium numerus valde imminutus sit, contigit, ut quælibet natio suam fidem in provinciis a se occupatis propagare conata sit. Omnes itaque regiones, quas Hispani possident, v. g. Vetus Mexicum s. Nova Hispania, Novum Mexicum, Florida, Terra firma, Peru, Chili, potissima pars in Rio de la Plata, insulæ Hispaniola, Cuba, Porto-ricco, Trinidad, Margarita & omnes, quas Lusitani acquisiverunt, v. g. Brasilia & quædam prope ejus littora insulæ, Colonia in Rio de la Plata, Azores insulæ: Porro omnes, quas Galli obtinuerunt, v. g. Canada s. Nova Francia, Lousiana, coloniæ quædam in terra firma, una nempe in littore Guianæ, altera in provincia Suriname, diversæ insulæ prope Americam, & quidem pars insulæ Terræ novæ, Hispaniolæ, S. Christophori, S. Martini, integræ vero insulæ Anticosti, S. Jean, Breton, Guadaloupe, Martinique, S. Croix, S. Bartholomæi, S. Lucie, Desiderade, Marigalante, Grenade &c. pontificiam religionem amplectuntur. Quæ vero ad Anglos pertinent, nempe: Carolina, Virginia, Newyorck, Nova Anglia, Colonia quædam ad littora Guianæ in terra firma, pars insularum Terræ novæ, S. Christophori, S. Vincentii: Insulæ, Jamaica, Barbados, Barbuda, Bermudes, Montserat, Antejo, Nevis, Anguilla, Dominica, Tabago, Providence &c. ut & quæ ad Batavos, v. g. Coloniæ quædam in provincia Venezuela & Guiana, & in littoribus Brasiliæ, pars insulæ S. Vincentii & S. Martini, it. insulæ Saba, Eustachii, Curaçao &c. reformatæ religoni sunt addictæ, hinc tam pontificiorum quam reformatorum religio in America nostris temporibus prædominatur. In Pensilvania multi sunt Lutherani Quackeri aliique. In Canada sive Nova Francia hodie adhuc reperiuntur populi, Iroquois, Hurons, Algonguains dicti, qui nec regem habent, nec, quid credant, sciunt. In Virginia sunt, qui plures Deos venerantur, quibus tamen præferunt alium Deum, qui ab æterno est. In Florida varii sub regibus vivunt populi, qui solem atque lunam adorant, cujus generis homines in montibus Novæ Castiliæ habitant. Veteres Antillarum insularum incolæ & Caribes in Guiana, Tapuies in Brasilia, Arauques in Chili, & in Amazonum regione populi, aliique idola colunt. Multi horum hactenus ad fidem christianam sunt conversi, nec desunt, qui & reliquis ad hanc viam ingrediendam autores sunt atque suasores; optandum itaque, ut hanc agnoscant, & in agnita fide usque ad vitæ finem constanter permaneant.

FINIS.


PLANIGLOBII TERRESTRIS CUM UTROQ HEMISPHÆRIO CÆLESTI
GENERALIS REPRÆSENTATIO
Quam ex novissimis probatissimisque recentium Geographorum scriptis concinnatam multisq; phænomenis illustratam
publice proponit Io. BAPT. HOMANN Sac. Cæs. Maj. Geographus et Reg. Scientiarum Acade. Berolinensis Socius Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.
HEMISPHÆRIUM BOREALE
HEMISPHÆRIUM AUSTRALE
ZONA FRIGIDA SEPTENTRIONALIS
ZONA TEMPERATA SEPTENTRIONALIS
ZONA FRIGIDA AUSTRALIS
ZONA TEMPERATA AUSTRALIS
AMERICA SEPTENTRIONALIS
MAR DEL ZUR
MARE PACIFICUM
REGIONES AUSTRALES NECDUM COGNITÆ
OCEANUS SEPTENTRIONALIS
OCEANUS ORIENTALIS
TERRA AUSTRALIS INCOGNITA
Venti variabiles
Fluxus et Refluxus
Terræ motus
Pluvia
Norwegiani Vorticis
Benevole Spectator


DIVERSI
GLOBI TERR-AQVEI
STATIONE VARIANTE
ET VISU INTERCEDENTE,
PER COLUROS TROPICORUM,
PER AMBOS POLOS
ET PARTICUL. SPHÆRÆ ZENITH
IN PLANUM DELINEATI
ORTHOGRAPHICI
PROSPECTUS;
QUIBUS ADDITÆ
PRO MUTATIONE HORIZONTIS
DIFFERENTES SPHÆRÆ POSI-
TIONES
EARUMQUE
MUTUA CUM CIRC. CŒLESTIBUS
CONVENIENTIA ET RELATIO;
AUGUSTÆ VINDELICOR.
CURA ET STUDIO
MATTH. SEUTTERI, S.C. MAJ. GEOGR.
ZONA FRIGIDA (SEPTENTRIO) SEPTENTRIONALIS
ZONA TEMPERATA SEPTENTRIONALIS
(SEPTENTRIO) CLIMATA DIERUM
MAR DEL ZUR
MARE PACIFICUM
REGIONES AUSTRALES
NONDUM COGNITÆ
TERRA AUSTRALIS INCOGNITA
CIRCULUS ANTARCTICUS
ZONA FRIGI-(MERIDIES)-DA AUSTRALIS
ZONA TEMPERATA AUSTRALIS
MERIDIES
MAR DI INDIA
OCEANUS ORIENTALIS
NOVA HOLLANDIA
AMERICA SEPTENTRIONALIS
MAR DEL ZUR
MARE PACIFICUM
OCEANUS ORIENTALIS
MAR DI INDIA
PERSIA
TARTARIA
ASIA
AFRICA
OCEANUS ORIENTALIS
MAR DI INDIA
ORIENS
OCCIDENS
NOVI ORBIS SUPERIORIS
VETERIS ORBIS SUPERIORIS
HEMISPHÆRII MERIDIONALIS
HEMISPHÆRII SEPTENTRIONALIS
HEMISPHÆRIUM GLOBITER SEPTENTRIONALIUM
HEMISPHÆRIUM GLOBITER MERIDIONALIS
HEMISPHÆRIUM GLOBITER RESTRIS
OBLIQUUM RESTRIS
Sphæra Parallela
Sphæra Obliqua
Sphæra Recta
Horizon
Paralellus
Rectus
Zenith
Axis
Mundi
Nadir


EUROPA
CHRISTIANI ORBIS DOMINA
IN SUA
IMPERIA REGNA
ET STATUS
exacte divisa per
IOHAN BAPT. HOMANN
Sac. Cæs. Maiest. Geographum
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis
OCEANUS SEPTENTRIONALIS
OCEANUS DEUCALEDONIUS
OCEANUS ATLANTICUS
MARE MOSCOVITICUM
CIRCULUS ARCTICUS
ALBUM MARE
MARE GERMANICUM
DE NOORD ZEE
MARE BALTICUM
MARE GALLICUM
MARE LIGUSTICUM
MARE DI PONENTE
MARE MEDITERRANEUM
MARE DI LEVANTE
PONTUS EUXINUS hodie
MARE NIGRUM
Estrecho de Gibraltar
Faro Insulæ
Hebrides I.
Inf. Schetland Hitland
Orkney seu Orcades Inf.
Golfo de Lyon
Golfo di Venetia
Mare Ionium
Mare Severino
Mare Tirreno
Mare Lycium
Mare Pamphylium
Mare di Sicilia
Mare di Candia
Cefalonia
Sicilia
Malta
Corsica
Sardinia
Minorca
Maiorca
Baleares Ins.
Rugia
Gothia
Sinus Botnicus
Sinus Finni
Alandia
Dagö
Oesel
Gotland
Hollstein
Mecklenburg
Brandenburg
Pomerania
Prussia
Livonia
Curlandia
Lithuania
Polonia
Silesia
Moravia
Bohemia
Austria
Hungaria
Transylvania
Walachia
Moldavia
Bulgaria
Servia
Croatia
Dalmatia
Bosnia
Albania
Macedonia
Thracia
Romania
Crimea
Tartaria
Circassia
Georgia
Armenia
Mesopotamia
Caramania
Pamphylium Mare
Lycium Mare
Rhodes I.
Cyprus
Candia
Creta
Morea
Cephalonia
Arabia
Petrea
Aegyptus
Mare Rubrum
Africæ Pars
Fessa
Barbaria
Granata
Catalonia
Aragonia
Navarra
Castilia
Lusitania
Portugallia
Hispania
Gallia
Aquitania
Normandia
Britannia
Hibernia
Insulæ Britannicæ
Oceanus Britannicus
Mare Hibernicum
Mare Hispanicum
Primus Meridianus
Moscovia
Novogorod
Wologda
Czeremissi Nagorni
Mordua
Permia
Zirania
Jugoria
Pustozerie
Lapponia
Russia
Dwina
Mezen
Pechora
Ob
Tobol
Irtis
Jenisei
Lena
Tartaria Magna
Cathay
Regnum
Sibiria
Tartaria Minor
Turcia Asiatica
Natolia
Turcia Europæa
Turcis Cara Denghiz
Loca Deserta
Caspia
Georgia
Circassia
Petigori
Sonscha
Cauca Montes
Tanais
Volga
Don
Dnieper
Dniester
Danubius
Vistula
Oder
Elbe
Rhenus
Sequana
Loire
Garonne
Rhodanus
Tagus
Douro
Guadiana
Guadalquivir
Ebro
Tiber
Arno
Po
Danubius
Rhenus
Mosa
Scaldis
Tamisia
Sabrina
Humber
Tweed
Clyde
Forth
Tay
Dee
Mersey
Severn
Thames
Medway
Avon
Trent
Ouse
Tyne
Wear
Tees
Eden
Solway
Mersey
Dee
Conwy
Menai
Anglesey
Man
Wight
Scilly
Lundy
Lizard
Land's End
Cape Wrath
Orkney
Shetland
Faroe
Iceland
Jan Mayen
Spitzbergen
Nova Zembla
Kolguev
Vaigatz
Waigatz
Novaya Zemlya
Kola
Lapland
Finmark
Norway
Sweden
Denmark
Jutland
Zealand
Fyen
Rügen
Gotland
Oesel
Dagö
Aland
Finland
Estonia
Livonia
Courland
Lithuania
Prussia
Poland
Silesia
Moravia
Bohemia
Austria
Hungaria
Transylvania
Walachia
Moldavia
Bulgaria
Servia
Croatia
Dalmatia
Bosnia
Albania
Macedonia
Thracia
Romania
Crimea
Tartaria
Circassia
Georgia
Armenia
Mesopotamia
Caramania
Pamphylium Mare
Lycium Mare
Rhodes I.
Cyprus
Candia
Creta
Morea
Cephalonia
Arabia
Petrea
Aegyptus
Mare Rubrum
Africæ Pars
Fessa
Barbaria
Granata
Catalonia
Aragonia
Navarra
Castilia
Lusitania
Portugallia
Hispania
Gallia
Aquitania
Normandia
Britannia
Hibernia
Insulæ Britannicæ
Oceanus Britannicus
Mare Hibernicum
Mare Hispanicum
Primus Meridianus

Recentissima
ASIAE
Delineatio,
Qua IMPERIA, ejus REGNA, et STATUS
Unacum novissimis RUSSORUM detectionibus
circa MARE CASPIUM et TERRAM YEDSO alias dict.
per illor: Expeditiones et Excursiones factis sistuntur
dirigente
IOH. CHRISTOPH. HOMANNO MD.
cum Gratiosis SAC: CAES: MAJESTATIS
Privilegio
Noribergæ.

BENEVOLE SPECTATOR

En Novam totius ASIAE Tabulam, novo Schemate ex variis sed optimis et præstantissimis Seculi nostri Geographis desumto, a nobis formatam, toties novitatibus adornatam, quot in omnibus fere simul et in singulis eorum hactenus editis reperias. Diversis tamet Asia Imperijs, quæ Mahomedis potissimum, aut etiam nefandis Gentium erroribus scatent, in sola China aliisque paucis Indiarum Insulis Crucis CHRISTI Gloria triumphante plura ipsa præsens Tabula edocebit, Vale Spectator et conatibus Authoris ulteriora pollicenibi, fave

Ioh: Bapt: Homann
Sac: Cæs: Majest: Geographi

AFRICA

Secundum legitimas Projectionis Stereographicæ regulas et
jucetis recentissimas relationes et observationes
in substitutum vocatis quoque veterum
Leonis Africani
Nubiensis Geographi et aliorum monumenta
et eliminatis fabulosis aliorum designationibus
pro præsenti statu quæ optime exhibita
a IOH. MATTHIA HASIO, M.P.D.
h.t. Facult. Phil. in Acad. Viteb. Decano
Imperiali Romanianorum Nordlem.
Cum Privil. S.C.M. nec non S.R.M.
Polon. et Elect. Sax. A. 1737

Geometriam colligio nobis est, publicis imponere descriptionem. Scalarum milliarium in projectione Stereographica magnis adeo universalis, quia ubiq; æqualem quantitatis milliarium horum representationem non admittit, usum est potius monere. Distantias itinerarias optime capi operæ circini proportionatoris, vel artificio alio, quo quantitas portionis meridiani cujuslibet inter duos circulos parallelos, si in hac mappa 5 grad. dispertos, ubi eadem portio proxima est distantiæ mensurandæ, dividitur in numerum milliarium, gradibus 5. respondentem.

Nempe ex decies fiunt 75 / 300 / 225 / 100 quo habeam in partes. centil. Germanicos. Italicos et marinos. Leucas Gall. majores. Leucas Gall. minores. et vulgares.

Norimbergæ in Officina Homanniana.

OCEANUS ATLANTICUS vel MAR DEL Ins S. FOR

EUROPA

MARE MEDITERRANEUM

ASIA

Tropicus CANCRI

NORD

SARA hoc maximum bulosum dicitur, quod MARE

DESERTUM

DESERTUM BARBARIÆ vel ultra BARBARIAM

ÆTHIOPIA INFERIOR vel ANTERIOR

INSS. CAPITIS VIRIDIS

PROM. CARVT VIRIDE

TERRA vulgo NIGRITARUM, rectius INCOGNITA, et, ut volunt: DESERTA mixti SOVSIS

GVINEA PROPRIA

NIGRORUM

ÆTHIOPIA SUPERIOR

ÆTHIOPIA VLTERIOR INCOGNITA

CAFRE

CAFRARIA

ÆQVATOR vel LINEA ÆQVINOCTIALIS

ÆQVATOR v. LINEA ÆQVI.

Tropicus CAPRICORNI

MARE ARABICUM

MARE PERSICUM

FRETUM CANAL DE MOZAMBIQUE

OCEANUS MERIDIONALIS

I. S. Helenæ Anglorum

PROM. v. CAPVT BONÆ SPEI


AMERICA
Occidentalium Indiarum nomine vulgo celebratissima non imerito EUROPA NOVA appellari posset. quod ab Europæis inventa Colonijs exculta et tota Europæ imperio fere subjecta est. Hujus anteriores Insulas Christophorus Columbus A. 1492 primus omnium erat ingressus. Americo Vespucio Florentino deinde 1497 ampliorem Terræ illius Continentem detegente Hispanico nunc maxima ex parte parent Regimini quamvis Anglia Gallia Portugallia et Batavorum Respublicæ etiam non parum in illa participent. Floret hic Religio Catholica a Missionarijs feliciter propagata. Idolorum Cultu nondum penitus extirpato sunt enim adhuc coplurimæ Gentes densis abominationum Tenebris involutæ.
AMERICA
SEPTEN
TRIONALIS
OCEANUS ATLANTICUS
MAR DEL NORT
MAR DEL ZUR
MARE PACIFICUM
MARE CANADENSE
MARE CALIFORNIÆ
MARE MEXICANUM
MARE BRASILICUM
MARE PARAGUAYÆ
MARE MAGELLANICUM
OCEANUS ÆTHIOPICUS
OCEANUS PERUVIANUS
MAR DE CHILI
Tropicus Cancri
Tropicus Capricorni
LINEA ÆQUATORIS sive CIRCULUS sive ÆQUINOCTIALIS
Costa Terræ Borealis incognitæ detecta a Dom. Ioanne de Gama navigante ex China in Novam Hispaniam
Pais de Moosemleck
Insulæ Salomonis
Totius
AMERICAE
SEPTENTRIONALIS ET MERIDIONALIS
NOVISSIMA REPRÆSENTATIO
quam ex singulis recentium Geographorum Tabulis collectã
luci publicæ accommodavit
IOHANNES BAPTISTA HOMANN
Sac. Cæs. Maj. Geog. et Reg. Boruß. Societ. Scientiarum Membro
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.

ASIA
CUM OMNIBUS
IMPERIIS PROVINCIIS,
STATIBUS ET INSULIS
IUXTA OBSERVATIONES RE-
CENTISSIMAS ET ACCURA-
TISSIMAS
CORRECTA ET ADORNATA
PER
MATTHÆUM SEUTTER,
SAC. CÆS. MAJ. GEOGR.
AUG. VINDEL.

Lector Benevole
Quisquis novam hanc ta-
bulam perlustrare dignaris, in-
colarum ASIÆ perpende mise-
riam, ac miseram conditionem, ad Solis
Ortum habitant, nec Sol veritatis in-
perpetuis tenebris caligantes illuminat,
gemmas et margaritas possident, Sa-
lutis Cumulo orbati, vestibus ornan-
tur acreis, fopa justitiæ carentes,
aurı argentiq. glazas cumulant, an-
me, thesauro destituti, aromatum ac
balsami delitus gaudent, piarum pre-
cum suffimenta ignorantes, Fasci-
culum hencemus ut ab Arctois et
Hesperiis plagis affulgens Lumen
Evangelii latius indies radios
spargat et sic, qu. in pretiosis
seminum rerum, affluxisse
mine indigentissimi ceca-
di, temporali ac æter-
na felicitate beatur.

Fynes dedecta terræ
in hac plaga, ubi latus
spectat Nord West.

Littus dedectum per Don.
Jean de Gama cum 2 Chana
in novam Hispaniam navigantes.

MARE DANICUM
OCEANUS SEPTENTRIONALIS
GERMANICUM MARE
MARE TARTARICUM GLACIALE
SINUS OBICENSIS
MARE BALTICUM
MOSCOVITICUM MARE
MARE CASPIUM olim HYRCANUM
MARE MEDITERRANEUM
MARE NIGRUM olim PONTUS EUXINUS
MARE ARABICUM
MARE PERSICUM
MARE ROUGE
MARE DE CHINA
MARE LAPONUM ORIENTALE
OCEANUS ORIENTALIS
NOVA HOLLANDIA
TERRA YEDSO
COMPAGNIE LAND
TERRA des PAPOUS
NOVA GUINEA
NOVA BRITANIA
CARPENTARIA
PHILIPPINÆ INSULÆ
MARIANÆ olim LATRONUM
ARCHIPELAGUS S. LAZARI
LINEA AEQUINOCTIALIS
TROPICUS CANCRI
CIRC. ARCTICUS
Saxa præcipita
Promontorium Borreum
Promontorium Auroris
Scopa Monkey
Anconæ I.
C. Patientiæ
Robben I.
Bocht S. Jacob
Elst. Behm
Schouw
Staten Hoek
Compagnie Hoek
Zangara
Satsche
I. Massima
Xicocui
Ximo I.
I. dos Hermannos
I. S. Laurenty
I. Desada
I. Desierto
I. Pasa Maria
Una Columna I.
I. Prao
I. Mayo S. Laurenty
I. Assensong sive Assumptionis
N. Xavery Insula
I. Ignatij
I. Conceptionis
I. Philippi
I. Carolli
I. Joachim
I. Joseph
I. Angeli
I. Anna
I. Guahaca
I. Guam
I. Sarigan
I. Anatajan
I. Pagon
I. Agrigan
I. Guguan
I. Sarpan
I. Saypan
I. Tinian
I. Zarpana
I. Aguadra
I. Rota
I. Farallon de Medinilla
I. Anatacan
I. Guguan
I. Sarigan
I. Guam
I. Rota
I. Tinian
I. Saypan
I. Aguadra
I. Zarpana

AFRICA

IUXTA NAVIGATIONES ET OBSERVATIONES RECENTISSIMAS AUCTA, CORRECTA ET IN SUA REGNA ET STATUS DIVISA, IN LUCEM EDITA.

A

MATTHÆO SEUTTERO, SAC. CÆS. MAJ. GEOGRAPHO AUG.

Spectatori Curioso

Si qui mirabuntur, quod præsens Mappa, cum hactenus editis non conveniat, illi certi sint, tabulam hanc ad schema novissimum quod Max. Rev. Pater Henr. Scherer S. J. juncta accuratas relationes P. P. Missionariorum in illustri opere Geographico exhibuit, adornatam et præsertim fluminis Nili, in atrum et album distincti, cursum autoritate ejus ita præfiguratum esse.

Gonfrid Bogg del.

OCEANUS ORIENTALIS sive MARI DI INDIA

OCEANUS MERIDIONALIS Sive ÆTHIOPICUS

OCEAN. OCCIDENTAL.

MARE ATLANTICUM

MARE MEDITERRANEUM

MARE ROSSUM

Sinus Persicus

MARE ARABICUM

MARE GUINEA

ÆQUATOR Sive LINEA

Tropicus Cancri

Tropicus Capricorni

ÆQUINOCTIALIS

PRIMUS MERIDIANUS

I. Madera

Canariæ Insidæ

Ferro I.

Fortunatæ olim

I. Porto Santo

Sardinia I.

Majorca I.

Minorca I.

Cabo de S. Vincent

Estrecho de Gibraltar

Cabo Verde olim Hesperides aut Gorgades

I. de S. Antonio

I. de S. Vincente

I. de S. Lucia

I. de S. Nicolao

I. de Mayo

I. de Fogo

I. de Brava

I. de S. Iago

I. de Romeo

I. de S. Mathæo

I. de Annobon

I. de Ascension

I. de Rodes

I. de Comoro

I. de Mayotta

I. de Mohila

I. de Zanzibar

I. de Pemba

I. de Monfia

I. de Socotora

I. de Babelmandel

I. de Ormus

I. de Baharem

I. de Kismis

I. de Maskat

I. de Diu

I. de Mascate

I. de Zocotora

I. de Bourbon de Mascarigne

I. de Rodrigues ou de Diego Reys

I. de Cerné ou I. Maurice

I. de Corvo

I. das Romeiros dos Castilhanos

I. Nova S. Helenæ incertæ fidei

I. S. Helena

Sargasso

Golfo de Arguyn

Golfo de Guinea

Golfo de Benin

Golfo de Sidra

Golfo de Cabes

Golfo de Sues

Golfo de Persico

Golfo de Cambaia

Golfo de Bengala

Golfo de Siam

Golfo de Cochinchina

Golfo de Tonquin

Golfo de Nanquin

Golfo de Corea

Golfo de Xantung

Golfo de Nangasaqui

Golfo de Jedo

Golfo de Anian

Golfo de Tartaria

Golfo de Ochotzkoi

Golfo de Kamtschatka

Golfo de Anadir

Golfo de Penschinskoi

Golfo de Ochotzkoi

Golfo de Tartaria

Golfo de Anian

Golfo de Jedo

Golfo de Nangasaqui

Golfo de Xantung

Golfo de Nanquin

Golfo de Corea

Golfo de Tonquin

Golfo de Cochinchina

Golfo de Siam

Golfo de Bengala

Golfo de Cambaia

Golfo de Persico

Golfo de Sues

Golfo de Cabes

Golfo de Sidra

Golfo de Guinea

Golfo de Benin

Golfo de Arguyn

Sargasso

I. S. Helena

I. Nova S. Helenæ incertæ fidei

I. de Ascension

I. de Annobon

I. de S. Mathæo

I. de Rodes

I. de Comoro

I. de Mayotta

I. de Mohila

I. de Zanzibar

I. de Pemba

I. de Monfia

I. de Socotora

I. de Babelmandel

I. de Ormus

I. de Baharem

I. de Kismis

I. de Maskat

I. de Diu

I. de Mascate

I. de Bourbon de Mascarigne

I. de Rodrigues ou de Diego Reys

I. de Cerné ou I. Maurice

I. de Corvo

I. das Romeiros dos Castilhanos

El Reyno de Espanna dividido en dos grandes Estados de Aragon y de Castilla, subdividido en muchas Provincias, donde se halla tambien el Reyno de Portvgal.



Milliaria Germanica communia
Lieves communes d'Allemagne

Milliaria Gallica communia
Lieues communes de France

Milliaria Italica sive Millepassus Geometrici
Mille Pas Geometriques ou Milles d'Italie

INSIGNIA GUBERNATIONUM DUO-
Picardie Champagne Ile de France Normandie Bretagne

DECIM GENERALIUM REGNI GALLIÆ
Orleanois Bourgogne Lionnois Guienne Languedoc Dauphine Provence

OCEANUS AQUI

TANICUS

OCCIDENS

SEPTENT.

ORIENS

MERIDIES

LA MANCHE ou LE CANAL

MER MEDITERRANEE



TOTIUS REGNI
GALLIÆ
SIVE
FRANCIÆ
TABULA
novissime revisa multis que in locis augmentata
a
IOH. BAPT. HOMANNO
Norimbergæ

Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.


GALLIA
Concinnata ad magnum numerum mapparum particularium manu scriptarum vel impressarum juxta genuinum situm locorum et collatarum cum Itinerariis veteribus et recentioribus,
Accuratissimè emendata per Operationes Geometric. et Observationes Clarissimorum Virorum Academiæ Regalis Scientiarum,
ut et aliorum Geometrarum et Astronomor.
per GUILLIELMUM DE L'ISLE, Geograph.
Academiæ Regalis Scientiarum
AUGUSTÆ VINDELIC.
excusa et venales exhibita à
M. SEUTTER, SAC. C. MAJ.
GEOGR. AUG.
LA MANCHE
OCEANUS
AQUITANICUS
GOLFO DE LYON
MARE
MEDITERRANEUM
GOLFO DE GENUA
CANAL S. GEORGES
INSULÆ SILLEY vel SORLINGUES
I. WIGHT
I. CORSICA
SCALA

LOTHARINGIÆ
TABULA GENERALIS
in qua
DUCATUS
LOTHARINGIÆ, et BARRI
nec non
METENSIS, TULLENSIS et VERDU
NENSIS EPISCOPATUS
cum insertis et finitimis Ditionibus
exhibentur
à IOH. BAPT. HOMANNO
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.

Milliaria Germanica.

Milliaria Gallica.

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

Tabula ad Geographiam Hübnerianam recentissime recognita nec minus passim aucta et religionum simul distinctione illustrata per HOMANNIANOS HEREDES. *Anno 1732*

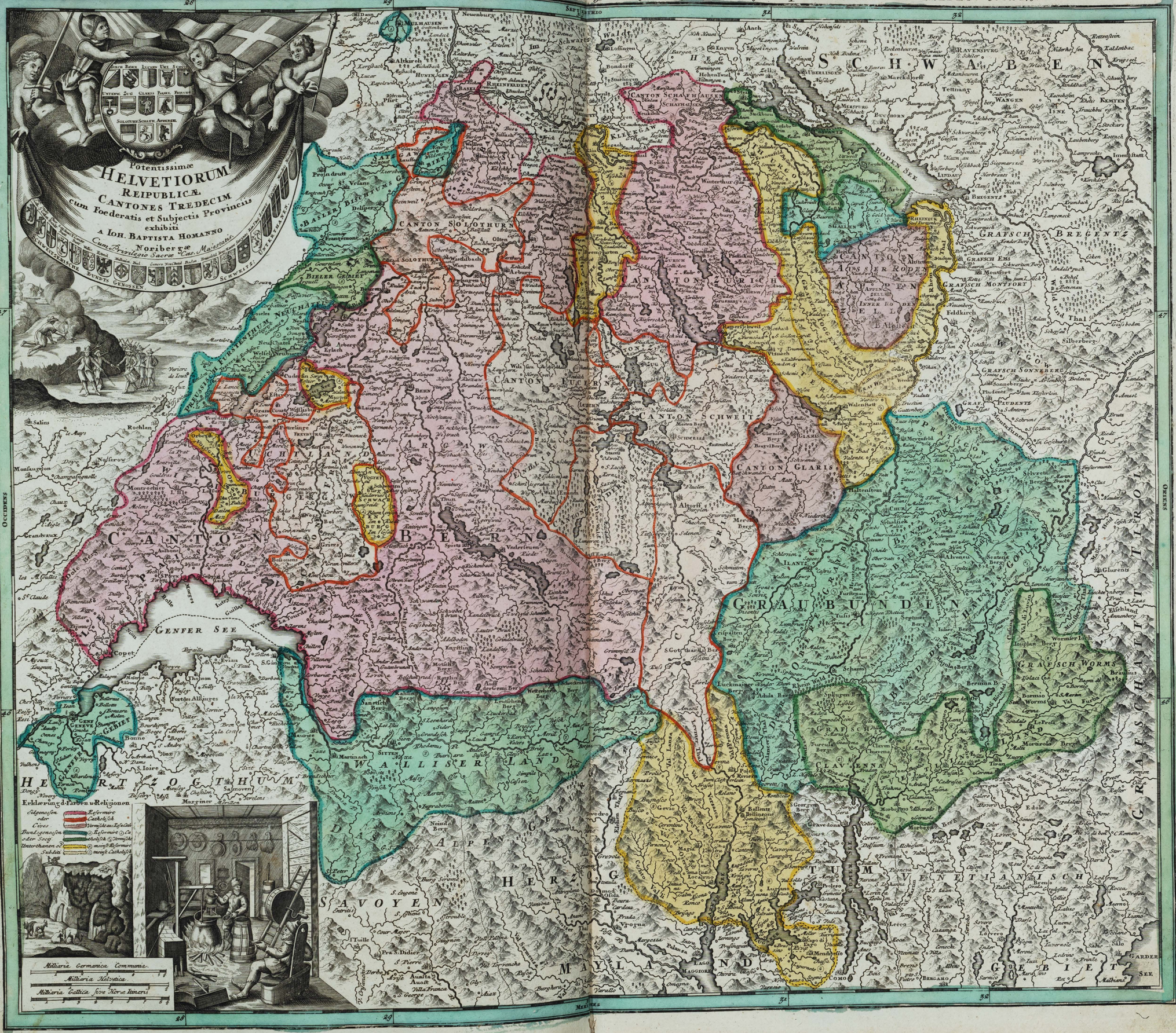

STATUUM
totius
ITALIAE
noviſsima repræſentatio
geographica, ſimul ex-
hibens inſulas
SICILIAE SARDINIAE
CORSICAE et MALTAE
conante
IOH. BAPT. HOMANNO
Cum Privil. Cæs.

Scalae Mensurarum Geogr.
Mill. Germ. 15 un. gr.
Milliaria Ital. 60. un. Gr.
Leuca. Gall. maj. 20 un. Gr.
Leuca Gall. min. 25. un. gr.

MARE GALLICUM
MARE LIGUSTICUM
MARE SARDOUM
MARE TYRRHENUM et MEDITERRANEUM
MARE ADRIATICUM Sive SUPERUM
MARE IONIUM
CANALE di MALTA
DI SARDEGNA
DI VENETIA
DI PUGLIA
Golfo di Venetia
Golfo di Taranto
Golfo di Squillace
Golfo di Catania
Golfo di Salerno
Golfo di Napoli
Golfo di Lepanto
Golfo di Arta
Golfo di Durazzo
Golfo di Lodrino
Golfo di Cattaro
Golfo di Fiume
Golfo di Trieste
Golfo di Quarnero
Golfo di Carnero

ITALIA CURSORIA
sive
Tabula Geographica
in qua omnes viæ angarie et Stationes Veredariorum ordinariæ,
per totam Italiam Cursoribus constitutæ
exhibentur
à IOANNE BAPT. HOMANNO S.C.M. GEOGRA.
Cum Privilegio Norimb. erga. Sac. Cæs. Maj.

Milliaria Italica.
Milliaria Gallica.
Milliaria Germanica.

Septen.
Occident.
Orient.
Merid.

GOLFO DI VENETIA ouero MARE ADRIATICO
MARE DI PROVENZA
MARE DI GENOVA
MARE DI TOSCANA
MARE DI CORSICA
MARE DI SARDEGNA
MARE DI NAPOLI
MARE DI PVGLIA
GOLFO DI TARANTO
ISOLE DI LIPARI ò DI VULCANO
MARE MEDITERRANEO

LI SVIZZERI
LI GRISONI
STATO DI MILANO
DUCATO DI SAVOIA
PIEMONTE
DELFINATO
PROVENZA
REPVBLICA DI GENOVA
DVC DI PARMA
DVC DI MODENA
REPVBLICA DI VENETIA
VESCOVATO DI TRENT
STIRIA
CARNIOLA
CROATIA
DALMATIA
ISTRIA
GRANDVCA DI TOSCANA
STATO DELLA CHIESA
REGNO DI NAPOLI
REGNO DI SICILIA
ISOLA DI CORSICA
ISOLA DI SARDEGNA


CURSUS FLUMINIS
PADI vel PO
per
LONGOBARDIAM
a fonte usque ad Ostia
Cum fluv. Tanaro, Doria, Sessia, Tesino, Adda, Oglio &c. ut & Statibus adjac. Pedemontij, Montisferr. Mediol. Mantuani, Parmensis, Ferrar. Dedicat. CLEMENTI XI. Pont. M. ab IPSIUS Jugr. Præf. Vigilum & Centur. Cohortis Prætoriæ Augustino Cerruti, Designatore & Auctore, nunc recusus ab Homannianis Heredibus.
A. MDCCXXXV. Cum Priv. Sac. Ces. Maj.
MARE LIGUSTICO
MARCH DI SALVZZO
MONFERRATO DI MANTOVA
BERGAMASCO
DVCATO DI PARMA
PARTE DI VALE
Milliaria Germanica 15 unis Gr. Aequ.
Leucæ Gallicæ maj. 20 unis Grad.
Leucæ Gallicæ min. 23. unis Gr.
Mill. Pedemontij (Miglia di Piemonte 40 unis Gr.
Milliaria Italica 60 unis Gradus.
Miglia di Parma 67½ unis Gr.
Miglia di Venetia 70⅔ unis Gr.
Miglia di Modena 74 unis Gr.
Miglia di Mantua 80⅔ unis Gr.
Miglia di Ferrara 85⅔ unis Gr.

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

Milliaria Italica, 60. in uno Gradu.

Milliaria Germanica 15. in uno Gradu.

1 2 3 4 5 6

MARIS MEDI TERRANEI PARS

DUCATUS MEDIOLANI una cum Confinijs accurata Tabula exhibitus auctus et emēdatus Per Ioh. Bapt. Homannum Cum Privil. S. C. A

Medio:

Medio:

DUCATUS MEDIOLANI una cum Confinijs accurata Tabula exhibitus auctus et emendatus Per Ioh. Bapt. Homannum Cum Privil. S. C. M.

MARIS MEDI TERRANEI PARS

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

Milliaria Italica, 60 in uno Gradu.

Milliaria Germanica, 15 in uno Gradu.



Septentrio
Occidens
Oriens
Meridies
TERRITORII PAPIENSIS
TERRITORII LAUDENSIS PARS
TERRITORII CREMONENSIS
DUCATUS MANTUAE PARS
DUCATUS PARMENSIS
DUCATUS PLACENTINUS
STATUS PARMENSIS
STATUS VALLIS TARI
DUCATUS PARMENSIS
DUCATUS MODENAE et REGII
PARS BOBBIENSE
TERRITORIUM REIPUBLICAE GENUENSIS
MARCHIONATUS Sti STEPHANI
PARMA
PIACENZA
Ichnographia urbis PARMAE
Ichnographia urbis PLACENTIAE
STATVS PARMENSIS
sive
DVCATVS PARMENSIS et PLACENTINVS una cum Ditione BVXETANA
et Valle TARÆ
Novissime exhibitus
ab
HOMANNIANIS HEREDIBVS
Anno MDCCXXXI
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.

Scala Milliarium

Milliaria Italica quorum 60 rerg. uni Gr.

Milliaria Germanica 15 unig Gradus.

Leucae Gallicae maj. 20. unius Grad.

DUCATUS MANTUANI

una cum Confinijs DUCATUS MEDIOL. PARMENSIS, MODENENSIS, et Territ. VERONENSIS et BRESCIANI,

ceu Sedis belli 1733-35 recentissima Delineatio.

exhibita per Homannianos Heredes. Norib. 1735 Cum Privil. S.C. Maj.

Nota: Operationes bellicae sunt ordine Numerico designatae, et quidem significat:

Caesareanos:

Confoederatos:

ubi Reverendi perventum erit Caesareanos eundem tramitem insecuti Confoederati tenuere. Ne figura munimentorum sint proportione majores, ob veram, quam auctor repraesentatum voluit, eorum Topographiam.

TERRITORIUM BRESCIANUM

TERRITORIUM CREMONENSE

STATUS PLACENTINUS

DUCATUS MEDIOLANENSIS

PRINCIPATO DI BOZZOLO

PRINCIPATO DI GUASTALLA

DUCATO DI GUASTALLA

DUCATO DI MONTECHIARO

DUCATO DI NOVELLARA

DUCATO DI REGGIO

DUCATO DI MIRANDOLA

PARTE DI DUCATO

STATUS MUTINENSIS

TERRITORIUM VERONENSE

PARTE MANTUANA

PARTE MODENENSIS

LAGO DI GARDA

Chiari, Rovato, Brescia, Orchio nuovi, Pontevico, Quinzano, Asola, Ustiano, Pescarolo, Vescovato, Cremona, Castelleone, Soncino, Romano, Palazzolo, Orzivecchio, Lograto, Ostiano, Gottalengo, Isola, Sabbioneta, Bozzolo, Vicomoro, Parma, Colorno, Sorbolo, Roccabianca, Busseto, Fiorenzuola, Borgo, Fontana, Castell'Arquato, Piacenza, Verona, Peschiera, Sirmione, Desenzano, Lonato, Castiglione delle Stiviere, Solferino, Goito, Mantua, Pietole, Borgoforte, Governolo, Ostiglia, Po Fiume, Revere, Quistello, Suzzara, Guastalla, Luzzara, Reggiolo, Novellara, Correggio, Reggio, Rubiera, Mirandola, Concordia, Finale di Mod., Sorbara, Carpi, Modena, Nonantola, Bastiglia, Bomporto, Cavezzo, Crevalcore, Legnago, Castelbaldo, Montagnana, Este, Monselice, Rovigo, Ferrara, Lendinara, Badia, Adria, Ficarolo, Occaso, Meridies, Septentrio, Ortus

Longitudines numerantur a primo Meridiano qui a Pariſijs distat 20. gr. Versus Occidentem.


Notarum Explicatio.
Urbes Celebres.
Urbes minores.
Oppida.
Pagi Castella.
Viæ præcipuæ.
Feuda Ecclesiastica.
Feuda Imperialia.
Archiepiscopatus.
Episcopatus.
Academiæ.
Septentrio
Oriens
Meridies
GRISONES
VALLIS TELLINA
MEDIOLANENSIS
DUCATUS MIRANDOLA
GOLFO DI VENETIA
GOLFO DE TRIESTE
MARE DI TOSCANA
MARCHIA ANCONITANA
DOMINII
VENETI
cum vicinis
PARMÆ MUTINÆ
MANTUÆ et MIRANDOL
STATIBUS
Nova Descriptio, edita
A IOH. BAPTISTA HOMANNO
Sacræ Cæs. Majestatis Geographo
Noribergæ.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.
Milliaria Germanica communia 15 in uno gradu.
Milliaria Gallica magna sive Horæ itineris.
Milliaria Italica magna, 60 in uno gradu.

DOMINIUM VENETUM

cum adjacentibus

MEDIOLAN. MANTUANO, MUTINENSI, MIRANDOLANO, PARMENSI, PLACENTINO DUCATIBUS

nova Delineatione

ob oculos positum

à

MATTH. SEUTTERO, S.C.M.G. Aug.V.

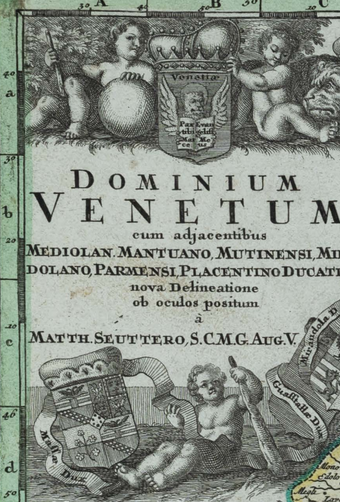



G. Matheus Seutter junior sculpsit 1729 in Wihrdt

REGIÆ CELSITUDINIS SABAUDICÆ STATUS
in quo
DUCATUS SABAUDIÆ PRINCIPATUS PEDEMONTIUM et DUCATUS MONTISFERRATI
in suas quasq; Ditiones & Territoria divisi
cum finitimis Regionibus
exhibentur
Directione & Sumptibus
IO BAPTISTÆ HOMANNI
Norimbergæ.
Cum Privilegio Sac. Cas. M.



Milliaria Germanica communia 15 in uno gradu.

Milliaria Italica communia.


STATUS
ECCLESIASTICI
MAGNIQUE DUCATUS
FLORENTINI
Nova Edibitio
repræsentata a Io BAPT. HOMANNO Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.
MARE
ADRIA
TICUM
GOLFO DI
LIVORNO
MARE
THUSCUM
THIRRHENUM
Sive
Milliaria Germanica communia 15 in uno gradu.
Milliaria Gallica magna sive Horæ itineris.
Milliaria Italica magna 60 in uno gradu.

Carta Geographica, la quale rappresenta lo Stato della Republica di GENOVA partita nella Riviera di Levante et di Ponente. Data in publico per gli Heredi d'Homann. Con Privil. Imp. le 1743.

Der STAAT von der Republic GENOVA, nach seiner Eintheilung in die ost- u. west-Revier geographisch vorgestellet und herausgegeben von Hom. Erben. A. 1743. Mit Kayserl. allergn. Privil.





Explicatio eorum qui Militiam sequi possunt

Di qua da Monti.

Prefettura (Pieve)	Armati					
1 Capo Corso	4000.	11 Giocelina	200.	21 Moriani	450.
2 Lotta	200.	12 Niolo	600.	22 Cambolaro	460.
3 Pietra Bugno	120.	13 Carinca	400.	23 Verde	200.
4 Orta	100.	14 Casacconi	500.	24 Serra	260.
5 Nebio	2000.	15 Rostino	700.	25 Bozio	380
6 Canale	150.	16 Corti et Talcini	560.	26 Alesani	450.
7 Le Balagne	4000.	17 Tavagnia	400.	27 Fiumorbo	250.
8 Mariana	100.	18 Ampugnano	1000.	28 Regna	270.
9 Caotera	340	19 Orezza	1000.	29 Castello	300.
10 Caccia	200.	20 Valle Rostia	400.	30 Venago	200.

Dila da Monti.

31 Vico	600.	34 Zevaco	500.	37 Istria	250.
32 Cinarca	150.	35 Ornano	300.	38 La Rocca	650.
33 Celao	350.	36 Tarao	500.		

Scala Mensurarum Geographicarum

Milliaria Italica; quorum 60. respondent 1 Gr.

Milliaria Germanica, 15 uni Gradui.

Longitudines numerata a prima Meridiano, qui a Ferro distat 20° versus Occidentem.

MARE DI TOSCANA

MARE DI SARDEGNA

MEDITERRANEO

Golfo di Fiorenzo

Golfo di Girolata

Golfo di Liamone

Golfo di Sagona

Golfo di Aiazzo

Golfo di Valinco

Golfo della Rocca

Golfo di Porto Vecchio

Bonifacio

Capo Corso

Bastia

Aiazzo

Sartene

Porto Vecchio

Bonifacio

Longitudo 2|6 2|7 Septentrio 2|8

Longitudo 2|7 Meridies


Novissima & exactissima
TOTIVS REGNI
NEAPOLIS
TABVLA
PRÆSENTIS BELLI STATVI ACCOMMODATA ET EXHIBITA
A IOANNE BAPT: HOMANNO
Norimbergæ
MARE ADRIATICUM
GOLFO DI VENETIA
MARE TYRRHENUM Sive THUSCUM
MARE IONIUM
INSULÆ LIPAREÆ quæ olim ÆOLIÆ et VULCANIÆ INSULÆ
Golfo di Rodi o di Marano
Golfo di Manfredonia
Golfo di Gaeta
Golfo di Napoli
Golfo di Salerno
Golfo di Policastro
Golfo della Scelea
Golfo di Rossano
Golfo di S. Eufemia
Golfo di Squillace
Golfo delli Castelli
Golfo di Gioia
Golfo di Girace
Golfo di Milazzo
Golfo di Patti
Golfo di Spartivento
Faro di Messina
Bocca del Golfo di Venetia
Mare di Puglia
Isole di Tremiti
Vulgo
Notarum Explicatio
URBES PRÆCIPUÆ
Urbes minores sive Oppida
Oppidula et Burgi
Pagi vici et Turres
Archiepiscopatus
Episcopatus
Archiepiscopatus
Episcopatus
Academiæ
Castella
alteris uniti
VESUVIUS MONS
NEAPOLIS INSIGNE
Milliaria Germanica communia 15 in uno gradu.
Milliaria Gallica communia sive horæ itineris 20 in uno gradu.
Milliaria Italica magna 60 in uno gradu.



REGNORUM
SICILIÆ
ET
SARDINIÆ
nec non
MELITÆ seu MALTÆ INSULÆ
cum adjectis
ITALIÆ et AFRICÆ LITORIBUS
Nova Tabula
Auctore IOH: BAPT: HOMANNO Georgæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis
SCALÆ.
Milliaria Germanica
Milliaria Gallica
Milliaria Italica
MARE
INSULÆ LIPAREÆ olim ÆOLIÆ
et VULCANIÆ
TYRRHENUM
MARE MEDITERRANEUM
BARBARICI MARIS PARS
MARE IONIUM,
quod et
SICULUM.
CANALE DI MALTA
MALTA
olim
MELITA I.
CORSICÆ INSULÆ
CANALIS BONIFACII
MARE SARDOUM
SARDINIA
REGNUM
AFRICÆ
LITUS
GOLFO DE TUNIS
olim
Cartaginensis
Sinus
Golfo di Mahometa
Capo Bona
olim Mercurij Prom
Machadia al Africa
olim Aphrodisium
Golfo di Catania
Golfo di Policastro
Golfo di S. Euphemia
GOLFO di TARANTO
CALABRIA
ULTRA
CATANEÆ urbis eique vicini MONTIS ÆTNÆ in Sicilia prospectus
MARE MEDITERRANEUM
Fortification de S. Marguerite
VALLETTA civitas Maltæ celeberrima, Mediterranei Equitum Sedes primaria et propugnaculum adversus Turcas invictissimum.


MAGNA BRITANNIA
complectens
ANGLIÆ, SCOTIÆ ET
HIBERNIÆ REGNA
in suas Provincias et Comitatus divisa
repræsentante
IO. BAPT. HOMANN
NORIMBERG
Cum Privilegio
S. C. M.
DEUCALEDONIUM
MARE
OCEANUS OCCIDENTALIS
OCEANUS BRITANNICUS
DE NOORD ZEE
ORCADES INSULÆ
Angl. ORKNEY ISLES
Hoy
Pentland
Fyrth of Tayne
Murray Fyrth
Fyrth of Forth
Solway Fyrth
Rathlin I
Island of Achill
Sth Islands of Arren
Carlingfort
Drogheda
Anglesey
Humber Fl
Canalis Bristolensis
Canalis Britannica
Wight I
Thames Riv.
Shepye I
Thanet I
Zeeland
I Schouwen
I Walcheren
Haarlem
Der Schelling
Fieland
Eyerland
Texel
Borkum
Ameland
Leeuwarden
Zuyder Zee
Sorlinges
Silly Islands
Lands End
Mill: Anglica
Mill: Scotica
Mill: Hibernica
Mill: Germanica
Horæ Itineris
Englische Meylen
Scotische Meylen
Irrlandische Meylen
Teutsche Meylen
Gantze Stunden
Meridies
Occidens
Oriens


MAGNÆ BRITANNIAE
Pars Meridionalis, in qua
REGNUM ANGLIÆ
TAM IN SEPTEM ANTIQUA
ANGLO-SAXONUM REGNA
quam in omnes Hodiernas Regiones
accurate divisum hic ostenditur,
quam tabulæ ab ARCHETYPO VISCHERIANO desumptam exhibet
IOH. BAPT. HOMANS
Noribergæ.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis
SCOTIÆ PARS
SEPTENTRIO
MERIDIES
MARE HIBERNICUM
MARE BRITANNICUM
CANALIS SANCTI GEORGII
SOLWAY FYRTH
Milliaria Anglica & Italica, quorum 60. in uno Gradu.
Milliaria Germanica communia 15. in uno Gradu.
Milliaria Gallica, quæ & Horæ itineris 20. in uno Gr.

MAGNÆ BRITANNIÆ
Pars Septentrionalis
qua
REGNUM SCOTIÆ
cum Insulis Parkes et subjacentes Insulas deridum
ACCURATA TABULA
ex archetypo VISCHERIANO delineata exhibetur
a
IOHAN. BAPT. HOMANNO
Norib. Geogr.

Cum Privilegio S.C. Maj.

Mensura Germanica Communis 15 in uno Gradu.
Mensura Scotica Communis quarum 20 in uno Gradu.
Mensura Gallica qua et Nova Londini 25 in uno Gradu.

Urnes Celtiques
Urbecule
Ogyde
Epee
Antiquité Grecque
Celtique
Scandinave

ORKNEY ILES
PENTLAND FIRTH
MURRAY FIRTH
THE FIRTH OF FORTH
NORTHUMBERLAND
DURHAM
CUMBERLAND
Holy Island
The Staples
Farne I.
Berwick
Alnwick
Morpeth
Newcastle
Durham
Hartlepool
Sunderland
Stockton
Darlington
Richmond
Northallerton
Thirsk
Ripon
Knaresborough
Wetherby
Tadcaster
Selby
York
Beverley
Hull
Humber R.
Lincoln
Boston
Spalding
Peterborough
Stamford
Grantham
Newark
Nottingham
Derby
Leicester
Coventry
Warwick
Worcester
Gloucester
Bristol
Bath
Wells
Taunton
Exeter
Plymouth
Launceston
Truro
Penzance
Falmouth
Helston
Redruth
Camborne
Penryn
Bodmin
Wadebridge
Padstow
Barnstaple
Bideford
Ilfracombe
Tiverton
Dunster
Minehead
Bridgwater
Glastonbury
Shepton Mallet
Frome
Warminster
Salisbury
Andover
Basingstoke
Reading
Windsor
Oxford
Banbury
Buckingham
Aylesbury
Hertford
Ware
Barnet
Hatfield
Watford
Uxbridge
Brentford
Kingston
Guildford
Godalming
Farnham
Alton
Petersfield
Chichester
Arundel
Horsham
Dorking
Reigate
Croydon
Bromley
Dartford
Gravesend
Rochester
Chatham
Sittingbourne
Faversham
Canterbury
Ashford
Hythe
Romney
Rye
Hastings
Battle
Lewes
Brighton
Shoreham
Worthing
Portsmouth
Gosport
Southampton
Lymington
Christchurch
Poole
Wareham
Dorchester
Weymouth
Bridport
Lyme Regis
Axminster
Honiton
Crediton
Okehampton
Tavistock
Launceston
Bude
Stratton
Holsworthy
Hartland
Clovelly
Torrington
Great Torrington
Bideford
Barnstaple
Ilfracombe
Lynton
Porlock
Dunster
Minehead
Watchet
Bridgwater
Axbridge
Cheddar
Wells
Glastonbury
Shepton Mallet
Frome
Bradford
Trowbridge
Devizes
Marlborough
Swindon
Cirencester
Tetbury
Malmesbury
Chippenham
Calne
Warminster
Salisbury
Amesbury
Andover
Whitchurch
Basingstoke
Odiham
Farnham
Guildford
Godalming
Haslemere
Petersfield
Midhurst
Chichester
Arundel
Littlehampton
Worthing
Shoreham
Brighton
Lewes
Uckfield
Tunbridge Wells
Sevenoaks
Dartford
Gravesend
Rochester
Chatham
Maidstone
Sittingbourne
Faversham
Whitstable
Canterbury
Ashford
Tenterden
Hythe
Romney
Rye
Winchelsea
Hastings
Battle
Bexhill
Eastbourne
Seaford
Newhaven
Brighton
Shoreham
Worthing
Littlehampton
Arundel
Chichester
Petersfield
Alton
Farnham
Guildford
Godalming
Haslemere
Midhurst
Horsham
Dorking
Reigate
Croydon
Bromley
Dartford
Gravesend
Rochester
Chatham
Sittingbourne
Faversham
Canterbury
Ashford
Hythe
Romney
Rye
Hastings
Battle
Lewes
Brighton
Shoreham
Worthing
Portsmouth
Gosport
Southampton
Lymington
Christchurch
Poole
Wareham
Dorchester
Weymouth
Bridport
Lyme Regis
Axminster
Honiton
Exeter


HIBERNIÆ
REGNUM
tam in præcipuas
ULTONIÆ, CONNACIÆ,
LACENIÆ et MOMONIÆ,
quam in minores earundem Provincias
et Ditiones divisum
ex prototypo GUIL. PETTY-VISCHERIANO deductū
et exhibitum
à
IOH. BAPT. HOMANNO
Noribergæ.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.
SEPTENTRIO.
MERIDIES.
THE IRISH SEA OR St. GEORGES CHANNEL
URBES CELEBRES
Urbeculæ
Oppida
Pagi
Arces
Archiepiscopal.
Episcopales
Sedes
Viæ Angariæ
Milliaria Germanica Comm. 15 in uno Gradu. Gemeene Deytsche Mylen van 15 in een Graad.
Milliaria Gallica quæ et Horæ Itineris. Fransche Mylen oste uuren Gaans.
Milliaria Anglica, quorum 60 in Gradu. Engelsche Mylen van 60 in een Graad.
Milliaria Hibernica 48 in uno Gradu. Iersche Mylen van 48 in een Graad.

TABULA GENERALIS TOTIUS BELGII
qua
PROVINCIÆ XVII. INFER. GERMANIÆ
olim sub
S.R.I. CIRCULO BURGUNDIÆ
comprehensæ
nunc in Varias Potentias tum Liberas utpote
Prov. VII. FOEDERATAS, tum reliquas HISPANIÆ et GALLIÆ,
Coronis subjectas, separata ostenduntur
a
IOHANNE BAPTISTA HOMANNO
Norimbergæ.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majest.

MARE GERMANICUM

MARE BRITANNICUM

ANGLIA

ESSEXIA

CANTIUM

FRETUM CALETANUM

NORMANDIA

COMITATUS FLANDRIÆ

COMITATUS HAINONIÆ

CAMBRESIS

ARTESIA

PICARDIA

INSULA FRANCIÆ

CAMPANIA

DUCATUS BRABANTIÆ

DUCATUS LUXEMBURGII

DUCATUS BOVILLON

DUCATUS CLIVIÆ

DUCATUS GELRIÆ

COMITATUS ZUTPHANIENSIS

COMITATUS BENTHEIMENSIS

COMITATUS EMBDÆ

COMITATUS OLDENBURGICUS

EPISCOPATUS ONNABRUGENSIS

EPISCOPATUS MONASTERIENSIS

DUCATUS WESTPHALIÆ

COMMARCHIA

DUCATUS JULIÆ

DUCATUS MONTENSIS

ARCHIEPISCOPATUS COLONIENSIS

ELECTORATUS TREVIRORUM

LOTHARINGIA

SEPTEM PROVINCIÆ FOEDERATORUM BELGII

GRONINGA ET OMMELANDIA

DRENTIA

SALLANDIA

TRANSISALANIA

OVERYSSELIA

GELDRIA

TRAJECTINA DITIONIS

HOLLANDIA COMITATUS

SUYDER ZEE

WALCHEREN

Ostende

Dunkirchen

Nieuport

Bolonia

Valencien

Cambray

Amiens

Abbeville

Rouen

Calais

Dover

Londres

Canterbury

Rochester

Maidstone

Sandwich

Harlingen

Amsterdam

Utrecht

Arnhem

Nimwegen

Embden

Oldenburg

Münster

Osnabrück

Paderborn

Cöln

Aachen

Bonn

Coblentz

Trier

Metz

Luxemburg

Namur

Liege

Maestricht

Mastricht

Düsseldorf

Wesel

Emmerich

Zutphen

Deventer

Groningen

Leeuwarden

Enkhuysen

Medenblik

Alkmaer

Haerlem

Leyden

Delft

Rotterdam

Dordrecht

Gorcum

Schoonhoven

Gouda

Briel

Middelburg

Vlissingen

Brouwershaven

Goes

Tergoes

Bergen op Zoom

Breda

Gertruydenberg

's Hertogenbosch

Grave

Nimegen

Cleve

Wesel

Xanten

Rees

Duisburg

Ruremonde

Venlo

Sittard

Aldenhoven

Jülich

Düren

Eschweiler

Stolberg

Monjoie

Limburg

Verviers

Spaa

Malmedy

Stavelot

Huy

Dinant

Philippeville

Charleroy

Mons

Tournay

Lille

Douay

Arras

Bethune

Calais

Boulogne

Montreuil

Abbeville

Amiens

Peronne

Cambray

Valenciennes

Landrecies

Avesnes

Maubeuge

Philippeville

Rocroy

Mezieres

Sedan

Stenay

Montmedy

Thionville

Metz

Toul

Nancy

Pont à Mousson

Epinal

Remiremont

Luneville

Saarbrück

Saarlouis

Trier

Coblentz

Andernach

Bonn

Cöln

Neuss

Crefeld

Gladbach

Aachen

Eupen

Malmedy

Spaa

Stavelot

Huy

Liege

Maestricht

Venlo

Ruremonde

Roermonde


ARENA MARTIS
IN BELGIO,
QUA PROVINCIÆ X. CATHOLICÆ
INFERIORIS GERMANIÆ
cum vicinis Episcopatibus,
COLONIENSI ET LEODIENSI
aliisque finitimis Regionibus
novissime proponuntur
à
IO: BAPTISTA HOMANNO
NORIMBERGÆ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.
MARE GERMANICUM
Pas de Calais
Scalæ
Hollandisch Gebiet
Barriere Statte
Keyserlich
Französisch
Englische Besatzung
Preussisch
Milliaria Germanica Communia
Milliaria Gallica Communia
OCCIDENS
ORIENS
SEPTENTRIO
MARCHIÆ PARS
EPISCOPAT MONASTERIENSIS
COLONIENSIS PARS
IULIACENSIS
LUXEMBURGUM
LOTHARINGIA
PRO CÆSARE
LUTICH

DUCATUS
BRABANTIÆ
Nova Tabula
in qua
LOVANII BRUXELLARUM, MARCH
S. IMPERII SVEVÆ DUCIS et MECHLI
NIÆ DOMINIA
accurate delineantur
IOH BAPT HOMANNO
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majest.

Allusions Germaniæ Comparatæ ad ea quæ Europa.

BRABANT
DE PEEL
HOLLAND
GOUDA
MIDDELBURG
ZEELAND
BISCHT
LIMBOURG
LIEGE
LUXEMBURG
HAINAULT
NAMEN
Bommel
Dordrecht
Gorcum
Leyden
Delft
Rotterdam
Amsterdam
Haerlem
Utrecht
Amersfort
Gouda
Woerden
Schoonhoven
Oudewater
Leerdam
Vianen
Schiedam
Vlaerdingen
Briel
Goeree
Voorne
Putten
Ysselmonde
Alblasserwaert
Crimpenerwaert
Lopikerwaert
Schoonderwaert
Bommelerwaert
Tielerwaert
Arkelerwaert
Maasdamerwaert
Zuidwaert
Zuidholland
Noordholland

DUCATUS LUXEMBURGI

tam in Maiores quàm Minores ejusdem Ditiones accurate distinctus et exhibitus

à

IOH. BAPT. HOMANNO

Norimbergæ

Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.

Milliaria Germanica 15 in uno Gradu.

Milliaria Gallica, sive Horæ Itineris.

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

COMITATUS FLANDRIÆ

in omnes ejusdem subjacentes Ditiões cum adjacentibus accuratißime divisus sumtibus IOH. BAPT. HOMANNI Noribergæ. Cum Privilegio Sac. Cæsareæ Majestatis.

Milliaria Germanica
Milliaria Gallica

Septentrio
Occidens
Oriens
Meridies

NOORD ZEE
DE HONT ofte WESTER SCHEELDE
Wielingen
Inner Wielingen
Oost Dyck
Dunen
Bakendery
Breskens
Cadsand
Sluys
Blankenberg
Heyst
Knocke
Ostende
Plassendale
Nieuport
Dixmude
Furnes
Veurne
Dunkerke
Gravelines
Mardyk
Bergues
Cassel
Steenvoorde
Poperingen
Ypre
Menen
Comines
Warneton
Armentieres
Lille
Aire
Arien
Hesdin
Montreuil
Abbeville
Doullens
Bethune
Lens
Douay
Orchies
Valenciennes
Condé
Maubeuge
Landrecies
Avesnes
Le Quesnoy
Bavay
Binch
Schillam
Mons
Ath
Leuse
Tournay
Audenarde
Oudenarde
Ronse
Courtray
Deynze
Ghent
Dendermonde
Termonde
Alost
Grammont
Sottegem
Brussel
Louvain
Tirlemont
Hannuyt
Namur
Dinant
Philippeville
Charleroy
Binche
Soignies
Nivelle
Genappe
Hal
Enghien
Leuze
Antwerpen
Mechelen
Lier
Turnhout
Herenthals
Diest
Tienen
Sandvliet
Stabroek
Putten
Hoogerheyde
Wezel
Lillo
Liefkenshoek
Berchem
Lier
Aerschot
Zichem
Landen
Hasselt
Tongeren
Maestricht
Visé
Liege
Huy
Waremme
Hannuyt
Gembloux
Fleurus
Nivelles
Genappe
Wavre
Jodoigne
Perwez
Sichem
Diest
Tienen
Landen
Hasselt
Tongeren
Maestricht
Visé
Liege
Huy
Waremme
Gembloux
Fleurus
Nivelles
Wavre
Jodoigne
Perwez

WEST-VRYE
OOST-VRYE
BRUGSE AMBACHT
BRUGSE FRANCHE
BURG-GRAAFSCHAP
VANDER GENT
CASSELRYE VAN
KORTRYK
MENEN
BELLE
AMBACHT
PARTIE
DUCOMTE
COMTE DE St PAUL
CHASTELENIE & ILLE
BAL DE DOUAY
ARTOIS
DOMAIN HAINAUT
LE COMTE
OUDENAARDE
LAND VAN HEVEREN
BALLIE VAN ANTWERPEN
MARQUISAAT VAN ANTWERPEN
HERE-DEYDOM VAN DERMONDE
LAND VAN WAESTEN
LAND VAN VAKETEREN
LAND VAN DOEL
LAND VAN ZANDVLIET
LAND VAN ZWYNDRECHT
LAND VAN BEVEREN
LAND VAN LILLO
LAND VAN LIEFKENSHOEK
LAND VAN STABROEK
LAND VAN PUTTEN
LAND VAN HOOGERHEYDE
LAND VAN WEZEL
LAND VAN BERCHEM
LAND VAN LIER
LAND VAN AERSCHOT
LAND VAN ZICHEM
LAND VAN LANDEN
LAND VAN HASSELT
LAND VAN TONGEREN
LAND VAN MAESTRICHT
LAND VAN VISÉ
LAND VAN LIEGE
LAND VAN HUY
LAND VAN WAREMME
LAND VAN HANNUYT
LAND VAN GEMBLOUX
LAND VAN FLEURUS
LAND VAN NIVELLES
LAND VAN WAVRE
LAND VAN JODOIGNE
LAND VAN PERWEZ
LAND VAN SICHEM

COMITATUS HANNONIÆ

in suas quasque CASTELLANIAS BALLIVIATUS PRÆFECTURAS et TERRITORIA accuratè divisi descriptio

exhibita

à IOH. BAPT. HOMANNO

Norib. Cum Privilegio Sac. Cas. Majest.

Milliare Germanicum unum, cum Semihic.

Anderthalb Teutsche Meilen.

Milliaria Gallica, quæ et Hora Itineris

Franz. Meilen, oder ganze Stunden.

URBES MUNITÆ.

Urbecula. Oppida. Pagi. Abbatiæ.

Cœnobia. Villæ tributariæ

Arces.

Fortalitia.

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

COMITATUS HANNONIÆ

PRÆFECTURA

COMITATUS NAMURCI

PRÆFECTURA

Milliaria Germanica 15. unno Gr.
Lieues Communes d'Allemagne
Leucæ Gallicæ communes 20. in uno Gr.
Lieües Communes de France
Leucæ quatuor Artesienses
Quatre Lieües d'Artois

CARTE D'ARTOIS et de ses Environs
Vel
MAPPA SPECIALIS COMITATUS ARTESIÆ
in qua simul Terræ Iurisdictionales Dicast: Provincialis Artesiæ indicantur,
secundum Observationes Acad. Scient. Reg. Paris. à D. Gul. de l'Isle designata.
Recudentibus Homannianis Heredib. Cum Privil. S. C. M.

SEPTENTRIO
OCCIDENS
ORIENS
MERIDIES

CANAL
MER
BRITANNIQUE

Bailliage de Calais
Bailliage de Bourbourg
Chatellenie de Berg
Chatellenie de Furne
FLANDRE IEUTONE
Chatellenie de Cassel
Chatellenie de Bailleul
Bailliage de Bailleul
Bailliage de Hedin
Bailliage de Lens
Bailliage d'Aubigny
Gouvernance d'Arras
Bailliage d'Avesne
Bailliage de Bapaume
Chatellenie de Lille
Melantois
FLANDRE WALONE
HAYNAUT
Bailliage de Douai
Chatellenie d'Oisi
CAMBRESIS
Comté de S. Pol
Comté de Blangi
Comté de Ponthieu
Comté de Boulenois
Comté de Guines
Comté de Marquenterre
Comté de Vimeu
PICARDIE
PARTIE de PONTHIEU
Haut Boulenois
Bas Boulenois
Baillage de Rue
Baillage de Montreuil
Baillage de Terouene
Baillage de S. Omer
Baillage de Lillers
Baillage de Beauquesne
Baillage de Corbie
Baillage de Peronne
Baillage de Roye
Baillage de Mondidier
Baillage de Clermont
Baillage de Doullens
Baillage de Vermandois
Baillage de Vitry
Baillage de Chaumont
Baillage de Meaux
Baillage de Senlis
Baillage de Valois
Baillage de Soissons
Baillage de Laon
Baillage de Rheims
Baillage de Chaalons
Baillage de Vitry
Baillage de Bar
Baillage de Sedan
Baillage de Mouzon
Baillage de Rethel
Baillage de Mezieres
Baillage de Chimay
Baillage de Thierache
Baillage de Guise
Baillage de Vervins
Baillage de Laon
Baillage de Soissons
Baillage de Senlis
Baillage de Meaux
Baillage de Paris
Baillage de Melun
Baillage de Montargis
Baillage de Sens
Baillage de Troyes
Baillage de Chaumont
Baillage de Bar
Baillage de Sedan
Baillage de Mouzon
Baillage de Rethel
Baillage de Mezieres
Baillage de Chimay
Baillage de Thierache
Baillage de Guise
Baillage de Vervins

Embouchure de la Riv. de Canche
Embouchure de la Riv. d'Autie
Embouchure de la Somme
Tour d'Ordre ou
Wisant
Ambleteuse
Fort de bois
Fort Nieulet
Oie
Gravelines
Bourbourg
Bergues
Dunkerque
Furnes
Dixmude
Fort de la Kenoque
Ypres
Warneton
Menin
Courtrai
Audenarde
Oudenarde
Lille
Douay
Arras
Bethune
Aire
Saint Omer
Calais
Boulogne
Etaple
Montreuil
Abbeville
Hesdin
Doullens
Peronne
Bapaume
Cambray
Le Catelet
Vignacourt
Blangi
Bray
Lens
Carvin
Orchies
Marchiennes
Valenciennes
Bouchain
Le Quesnoy
Landrecies
Avesnes
Maubeuge
Philippeville
Charleroy
Namur
Dinant
Givet
Rocroy
Mezieres
Sedan
Montmedy
Thionville
Metz
Verdun
Stenay
Clermont
Beauvais
Amiens
Corbie
Montdidier
Roye
Peronne
Saint Quentin
Ham
Noyon
Compiegne
Senlis
Meaux
Paris
Melun
Montargis
Sens
Troyes
Chaumont
Langres
Bar sur Aube
Bar le Duc
Rheims
Chaalons
Vitry
Soissons
Laon
Guise
Vervins
Rethel
Mezieres
Chimay
Thierache


BELGII
PARS SEPTENTRIONALIS
communi nomine
Vulgo
HOLLANDIA
nuncupata
CONTINENS STATUM
POTENTISSIMÆ
BATAVORUM REIPUBLICÆ
SEV PROVINCIAS VII. FOEDERATAS.
exhibente
IO. BAPTISTA HOMANNO
NORIMBERGÆ.
Batavorum Coloniæ OCCIDENTAL. INDIIS Septentrionalis AMERICÆ implantatæ
INDIA ORIENTALIS Batavorum Commerciis Potentia & Coloniis celeberrima.
OCCIDENS
ORIENS
SEPTEN.
MERID.
NICUS
DE
NOORT
ZEE
ZUYDER
ZEE
OCEANUS
GERMANICUS
COMIT. EMDENSIS PARS
COLONIENSIS EPISCOP. PARS
LEODIENSIS PARS
LIMBURG PARS
Milliaria Germanica communia
Milliaria Gallica communia

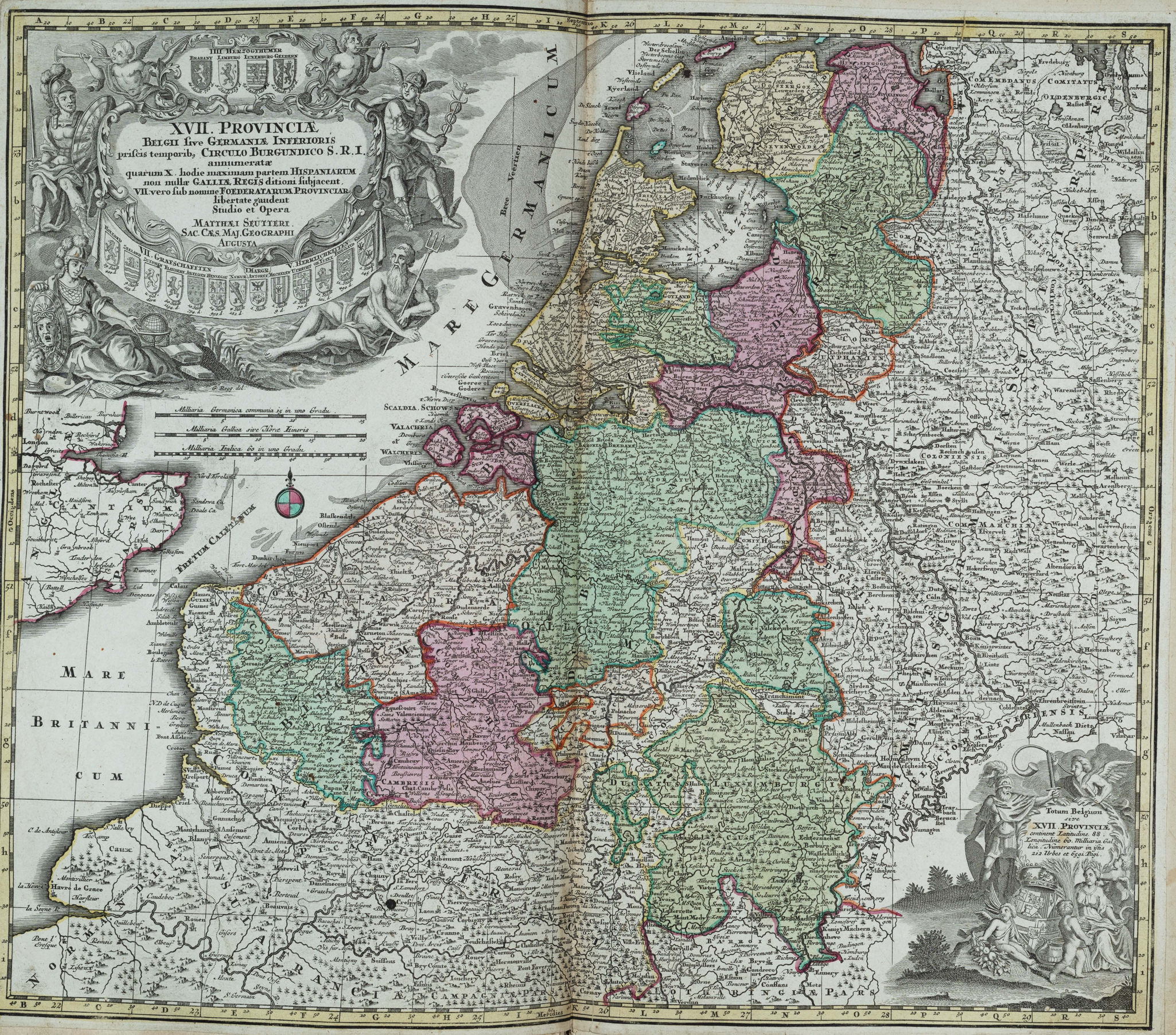
XVII. PROVINCIÆ
BELGII sive GERMANIÆ INFERIORIS
priscis temporib, CIRCULO BURGUNDICO S. R. I.
annumeratæ
quarum X. hodie maximam partem HISPANIARUM
non nullæ GALLIÆ REGIS ditioni subjacent,
VII. vero sub nomine FOEDERATARUM PROVINCIAR.
libertate gaudent
Studio et Opera
MATTHÆI SEUTTERI.
SAC. CÆS. MAJ. GEOGRAPHI
AUGUSTA
IIII. HERZOGTHUMER
VII. GRAFSCHAFFTEN
V. HERRLICHKEITEN
Milliaria Germanica communia 15 in uno Gradu
Milliaria Gallica sive Horæ Itineris
Milliaria Italica 60 in uno Gradu
MARE GERMANICUM
MARE BRITANNICUM
FRETUM CALETANUM
Totum Belgium
sive
XVII. PROVINCIÆ
continent Latitudine 88.
Longitudine 60. Milliaria Gallica. Numerantur in istis
212 Urbes et 6591 Pagi.

L' ALLEMAGNE, *distinguée en ses* Cercles & subdivisée en ses Etats, *contenant son Etendue presente, rectifiée & methodiquement enluminée suivant les Elements de Geographie. de Mr. Seltatz. A. 1741 avec Privilege Imperial*

IMPERII
ROMANO-GERMANICI
IN SVOS STATVS ET CIRCVLOS DIVISI
TABVLA GENERALIS
in Usus Iuventutis eruditendæ
accommodata
a IOH. BAPT. HOMANNO, S.C.M. Geogra-
pho Reg. Boruss. Societ. Scient. Sodali.
Norimbergæ cum Privil.
S.C.M.

Milliaria Germanica communia
Milliaria Germanica magna

DAS BALTHISCHE MEER vulgo DIE OST SEE

DIE NORD SEE

Explication des Couleurs l'Allemagne est composée a l'occident des Cercles du 1) haut Rhin 2) du bas Rhin, a midi de Cercles 3) du Suabe &c 4) d'Austriche, a septentrion 5) des Etats de Boheme, 6) de Cercle de haute Saxe 7) de basse Saxe & 8) de Westphalie, a l'interieur 9) de Cercle de Franconie & 10) de Baviere

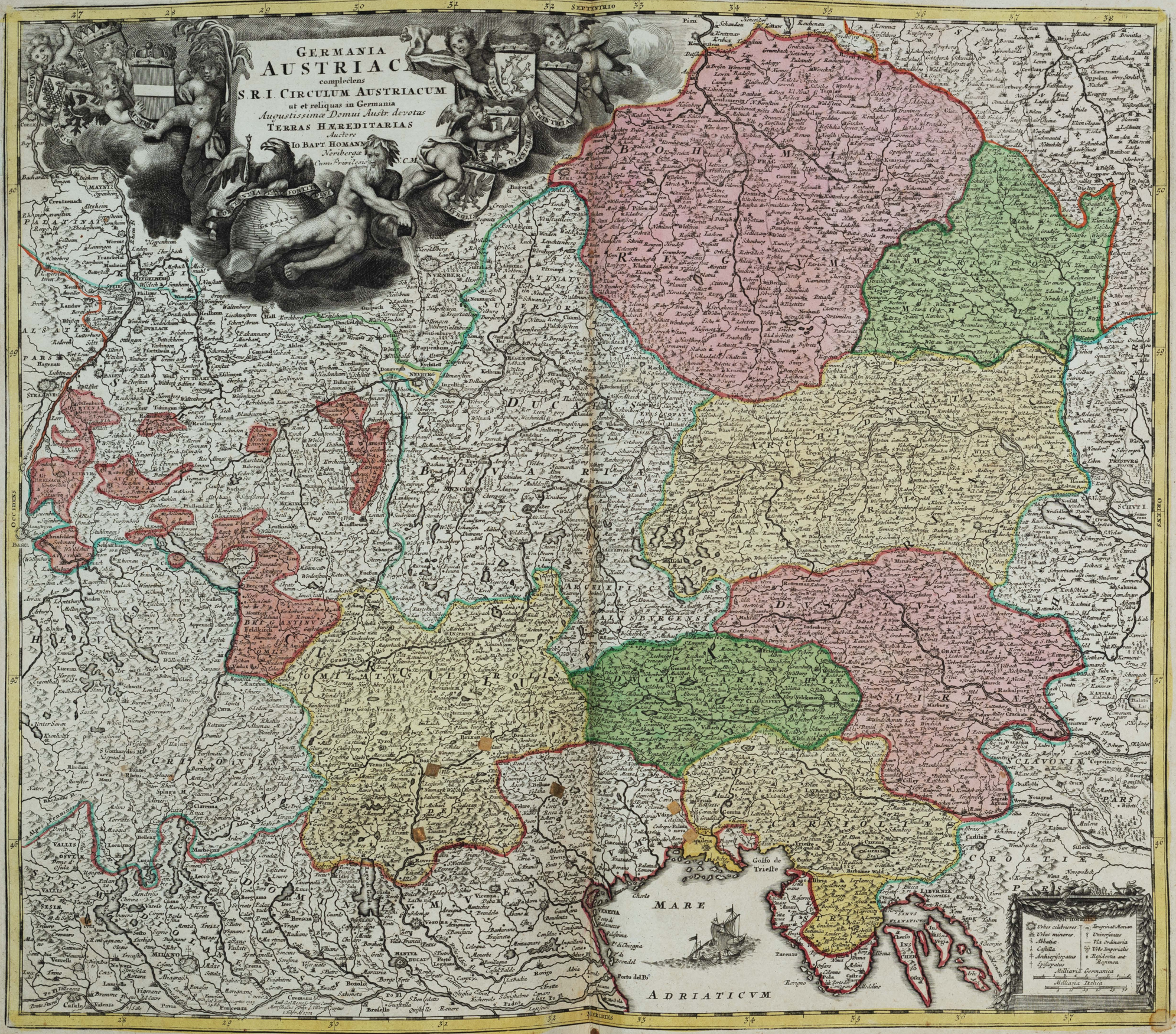
GERMANIA
AUSTRIAC
complectens
S.R.I. CIRCULUM AUSTRIACUM
ut et reliquas in Germania
Augustissimæ Domui Austr. devotas
TERRAS HÆREDITARIAS
Auctore
IO. BAPT. HOMANN
Noribergæ
Cum Privilegio
S.C.M.
SEPTENTRIO
MERIDIES
OCCIDENS
ORIENS
MARE
ADRIATICVM
Golfo de Trieste
Urbes celebriores
Urbes minores
Abbatiæ
Castella
Archiepiscopatus
Episcopatus
Peregrinat. Marian.
Universitates
Via Ordinaria
Urbs Imperialis
Residentia aut Regimen
Milliaria Germanica
Milliaria Italica

REGNI BOHEMIÆ, DUCATUS SILESIÆ MARCHIONATUS MORAVIÆ, et LUSATIÆ, Tabula Generalis

Auctoribus
IOH. B. HOMANNI, S.C.M.
Geograph. Norib.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

33 34 35 37 38 39

50 51 52

CIRCULUS SAXONIÆ SUPERIORIS

CIRCULUS SAXONIÆ INFERIORIS

CIRCULUS AUSTRIACUS

CIRCULUS BAVARICUS

CIRCULUS REGNI BOHEMIÆ

MARCHIONATUS LUSATIÆ SUPERIORIS

MARCHIONATUS LUSATIÆ INFERIORIS

MARCHIONATUS MORAVIÆ

DUCATUS SILESIÆ

REGNUM HUNGARIÆ

Milliaria Germanica communia

Milliaria Gallica sive Horæ itineris

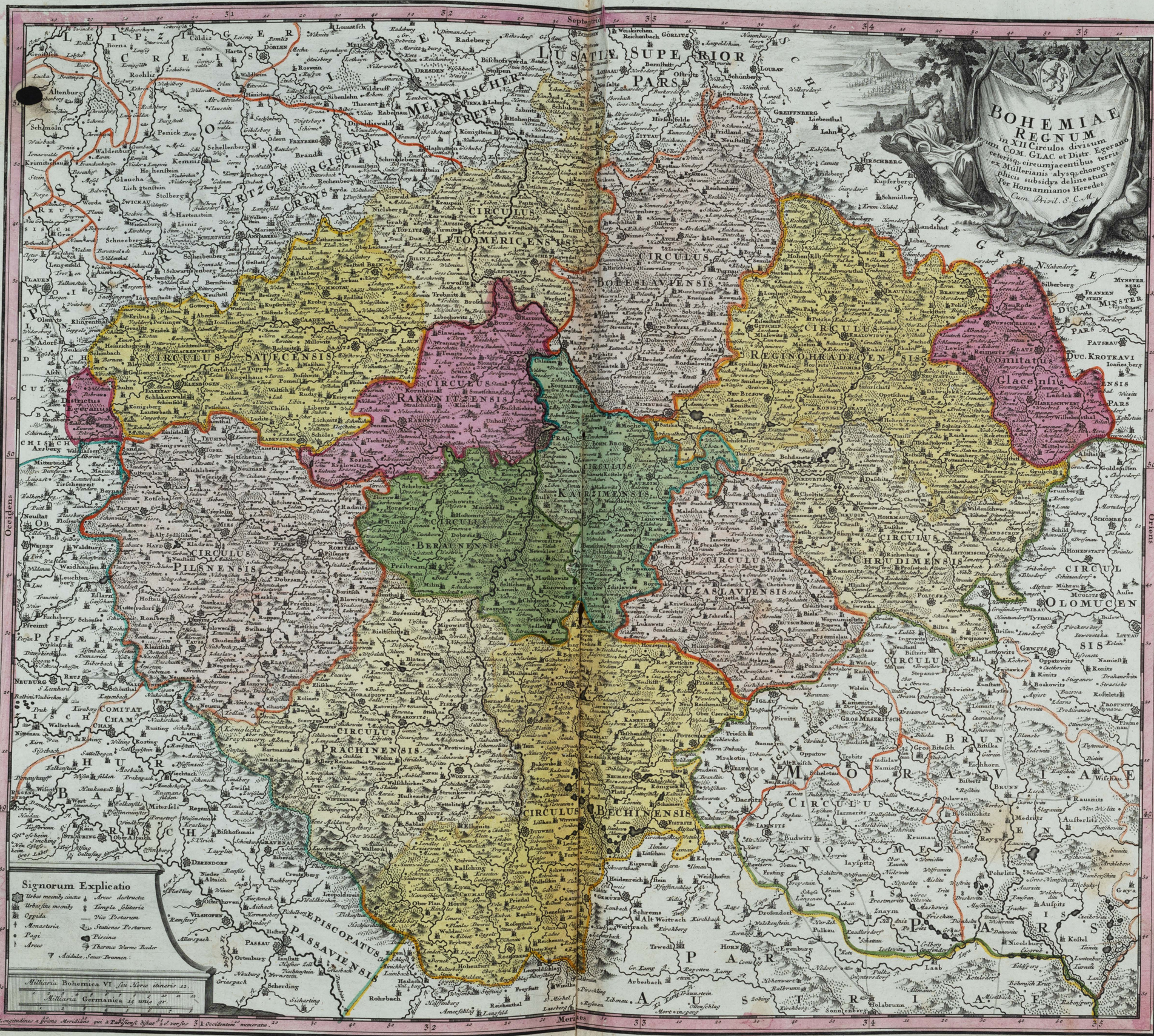
BOHEMIAE
REGNUM
in XII Circulos divisum
cum COM. GLAC. et Distr. Egerano
ceterisq; circumjacentibus terris
ex Müllerianis alysq; chorographicis subsidys delineatum
Per Homannianos Heredes
Cum Privil. S. C. M.
Septentrio
Meridies
Occidens
Oriens
LUSATIAE SUPERIOR PARS
MEISNISCHER CREYS
ERTZGEBURGISCHER CREYS
CIRCULUS LITOMERICENSIS
CIRCULUS BOLESLAVIENSIS
CIRCULUS REGINOHRADECENSIS
CIRCULUS SATECENSIS
CIRCULUS RAKONITZENSIS
CIRCULUS KAURZIMENSIS
CIRCULUS BERAUNENSIS
CIRCULUS PILSNENSIS
CIRCULUS CZASLAVIENSIS
CIRCULUS CHRUDIMENSIS
CIRCULUS OLOMUCENSIS
CIRCULUS PRACHINENSIS
CIRCULUS BECHINENSIS
CIRCULUS IGLAVIENSIS
CIRCULUS ZNOYMENSIS
CIRCULUS PASSAVIENSIS
EPISCOPATUS PASSAVIENSIS
Comitatus Glacensis
DUCAT MINSTER
DUC. KROTKAVI
MORAVIAE
BRUNNEN
PARS AUSTRIAE
Signorum Explicatio
Urbes moenis cinctae
Urbes sine moenis
Oppida
Monasteria
Pagi
Arces
Arces destructae
Templa solitaria
Viae Postarum
Stationes Postarum
Piscinae
Thermae Warme Bader
Acidulae, Sauer Brunnen.
Milliaria Bohemica VI seu Horae itineris 12.
Milliaria Germanica 15 unius gr.
Longitudines a primo Meridiano qui à Parisiensi distat 20° versus Occidentem numeratae.


SUPERIORIS et INFERIORIS
DUCATUS
SILESIÆ
IN SUOS XVII MINORES PRINCIPATUS
ET DOMINIA DIVISI NOVA TABULA
in lucem edita
à IOH. BAPTISTA HOMANO
Norimbergæ.
BRESLAW
SEPTENTRIO
OCCIDENS
ORIENS
MERIDIES
BRANDENBURGI PARS
POLONIÆ PARS
HUNGAR. PARS
DUCATUS OPPOLIEN
DUCATUS RATIBORIENSIS
DUCATUS OLSNENSIS
DUCATUS BRIEGENSIS
DUCATUS LIGNICIENSIS
DUCATUS SAGANENSIS
DUCATUS GLOGOVIENSIS
DUCATUS CROSSENSIS
DUCATUS SCHWEIDNICENSIS
DUCATUS JAVRIENSIS
DUCATUS OPPAVIENSIS
DUCATUS KARNOVIENSIS
DUCATUS TESCHINENSIS
BARONATUS MILITIENSIS
BARONATUS WARTENBERGENSIS
BARONATUS PLESSENSIS
BARON. BETHANIENSIS
MARCHIONATUS LUSATIÆ INFERIORIS
MARCHIONATUS LUSATIÆ SUPERIORIS
MARCHIONATUS MISNIÆ
BOHEMIÆ PARS
MORAVIÆ PARS
SILESIA
Breslau
Liegnitz
Brieg
Oels
Glogau
Sagan
Crossen
Jauer
Schweidnitz
Striegau
Bolkenhain
Landeshut
Hirschberg
Goldberg
Lüben
Guhrau
Fraustadt
Bunzlau
Lauban
Görlitz
Sprottau
Freystadt
Grünberg
Zullichau
Züllichau
Crossen
Frankfurt
Sternberg
Zielenzig
Cottbus
Spremberg
Hoyerswerda
Bautzen
Zittau
Lübben
Luckau
Calau
Senftenberg
Dresden
Meissen
Pirna
Freiberg
Chemnitz
Zwickau
Plauen
Eger
Saaz
Leitmeritz
Aussig
Tetschen
Bodenbach
Prag
Kolin
Königgrätz
Pardubitz
Chrudim
Leitomischl
Zwittau
Mährisch Trübau
Olmütz
Troppau
Jägerndorf
Neisse
Ottmachau
Frankenstein
Glatz
Braunau
Trautenau
Hohenelbe
Jicin
Turnau
Mohrungen
Deutsch Eylau
Rastenburg
Lötzen
Ortelsburg
Neidenburg
Soldau
Thorn
Bromberg
Gnesen
Posen
Kalisch
Lissa
Fraustadt
Krotoschin
Rawitsch
Schrimm
Meseritz
Bomst
Zielenzig
Schwiebus
Sorau
Guben
Forst
Spremberg
Hoyerswerda
Bautzen
Zittau
Lübben
Luckau
Calau
Senftenberg
Dresden
Meissen
Pirna
Freiberg
Chemnitz
Zwickau
Plauen
Eger
Saaz
Leitmeritz
Aussig
Tetschen
Bodenbach
Prag
Kolin
Königgrätz
Pardubitz
Chrudim
Leitomischl
Zwittau
Mährisch Trübau
Olmütz
Troppau
Jägerndorf
Neisse
Ottmachau
Frankenstein
Glatz
Braunau
Trautenau
Hohenelbe
Jicin
Turnau
Mohrungen
Deutsch Eylau
Rastenburg
Lötzen
Ortelsburg
Neidenburg
Soldau
Thorn
Bromberg
Gnesen
Posen
Kalisch
Lissa
Fraustadt
Krotoschin
Rawitsch
Schrimm
Meseritz
Bomst
Zielenzig
Schwiebus
Sorau
Guben
Forst

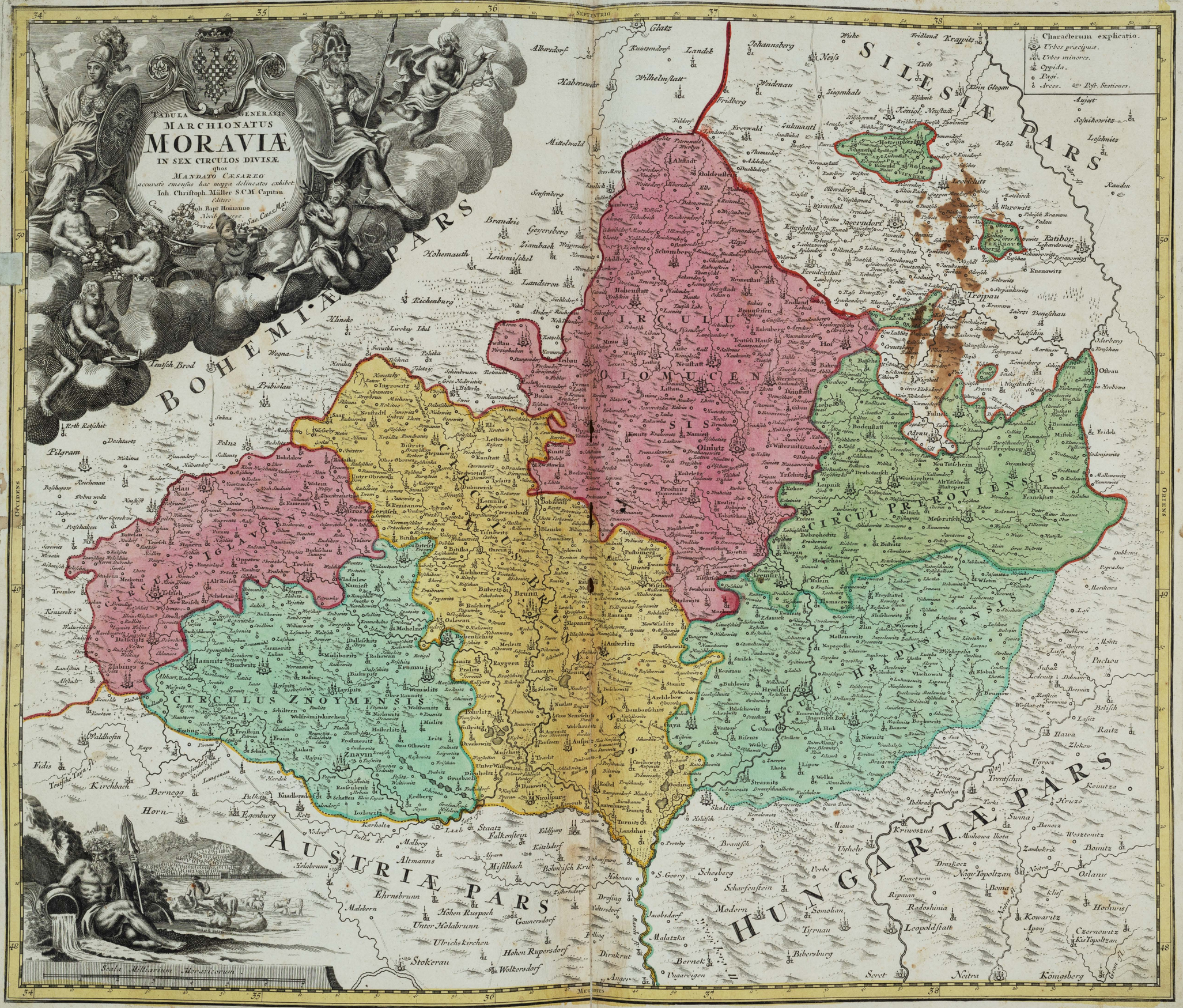
TABULA GENERALIS
MARCHIONATUS
MORAVIÆ
IN SEX CIRCULOS DIVISÆ
quos
MANDATO CÆSAREO
accurate emensus hac mappa delineatos exhibet
Ioh. Christoph. Müller S.C.M. Capitan
Editore
Ioh. Bapt. Homanno
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.
Characterum explicatio.
Urbes præcipuæ.
Urbes minores.
Oppida.
Pagi.
Arces.
Post. Stationes.
BOHEMIÆ PARS
SILESIÆ PARS
AUSTRIÆ PARS
HUNGARIÆ PARS
CIRCULUS OLOMUCENSIS
CIRCULUS PREROVIENSIS
CIRCULUS HRADISTENSIS
CIRCULUS BRUNENSIS
CIRCULUS IGLAVIENSIS
CIRCULUS ZNOYMENSIS
Olmutz
Brunn
Znaym
Iglau
Troppau
Ratibor
Leobschitz
Jägerndorf
Hof
Neustadt
Mittelwald
Glatz
Landeck
Johannsberg
Neiss
Weidenau
Fridberg
Freywald
Zukmantl
Kosel
Oder fl.
Oderberg
Ostrau
Freyberg
Neu Titschein
Weiskirchen
Leipnik
Kremsir
Austerlitz
Hradisch
Gaya
Nicolspurg
Pohrlitz
Krumau
Budwitz
Iamnitz
Zlabings
Tremles
Pilgram
Reichenau
Polna
Pribislau
Wogna
Teutsch Brod
Hohemauth
Richenburg
Brandeis
Geyersberg
Ziambach
Landscron
Leitomischel
Senfenberg
Wilhelmstatt
Haberswehr
Albersdorf
Kuntzendorf
Wiske
Fridland
Krappitz
Tzels
Klein Glogau
Sosnikowitz
Loschnitz
Rauden
Kranowitz
Beneschau
Hultschin
Oderberg
Ostrau
Freyberg
Franckstatt
Mallenowitz
Dubkowa
Markowa
Puchon
Belisch
Raitz
Ilawa
Zlekow
Ugrocz
Trentschin
Kriwoszud
Swina
Banocz
Wesztonitz
Boinitz
Oslany
Hochwiss
Kowaritz
Czernowitz
Kis Topoltzan
Königsberg
Neitra
Seret
Leopoldstatt
Tyrnau
Somolian
Modern
Schosberg
Scharfenstein
Brantsch
Malatzka
Bernek
Ungareigen
Bibersburg
Dirnkrut
Drosing
Hohenau
Falkenstein
Staatz
Laab
Mistlbach
Bohmisch Krut
Altmanns
Malberg
Ehrnsbrunn
Hohen Ruspach
Unter Holabrunn
Ulrichskirchen
Hohen Rupersdorf
Wolkersdorf
Stokerau
Gaunersdorf
Malebern
Horn
Egenburg
Bernegg
Kirchbach
Fidis
Waldhofen
Zlabings
Tremles
Kunstatt
Lomnitz
Czernahora
Tisnowitz
Bitiska
Gros Bitesch
Bybentschitz
Mohelno
Oslawan
Raygern
Lauczitz
Selowitz
Nuslau
Gros Nemischitz
Wolchraditz
Austerlitz
Dreskowitz
Muschau
Tracht
Unter Wisternitz
Dirnholtz
Grusbach
Danowitz
Eisgrub
Kostel
Rampersdorf
Nadlersdorf
Pulkau
Karholtz
Eisgrub
Dirnkrut
Anger
Scala Milliarium Moravicorum
Septentrio
Meridies
Occidens
Oriens

ARCHIDUCATUS AUSTRIAE SUPERIORIS

Ille situs Quadrantes Ditionales exacte divisi accuratissima Tabula ex amplissima Rev. Dn. Georg. Matth. Vischeri Sac. Cæs. Maj. Leopoldi Geographi descripta et exhibita a Ioh. Baptista Homanno Norimbergæ Cum Privilegio S.S. Cæs. Maj. Militari Germanica.

LA HAVTE AVTRICHE, qui se devise en 4. Quartieres appelles 1. Muhl Viertel 2. Schwarz Viertel 3. Haus Viertel 4. Traun Viertel.

P. Port-Orter, vel stationes postarum. M. Mauth-Orthe, wo Zoll-Mauthner sich befinden, vel Inditores vectigalium imperialium.

OCCIDENS

MERIDIES

ORIENS

34

35

LA BASSE AVTRICHE, qui se divise en 4. Quartieres, qui sont 1) la superieure Manhardsberg 2) inferieure Manhardsberg 3) la superieure Wienerwald, 4) inferieure Wienerwald.




Tabula
DUCATUS
CARNIOLIÆ
VINDORUM MARCHIÆ
et
HISTRIÆ
Septentrio
Meridies
Occidens
Oriens
CARINTHIÆ PARS
OBER CRAIN
ALPES CARNICÆ sive IULIÆ
COMITATVS GORITIÆ
IULI PARS
INNER CRAEN
AUF DEM KARST
MARE ADRIATICVM
HISTE REICH
ISTRIA
COMITATVS CILIEIÆ
CRAIN
CHIA
LIRVR
DALMATIA REGNVM
CROATIA REGNVM
BOSNIÆ PARS
REGNI
DER FLAUM
SINUS FLANATICUS
VEGLIA INS.
CHERSO INS.
OSORA INS.
ARBE
PAGO INS.
LAYBACH
CLAGENFURT
VILLACH
Prospect der St. LAYBACH der Haupt Stadt in Herzogthum Crain
Das Landtsfürstliche Schloß
Milliaria Germanica Communia 15 in uno Gradu
Milliaria Italica quorum 60. unum Gradum cõficiunt
CIRKHNITZER SEE
MONS TAVERNICK
Der CZIRENIZER SEE ist ein kleiner District Landes im hohen Geburg 6 Meilwegs von Laibach entlegen, worinnen in einem Jahr reichlich gefischet und allerhand wilde Thiere gejaget, gehatzt und gefüllt Vogel gebeitzet gehauet. Kirs gesäet und eingeerndt ingleichen auf dem Eis geschlissen, und allerley Wasser Vogel geschossen werden, ist vom September an da er sich in 18 biß 24 Stunden durchunterirdische Löcher die hierin alle benennet werden den gantzen Winter hindurch ein See biß in den Junium, da er durch eben diese Löcher in 25 Tagen wider abzulauffen pfleget, ein Meil breit und zwey Meil lang.

COMITATUS PRINCIPALIS

TIROLIS

in quo

EPISC. TRIDENTIN^S ET BRIXENSIS,
Comitatus Brigantinus, Feldkirchiæ Sonnebergæ et Pludentii,
accurate exhibentur

Editore

IOH. BAPTISTA HOMANNO
Sacræ Cæs. Majestatis Geographo
Norbergæ

Cum Privilegio Sac. Cæs. Majest.


S.R.I. PRINCIPATVS
et
ARCHIEPISCOPATUS
SALISBURGENSIS
cum Subjectis, Insertis, ac Finitimis Regionibus
recenter et accurate elucubratus
per
A.R.P.O. de G.O.S.B.S.
in Michaël-Begrn.
opera
IOH. BAPT. HOMANN
Sac. Cæs. Maj. Geogra.
Norimbergæ
Cum Privil. S.C.
M.
Gemeine Teutsche Meilen, 15. in ein Grad.
Salzburgische ordinare Reis-Stunden.
Erklärung der Zeichen.
Stätt
Märck
Hof-Märck
Schlösser.
Dörffer.
Gepfarrte Dörffer.
Pass durchs Gebürg.
Bergwerck.
Gold.
Silber.
Kupfer.
Eisen.
Bley.
Schwefel.
Stahl.
Queksilber.
Vitriol.
Galmey.
Schmelzwerck.
Hamerwerck.
Salz.
Erz-Bisch.
Bischoffl.
Residenz
Universität
Clöster Cong. Bened. Salisb.
Andere Clöster.
Marianische Wallf.
Andere Wallfahrten
Pflegen.
Land Gericht.
Post Abwechsl.
Post Weg.
Landstrass
Pruggen.
Holzrechen
Schwefel.
Stahl.
Kupfer.
Eisen.
Bley.
Galmey.
Schmelzwerck.
Hamerwerck.
Salz.
SEPTENTRIO
ORIENS
MERIDIES
AUSTRIA SALISBURGENSIS.
AUSTRIÆ
INFERIORIS PARS
SUPERIORIS PARS
ERZ STIFT
SALZBURG
CARINTHIÆ PARS
EPISCOPATUS BRIXINENSIS PARS
DIOECESIS
SALZBURGISCH
SALZBURGISCH
Salzburg
Chiem
Hallein
Bergwerck
Gold
Silber
Kupfer
Eisen
Bley
Schwefel
Stahl
Queksilber
Vitriol
Galmey
Schmelzwerck
Hamerwerck
Salz

Le Cercle de **BAVIERE**, *qui comprend la* Regence d'Amberg, *le* Palatinat de Neuburg *et de* Sulzbach, *le* Landgrafiat de LEICHTENBERG *le tout compris sous le nom de* HAUT PALATINAT ; *encore le* Duche *ou l'*Electorat *de haute et basse* BAVIERE, *le* Duche de NEUBURG, *le* veché de RATISBONNE, *le* veche de FREYSINGEN, *le* veché de PASSAU, *l'*Archeveché de SALTZBOURG, *comme aussi la* Prevauté de BERCHLOTSCADEN.



HAUT PALATINAT, ou la Partie Septentrionale du Cercle de BAVIERE

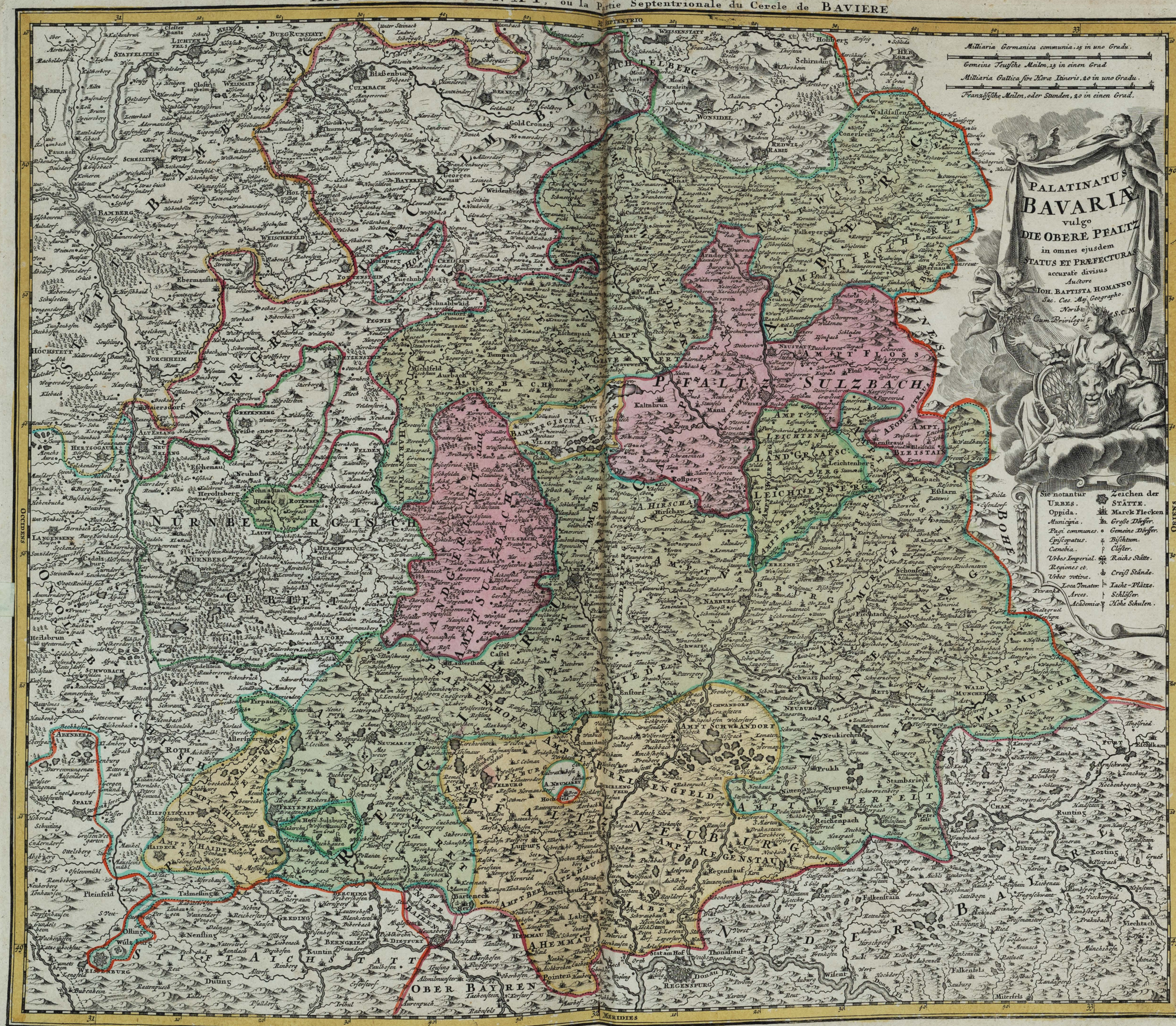

ERSTER UND GRÖSTER THEIL DES GANTZEN HOCHLÖBL. **FRANCKISCHEN CRAISSES** IN WELCHEM DIE BISTHUMER BAMBERG WÜRTZBURG UND AICHSTETT, die Marggr. CULMBACH und ONOLTZBACH das Hertzogt. COBURG, Fürstent. SCHWARTZENBERG, Grafsch. HOHENLO, CASTEL, LIMBURG und SEINSHEIM, das NÜRNBERGISCHE Gebiet und die Hälffte der angrenzenden OBERN PFALTZ mit vorgestellt werden.



S. R. I.
CIRCULUS
SUEVIÆ
CONTINENS DUCATUM
WIRTENBERGENSEM
ALIOSQ. STATUS et PROVINCIAS
EIDEM CIRCULO INSERTAS
novissime propositus &
exhibitus
à Io. BAPT. HOMANNO
Norimbergæ
Cum Privil. S. C. Maj.

Sic notantur
URBES. STÄTTE
Oppida. Marck Flecken oder Städtlein
Pagi. Dörffer
Cœnobia. Clöster
Urbes Imperiales. Reichs Stätte
Regiones et Urbes Votivæ. Crais Ständ.
Academiæ. Hohe Schulen

Milliaria Germanica com. 15 mune Gradu
Gemeine Teutsche Meylen. 15 in einen Grad
Milliaria Gallica. quæ et Horæ Itineris. quorum 20 in Gradu
Frantz. Meylen. oder gantze Stunden 20 in einen Grad

OCCIDENS
SEPTENTRIO
MERIDIES


IMP. CAES.
CAROLO VI.
AVGVSTO PIO VICTORI
GENTIS SVAE SIDERI FELICISSIMO
CHOROGRAPHIAM HANC
EXHIBENTEM
PRIMAR. REGIONVM HABSPVRGICAR. SITVM POSITVMQ. BREVIBVS EXTERARVM DITIONVM INTERVALLIS VT PERMISTVM ET IMPLICATVM ITA VARIIS TVRBIS EXPOSITVM NEC NON VLTIMOS IMPERII GERM. TERMINOS PERPETVA TRANSITVVM OBSIDIONVM HIBERNORVM COACTIONVM VEXATIONE AGITATOS ANTIQVAE FIDEI ET INVICTAE TESTES PIETATIS SVPPLEX DICAT
PROVINCIA BRISGOIA
AVST. ANT.
MDCCXVIII.
Cum Privilegio Sac. Caes. Majestatis.
IOH. BAPT. HOMANN S.C.M. GEOGR.
edidit Noriberg.
SEPTENTRIO
MERIDIES
OCCIDENS
ORIENS
ORTENAW
GRAFSCH. GEROLZECK
FURSTENBERG STUHLINGEN
WURTENBERGISCH
DURLACHISCH
BREISGAU
OBER ELSASS
SUNTGAU
OBERE MARGRAFSCHAFT DURLACH
BISTUM BASEL
DIE VIER WALDSTÆDT
CANTON BASEL
LANDGRAFSCHAFT KLEGGAU
GRAFSCHAFT BADEN IM ERGOU
IM FRICKTHAL
Characteres.
Vestung und Statt
Marckflecke
Schloß
Dorff
Kirch
Closter
Weiler
Ruinirtes Schloß
Glashütte
Mühl
Baad
Maas-stab von 5 Stunden.
NB. Alle Stätt und Dorffschafften, welche in dem rothen Grund ligen, oder mit solcher Farb umbfangen, seind Oesterreichisch.

LAND GRAVIATUS
ALSATIAE
tam Superioris quam Inferioris
cum utroque
MARCHIONATU BADENSI
ut et tractu Hercyniæ Silvæ
ac Ditione quatuor Urbium Silvestrium
editore
IOH. BAPTISTA HOMANNO
NORIBERGÆ.

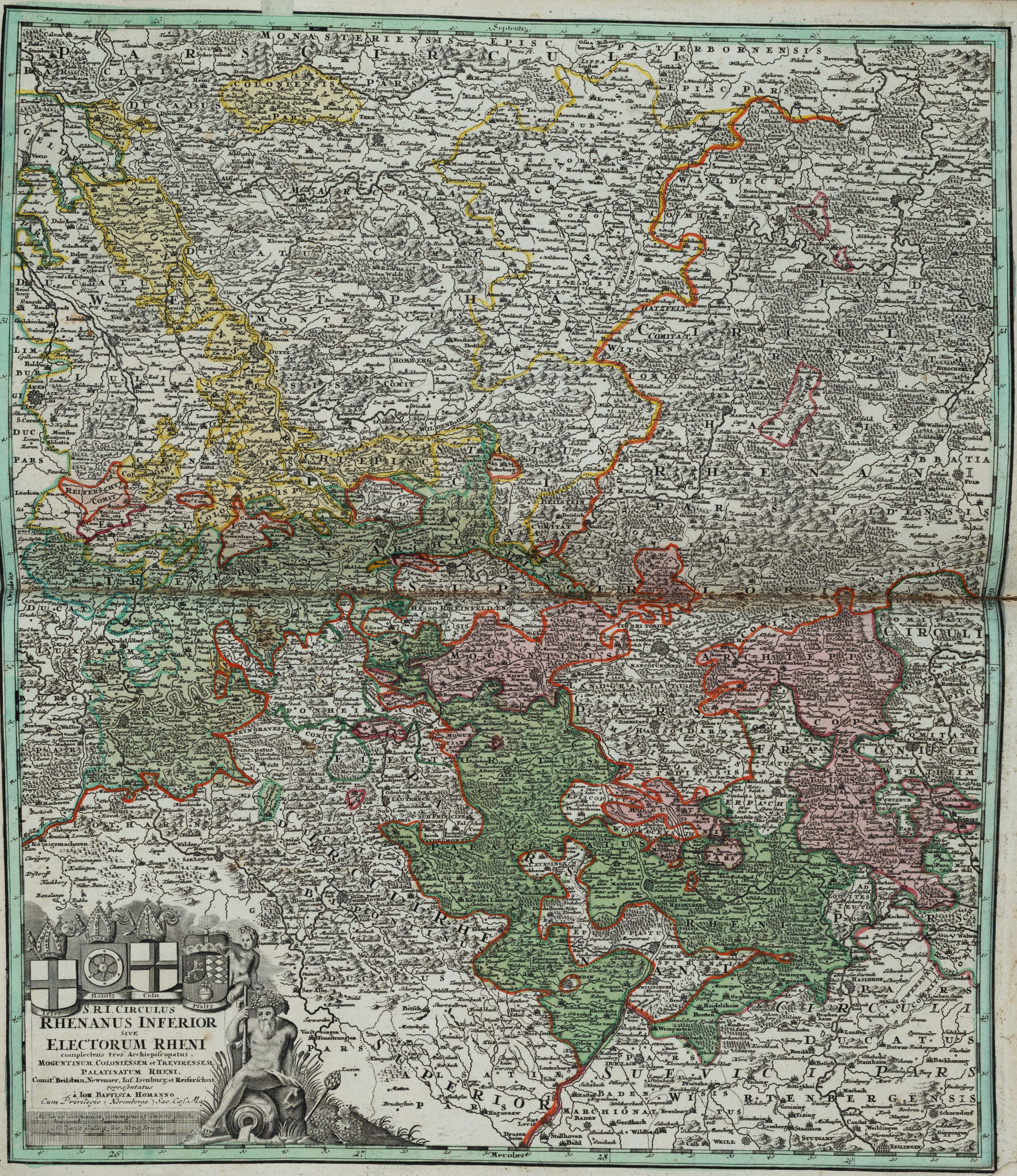
S.R.I. CIRCULUS
RHENANUS INFERIOR
SIVE
ELECTORUM RHENI
complectens tres Archiepiscopatus,
MOGUNTINUM, COLONIENSEM et TREVIRENSEM,
PALATINATUM RHENI,
Comit. Beilstein, Newenaer, Inf. Isenburg, et Reiferscheit
repræsentatus
à IOH. BAPTISTA HOMANNO
Cum Privilegio (Norimbergæ) Sac. Cæs. Maj.
Mainz
Cöln
Pfaltz
Meridies
Septentr.

EXACTISSIMA
PALATINATUS AD RHENUM
TABULA IN QUA
EPISCOPATUS WORMACIENSIS
ET SPIRENSIS
DUCATUS BIPONTINUS
aliæq; complures
Insertæ, adjacentes et finitimæ
Regiones ostenduntur
conante
IOH BAPTISTA HOMANN
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.

Notarum Explicatio

URBES CELEBRES	VORNEME STADTE
Urbeculæ	Kleine Stadte
Oppida	Marckflecken
Oppidula	Mindere Marckflecken
Pagi	Dörfer
Arces	Schlösser
Arces destructæ	Ruinirte Schlösser
Abbatiæ	Abteyen
Abbatiæ destructæ	Ruinirte Abteyen
Cœnobia	Klöster
Archiepiscopales Sedes	Ertzbischümer
Episcopales Sedes	Bistumer
Urbes Imperiales liberæ	Freye Reichs Städte.

Milliaria Germanica communia, 15. in uno Gradu.

Milliaria Gallica, sive Horæ Itineris, 20 in uno Gradu.

ANDERER und MINDERE THEIL DES GANTZEN HOCHLÖBL. **FRÄNCKISCHEN CRAISSES**, MIT WELCHEM ZUGLEICH DAS ERTZ-STIFT und CHUR FÜRSTENTUM MAYNTZ SAMPT DENEN NOCH ÜBRIGE FRANCK: STAATEN als da Seind die GRAFSCH. WERTHEIM REINECK und ERPACH nebst der angrentzenden NIDEREN CHUR PFALTZ am RHEIN in dieser Tafel angezeigt werden



MOSELLÆ FLUMINIS
TABULA SPECIALIS
in qua
ARCHIEPISCOPATUS et ELECTORATUS
TREVIRENSIS
in suas Præfecturas accurate divisus
ut et EYFALIÆ. TRACTUS ostenditur
Sumtibus
IOH. BAPTISTÆ HOMANNI
Cum Privilegio (Noribergæ.) Sac. Cæs. Majestatis.

DUCATUS IULIACI & BERGENSIS

Tabula Geographica, simul Ducatum CLIVIAE

AMPLECTITUR. Principatum, nec non adjacentium, inter quas integer Ducatus LIMBURGENSIS celebratur, finis complectens. Ex prototypo Iacobi Surii delineata, novisq; accessionibus auctior & emendatior reddita. Recudendum curavit Matthaeus Seutterus, Sac. Cæs. Maj. Geographus.

SCALA MILLIARIUM

Augustæ Vindelicorum. 18 unc.
Augustæ Galliæ ad Ubios. 18 unc.
Augustæ Germanicæ. 18 unc.

Ducatum Iuliacensem, Montium Clivensium, Ravensbergensis, Comitatus Marcani, Ducatus Limburgensis, ut & Comitatus Arenbergici, Tabulam Geographicam, ex variis Auctoribus, præsertim Iacobo Surio, Coloniensi, collectam, nunc primum in lucem edimus, eamque, quo fieri potuit, accuratissimam, ad hanc formam redegimus.

BERG

Nota. Mutationem subsequentium Pagorum, Locorum, Fluminum, Montium, Silvarum, Lacuum, Stagnorum, Insularum, Fontium, Fossarum, Arcium, Oppidorum, Pagorum, Vicorum, Villarum, Cœnobiorum, Templorum, Ædificiorum, Sepulchrorum, Tumulorum, Columnarum, Statuarum, Imaginum, Numismatum, Inscriptionum, Antiquitatum, Ruinarum, Vestigiorum, Locorum desertorum, Locorum incultorum, Locorum sterilium, Locorum fertilium, Locorum amœnorum, Locorum horridorum, Locorum montuosorum, Locorum planorum, Locorum arenosorum, Locorum paludosorum, Locorum nemorosorum, Locorum deserticolorum, Locorum habitatorum, Locorum frequentatorum, Locorum vacuorum, Locorum plenorum, Locorum obscurorum, Locorum illustrium, Locorum celebrium, Locorum famosorum, Locorum infamium, Locorum sanctorum, Locorum profanorum, Locorum sacrorum, Locorum religiosorum, Locorum impiorum, Locorum piorum, Locorum malorum, Locorum bonorum, Locorum pulchrorum, Locorum deformium, Locorum magnorum, Locorum parvorum, Locorum longorum, Locorum brevium, Locorum latorum, Locorum angustorum, Locorum altorum, Locorum humilium, Locorum profundorum, Locorum superficialium, Locorum densorum, Locorum rarorum, Locorum crassorum, Locorum tenuium, Locorum gravium, Locorum levium, Locorum calidorum, Locorum frigidorum, Locorum humidorum, Locorum siccorum, Locorum salubrium, Locorum insalubrium, Locorum sanorum, Locorum infirmorum, Locorum validorum, Locorum debilium, Locorum fortium, Locorum imbecillium, Locorum audacium, Locorum timidorum, Locorum pugnacium, Locorum pacatorum, Locorum bellicosorum, Locorum pacificorum, Locorum victoriosorum, Locorum victorum, Locorum victimarum, Locorum victimantium, Locorum victimandorum, Locorum victimatorum, Locorum victimationum, Locorum victimatorumque, Locorum victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationum, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque, Locorum victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et victimatorumque et victimationumque et victimandorumque et

S.R.I.

CIRCULUS RHENANUS SUPERIOR

in quo sunt

LANDGRAVIATUS HASSO-CASSELENSIS.
DARMSTADIENSIS ET RHENOFELDENSIS
ABBATIA FULDENSIS
PRINCIPATUS WALDECK ET HIRSCHFELD
Comitatus Nassau-Weilburg, Ysingen, Wisbaden, et Idstein
Solmensis Hanoviensis, Isenburgensis superior, Witgensteinii
Hatzfeld Westerburg et Hachenburg.
URBES IMPERIALES
Franckfurt, Fridberg, Wetzlar et Gelenhausen
ac comitiva
Joh. Baptistæ Homanni
Norimbergæ

WALDECK
FULDA
HESSEN CASSEL
DARMSTADT
RHENOFELD
HIRSCHFELD
HATZFELD
HACHENBURG
RIDBERG
FRANCKFORD
WETZLAR
GELENHAUS
NEVERBURG
WESTPHALIA
PRINCIPALIS
DUCATUS WESTPHALIÆ
CIRCULI SAXONIÆ INFERIORIS PARS
CIRCULI SAXONIÆ SUPERIORIS PARS
DUCATUS BRUNSUI
LANDGRA
VIATUS SAXONIÆ
SUPERI
ORIS
PARS
PARS
PARS
PARS
PRINCIPAT
HIRSCHFELD
COMITAT
HATZFELT
WITGENSTEINII
COMITATUS
MARCHIÆ
PARS
SIEGEN
MONTENSIS
DUCATUS
PRINCI
ARCHIEPISC: COLONIENSIS PARS
PRINCIPATUS
HADEMAR
COMITATUS NASSAU WEILBURG
COMITATUS NASSAU IDSTEIN
COMITATUS NASSAU SARBRUCENSIS
COMITATUS NASSAU SARWERDENSIS
COMITATUS DIETZ
COMITATUS ISENBURGENSIS
COMITATUS RHEINECKENSIS
COMITATUS HANAU MUNZENBERGENSIS
COMITATUS HANOVI PARS
COMITATUS REINECK
MONTANA
PARS
PARS
PARS
PARS

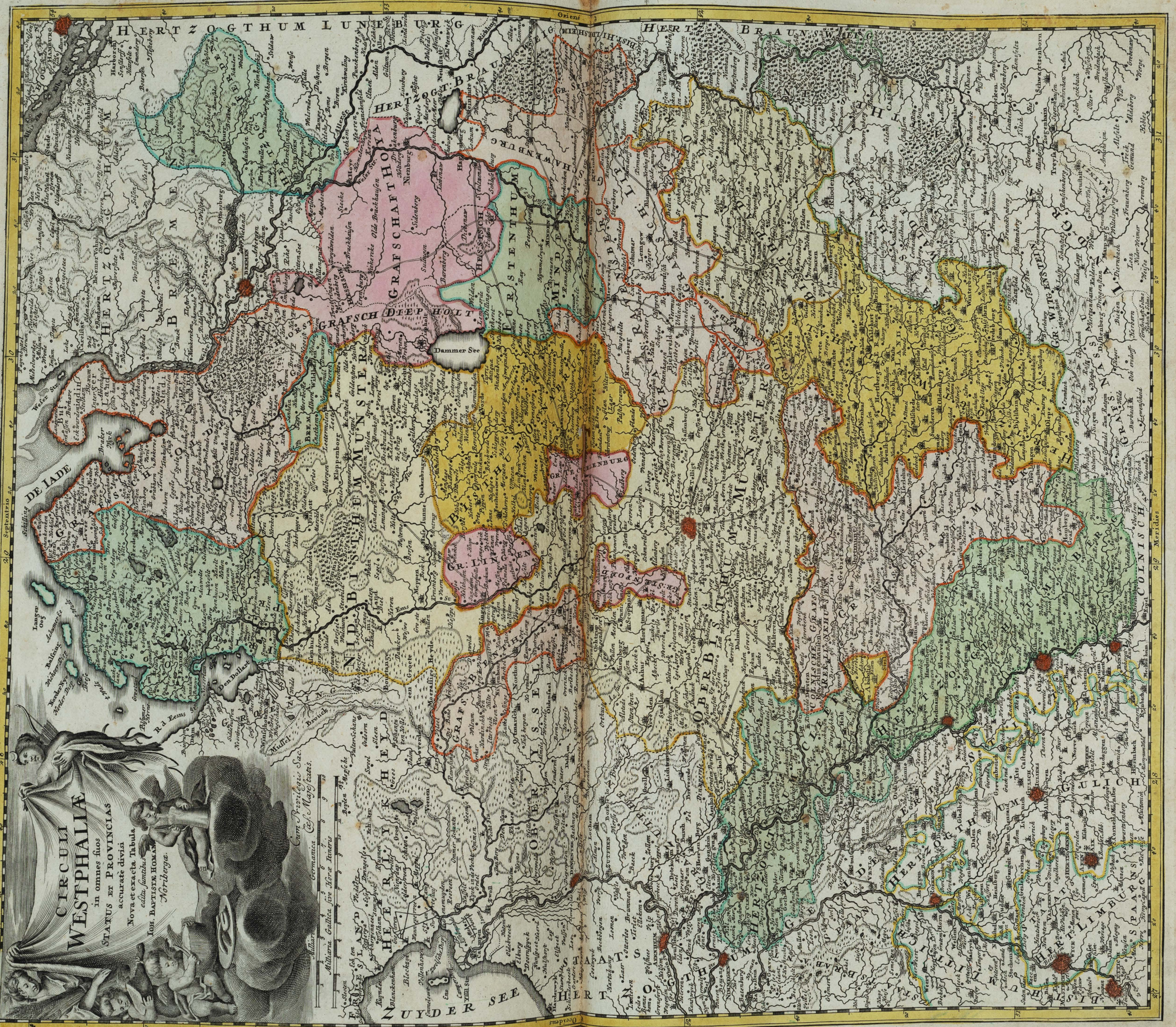
CIRCULI
WESTPHALIÆ
in omnes suos
STATUS ET PROVINCIAS
accurate divisi
Nova et exacta Tabula
edita sumtibus
IOH. BAPTISTÆ HOMANI
Noribergæ.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.
Milliaria Gallica sive Horæ Itineris
Germanica
HERTZOGTHUM LUNEBURG
HERTZOGTHUM BRAUNSWEIG
HERTZOGTHUM BREMEN
GRAFSCHAFT HOYA
GRAFSCH DIEP HOLT
Dammer See
DE IADE
NIDBISTHUM MUNSTER
OBERBISTHUM MUNSTER
OBERYSSEL
HEERLYKHEYD
ZUYDER SEE
COLNISCH
GULICH
HERTZOGTHUM
Septentrio
Meridies
Oriens
Occidens


SEPTENTRIO
OCCIDENS
ORIENS
MERIDIES
TEUTSCHE
MEER
Helgelant I
Das Balthische Meer
Colberger
Heyde
Hilligenhaven
Borg
HERTZOGTHUM SLESWIG
DITHMARSEN
HOLSTEIN
HERTZOGTHUM
STORMARN
Albis
Flumen
Wilster
Brunsbrede
Crempe
Neuhaus
Ratzeburg
Mölln
Lauenburg
Wandesbeck
Hamburg
Winsen
Bardewick
Inseburg
Lunenburger Heyde
Dalenburg
Hitzacker
Gartow
Dannenberg
Seltwedel
Gifhorn
Wolfsburg
Helmstedt
Schöningen
Jerichow
Genthin
Burg
Magdeburg
Sandau
Havelberg
Arneburg
Tangermünde
Stendal
Osterburg
Werben
Salzwedel
Gardelegen
Calbe
Arlebeen
Aschersleben
Bernburg
Cöthen
Zerbst
Dessau
Wittenberg
Coswig
Roslau
Saal
Saale
Elbe
Weser
Ems
Rhein
Maas
Mosel
Oder
Havel
Spree
Neisse
Bober
Warte
Netze
Brahe
Vistula
Nogat
Pregel
Memel
Dwina
Newa
Ladoga See
Peipus See
Ilmen See
Wolchow
Narva
Reval
Dorpt
Pernau
Riga
Libau
Memel
Königsberg
Pillau
Elbing
Marienburg
Dantzig
Hela
Rügen
Stralsund
Greifswald
Anclam
Usedom
Wollin
Stettin
Pasewalck
Prenzlow
Angermünde
Schwedt
Frankfurt
Crossen
Züllichau
Sternberg
Cüstrin
Landsberg
Soldin
Arnswalde
Friedeberg
Schivelbein
Dramburg
Neustettin
Bütow
Lauenburg
Stolpe
Rügenwalde
Schlawe
Leba
Lupow
Stolp
Pomerellen
Pomerania
Rostocker Gebiet
Herzogthum Mecklenburg
Grafschaft Schwerin
Mecklenburg
Wenden
Stargarder Kreis
Uckermarck
Prignitz
Ruppin
Brandenburg
Mittelmarck
Neumarck
Marggrafft. Brandenburg
Altemarck
Herzogthum Magdeburg
Fürstenthum Halberstadt
Rhelnstein
Grafschaft Mansfeld
Anhalt
Saal
Petersberg
Creis
Hall
Thüringen
Fürstenthum Hildesheim
Bischthum Hildesheim
Braunschweig
Lüneburg
Grafschaft Hoye
Hoye
Nienburg
Diepholt
Barenburg
Westphalen
Lippe
Lemgow
Ravensberg
Herford
Minden
Paderborn
Corvey
Gandersheim
Grubenhagen
Göttingen
Münster
Oldenburg
Delmenhorst
Bremen
Verden
Stade
Buxtehude
Harburg
Lüneburg
Celle
Uelzen
Soltau
Winsen
Bardewick
Inseburg
Dannenberg
Gifhorn
Wolfsburg
Helmstedt
Schöningen
Jerichow
Genthin
Burg
Magdeburg
Sandau
Havelberg
Arneburg
Tangermünde
Stendal
Osterburg
Werben
Salzwedel
Gardelegen
Calbe
Arlebeen
Aschersleben
Bernburg
Cöthen
Zerbst
Dessau
Wittenberg
Coswig
Roslau
Saal
Saale
Elbe
Weser
Ems
Rhein
Maas
Mosel
Oder
Havel
Spree
Neisse
Bober
Warte
Netze
Brahe
Vistula
Nogat
Pregel
Memel
Dwina
Newa
Ladoga See
Peipus See
Ilmen See
Wolchow
Narva
Reval
Dorpt
Pernau
Riga
Libau
Memel
Königsberg
Pillau
Elbing
Marienburg
Dantzig
Hela
Rügen
Stralsund
Greifswald
Anclam
Usedom
Wollin
Stettin
Pasewalck
Prenzlow
Angermünde
Schwedt
Frankfurt
Crossen
Züllichau
Sternberg
Cüstrin
Landsberg
Soldin
Arnswalde
Friedeberg
Schivelbein
Dramburg
Neustettin
Bütow
Lauenburg
Stolpe
Rügenwalde
Schlawe
Leba
Lupow
Stolp
Pomerellen
Pomerania
Rostocker Gebiet
Herzogthum Mecklenburg
Grafschaft Schwerin
Mecklenburg
Wenden
Stargarder Kreis
Uckermarck
Prignitz
Ruppin
Brandenburg
Mittelmarck
Neumarck
Marggrafft. Brandenburg
Altemarck
Herzogthum Magdeburg
Fürstenthum Halberstadt
Rhelnstein
Grafschaft Mansfeld
Anhalt
Saal
Petersberg
Creis
Hall
Thüringen
Fürstenthum Hildesheim
Bischthum Hildesheim
Braunschweig
Lüneburg
Grafschaft Hoye
Hoye
Nienburg
Diepholt
Barenburg
Westphalen
Lippe
Lemgow
Ravensberg
Herford
Minden
Paderborn
Corvey
Gandersheim
Grubenhagen
Göttingen
Münster
Oldenburg
Delmenhorst
Bremen
Verden
Stade
Buxtehude
Harburg
Lüneburg
Celle
Uelzen
Soltau
Circulus
Saxoniæ
Inferioris
in omnes suos
Status et Principatus
accurate divisus
ex conatibus
Ioh. Bapt. Homanni
Norimbergæ.
Cum Privilegio
Sac. Cæs. Majestatis
Milliaria Germ. communia
Mill. Gallica sive Horæ itineris

CIRCULI SUPE.
SAXONIAE
PARS MERIDIONALIS
sive
DUCATUS, ELECTORATUS
et
PRINCIPATUS
DUCUM SAXONIAE
ex
Zolmannianis et Zürnerianis
subsidiis designata et edita
Per Homannianos Heredes.
A. MDCC XXXIV.
Cum Privil. S.C.M.

Eine grosse Stadt oder Vestung.
Eine mittelmässige Stadt.
Eine kleine Stadt.
Ein Flecken.
Ein Schloß.
Eine Schlacht.

CH. S.R. Chur. Sächsische Hoheit.
EIS. HOH. Eisenachische Hoh.
WEIM. H. Weimarische Hoheit.
GOT. H. Gothaische Hoh.
COM. T.O. Commende des Teutsch. Ord.
T.O. Teutsche Orden.

Mill. Geogr. seu Germanica 15 unius Gradus.
Milliaria Gallica 20 unius Gradus.

Spandau
Potsdam
Charlottenburg
BERLIN
Cölln
Köpenick
Buchow Carpzow
Schulzendorf
Rudow
Boerendorf
Mittenwalde
Teltow
Rangsdorf
Arensdorf
Glasow
Dalewitz
Wüstenhagen
Blankensee
Schenkendorf
Genshagen
Stangenhagen
Bolsdorf
Dobbrikow
Zossen
Mitten
Schuno
Wildau
Lichtenrade
Marienfelde
Tempelhof
Rixdorf
Teltow
Stolpe
Previtz
Lichterfelde
Steglitz
Zehlendorf
Schlachtensee
Grunewald
Charlottenburg
Pankow
Blankenburg
Weissensee
Lichtenberg
Friedrichshagen
Rummelsburg
Treptow
Baumschulenweg
Britz
Buckow
Rixdorf
Neukölln
Tempelhof
Mariendorf
Marienfelde


Multis in locis augmentata, longeque priori Editione correctior facta hæc THURINGIÆ TABULA A. D. 1729 per Ioh. Christ. Homannum M. D. et Phil. Ord. Cum Privilegio Sac. Cæsar. ut & Reg. Maj. Polon.
GRUBENHAGEN
FÜRSTENTHUM
ANHALD
MEYNZISCH
HESSEN
HERZOGTHUM
EISENACH
GOTHA
GRAFSCHAFT
HENNEBERG
STIFT MERSEBURG
GRAFSCH. BEICHLINGEN
ALTENBURG
LANDGRAVIAT
THURINGIÆ
TABULA GENERALIS
in suos
PRINCIPATUS ET STA
accurate divi
per
IOH. BAPT. HOMA
Noriberg
Milliaria Germanica Communia
Milliaria Gallica Communia
Noriter hæc Tabula auctior & correctior reddita est studio Friderici Christiani Lesseri A. 1738. Curant. Homannianis Heredibus.

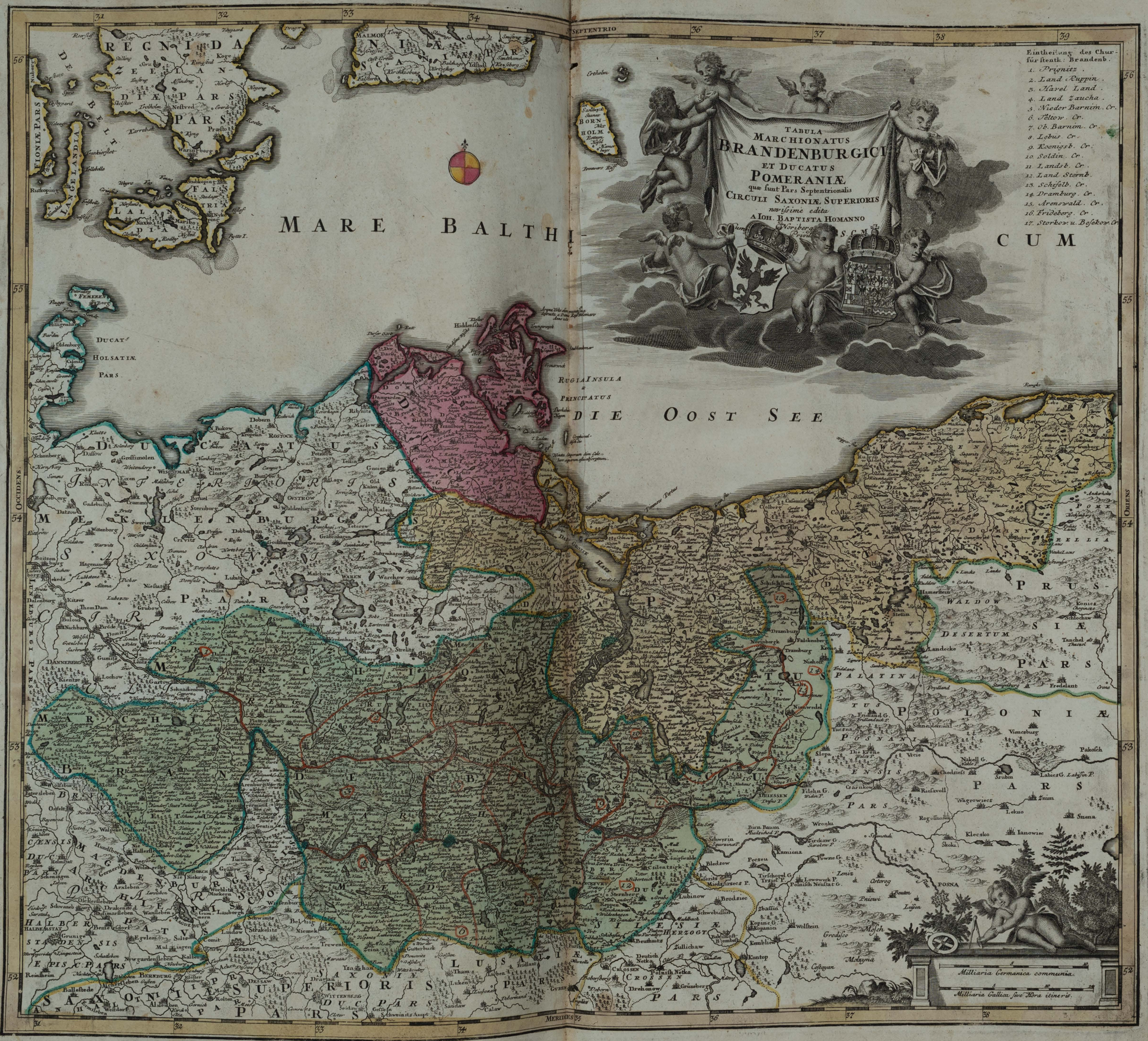
TABULA
MARCHIONATUS
BRANDENBURGICI
ET DUCATUS
POMERANIÆ
quæ sunt Pars Septentrionalis
CIRCULI SAXONIÆ SUPERIORIS
novissimè edita
A IOH. BAPTISTA HOMANNO
Noriberg. Privil. S.C.M.
Eintheilung des Chur-fürstenth: Brandenb.
1. Prignitz.
2. Land Ruppin.
3. Havel Land.
4. Land Zaucha.
5. Nieder Barnim. Cr.
6. Teltow. Cr.
7. Ob. Barnim. Cr.
8. Lebus. Cr.
9. Koenigsb. Cr.
10. Soldin. Cr.
11. Landsb. Cr.
12. Land Sternb.
13. Schifelb. Cr.
14. Dramburg. Cr.
15. Arenswald. Cr.
16. Frideberg. Cr.
17. Storkow. u. Besekow. Cr.
MARE BALTHICUM
DIE OOST SEE
RUGIA INSULA & PRINCIPATUS
DUCATUS HOLSATIÆ PARS
DUCATUS INFERIORIS
MARCHIONATUS
POMERANIÆ
PRUSSIÆ PARS
POLONIÆ PARS
SAXONIÆ SUPERIORIS PARS
Milliaria Germanica communia.
Milliaria Gallica sive Hora itineris.
SEPTENTRIO
MERIDIES
OCCIDENS
ORIENS

DUCATUS POMERANIÆ

novissima Tabula
in anteriorem et interiorem divisa, quatenus subsunt
CORONIS
SUECIÆ ET BORUSSIÆ,
cum insertis et adjacentibus Ditionibus
exhibita
a IOH. BAPTISTA HOMANN
Noribergæ.
Cum Privilegio Sacræ Majest. Caesareæ

MARE BALTICUM

Vulgo DIE OOST ZEE

INSULA RUGIÆ

PRINCIPATUS

DUCATUS POMERANIÆ CITERIOR

DUCATUS POMERANIÆ ULTERIOR

MARCHIA BRANDENBURGENSIS

MEDIA PARS

NOVA MARCHIA

DUCATUS WANDALIÆ BURGENSE

DOMINIUM LAUENBURGENSE

DOMINIUM BUTOWENSE

PARS POMERELLIÆ

DESERTUM

PARS PRUSSIÆ

PALATINATUS KALISCHIENSIS

PARS POSNANIENSIS

PARS MAJOR

Milliaria Germanica communia 15 in uno Gradu.

Milliaria Gallica sive Horæ itineris.

OCCIDENS

SEPTENTRIO

ORIENS

MERIDIES

REGNUM BORUSSIÆ

Gloriosis auspiciis Serenissimi & Potentissimi Principis

FRIDERICI III

PRIMI BORUSSIÆ REGIS, MARCH. ET ELECT. BRAN.

inauguratum die 18. Ian. A. 1701.

Geographice cum vicinis Regionibus adumbratum

a

IOH. BAPTISTA HOMANNO

Norimbergæ

Cum Privilegio Sac: Cæs:

FRIDERICVS WILHELMVS REX HOR. et Elec.

MAIESTA

POTENTIA

MARE BALTHICUM

SINUS CURICUS

FRISCHE HAFF

PRUSSIA

POMERELLIA

PALATINATUS

TERRITORIUM

CIRCULUS

POLONIA

SAMOGITIÆ

LIVONIA

SEMBIA

DUCATUS

PARS

INDIA

LITHUANIA

Scalæ

Milliaria Germanica communia 15. in uno Gradu.

Milliaria Gallica, quæ et Polonica, sive Horæ itineris.

Milliaria Italica, sive Geometrica 60 in uno Gradu.


REGNI
POLONIÆ
MAGNIQUE DUCATUS
LITHUANIÆ
Nova et exacta tabula
ad mentem STAROVOLCII descripta
à
IOH. BAPT. HOMANNO
Sac. Cæs. Mai. Geographo
Revisa et ad præsentem statum
accomodata 1739.
MARE BALTHICUM
Milliaria Germanica
Milliaria Polonica
SINVS FINNICVS
LIVONICVS SINVS
INGRIA
DUCATUS BIELEIEZORO
PRINCIPATUS NOVOGOROD WELIKI
RVSSIA NIGRA
DUCATUS RESCHOW
DUCATVS SMOLENSKO
DVCATVS
LITHVANIA
MOSCOVIA PARS
WOROTINENSIS
HUNGARIA
TRANSILVANIÆ PARS
MARE NIGRVM
TARTARIÆ MINORIS PARS
CRIMEÆ PARS
Dantziker Wyck
Campi deserti alias Dzike Pole
Golfo de Nigropoli
OCCIDENS
ORIENS
MERIDIES
SEPTENTRIO

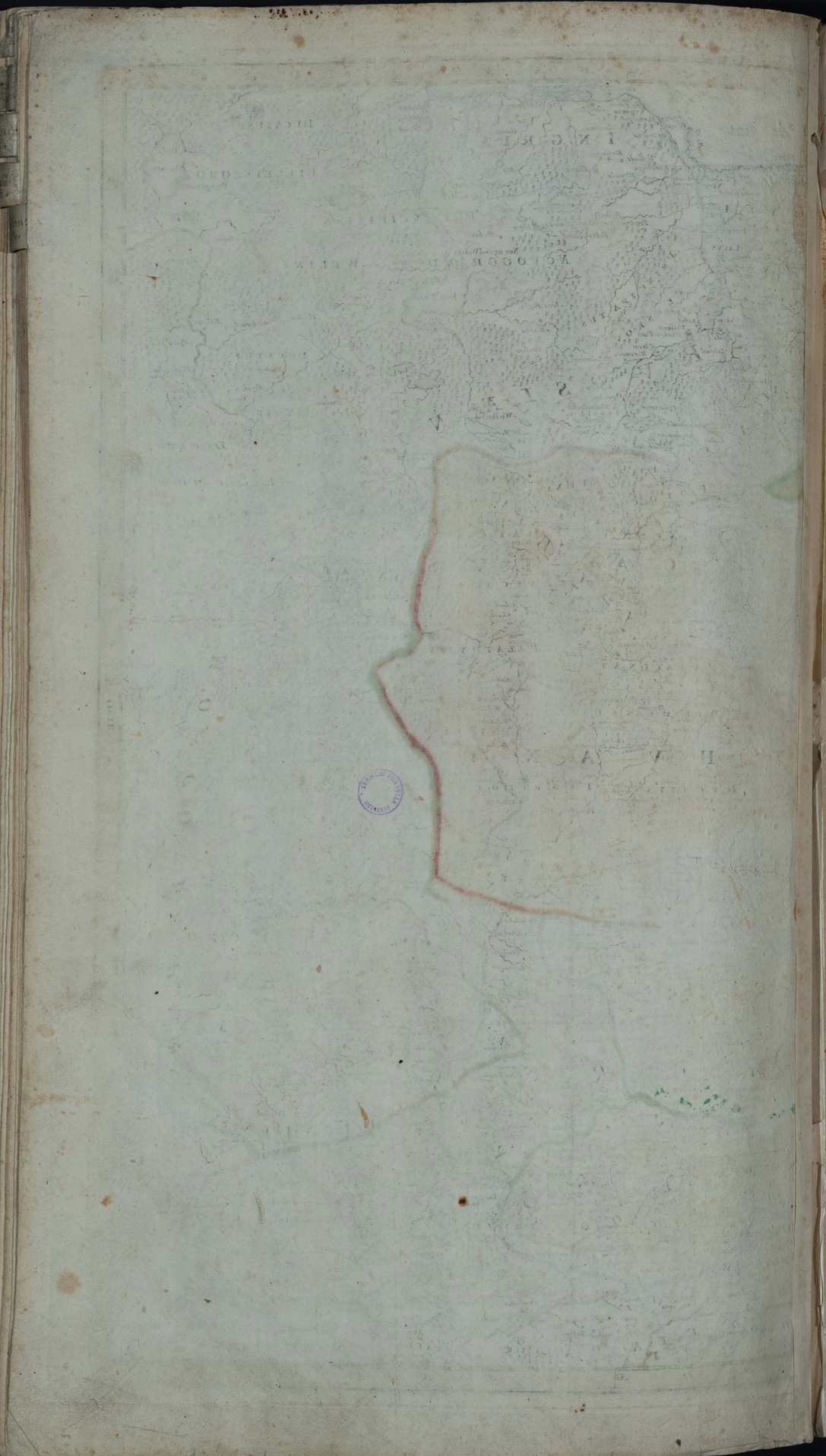


REGNORUM
HUNGARIAE
DALMATIAE, CROATIAE, SCLAVONIAE
BOSNIAE ET SERVIAE
cum PRINCIPATU TRANSYLVANIAE, maximaque Parte VALACHIAE
nova et exacta tabula
ex Archetypo MULLERIANO, S.C.M. CAPIT. et INGEN. desumta
Viisq; Veredariis, ac Novissimae Pacis Passarovicensis Confiniis aucta
a
IO. BAPT. HOMANNO S.C.M. GEOGRAPHO
Norimbergae
Cum Privilegio Sacrae Caesareae Majestatis Gratiosissimo
CAROLVS SEXTVS
CRVX SALVS ESTO
STATUS REGNI POLONIAE PARS
PARS SILESIAE
MORAVIAE PARS
AVSTRIAE INFERIORIS
STIRIAE PARS
CARINTHIAE PARS
CARNIOLAE PARS
HVNGARIA SUPERIOR
INFERIOR
COMIT CSANADIENSIS
COMIT TEMESIENSIS
BOSNAE REGNUM
SERVIAE REGNUM
BULGARIAE REGNI PARS
MACSVA PROVINCIA
CAMPO LONGO RUTENORUM
CAMPOLONGO MOLDAVIE
Scala
Notarum explicatio


Fluviorum in Europa primicipis
DANUBII
CUM ADIACENTIBUS REGNIS
nec non totius
GRÆCIÆ
ET
ARCHIPELAGI
Noviſſima Tabula.
Authore
IOH. BAPTISTA HOMANNO
NORIMBERGÆ
Patriæ Sac. Cæſ. Maj.
Cum integrum DANUBII TRACTUM in Tabula noſtra ſuperius una fere ſemibina non poſuimus Fragmentum illud tantum hic pertinentem hue unà poſuimus
Milliaria Germanica.
Milliaria Hungarica.
Milliaria Gallica ſive Horæ itineris.
MARE ADRIATICUM
Vulgo GOLFO DI VENETIA
MARE NIGRUM
PONTUS EUXINUS
MARE ÆGÆUM
Hodie ALBUM et
ARCHIPELAGUS
MARE DI CANDIA
POLONICUS
MOLDAVIA
WALACHIA
BESSARABIA
TURCICUS
SERVIA
BOSNA
CROATIA
HUNGARIA
BOHEMIA
SILESIA
MORAVIA
AUSTRIA
STYRIA
CARNIOLA
CARINTHIA
DOMINIUM VENETUM
TOSCANA
ROMA
NAPOLI
SICILIA
MACEDONIA
THESSALIA
ACHAIA
MOREA
CRETA hodie CANDIA
CYCLADES INSULÆ
NATOLIA
ASIA EPARS
Golfo di Venetia
Golfo di Cattaro
Golfo di Lepanto olim Corinthiacus Sinus
Golfo di Napoli
Golfo di Colochine
Golfo de Contefe
Golfo di Monte Santo ei Singitanus Sinus
Golfo di Smirna
Golfo di Negroponte
Golfo di Engia
Golfo di Squillace
Golfo di Taranto
Golfo di Policastro
Golfo di S. Eufemia
Golfo di Catania
Golfo di Arcadia
Golfo di Petras
Golfo di Caridi
Golfo di Saloniki
Golfo di Contefe
Golfo di Coron
Golfo di Corinto
Golfo di Patras
Golfo di Arta
Golfo di Volo
Golfo di Salonichi
Golfo di Cassandra
Golfo di Orfano
Golfo di Contessa
Golfo di Caristo
Golfo di Andros
Golfo di Scio
Golfo di Mitylene
Golfo di Adramitti
Golfo di Satalia
Golfo di Attalia
Golfo di Scanderoon
Golfo di Cilicia
Golfo di Cypro
Golfo di Sidra
Golfo di Sirte
Golfo di Gabes
Golfo di Tripoli
Golfo di Capes

PELOPONESUS
hodie
MOREÆ REGNUM
IN OMNES SUAS PROVINCIAS
VETERES ET HODIERNAS
accurate divisum.
Editore
IOH. BAPT. HOMANNO S.C.M. GEOGRAPH.
Norib.
Cum Privilegio Sac. Cae. Maj.

PARVÆ GRÆ
REG. EPIRI
PARS
LIVADIÆ
PARS
PROPONTIDIS
PARS
DUCATUS
ATHENIENSIS
PARS
INSULÆ
CURZOLARI
GOLFO DI LEPANTO
GOLFO DI CORINTO
GOLFO DI NAPOLI
DI ROMANIA
GOLFO DI CHIARENZA
GOLFO DI ZONCHIO
GOLFO DI CORON
GOLFO DI CASTEL RAMPANO
GOLFO DI COLOCHINA
CANALE DI ZANTE
Canale Viscardo
Canale di Cefalonia
ACHAIA
CLARENTIÆ
SICYONIA
CORINTIA
SACCANIA
ARGIA
ROMANIA MINOR
LACONIA
MESSENIA
ARCADIA
ELIS
PATRASSO PROPRIA
ZANTE
CEFALONIA
CERIGO
MARE DI SAPIENZA
LAGO
Asso
Navarino Vechio
Modon
Coron
Calamatta
Castel Tornese
Lepanto
Patrasso
Chiarenza
Corinto
Napoli di Romania
Malvasia
Castel Rampano
Colochina
Passava
Castri di Maina
Cerigo
Cerigo el Cithera
Sapienza I.
Cabrera I.
Strivali I.
Ramesa I.
Asperia I.
Sette Pozzi I.
Bella Pola I.
L'ovo I.
Scala di Tolfi
Scala di Navarino
Scala di Coron
Scala di Castel Rampano
Scala di Colochina
Scala di Cerigo
Scala di Sapienza
Scala di Maina
Scala di Zante
Scala di Cefalonia
Scala di Curzolari
Scala di Lepanto
Scala di Corinto
Scala di Napoli di Romania
Scala di Malvasia
Scala di Modon
Scala di Navarino
Scala di Patrasso
Scala di Chiarenza
Scala di Castel Tornese
Scala di Coron
Scala di Calamatta
Scala di Passava
Scala di Colochina
Scala di Castri di Maina
Scala di Cerigo
Scala di Cerigo el Cithera
Scala di Sapienza
Scala di Ramesa
Scala di Asperia
Scala di Sette Pozzi
Scala di Bella Pola
Scala di L'ovo
SEPTENTRIO
OCCIDENS
ORIENS
MERIDIES.


PELOPONNESUS
HODIE
MOREA
AD NORMAM VETERUM ET
RECENTIORUM MAPPAR.
ACCURATISSIME ADORNATA,
ÆRI INCISA ET VENALIS EXPOSI-
TA PER
MATTH. SEUTTER, S.C.M.GEOGR.
AUGUSTANUM.
Milliaria Germanica Communia 15 in uno Gr.
Milliaria Gallica sive Horæ Itineris
Milliaria Italica sive Anglica 60 in uno Gr.
MARE DI SAPIENZA
GOLFO DI LEPANTO
GOLFO DI PATRASSO
GOLFO DI CHIARENZA
GOLFO DI ARCADIA
GOLFO DI ZONCHIO
GOLFO DI NAPOLI
GOLFO DI COLOCHINA
GOLFO DI CASTEL RAMPANO
CANALE DI ZANTE
CHIPE DI ROMANIA
SINUS ARGOLICUS
SINUS LACONICUS
CORINTHIA
LACONICA
MAREIONIUM
CEFALONIA
ZANTE
CORINTHIA
SACCANIA
ROMANIA
ARGIA
MINOR
ARCADIA
MESSENIA
ACHAIA
PATRASSO
CLARENZA
CORON
CALAMATTA
MODON
NAVARINO
MISITRA
CASTRI di Maina
CERIGO
NAPOLI di Romania
NAPOLI di Malvasia
LIVADIA
LEPANTO
CURZOLARI ISOLLE als ECHINADES INS.
REG. EPIRI PARS
PARVÆ GRÆCIÆ PARS
DUCAT. ATHENIENSIS PARS
SETINES ATHEN.
MEGARA
Sapienza I.
Cabrera I.
Sapienza
Cerigo
Cerigo ol' Cithera
Mare Occidens
Oriens

SCANDINAVIA complectens SUECIÆ DANIÆ & NORVEGIÆ REGNA ex Tabulis IOH. BAPTISTÆ HOMANNI. Norimbergæ. Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.

OCEANUS SEPTENTRIONALIS

MOSCOVITICUM MARE

MARE ALBUM

OCEANUS GERMANICUS

MARE BALTICUM

Vulgo DE OOST ZEE

DE NOORD ZEE

Milliaria Germanica communia.
Milliaria Suecica & Danica.
Milliaria Norwegica.
Milliaria Gallica.

LAPPONIA MOURMANS

LAPPONIA MOSCOVITICA

LEPORIE

CIRCULUS ARCTICUS

CARELIA

INGRIA

FINLANDIA

LIVONIA

ESTONIA

LITHUANIA

SAMOGITIA

DUCATUS SMOLENSKO

PRINCIPATUS NOVOGRODENSIS

DUCATUS ROSTOW

DUCATUS WOROTIN

PRINCIPATUS BIELSKI

WOLOGDA

BERGEN

Dore Field

Borkholm I.

Gothland I.

Oesel I.

Rugia I.

Onega L.

Ladoga L.

Ladesko

Ozero

Moscaw

Smolensko

Woroti

Scandin. Regna.


REGNI
DANIAE,
in quo sunt
DUCATUS HOLSATIA ET SLESVICUM, INSULÆ,
DANICÆ, PROVINCIÆ IUTIA SCANIA BLEKINGIA &c.
Nova Tabula
edita á Io BAPTISTA HOMANNO Noribergæ
et aucta secundum Geographiam novissimam
Iohann Hübneri. I. U. L.
Cum Priv. S. C. M.
OCEANUS SEPTENTRIONALIS
SCHAGER RACK
SINUS CODANUS
MARE GERMANICUM
MARE BALTHICUM
DIE OOST SEE
Vulgo
Colberger Heyde
Milliaria Germanica 15 in uno Gradu
Milliaria Gallica magna, Horæ itineris
Milliaria Danica et Suecica 20 in uno Gr.


REGNI
SUECIAE
in omnes suas Subjacentes
Provincias accurate divisi
Tabula Generalis
edita
à IOH. BAPT. HOMANNO
Noribergæ.
Cum Privilegio Sacræ Cæs. Majestatis.
OCEANUS
SEPTENTRIO
NALIS
Circulus sub Polo Arctico
MOUREMANSKOY
LEPORIE
BELLAMORESKOY
LEPORIE
TERSKOY LEPORIE
MARE
ALBUM
MARE
BALTICUM
Vulgo
DE OOST ZEE
SINUS BOTHNICUS
SINUS FINNICUS
Onega Lacus
Onega Ozero
Ladoga Lacus
Ladesko Ozero
Maelstrom
Drontheim
Gottenborg
Oeland I.
Gothland I.
Dagho I.
Oesel I.
Livonicus
Bornholm I. sub Daniæ Rege
Poloczk
Opolsko
Memel
Brasław
Wiborg
Caporio
Kron Schlos
Petersburg
Nyslot
Kaneburgh
Kemi
Tornea
Uma
Alandi I.
Skarsfield
Rund Field
Dofre Field
Skagen
Sundsvall
Stockholm
Wener Lacus
Wenersborg
Halmstad
Lund
Rack
Mona I.
Sweneke
Sweneborg
Wilhelmsborg
Kalmar
Oesel
Sinus Livonicus
Sinus Finnicus
Mer
Occidens
Orien

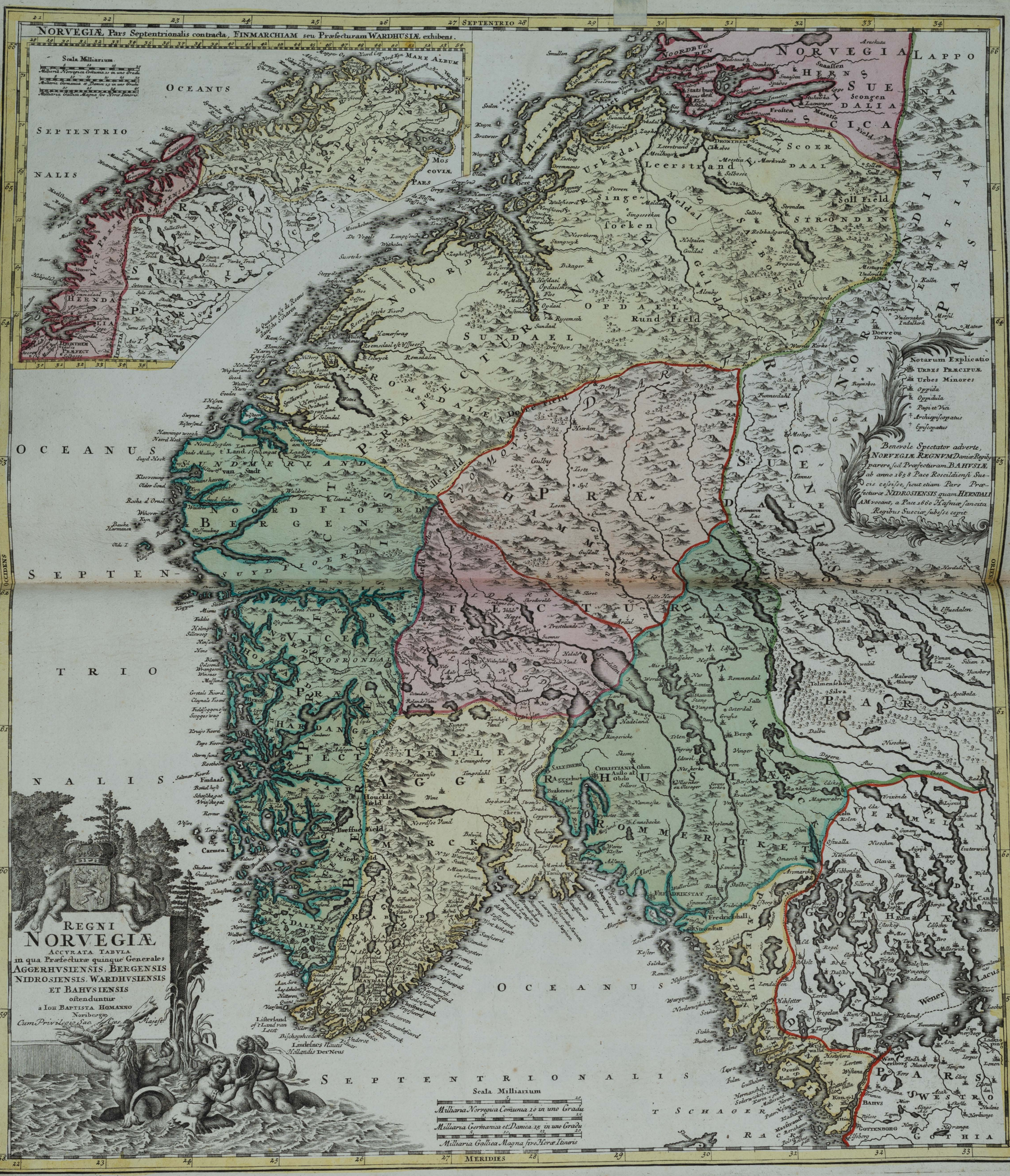
NORVEGIÆ Pars Septentrionalis contracta, FINMARCHIAM seu Præfecturam WARDHUSIÆ exhibens.
Scala Milliarium
Milliaria Norvegica Communia 10 in uno Gradu
Milliaria Germanica et Danica 15 in uno Gradu
Milliaria Gallica Magna sive Horæ Itineris
SEPTENTRIO
MERIDIES
OCEANUS
SEPTENTRIONALIS
REGNI
NORVEGIÆ
ACCVRATA TABVLA
in qua Præfecturæ quinque Generales
AGGERHVSIENSIS, BERGENSIS
NIDROSIENSIS, WARDHVSIENSIS
ET BAHVSIENSIS
ostenduntur
a IOH. BAPTISTA HOMANNO
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majest.
Notarum Explicatio
Urbes Præcipuæ
Urbes Minores
Oppida
Oppidula
Pagi et Vici
Archiepiscopatus
Episcopatus
Benevole Spectator adverte,
NORVEGIÆ REGNVM Daniæ Regibus parere, sed Præfecturam BAHVSIÆ ab anno 1658 Pace Roscildensi Suecis cessisse, sicut etiam Pars Præfecturæ NIDROSIENSIS quam HERNDALIAM vocant, a Pace 1660 Hafniæ sancita Regibus Sueciæ subesse cepit
NORVEGIA
SUECIA
LAPPONIA
HERNÖSAND
SCOERDAAL
STRONDEN
NIDROSIA
OPDAEL
SUNDAEL
ROMSDALEN
BERGEN
NOORD FIOERD
SUYD FIOERD
HARDANGER
AGGERHUS
MARCK
HAMMER
ROMMERIKET
GOTHIA
WESTROGOTHIA
Christiania
Bahus
Gottenborg
Drontheim
Leerstrand
Soll Field
Rund Field
Houckle Field
Breffue Field
Iogle Field
Fredrikshall
Fredrikstat
Wener Lacus
Mare Album
Mos coviæ Pars
Oceanus
Septentrionalis
Meridies

IMPERII RUSSICI ET TATARIÆ MAJORIS NEC NON MINORIS CRIMÆÆ TABULA CUM SCIAGRAPHIA TRACTATIONIS DE IISDEM.

EXPLICATIO
COLORUM MAPPÆ.

IMPERIUM RUSSICUM
- Ruſſia Europæa
- Tataria Ruſſica vetus
- recentior, vel SIBERIA

REGNUM SINENSE
- Sina propria
- Tataria Sinenſis
  - Mogoliſtana orientalis, Mantcheux
  - Mogoliſt. occidentalis, Mongkoux
  - Tatariæ propriæ Eleuthorum pars
- Corea clientelaris

CAN TAISCHÆ Regn. vel Imper.
- Regnum proprium
- Novæ acquiſitiones ex Kaſaccis, & Usbekenſ.
- *Dubiæ vel mixtæ poſſeſſionis*

TATARIA MAIOR ſui juris
- Trans Caſpium Mare
  - Gentes minores liberæ
    - Kaſatſchi, *mixtis Cantaiſchæ poſſeſſ.*
    - Aralli, Karakalpaki, Turcoman. albi
  - Regna USBEKENSIUM
    - R. Chivva, R. Bokara, R. Samarcand, R. Balk, R. Bedakſchan
- Cis Caſpium Mare
  - Gentes liberæ circa CAUCASUM M.
    - Abcaſſi, Alani, Avvari, Tauli, Lesgvi, Dageſtanenſes,
    - Circaſſi montani

TATARIA MINOR
- Europæa Crimenſium
- Aſiatica Crimenſium
- Cubanorum

CONFINIA.

- Imperium TURCICUM
- Regnum Perſiæ
- Regn. Mogoliſtanæ Indicæ
- Regn. Japaniæ
- Regna minora Indiæ
  - Arracan
  - Ava
  - Pegu
  - Tongkin
- Arabia deſerta
- Gentes liberæ ad IMAUM M.
- Balucci piratæ
- Formoſani liberi.
- Incognita Terræ Yeſſo
- Imperium GERMANICUM
- Regn. Hungariæ
- Regn. Poloniæ
- Regn. Pruſſiæ
- Regn. Daniæ & Norvvegiæ
- Regn. Sveciæ
- Spitzberga parum cognita.

MONITUM.

Non patiebatur ſpatium Mappæ, niſi reliqua in arctiorem minusque oculo gratam formam compingi vellent, ut SINÆ propriæ tota figura eadem exhiberetur. Quo vero diſtinctam ſpectator curioſus mappæ noſtræ ejus Regni vel Imperii ideam habere, idemque cum maximis reliquis de Tataria partem capientibus comparare queat, ei commendamus recens a nobis curatam illius regionis, Sinæ propriæ nempe, & luculentam ex Haldianis notitiis confectam mappam huic noſtræ adeo ſub Sciagraphiæ ſequentis finem jungendam.

In qua Confinia etiam ejusdem coloribus inſuper ſuis propriis diligenter diſtincta, *Coream* nempe, *Tatariam Sinenſem*, *Can Taiſchæ ditiones*, *Indiæ trans-gangeticæ Regna Tonkinum*, *Formoſanos liberos* facile quivis dignoſcere, & cum noſtra priori & principali conferre valeat.



Notati etiam in hac mappa extant limites inter Russiam et Tatariam minorem, post pacem recentissime A° 1739 initam

TABULA SYNOPTICA
PRO MAPPA
RUSSIÆ
ATQUE
TATARIÆ
UNIVERSÆ PRÆCIPUE MAJORIS,
SISTENS
SCIAGRAPHIAM DESCRIPTIONIS
ALICUJUS ET TRACTATIONIS COMPLETÆ,
ITEMQUE
DIVISIONIS METHODICÆ
de iisdem.

AUCTORE JOH. MATTH. HASIO, P.P.M. Witemb.

Sumptibus Homannianorum Heredum. Noribergæ, A. D. MDCCXXXVIII.
Cum Privil. S.C.M. nec non S.R. Maj. Pol.

QUid in hac mappa præstitum sit, quantumque eadem distincta sit ab omnibus, quæ hactenus prodierunt, ex maxima parte in oculos incurrit, & mallemus, ut omnes per se intelligere possent, libenterque præfandi munere abstineremus. Nec enim, ut vel a novitate vel utilitate illa commendetur, opus habet, neque necessitas suscipiendi operis commemorari debet, cum manifestum sit, aut imperfecta aut plane falsa, quæ hactenus de regionibus, quas exhibet, in vulgatis mappis proposita fuerunt, existere. Sed quia non est omnium penitior cognitio, tam ejus, quod in Geographiæ politica aut historica parte est utilissimum, nec quod in ejus parte Mathematica subtilissimum, breviter quædam de ejus constitutione & instituto nostro circa eam explicare, e re esse visum.

Politica constitutio & figura regionum.

Primo autem quantum ad ea, quæ naturam & situm regionum spectant, omnem adhibuimus industriam, ut, quæ usquam conquiri poterant subsidia ex notitiis geographicis, iisque recentissimis pariter & antiquioribus, compararemus, nullumque ex quibusvis Mapparum, Itinerariorum, Collectionum, Historiarum, præsertim familiam Tatarico-Zingis Canicam illustrantium, aliisque generibus omitteremus. Quorum omnium catalogum exhibere prolixum, etsi non patitur paginarum harum spatium, ne tamen lucem fugere videamur, dum ostentationis suspicionem vitamus, brevissimis saltem repræsentabimus maxime fundamentalia.

Circa situm adeo & distantias primo TATARIÆ, & ipsius RUSSIÆ, æquum sane erat, ut *Kirilowvii* atque etiam *Stralenbergii* uteremur notitiis, non relictis *Islæanis*. In SINICIS & TATARICO-SINICIS facem nobis prætulit magnificum opus *Haldii* opera editum. Neque tamen etiam non *Arabes Geographi*, & aliquot *Manuscriptæ mappæ* nobis inspectæ sunt. Eorundemque Arabum & Tataricorum Autorum, *Abulfedæ*, *Nassir Etusæi*, *Oluc Begi*, *Domini* etiam *de la Croix* (in *excerptis* scilicet *suis ex Abulfeda & similibus scriptoribus* occasione historiæ Zingis Canicæ & Timuricæ ab eo editæ) notitias de REGIONIBUS CIRCA OXUM & PERSIA, quas vulgus Geographorum immerito hactenus insuper habuit, in nostrum usum convertimus. *Garberi* de NATIONIBUS CIRCA CASPIUM MARE, ipsasque a *PETRO* Russorum Imperatore de eodem mari editas, variisque modis recusas mappas, *Vice Admiralii Cruysii* & alterius cujusdam *summi Ducis*..., qui nomen suum celari voluit (constat vero esse *Brucæum*) de REGIONIBUS TANAITICIS & DANAPRIENSIBUS consuluisse non pœnituit. Neque veteres, ut *Arrianum*, *Tabulam Augustanam* &c: circa PONTI EUXINI veram dimensionem & figuram exhibendam, negleximus. Nec nullius usus fuerunt *Motrayi*, *Perrii* &c. observationes. Aliorum etiam ad confirmationem & historicam vel politicam constitutionem eruendam, ut *Witsenii*, *Olearii*, *Cornelii Brunii* &c. opera, tot relationes itinerum ex Russia in Sinam institutorum, item Sinensium legatorum in Russiam apud *Soucietum*, in subsidium nos vocasse quid attinet dicere? Denique *Maasii*, *Watazis*, *Stralenbergii*, *Müllerі*, *Autoris notarum in Bayadur Chanum* opera in textu ipso citavimus.

Neque etiam aliquis credat, exiguum fuisse laborem seligendi ex his talibus, quæ forent optima & non invicem pugnantia.

Mathematica constitutio mappæ.

Verum hæc communia, si non omnibus, multis tamen; etsi & horum plurimi istis non recte norint uti. Sed in hoc maxime consistit mappæ nostræ prærogativa, quod unica est in hoc genere, quæ ad mathematicas rationes PROJECTIONUM maxime legitimarum sit comparata.

Praxis falsa *Sansoniana*.

Nimis vulgatæ sunt post *Sansonium* illæ deformationes mapparum, quæ parallelos circulos Sphæræ rectis lineis, iisque pariter parallelis, in plano exprimunt, meridianos per curvas, quas *Sinuum* vel *Cosinuum* vocant Mathematici. Verum in nulla alia telluris parte vel mappa magis, quam quæ tam amplarum regionum propius Polum sitarum repræsentationem postulat, apparet absurditas illius praxeos, figuram partim adeo distorquens, ut nihil similitudinis reliquum maneat, porro nullam praxin sanam circa dimensionem distantiarum admittens.

Minus legitima stereographica.

Aliis equidem etiam pro mappis harum regionum placuit STEREOGRAPHICA projectio: sed tamen illi vel oculum spectatoris imminere faciunt æquatori vel polo, (quorum hi quidem obtinent, ut meridiani lineis rectis repræsententur, paralleli circulis concentricis). Utrique adeo extra centrum mappæ oculum dictum locant; eo vero ipso inæquales a medio mappæ partium projectiones obtinent. Nempe illi mappæ partes inferiores contractiores reddunt superioribus, hi contra. Utrique hoc faciunt non nisi ignoratione legitimæ methodi, quæ ipsis minus expedita & summæ difficultatis habetur.

Legitima Stereographica noſtra methodus: cujus prærogativa.

Sed noſtra praxis methodum adhibet, jam ante 20 annos a nobis publico inſinuatam & hactenus excultam perfectamque, qua oculus medio mappæ imminens ponitur, adeoque partes omnes ab eodem medio æque diſtantes æquale in projectione augmentum ſortiuntur verſus omnes plagas.

Qualem quidem projectionem STEREOGRAPHICAM HORIZONTALEM vocamus, quia pro quolibet Horizonte aut Zenith conſtrui poteſt.

Figuræ ſimilitudo.

Cumque adeo omnis projectio Stereographica hoc habeat, ut partium figuram adeo ad veram, quam in ipſa ſuperficie telluris ſphærica oculo exhibent, accedentem, referat, ut, quemadmodum demonſtratur, etiam anguli interſectionum ipſi, quas faciunt meridiani & paralleli in projectione, ſint plane æquales angulis in Sphæra, nempe recti: jam in hoc noſtro projiciendi modo aptiſſimum oculo locum, quo perfectiſſime hoc obtinetur, aſſignari palam eſt.

Diſtantiarum capiendarum facilitas.

Præterea vero, quod maximum, eadem hoc efficit, ut ſine ullo ſenſibili errore diſtantiæ loco. rum unica apertura circini tanquam in lineis rectis, & una eademque ſcala adhibita ſumi poſſint, in ſpatiis ad gradus 10 utrinque a centro mappæ remotis (de reliquis mox videbimus.)

Qualis non occurrit in aliis mapparum generibus.

Quæ praxis in vulgaro modo, quem *Sanſonianum* diximus, foret abſurdiſſima & maxime illegitima, ſi vel modicum a centro mappæ recedat ſitus locorum, quorum diſtantia menſuranda eſt. Quæque eo magis illegitima eſt, ſi ſecundum eandem ſcalam, quales vulgo per ſummam, imprudentiam dicam, an impudentiam appinguntur, aut ex diviſione diſtantiæ parallelorum in æquales partes inepte deſumuntur, eæ omnes capiantur.

Nec in mappis Haldianis.

Quapropter non ſatis mirari, nec etiam conjicere poſſumus, qui factum ſit, ut *Miſſionarii* illi doctiſſimi, qui mapparum Tatariæ Sinenſis in *opere* magnificentiſſimo *Haldiano* autores ſunt, deteriori etiam deformationis genere, quod & meridianos & parallelos rectis lineis, illos convergentibus, hos parallelis exhibet, uti inſtituerint. In qua adeo lineæ diſtantiarum in regionibus paulo ultra 5 gradus a centro mappæ utrinque diſtantibus (quanto minus in tantarum regionum, quas repræſentant, amplitudine) nihil minus ſint, quam rectæ lineæ, figuræ vero regionum ipſarum, quo magis a centro mappæ recedunt, formam accipiunt adeo diſtortam, ut vix vera idea illarum animo ſpectatoris ſiſtere ſe poſſit.

Neſcimus etiam, quam medelam huic malo adhibuerit C. *Anvillæus*, cui ex illis defiguratio-nibus magis legitimas mappas conficiendi cura & provincia commiſſa ac demandata fuit, utrumque felicior extiterit in illis emendandis, quam in eligendo projectionis genere, quod ſane non aliud eſt ipſi, quam Stereographica Polaris projectio, Polo extra centrum mappæ conſtituto.

Operationis facilitas in noſtra methodo.

Nos vero, cum eam, quam diximus, & nobis quidem admodum expeditam, nihilque difficultatum, quas ſibi alii in ea imaginantur, habentem elegerimus methodum, illud obtinemus, ut diſtantiis, quæ a variis autoribus in ſuis ſcriptis & relationibus itinerariis produntur, commode & cum ſucceſſu uti poſſimus.

Atque inſuper cum ad hanc non ſolum mathematicæ, ſed & politicæ conſtitutionis harum regionum inquiſitionem non nudius demum tertius acceſſerimus, ſed in ea ab aliquot annorum vel luſtrorum ſpatio verſati fuerimus: talia publico exponere valemus, ex quibus idem ſecurum plane de multo maxima parte eorum, quæ in illa a nobis ſtatuuntur, reddere poſſimus. Qualis eſt inter cætera poſitio regionum circa *Caſpium mare* & *Transoxianarum*, itemque longitudo *Aſtracanenſis* urbis, quæ influxum habet in ſitum ulteriorum, & normæ ac regulæ loco ſervit pro examine hypotheſium variarum circa hæc geographica.

Neque enim intra limites mappæ exhibitæ inquiſitiones noſtras concluſimus, ſed ultra continuavimus ad Meridianum usque Pariſienſem; quo pacto nexum plane ſingularem & percommodum cum reliquis, quæ *Academia Regia Scientiarum* circa has materias publicavit, obtinuimus.

Minus eſſentialia mappæ. Tituli.

Hæc de eſſentialibus & mathematicis mappæ. De reliquis, quæ obſervare in ejus deſcriptione Politica nobis propoſitum fuit, hoc notamus, noſtrum nos non judicaſſe de Titulis, pro arbitrio, quod quidam faciunt, ſtatuere. Quapropter nomine Imperiorum cohoneſtare noluimus, niſi quæ ex confeſſione omnium, partim antiquitatis & primæ originis ratione, partim communicationis aut occupationis jure id nomen gerere poſſunt, quale GERMANICUM, RUSSICUM, *Turcicum*, cum nemo dubitare poſſit, aliis eundem characterem abuſive ſaltem tribui: præter TATARICUM CANTAISCHÆ, quod videtur reliquias habere maximi illius *Imperii Mugalo-Zingis Cantci*. Ad quod vero Usbekenſes & Crimenſes, independentes quidem Principes, ſaltem quantum ad priores, referri poſſunt, quibus vero Imperatorum titulus per ſummam improprietatem tribueretur.

Annotationes.

Fuſiores paulo, quam in Africæ Tabula, in annotationibus fuimus, quo non ſolum confuſionis apud alios occurrentis anſam tolleremus, nimisque obſcura & denſis tenebris involuta luci aliquomodo redderemus, ſed & ut rationem electionis noſtræ & hypotheſium redderemus, vitaremusque ſuſpicionem, nos in illis temere, ut mos eſt multorum, quibus ſpatium mappæ impleſſe ſatis eſt, verſatos eſſe.

Geneal. Can. Eleurb.

Multum lucis vero etiam accedere potuiſſet noſtris annotationibus, ſi *Tabulam Genealogicam* CAN-TAISCHARUM, vel CANORUM ELEUTHENSIUM jungere licuiſſet; quoniam plerumque in relationibus de hiſce regionibus, eædem ab imperantis ſaltem nomine proprio appellantur, ut ſi Caroli, Ludovici imperium vel regnum noſtri uſurparent. Verum & hoc tanquam alienum a ſcopo noſtro vitio verti nobis potuiſſe metuimus, & ipſa Genealogia illa apud *Haldium* & *Mullerum* nondum ſatis eſt conſtans. Succeſſionem ſaltem excerpſiſſe ſuffecerit, quæ *Haldio* eſt talis:

PATOUROU, non Cantaiſcha, ſed *Taiki* (h. e. princeps ſaltem). SENGA, filius *Cantaiſcha*. Cujus frater GEGEN BUSTUCHAN, BOJOUCTOU HAN, BUSTUCHAN, item GALDAN Sinenſibus, verum non fratri in *Cantaiſchatu*, ſed ſocero OTCHIRTOU CANO ſuccedens, victus a Camhio Sinæ R. TSE VANG ARAPTAN Sengæ filius, *Cantaiſcha*. GALDAN CZEREN *Cantaiſcha*, Araptani filius, ſed parricida.

Mullero talis exiſtit: BATUR Cantaiſcha, SENGA Cantaiſcha. GEGEN, BUSTUCHAN, GALDAN Cantaiſcha. TSE VANG ARAPTAN, ERDENI ZURUCTU BATUR, Cantaiſcha. GALDAN CZEREM Cantaiſcha.

Limites.

Limites imperii Ruſſici & Turcici juxta ſtatum PACIS PRUTENSIS deſignavimus. Geographum enim aliter haud decebat; etſi invictiſſimæ ANNÆ vereque Auguſtæ, & Seculi Miraculo, immenſum ut victoriarum numerum, ita imperii & ditionum ſpatium optemus, & ut brevi mappa noſtra anguſtior fiat terminis imperii ejus recipiendis.

Porro Orthographiam Gallicam in regionibus circa Sinam, & quarum notitiam accuratam *Miſſionariis Gallicis* potiſſimum debemus, cum retinere viſum ſit, circa pronunciationem vocum quid faciendum ſit, facile intelligitur.

Diſtantiarum menſuratio præcipue majorum.

Ad ultimum, de menſuris Geographicis mappæ vel potius modo diſtantias capiendi, in eo caſu, ubi loca paulo longius a mappæ centro recedunt, monendum aliquid a nobis eſſe, ſupra diximus. Huc vero ea redeunt: quamvis Stereographica Projectio noſtra imprimis & ſola hoc præſtet, ut figura regionum naturali figuræ quam proxime accedat, tamen quoad diſtantias itinerarias hoc quidem concedi debet, quod eadem potiſſimum hoc præſtet in ſpatiis prope centrum a 10 fere gradibus ex utroque latere, ita ut diſtanciæ ſine ullo vel minimo ſenſibili errore, ope Scalarum adſcriptarum unica apertura circini capi poſſint, quæ ſane praxis iis, qui mappis utuntur, ſolet eſſe gratiſſima. Quoniam vero per rerum naturam impoſſibile eſt, ut in ulla, quæ fingi poteſt, projectione regiones tam amplas exhibente, ultra dictum terminum idem præſtetur, obſtante natura curvi toto cœlo a recto diverſi, opus vero eſt, ut huic incommodo occurratur, id quidem in projectione a nobis adhibita facile fieri poteſt per artificium, quod in Tabula Africæ commendavimus, ut ſcilicet *Parallelus aliquis* locis, quorum diſtantia quæritur, *proximus*, vel *medius*, ope *circini proportionatorii* in ſuos *gradus*, *milliaria*, *leucas*, *Vorſtas* dividatur, ne ſcilicet nimis multas ſcalas (quod quidem in veteribus mappis non plane absque omni ratione obſervatum apparet) appingere neceſſe habeamus.

Regula

I.
RUSSIA EUROPÆA,
vel
IMPERIUM RUSSICUM IN EUROPA,
una cum
TATARIA MINORI
EUROPÆA vel CRIMEA.

CAPUT. I.
De RUSSIA EUROPÆA.

Prænotanda.

RUSSIÆ univerſæ vel laxius dictæ DIVISIO moderna:

I. Generalior
- EUROPÆA
  - Ruſſia alba
  - ampliori & moderno ſignificatu
    - 1. Ruſſia magna
    - 2. parva
    - priori & antiquiori ſignificatu
      - Ruſica
      - Lithuanica. Ad Poloniam
  - Ruſſia rubra. Ad Poloniam
  - Ruſſia nigra.

} Ad Imperium Ruſſicum, abuſive Moſcoviticum.

Significatus harum appellationum minus fixus vel potius confuſus.
Quidam *Ruſſiam Nigram* vocant ipſum Imperium Ruſſicum Europæum, vel Moſcoviam contradiſtinctam Ruſſiæ Polonicæ
Quidam *Ruſſiam Nigram* partem Ruſſiæ Polonicæ faciunt.
Uſus gentium Orientalium obtinet, ut diviſiones regionum faciant in partem Albam & Nigram, illa digniorem & majorem, hac inferiorem & minorem notantes.
Ergo appellatio ſuperior *Albæ Ruſſiæ* magis legitima, cum illa imperio Ruſſico ampliori tribuitur: Eademque uſum reſpiciens, qualis in titulis Imperatorum Ruſſiæ hodie obtinet.
Nigræ appellatio fere obſoleta.

- ASIATICA
  - Tatariæ majoris laxius dictæ pars pridem acquiſita & vetus
    - Caſan
    - Aſtracan
    - Circaſſiæ pars
    - recenſius acquiſita
    - Siberia laxius dicta

} Tota ad Imperium Ruſſicum.

II. Specialior. Totius Imperii Ruſſici tam in Europa quam in Aſia in Satrapias, *Præfecturas majores*, *Gubernationes*, ſecundum *Kyrilloviium*.

1. RUSSIÆ EUROPÆÆ
   - Liefland
   - S. Petersburg, vel Novogorod Weliki
   - Archangel
   - Smolensko
   - Niſi Novogorod
   - Moſcow
   - Parva Ruſſia
   - Bielgorod
   - Woronez, pridem Azovv
2. RUSSIÆ ASIATICÆ
   - Tatariæ
     - Aſtracan
     - Caſan
   - Siberiæ
     - Tobolskoy
     - Jeniſeskoi
     - Irkutskoy
     - Ochotskoy

NOT.
Scimus probe, Præfecturarum vel Satrapiarum hujus imperii apud varios eſſe varium numerum & amplitudinem, eamque ex imperantium arbitrio ſæpius & parvo ab hinc tempore variat mutationes fieri ſolere & facilas eſſe. Nobis ſcopo viſa eſt antior diviſio methodica vetus, quæ fundamentum ſuum habet & uſum quoque in hiſtoria Ruſſiæ.

IMPERII RUSSICI in EUROPA
abuſive MOSCOVIÆ
Notabilia.

1. Nomen: A Gente, & verum: RUSSIA.
   Abuſivum eſt MOSCOVIA, ab urbe pridem Moſcovv.
2. Maria: Oceani Glacialis Arctoi pars.
   - Bella More, *Mare album*. Sinus
   - Mare Balticum
   - Sinus Finnicus.
3. Fluvii majores
   - Wolga, Atel, Rha. *In quem*
     - Occa
     - Kama
   - Don, Tanais, *in quem*
     - Donnecz, parvus Tanais, Tanais minor.
   - Dvvina, Dvvika
     - Nomen hoc ferens poſt junctionem Jug & Suchona fluviorum ad Uſtiuga.
   - Dvvina, Duna. Polonica
   - Dnieper, Danapris, Boryſthenes.
     - Ejus notanda *Cataractæ*, Porovvi, Poroghi
4. Lacus majores:
   - Ladoga
   - Onega
   - Peipus, Czudzko, Czudzkoy
5. Montes:
   - Semeno Kamenoy, vel *Cingulum Mundi*, Poyas,
   - Stolpe, *Riphæi* quibusdam, *Hyperborei* potius.
6. Limites Ruſſiæ hujus Orientales

Veterum ſententiæ.

Eti iidem cum limitibus Aſiæ & Europæ. De quibus adeo locus „ poſtulat, ut ſententiam dicamus. „
Varii v. ſunt hi apud varios, propter incompertam rationem regionum harum priſtinis temporibus. Accuratius de hac re *Ricciolus*, quinque vel ſeptem potius ſententias recenſens.
Et pluribus quidem, ac antiquiſſimis quoque, *Tanais* placuit pro termini hujus initio. Unde vero, quæ eosdem porro juxta ipſum Tanaim usque ad fontes ejus ducit, ac inde ſecundum Riphæos montes, qui ibi credebantur adjacere, *prima* eſt harum ſententiarum.
Altera eſt, quæ ab hiſce fontibus ad Dwinæ oſtium ducebat.
Tertia, quæ eos ſecundum Tanaim usque ad illum locum, ubi ſe verſus occaſum flectit, progredi facit, ac deinde linea recta verſus Dwinæ oſtia excurrentes,
Quam quidem ſententiam recentiſſime eriam ſequi voluiſſe Cel. *Iliæum* veriſimile eſt: quanvis ab illo flexu Tanais lineam limitum circumducat non proxime ſecundum Dwinæ fluvii ripas, verum comprehendat eadem regiones Dwinam proxime adjacentes.
Quarta porro eſt recentiorum, quæ ductum fluviorum Tanais, Wolgæ & Obyi ſequitur, vel potius & commodius, Tanais, Wolgæ, Kamæ, Bialæ, Tobol, Irtis, & demum Obyi,
Præter haſce vero ſententias magis a reliquorum uſu recedentes exiſtit *Quinta*, qua *Boryſthenem*,
Sexta, quæ *Phaſin* fluvium huc accerſit, demumque
Septima, quæ juxta *Caucaſum* ipſum montem ab Euxino Ponto ad Mare Caſpium, indeque ſecundum Daicem, Jaik, fluvium ad Obyum eosdem continuat.
Atque harum ſententiarum fautores omnes ad naturales quosdam limites, vel naturalibus notis quibusdam inſignitos, reſpexiſſe palam eſt,
Quæ vero proxime ad illam ultimo a *Riccioło* memoratam accedit, ordine eſt nobis *octava*, *Politicæ* ſaltem rationem habet, & omnia, quæ Ruſſico imperio parent, ad Europam refert, ne excepta quidem Siberia, quam anguſtiorem ſcilicet juſto autores ejus ſententiæ ſibi finxerunt: & ſemel tranſito Tanai non Circaſſiam ſolum, ſed & reliqua etiam Ruſſico imperio non parentia usque ipſum Caucaſum montem intra Euxinum Pontum & Caſpium mare Europæ ſuæ aggregat.

Incommoda earum.

Verum enim vero omnium minime ad Politicam ſolum in figendis præfertim majoris hujus orbis partis finibus reſpiciendum eſſe, palam fit ex eo, quod nimis variis mutationibus ii obnoxii futuri eſſent. Quod patet vel in ipſa poſtrema recenſa ſententia, quæ, cum ipſa Siberia nunc melius cognita, limites illos in extremum orientem, & eam, quam Tatariæ Scythiæque partem cenſeri uſus inveteratus obtinet, eſſet promotura.
Nec naturales limites eſſe, quorum ratio unice haberi debeat; neque etiam cujuslibet eſſe, ut pro arbitrio illos conſtituat eligatque, pariter certum eſt, ſed præterea & uſum potiſſimum incolarum in conſideracionem vocandum eſſe, ratio & prudentia dictitat.

Noſtra ſententia.

Quæ adeo magis legitima momenta præ oculis habentibus nobis limites hi Europæ orientales & ſimul Ruſſiæ Europææ ita ducuntur:
„ Ut ſecundum *Tanaim* ab antiquiſſimis temporibus pro termino „
habitum, usque ad flexum ejus maxime orientalem procedant; in- „
deque ſecundum *fluvium* (incerti quidem nominis, ſed qui Med- „
weditza *Stralenbergio* dici videtur) qui Aſtracanenſem ditionem fi- „
nit, ducantur ad *Suram* fluvium a multis jam ſeculis pro termino „
inter Europam & Aſiam, Ruſſiam & Tatariam, Caſanenſem ſcil. „
ab incolis habitum. Deinde ſequantur *limites Caſanenſis Regni* „
ab omnibus Tatariæ, adeoque Aſiæ accenſi, donec ad illam cate- „
nam montium, juxta Obyum, ſed longiori intervallo ab eodem „
Oceanum verſus pergentem, quos *Hyperboreos* veteres dixere, per- „
veniatur. In quorum jugo adeo progreſſi usque in regionem *Sosl-* „
kamiskoy oppoſitam incidunt in fluviolum *Uſcolat*, ab omnibus „
accolis pro termino Aſiæ vel Siberiæ, & Ruſſiæ vel Europæ cenſum. „
Tandemque ulterius ſecundum illorum montium jugum ſimul cum „
iis in mare exeant. „

Partes ex diviſione methodica ortæ, & ſectionibus duabus explicatæ:
Ruſſia I. Borealior
II. Auſtralior

SECTIO I.
RUSSIA BOREALIOR
RUSSIÆ MAGNÆ vel ALBÆ ampliore ſignificatu
PARS Prior

A. Ruſſiæ recentius vindicata & Sueciæ erepta.
Religio: *Chriſtiana*, *Lutherana*
I. LIEFFLAND, LIVONIA RUSSCIA. Ducatus
1. ESTHEN, *Eſthonia*
   - REVAL.
   - Narva, *Narva Livonica*
   - Dörpt, *Dorpatum*, Ruſſis Juriowgorod, Pridem Academia a Sueciis fundata 1672.
   - Pernau, In hanc Academia Dorpatenſis translata 1699.
   - Felin
   - Wittenſtein
   - Inſ. Oeſel, *Oſilia*
     - Arnsberg.
     - Sonnenburg
   - Inſ. Dagho, *Daghoa*
2. LETTEN, Lithlandia Lettonia
   - RIGA
   - Dunamunde. Caſtel. Auguſtusburg per aliquod tempus dictum.
   - Kokenhauſen
   - Wenden. Pridem ſedes Magiſtri ordinis Baliferorum
   - Marienburg

NOT.
Reliqua Livoniæ portio ad Poloniam & Palatinatum Livoniæ.

II. INGERMANLAND, Ingermerland, *Ingria*, *Ingermanlandia*. Prov.

Fluvius: Neva
Urbes:
S. PETERSBURG, *Petropolis*. Sedes altera imperii Ruſſici. A potiori Ingriæ, alia ejus portio eſt Finniæ
Cronſtadt, cum arce
Cronslot, Cronſchloſs
Nöteburg, Schlötelburg, Schlüſſelburg. *Oreshek*
Coporio
Ivanogorod, *Narva Ruſſica*
Neva, Nyenſchantz deſtr.

III. KARELIA recentior, Suecica pridem. Prov.
1. Kexholmenſis
Kexholm, Kakishalm, Karelogorod, *Carolopolis*
2. Finnicæ pars pridem
Wiburg

B. Ruſſiæ antiquitus accenſa

I. RUSSIA PROPRIA

Religio omnium ſequentium, præter exceptas & notatas, *Chriſtiana, ritus Græci*

IV. LAPLAND, LAPONIA, *Leporia*. Prov.
Religio: *Chriſtiana mixta Paganiſmo*
Incolæ: *Ruſſis* Dikilops, *Feri Lappones*
1. Murmanskoy Leporie *Laponia maritima*
Kola
Svetoi Noſs, *Promontorium ſanctum*
2. Terskoy Leporia, *Laponia Terſenſis*
3. Bella moreskoy Leporia, *Laponia ad mare album.*
Warſiga
Kandalax

V. KARELIA RUSSICA antiqua, Lop Karela. Prov.
1. Kargapolenſis
Soma
Solofki Inſ.
2. Suecica, pridem falſo ita dicta, ſemper tm. ſub Ruſſis, *Habet minus celebria loca*

VI. KARGAPOLIA. Prov.
Kargapol

VII. PLESKOW, Pleſcovia. Provinc. olim Reſpubl.
Pleſcovv, Pskovv
Perzura

VIII. NOVOGOROD WELIKI, Novogardiæ magnæ Ducatus
Lacus: Ilmen
Canales:
Ladogenſis, Ladoga lacum & Welchowa fluvium connectens } Perfecti
Inter Twerza & Miſta fluvios, Wolgam & Ilmen fluvios conjungens
Inter Onega lacum, & Bielo Ozero vel album lacum, fluvios Whitigor & Kuſſchia } Imperfectus,
Urbes:
NOVOGOROD WELIKI, *Novogardia magna*.
Groß Naugarten, *Neapolis magna* it. *ſuperior.*
Stara Ruſſa. &
Nova Ruſſa
Ladoga, Regia antiquiſſima, Gardoriki, magna urbs, deſtr.
Olonecz, Oloniz,
Parcow, Parcof.
Stolbova.

II. PERMIA laxius dicta

Prænotanda
1. HOLMOGARDENSE Regnum vetus
2. PERMIENSE Regnum, vetus
Ad hoc poſterius Regnum præter mox recenſenda ſpectaſſe etiam ex ſuperioribus *Lop Karelam* & in Aſia *Petraſſitas* autores volunt.
2. SAMOYEDIA, *Anthropophagorum regio* vel *eorum, qui ſe mutuo devorant.*
Falſo quidem & abuſive ita dicta. Nunquam enim Anthropophagæ fuerunt iſtæ nationes, de quibus hoc nomen uſurpatur, etſi victu viliſſimo & impuro utentes. Potius gentes borealiſſimæ & hyperboreæ vocandæ.
Interim ex conſuetudine vulgata divifio *Samoyediæ* eſt
Europæa, *anterior, occidentalior*
Sparſa per *Dwina, Jahora, Petzora* Prov.
Aſiatica, *ulterior, orientalior*
Sparſa per *Obdoram, Tabolanſem, Jenifeenſem* & *Jakutenſem* præfecturam.

IX. DWINA, Dwika, *Ruſſis* Colmogorod, *Holmogardia*. Prov.
S. Michael, Archangel, *Archangelopolis*
Nova Dwinka
Cholmogorod, Kolmogorod. Olim Regni caput.
S. Nicola
Pop. *Samoyedæ* hinc inde ſparſi in litoralibus
Prov. Onega
Prov. Vaga
Schenkerskoy

X. USTIUGA, Wolostugski. Prov.
Fluvius: Juga, Uga
Urbes: Uſtiug, *oſtium vel exitus Ugæ fl.*
Witſogdskaya Sol, Solovvizjogda
Totma, Todma
Demitrof.

XI. WOLOGDA. Prov.
Wologda.

XII. IVHORA, Juhorsky, Jukorsky, *Jugoria*. Prov.
Mezen, Mezeen
Pop. *Samoyeda* in litoralibus.

XIII. PETZORA, Petſchora, Boranday. Prov.
Fluvius: Petzora
Urbes:
Puſto Oſerskoy
Petzorskoy
Papinogorod, Papinovvgorod, Papinopolis
Populi: *Samoyedæ*, in litoralibus.

Ad Præfecturam Siberiæ, etſi non ad Aſiam ſaltem pridem relatæ

XIV. PERMIA ſtrictius dicta & propria, Biarma
Populi: *Permiaki Ruſſis* dicti, alias ſibi *Comi, Sudacki*
Fluvius: Uſcolat, *limitaneus Europæ & Aſiæ*
Urbes: Permia Weliki, *Permia magna*, it, Tſcherdanska, Tſchordin.
Soilkamskoy, Salinæ celebres,
Kitaigorod, Kaigorod, *Kitaipolis.*
Populi: Ziranni, Sirani
Religio: *Chriſtiana.*
Wagulizi, Wogolozi, Wagulli *Ruſſis* dicti, *alias Mantſchi.* Ex parte.
NOT.
Wagulizi ex utroque latere montium Poyas, Stolpe
Occidentaliores: eis illos montes, & hujus Provinciæ
Orientaliores: ad Aſiam, quorum regio *Ugoria, Ugrojæ.* Unde & *Hungriſchi.*
Religio eorum, *Idolatrica.*

XV. WIATKA Prov.
Fluvius: Wiatka
Populi: Wotiaki, Bodiaki, *Ruſſis* ſic dicti, ſibi *Ari.* Pridem circa Novogardiam incolentes.
Urbes: Wiatka
Clinovv.

SECTIO II.
RUSSIA AUSTRALIOR

RUSSIÆ magnæ Pars reliqua

I. BIELO OZERO, *Lacus albi* Ducatus
Bielo Ozero, *Civitas lacus albi*

II. IAROSLAW. Ducatus.
Jaroslavv

III. TWEER. Ducatus
Tvveer

IV. ROSTHOW. Ducatus
Roſthovv
Chlopigrod, *Chlopipolis*
Ugliz

V. SUSDAL. Ducatus
Susdal
Caſtromogorod, *Caſtromopolis*
Galiz Principatus.

VI. WOLODIMER. Ducatus
Wolodimer. Wlodimer, *Wolodimiria*

VII. MOSCOW, Moſcovia. Ducatus
Moſcovv, Moſcavv, *Moſcovia* Pridem ſedes imperii unica, unde & nomen gentis & imperii abuſivum,
Columna
Troitz Troitzkoy Monaſtir. *Monaſterium SS. Trinit.*

VIII. WOROTIN, Worotinski. Duc.
Worotin
Coluga Princip.

IX. REZAN. Ducatus
Lacus: Ivan Ozero, *S. Johannis Lacus.* In quo fontes Tanais.
Urbes:
Pereslavv, Pereslavv Rezansky
Tula
Korſira Princip.
NOT. Vallum perpetuum olim a Tula per urbem Penſa usque ad Simbirsky, contra incurſiones Tatarorum.

X. NISINOVOGOROD *Novogardia inferior.* Ducatus vel præfectura
Fluvius: Sura *limitaneus Europæ & Aſiæ, Novogorod. Ducat. & Caſan. Regn.*
Urbes:
Niſinovogorod, Niſchney Novogorod, Niſchnei, *Novogardia inferior.*
Murom
Baſiligorod, extrema Europæ ad Wolgæ latus dextrum vel auſtrale.
Caſchim, Caſimogorod. Princ. Tataricus pridem in Ruſſiæ clientelam deditus. Unde *Tatari Caſſimi*
Religio: *Muhammedana.*
Pop. Mordua, Morduates, *Morduini*
Religio: *Pagana*, juxta alios *Muhammedana*
Czeremiſſi, Tſchereniſſi, *Ruſſis* ita dicti: *ipſis* More, Mære. Ex parte
NOT.
Czeremiſſi diſtincti in
Czeremiſſes Logowoy, *campeſtres*, ad ſiniſtram Wolgæ & ad Niſi Novogorod Præfecturam, maxima ex parte
Czeremiſſes, Nagornoy, Zanagornoy, *montanes* ad dextram Wolgæ & ad Caſanenſe Regn. maxima ex parte.
Religio: *Pagana*
Pop. Czuwaſchi, Tſchuvvaſchi. Ex parte
Sparſi nempe per Niſinovogorodenſem & Caſanenſem ditionem.
Religio: *Pagana*

B. RUSSIA ALBA ſtrictius dicta:
Ad magnam Ruſſiam ſpectans

XI. RZEWA, Reſowa. Ducatus
Reſchovv, Rezevva, Rezeva Wolodimersky

XII. BIELA Bielsky. Duc.
Biela, *Alba*

XIII. SMOLENSKO. Duc.
Smolensko.

C. RUSSIA MINOR

XIV. CZERNICHOW, Czernigovv. Duc.
Fluv: Deſna
Urbs. Czernichovv, *Zernigoga*

XV. SEVERIA, Sevierski, Ducat.
Novogorod Sevierſky, *Novogardia Severia, Neapolis Severia.*

De OCRAINA RUSSICA, Coſaccorum Europæorum regione

Prænotanda
(I) COSACCORUM diviſio & in Europæos
α. Zaporovvski, Zaporovvienſes, Zaporogienſes, a *Catarractis* vel Porogis in Danapri fluvio dictos, Za-porog i. e. *ſub porogis habitantes*, ſuntque
1. Cis Danaprienſes. Omnes ſub *Ruſſis*
2. Trans Danaprienſes
inferiores: liberi, vel ſaltem majori cum libertate degentes ſub *Ruſſis*
Setſchenſes, Siechzenſes
ſuperiores: ſub *Ruſſis*
β. Bielgorodenſes } Omnes ſub *Ruſſis*
γ. Donski, *Tanaitici* Ex parte

Aſiaticos
α. Donsky, *Tanaitici*, ex reliqua parte } Omnes ſub *Ruſſis*
β. Grebinski.
γ. Jaikzi, *Jaikenſes, ad Daicem*
δ. Kaſaccia, Kalatſchia Horda. Sui juris pridem omnes nunc ex parte ſub *Can Taiſcha.*

(II) OKRAINÆ, Ukraine, ſignificatus nominis: *regio limitanea.* Unde ea duplex
Ruſſica
Polonica

XVI. OCCRAINÆ Russicæ, Coſaccorum Ruſſicorum Europæorum notabilia
α.) Zaporogienſes Coſacci, ad Kiovienſem Præfecturam
1. Trans Danaprienſes
Kiovv, *Kiovia*, Cioaba
Petzura, Petſchcrskoy, Monaſtir
Trethimerovv, Techtimerovv, deſtr. Pridem Coſaccorum primaria
Tripol
Kaniovv
Staiky
Ryſſovv
} Polonis adempta, & pace perpetua Ruſſis relicta
Czehrin, Czechrin, deſtr. a Turcis
NOT.
Reliqua Palatinatus Kyoviensis ad Poloniam.
2. Cis Danaprienſes
Fluv. Samara, Orel, Orzel } limitanei
Worskla
Urbes:
Baturin, Hetmanni ducis Caſaccorum pridem ſedes.
Pereslavv
Pultavva
Perevvoloczna
Czechrin Dabrovva
Snſunsko

β.) Bielgorodenſes, in Bieologorodenſi, & partim Woronizenſi Præfectura
Urbes: Woronez, *Veronizza.* Ad fluvium Woronecz prope ejus confluentes cum Tanai, circa quos Tanais incipit ferre majores bellicasque naves
Corotojak, Corotojauk
Bielgorod, *Civitas alba, Sarkel, hoſpitium album* medio ævo.
Kuresk
Iſſum, Itzium
Bachmuth

Vallum perpetuum a Danapri ad Donnecz vel *parvum Tanaim*, juxta ripas fluvii Orel. *Vallum Ucrainicum*. Retrenchement.

γ.) Tanaitici. Horumque pars cis Tanaim in parte Europæa degentes, ad præfecturam Woronizenſem ſpectantes.
Panſchine
Babey, Babee
Czerkaskoy
St. Anna

δ.) Setſchenſes, Ruſſi magis quam Turcis parentes, a quibus inaccefſibilibus locis & inſulis in Danapri ſe defendunt. Hetmannum proprium habent. In medio Turcicarum Terrarum, infra Catarractas.
Heidamaki quoque dicti.
Siecz, Setſcha, ad dextram Danapris
Nova Siecz In inſula Danapris
Kamenoſatton, Kamenoſoditſche. Ad ſiniſtram Danapris.

CAPUT II.

TATARIA MINOR EUROPÆA, a potiori, vel quæ ſub CANO Crimeæ.

Prænotanda:

TATARIÆ MINORIS in genere diviſio eſt in
Europæos, quorum
Crimenſes peninſulares
Nogayorum minorum pars
Oczakovvienſes
Budziakenſes
} Sub *Cano Crimea.*
α. Cis Danaprim, *hodie*
β. Trans Danaprim, inter Danaprim & Danubium, *non ita pridem.*
Bialogorodenſes, Akermanenſes, in eodem tractu ſub Moldavia, Beſſarabia, *Moldaviæ attributi.*
Dobruczenſes, *Ad Bulgariam relati*
Lipkenſes. *In Moldaviam prope Chotzim a Turcis traducti.*
Aſiaticos, quorum
Nogayorum minorum pars reliqua. *Sub Cano Crimea*
Cubani, *Liberi*

TATARIÆ MINORIS EUROPÆÆ ſub CANO Crimeæ Notabilia.

Maria: *PONTUS EUXINUS, Mare nigrum*, Cora Denghis *Turcis*
Palus MOEOTIS, Mare Azovienſe, Mer de Zabaque, Sorno-More.
Fretum: *Boſporus Cimmerius*
Peninſula: Cherſoneſus Taurica, Crimæa, Crim
Fluvii: *Tanais*, Don
Danapris, Boryſthenes, Dnieper, in quem *Hypanis*, Bog,
Danapris, Tyras, Nieſter
Imperantes: Canus Tatariæ minoris, clientelaris Turcarum.
Turcæ
NOT.
CANUS, Rex Tatariæ minoris, titulum ſibi ſumit: Sultani, Cani, Budziakiæ, Crimeæ, Nogayæ & Circaſſiæ
Religio: *Muhammedana*

Partes ex diviſione methodica.

I. Pars Cis Danaprienſis
α. Borealior in continente
Pop. Nagayenſes, *Nogayi minores*, ex parte.
Orientalior tractus
Urbes: Mius } Ruſſorum pridem,
Tagannirog, *SS. Trinitatis urbs* deſtr. } poſt pacem ad Prutum Tataris ceſſa.
Sub Cano Crimeæ
Pop. Budziakenſes, ex parte.
Occidentalior tractus,
Cum nuper in regionem Beſſarabiæ inter Danaſtrim & Danubium ſeceſſiſſent a Cano Crimeæ, ab eodem vaſtatis illis ſedibus per vim huc reducti 1701.
Urbes: Samara, Bogorodiza } a Ruſſis ſtructæ, nunc
Sergejofskoy Monaſtir } deſtr.
β. Auſtralior & peninſularis: *Crimeæ propria*
1. Cani Tatariæ Crimeæ
Precop, Przecop, Or, *Taphræ*
Koslovv
Backſiſeray, Bachaſeray, Baciaſeray
Krim, Benderkrimenda
Kirz, Kerci, Griche
Korſun, *Cherſoneſus urbs*
2. Turcarum
Caffa, *Theodoſia*
Baluclavva, portus
Yegnicale, *ad fretum*, Caſtellum

II. Pars Trans Danaprienſis:
1. Turcarum:
Oczakovv, Dziarkrimenda, *Ordeſſus*
Kiſikermen, Kaſikermen
Kudak. Pridem Polonorum, contra Coſaccos ſtructa
2. Cani Tatariæ Crimeæ
Reliqua per Hordas degentium Tatarorum.
Limites *Jahorlik* fl. *Kodema* fl. *Sonia Soniavvoda, Semcha* fl. *confluentes cum Bogo.* Anno 1703. conſtituti.
Inter hos medios interjecta Setſcha, Coſaccorum Setſchenſium liberorum, *de quibus ſupra.*

II.
TATARIA MAGNA,
MAJOR
vel
ASIATICA.
TATARIÆ MAGNÆ
Notabilia.

Nomen: Rectius Tataria, quam Tartaria
A Tribu Tatar derivatum potius, quam a fluvio hujus nominis, qui nullus. Sed *abusivum & Synecdochicum.*
Synecdochicum, quia Tatari *Alanza Chano* duos dant filios Tribuum capita Tatar & Mungl. Quorum Tatar cum posteris anteriora, Mungl ulteriora, scilicet resp. Europæ occupasse dicitur; unde Tataria de Mogolistana per Synecdochen saltem dici potest.
Abusivum etiam, quia dubium, an borealiores & ulteriores versus orientem unquam ad gentem Tataricam spectaverint. Certe *Jakuthi* & ulteriores longe alio vitæ genere quam Tatari utuntur: *Tobolienses*, *Ostiaki* ad Tatariam nobis referuntur propterea solum, quod a Tataris vel potius Mongalis bello saltem in potestatem redacti & colonis inundati; vel quod ad imperium Tataricum Zingis Chanicum pridem pertinuerunt.
Scythiæ nomen antiquum, sed laxius: in Europa enim quoque Scythæ degerunt. *Sinis* incolæ Tase, *Japonensibus* Daats dicuntur.

Maria: Oceanus Glacialis Arctous, *Septentrionalis*, ejus sc. pars maxime versus orientem excurrens.
Oceanus v. Mare Orientale. Superius, Tataricum, borealius. Cujus
Mare orientale majus, Anadirium, Tichoba
Mare Amuricum, Lamicum, *Sinus Sinus Penſinicus*, prioris pars interior.
Mare orientale minus, inter Coream, Japaniam & Yeſo, *Sinus*
NOT.
Mare Orientale Interius, Sinicum, ad Sinam ſpectat
Mare Caſpium, Hyrcanum, Kolsum *Perſis*, Bahri Gaſe *Turcis*, Gualenskoy More *Ruſſis*, Giurgian, Tabriſtan Gh lin, Dielem, Baku, &c. a provinciis & urbibus adſitis dictum. Salſum.
Mare vel Lacus Arall, Chovvareſm, Stralskoy, *Mare Choarasmiæ*, Salſum.
Pontus Euxinus, *Mare nigrum*, Kara Denghis Turcis, Mare Azovienſe, *Palus Mœotis*, Mare de Zabaque, Sorno More *Ruſſis*.

Fluvii majores
1. Mare Caſpium intrantes
VOLGA, *Rha*, Atel
Kama in Volgam influens
Iaik. *Daix*,
Yemba, Gemba
2. In Oceanum Arctoum influentes
Obyus, By, Umar, Caramby, *Carambucis*, in quem
Irtis, Irtiſch, Artiſch
Jeniſei, Jeniſea, Kemno, in quem
Angara,
Ilim in Angaram influens
Tungus, Tunguska: inde a confluentibus Ilim & Angara hoc nomen ferens.
Tunguska Podkamena vel *medius*, item *ſyrtoſus*
Tunguska Niſnaya, vel *inferior*.
Lena, in quem
Witim
Aldan
3. In oceanum orientalem delatus
Amur, Yamur, Onon, Sahalien-Ula, Helon-Kiang, Schilcka. Argon & Kerlon in Amur influentes
Nempe pars, quæ ex lacu Coulon exit in Amur intrans, Argun:
Pars ſuperior, quæ in lacum Coulon influit, Kerlon vocatur.
Gihun, Amu, Amol, Amu Daria, Midergias, Scheherbaz, Nahar, vel *fluvius per excellentiam*, it. Roud Kanem, Oxus veterum, quibusdam Bactrus. In mare Caſpium pridem duobus oſtiis influens. Nunc in Lacum Aral deductus.
Sihun, Alſchaſch, Saërt, Acſaert, Sir Daria, Sirdergias, Jaxartes, Siris *veterum*, *falsus Tanais Macedonum*. Qui in Lacum Arall, Choraſmiæ ſemper exiit
NOT.
Khefel, Kefill, fl. De hoc dubium, an peculiaris in Lacum Arall influens, an ipſe Gihun. Autori tamen notarum in Bayadur Canum dicitur in Mare Caſpium exiiſſe, poſt receptio in ſe Amu vel Oxo, tribus locis incifim deferri in Arall Lacum.

Lacus: Baikal, Svvetoi More, *Mare ſanctum*, *Lacus Sinicus* quibusd.

Montes: Semeno-Kamenoy, Stolpe, Poyas, *Cingulum mundi*, communes Ruſſiæ. *Riphæi* vel *Hyperborei montes*.
Mons Aquilarum, Ural Tau, *Rhymnici montes*
Caucaſus, Cocas, Alburs, Alboris.
Arga Tau, *Arga mons*
Chrept, Irtſchik targaktalta. Limitaneus inter Tatariam Ruſſicam & Sinenſem, pridem Calmukenſem.
Imaus, Mus Tag, *Mons nivoſus*. Indiæ communis
Hinkan, Henkan, Henkan Alin. Inde a lacu Baikalin Orientem excurrens, & ramum habens Noſſe in Oceanum usque incurrentem. Pariter limitanei inter Tatariam Ruſſicam & Sinenſem.
Mus Tag Ari, Ochotenſis Provinciæ.

DIVISIONES hujus Tatariæ:

A. Diviſio TATARIÆ MAGNÆ totius
I. Tataria Ruſſica
Minus propria: quia de hac valet maxime, quod dictum de abuſivo ſignificatu Tatariæ ab Europæis potiſſimum introducto. Cum hujus partis populi ulteriores moribus & vitæ genere alio (nempe non *Nomadici* aut *Hamoxobii* exiſtentes) quam Tatari proprii utantur; citeriores pridem per vim ſaltem Tataris vel potius Mugalis ſubditi. Laxius vero ſaltem hæc pars dicta Tataria.
II. Tataria Sinenſis
III. Tataria ſui Juris ſub Can Taiſcha, ORIENTALIOR
IV. Tataria ſui juris ſub minoribus Principibus, OCCIDENTALIOR
} *Magis propria & ſtrictius dicta* Tataria.

B. Diviſio TATARIÆ PROPRIÆ juxta Gentes primarias
TATARIA occidentalior & anterior ſtrictiſſime dicta.
MOGOLISTANA orientalior & ulterior.
} Limites Altai montes utramque dividentes.

CAPUT I.
TATARIA RUSSICA
SECTIO I.
Pars occidentalior, & antiquioris poſſeſſionis; eademque auſtralior.
Tatariæ propriæ pars.

I. CASAN Regn. *CASSIA veteribus*, vel mediæ ætatis autoribus.

1. CASAN propria
Fluvius: Kama, in quem
Biela, Belaya
Urbes: Caſan
Kukarka, limes inter Satrapiam Siberienſem & Caſanenſem, ſaltem nuper. *De quo monitum ſupra C. 1. ſect. 1. ubi de Perzora, Permia & Wiatka dictum*
Populi: Czeremiſſi. Ex parte ſcil.
Nagornoy nempe, vel *montani*.
De reliquis ſupra in Novogorod. ſuper. Præfectura.
Czuvvaſchi, Ex parte ſcil.
De reliquis dicto loco.
Caſimi Tatari, ex parte
De quibus ſupra in Reſanenſ. Duc.
Uſſimi Tatari, quorum
Uſa fl. & urbs
Kongur, Kongun fl. & urbs. Rel. *Pagani*
Baskirri, Baskirzi Tatari, Ruſſis ſic dicti, usque ad regni Aſtracanenſis fines & Temba fl. extenſi.
NOT. Nomen ſibi ignominioſum ducunt. Alias *Pagani* religione

2. BULGAR Regnum quibusdam, aliis Ducatus.
Dictus & Horda Zavolhana i. e. *Horda ſupra Wolgam degens*, Patria Bulgarorum.
Bulgar, vel Bulchan, ut vult *Stralenbergius*. In ruderibus. Simbirsky

II. ASTRACAN Regn.
Limes occidentalis: Fluv. qui *Kirillovvio* dvarvoiaor, *Stralenbergio* videtur Medvvediza. Cujus ſententiam in mappa ſecuti ſumus, etſi dubia ſit, ſi *vice Admiralii Cruyſii* mappa inſpiciatur
Urbes: Aſtracan, Hadſchi Tercan
Soratovv
Samara
Seraya, Zarefgorod. Olim Regia, nunc in ruinis.
Zariza, Zarizin
Camiſchinka fl. & urbs.
Ilaſta. Lafla fl. & urbs.
Canalis: cœptus inter Ilaſtam fl. in Tanaim & Camiſchinkam in Wolgam influentem, nunc relictus.
Ejus loco Vallum, contra Cubanorum & Crimenſium Tatarorum incurſiones.
Populi: Coſacci Grebinsky
Coſacci Jaikzi, *Coſacci Jaikenſes*, *ad Daicem* fl.
Jurgigorod, Guriewgorod quorum
Jaiksky
Nogayi majores Tatari, Muhammedani
Torgauti, CALMUKI TORGAUTI
Sub-AJUKA CANO pridem, huc ſe recipiente & a fratre Can Taiſcha ſecedente. Nunc ſub Nepote vel ſucceſſoribus.
Religio *pagana*, ſaltem populi, princeps baptiſmum ſuſcepiſſe dicitur. Horum
Manantohai, Urga vel ſtativa primaria
Ajuka Cani
Deſertum: Aſtracanicum, generali nomine STEP, inaqueſum, verſus littoralia fabuloſum.

De Circaſſia
Prænotanda

Circaſſia in genere eſt vel
Ruſſica, habens
Regionem planam circa flumen Tanaim & a fl. Miskoff ſecundum Aſtracanenſis regni limites procurrens, ad Mare Caſpium usque & Terki,
Petigoriam,
Cabardiniam.
Cani Crimeæ, cujus
Circaſſia campeſtris reliqua, *Nigra*
Liberorum Populorum
Circaſſia Gorskaya, *Circaſſia montana*.
NOT. Quibusdam, ut ipſis Turci, Circaſſia laxius ſumitur, & usque ad Pont. Euxinum extenditur, comprenſa quoque Ziquia.

III. CIRCASSIA RUSSICA, laxius dicta. Cujus ſunt
1. Coſaccorum Tanaiticorum pars reliqua in Aſia degens
2. Circaſſia ſtrictius dicta. In qua ipſa
α. Circaſſia propria
Fluvius: Buſtro, diviſus circa oſtia in fluv. *Terek*, & alium ramum emittens dictum *Kiſlar*
Urbes: Terky, Tersky. In ruinis dicitur eſſe *Maaſia*
Tſchervvlena
Tſchedrin
} In mediterraneis
Stativa Hordæ ex Calmuccis Torgautis ſub Dondue Ombo ab Ajuka Cano ſeceſſionem faciente.
β. Petigoria
γ. Cabarda, Cabardinia
} In montanis

SECTIO II.
Pars Borealis & Orientalior, recentioris acquiſitionis, SIBERIÆ Regnum laxius dictum.

I. Provincia vel Præfectura TOBOLSKY, Tobolenſis

1. Pars Auſtraliſſima
SIBERIA propria vel ſtrictior, TURA pridem
Tota ad Tatariam propriam, quatenus pridem Tatarico Imperio paruit, & colentes Tataricum recepit.
Incolæ: veteres *Pagani*, Tatari *Muhammedani*, Ruſſi *Chriſtiani*
Fluvii: Tobol
Tura in Tobol
Yſchim
} In Irtiſch influentes
Urbes: TOBOLSKY, Sibir pridem
Tumeen, On-Zigidin pridem
Pelim,
Vergaturia, Werchaturia
} In Provinc. Condora quibusdam cenſæ.
Utko
Nevianskoy
Catharinenburg
Samaroſskoy, Samaroſskoyjam
Populi: Wogulizi, Waguli Tatari,
Pars ſcilicet eorum altera & Orientalior usque ad Conda fluvium, Ugoria, Ugroja dicta, unde & Ungritſchi, de qua ſupra in Prov. Petzorienſi. *Pagana religionis*
Iemſchikki, canibus ad aurigandum antiquiſſimis temporibus utentes.

2. Pars Orientalior
Pariter ad Tatariam propriam ut prior
Fluvii: Keta
Schulim, Tſchulim
Tom
Om, in Irtiſch influens
} in Obyum ſe exonerantes
Deſertum: Baraba, Barabu
Lacus: Tſane
Populi majores
OSTIAKI, *Ruſſis ſic dicti*, ipſis Chonti, Chontiſchi-
Regio eorum Gandimiſch: magna gens, latius ſparſa, quorum, Narimski, Obski, Surgutski, Irtiſchni
Religione *Pagani*, mixti *converſis ad Chriſtianiſmum*
Barabinzi
Sparſi trans & cis Irtiſch fluvium. Dimidiam partem tributi Ruſſorum Imperatori, dimidiam alteram Can Taiſchæ pendentes. Solutionem Ruſſis præſtant in Torre, Telawa, Calemba.
Religio: *pagana*.
Populi minores Tataricæ ſtirpis, quorum
Tſchulimzi Tzatzki, Gauſtinzi, Abinzi, Azinzi, Tutalzi, *alii*
Urbes: Surgut, Zergott
Narum, Narim
Tara, Torre
Ketskoy
Tomskoy
Kusnetskoy
} Neobaptizatorum Tatarorum.
Tchatskoy, Tſcautſchkoy
Omskoy
Iemiſchevva urbs, & *Lacus ſalis* prope eam
Sempalat, Furchan
Ubinskoy
Uskomen extrema
} Omnes ſtationes ad fluvium Irtiſch
By Chatun. Ad Obyum, *ab Eleuthii iterum deſtructa.*

3. Pars Borealiſſima
Pariter ad Tatariam propriam vel Imperium Tataricum pridem.
Sinus: Guba Taſſovvskaya, ſinus Taſſovienſis, aliis Mare Mungaſeisko, *ſaltem ex parte*, vel quod in hunc ſinum Jeniſea a Mungaſeja veniens quoque effunditur.
In eo oſtium Obyi fluvii.
Fluvii: Taſs
Sob
Conda
Provinc: Obdora, cujus urbes
Obdora
Bereſovv
} Pridem ante reliquam Siberiam a Czar Gabriele circa annum 1530. occupata.
Condora, Condinsk, Condinia
Quam alii verſus meridionaliora extendunt, ut monitum
Populi: Oſtiakorum reliqui, quorum
Kaſimsky, Nadimski, Liapinski, Obdorski, &c.
Samoyedæ, medii ſcil. inter ſuperius memoratos Europæos, & qui in præfectura Jeniſeenſi occurrunt, quorum
Samoyedæ Sobskie &c.

II. Provincia vel præfectura IENISESKOY, *JENISEENSIS*

1. Pars Meridionalior
Pariter Tatariæ propriæ vel Imp. Tatar. priſtino accenſenda.
Montes: Chrept, Ertſchik targaktaita. Limitaneus inter Tatariam Ruſſicam & Sinicam. *De quibus ſupra.*
NOT:
Linea limitum a montibus ſupra Sayanskoy ad oſtium Corbizæ fluvii per Commiſſarios Ruſſici & Sinenſis Imperii ducta, per diſtantiam non minorem 330 mill. Geographicis quindenariis in mappa exhibetur, *extremi ejus per* A & B *notati.*
Populi majores
TUNGUSI, Tingiſi, magna Gens, latius ſparſa
NOT:
DIVISIO Tunguſorum in Jeniſeenſi, Irkutenſi, Daurienſi, itemque Iakutenſi, etiam Tiſtiſcarenſi provincia ſparſorum:
Konni, qui equis utuntur, maxime in Daurienſi:
Olenni, cui alis animalibus, ut Rhenonikus, utuntur, maxime in Jeniſeenſi, Irkutenſi & Tiſtiſcarenſi:
Sabartie, qui canibus utuntur ad vecturam & cibum, omnes fere in Iakutenſi:
Nivoſii, Niskovienſes, prope Ilimskoy degentes.
NOT.
Tungus ignominioſum nomen eſſe vult *Autor Notarum in Hiſtoriam Tataricam Bayadur Chani*, & porcum notare.
Errat vero, ſi *Stralenbergio* credimus, qui Tingis eos vocari notat, idemque hoc ſignificare, ac Su-Mungalos vel fluviaticos Mungalos, ad diſtinctionem eorum, qui in planis & deſerto Coby habitant, dictos.
Sunt adeo e Tatari laxe dictis, ſtrictius ex Mungalis.
Populi minores, Tataricæ pariter ſtirpis, quorum
Arinzi, Kanskoy, vel Chotovvsky, Tulæſſi, Sayanzi, Kamazinzi vel Kiſtim, alii
Urbes: IENISESKOY
Makovvskoy
Krasnojarskoy
Abakanskoy
Udinskoy
Sayanskoy extrema, apud quam incipit limes per Commiſſarios Ruſticos & Sinicos ſignatus, in mappa notatus per A.

2. Pars Borealior
De hac dubium, an ad Tatariam propriam vel Imperium Tataricum pertinuerit.
Sinus: Mare Mangaſeisko cum Guba Taſſovvskaya communicans inter Novam-Zemlam Peninſ. & continentem
Fretum: Weygat, Weygats, cum Inſ. cognomine
Mons: *Ignivomus*, Præfecturæ Jakutenſis
Populi: Samoyedæ, maxime orientales, quorum
Samoyedæ Mantzela &c.
Chatanski & Avvamski
Peninſ: Nova Zemla, Nova Zemlaya, Terra Nova

III. Provincia vel Præfectura IRKUTSKOY, *IRKUTENSIS*
Religione: *Pagani* mixti *Ruſſis Chriſtianis.*

1. IRKUTSKOY ſtrictius dicta
Pars ad Tatariam propriam etiam nunc ſpectans.
Fluvius: Irkut
Catarractæ in Angara fl.
Populi: Buratti
Huc translati, cum prius ultra Baikal lacum habitaſſent, ut transfugia ad Sinas prohiberentur.
Religio: *Pagana.*
Urbes: IRKUTSKOY
Ilimskoy
Tunginskoy, Tunchinskoy Caſtell.
Bratskoy

2. DAVRIA, Daur, Daour, laxius ſumta.
Nam Sinis Daur, Taguri, ſunt Targuſini
Pars ad Tatariam propriam pariter ſpectans.
Religio: *ut in præcedenti prov.*
Fluvii: Selinga, in Baikal lacum
Tſchuku, Zikoi in Selingam influens.
Bora, Bura, prope confluentes Selingæ & Orchon in Orchon exiens, limitaneus parvus.
Kerbetchi Pira, Kerbetchi, Gorbiza, in Argun influens, limitaneus inter Ruſſicum & Sinenſe imperium, in mappa notatus per B.
Lacus: Tarei
Urbes: Ilinskoy, Ilaimskoy, Ilunskoy, Balſoi-Saimka, *Elia urbs.*
Udinskoy
Selinga, Seringa, Selinginskoy, Tſchuku-Paiſang *Sinis*
Nerzinskoy, Niptchou *Sinenſibus*
Argunskoy

3. IAKUTIA, propria lingua Zinzacha, Zinzagatok.
Pars minus proprie ad Tatariam relata.
Populi: IAKUTI, magna gens
Religio: *Pagana* mixtis *Chriſtianis Ruſſis*
Urbes: IAKUTSKOY
Vergolenskoy
Judoma Kreſta

IV. Provincia vel Præfectura OCHOTSKOY, *OCHOTENSIS*,
Pariter non niſi improprie ad Tatariam referenda.
Religione, omnes *Pagani* præter Ruſſos inter hoſce degentes.
Fluvii: Uda
Penſina
Iana
Indigir
Kolima, Kobima
} in Sinum Amuricum influentes, } in Oceanum Arctoum exeuntes,
Anadir, in Oceanum orientalem influens.

Montes: Hinkan, Hinkan Ali & Noſſe limitanei, *in ſuperioribus memorati.*
Ignivomus, in Kamſchatkenſi Provincia.
Promontoria: Kamſchatkenſe vel Ozkoinenſe
Tſchuktſchenſe. Adjacet ſinus Preobrazenſis.
Sanctum, Suetoi Noſs, Caput Tabin. Eiß's Cap.

Populi: IUKAGRI, Jukahiri, magna Gens
Lamuti, quorum terra Terra Lamska,
Provinc: Kamſchatka, Kamſchadalia, Kamzadalia *Nomen terræ ab invenientibus Ruſſis datum, idem fere notans, quod* Atlaſſowia,
Pop. Kamtſchadali
} Sub Ruſſis omnes.
Populi: Kurili
Koreiki, Koleiki, Koraki, *ſub Ruſſis.* Aliis dicuntur *liberi*
TSCHUKTSCHI, Suegtſie, Xuxi, magna gens. Partim *ſub Ruſſis*, partim *liberi.*
Schelati, Szalahi, Tzalatzki. Liberi.
Olutorski, Lutorski, liberi & feroces, tricubitales ſtatura.

Urbes vel Caſtella
Udskoy, Oſtrog vel Arx
Ochotskoy Oſtr.
Kolimskoy, Kovvimskoy Oſtr.
Anadirskoy, Oſtr.
Werchnoy Oſtrog, *vetus Caſtell.* } Kamſchatkenſis Provinc.
Niſchnei Oſtrog, *novum Caſtell.*

CAPUT II.

TATARIA SINENSIS,

vel

SUB SINO-TATARIS

cum appendice

DIVISIO Tatariæ Sinenſis

1. Terra MANTSCHEUX Mugalorum orientalium
2. Terra MONGKOUX, Mugalorum occidentalium
} MOGOLISTANA propria, cujus incolæ tamen *Sinis* quoque Ta Se, Taats *Japonenſibus*, dicti.

3. Recens Eleuthis erepta. Hæc propria Tatariæ pars.

SECTIO I.
TERRA MUGALORUM ORIENTALIUM.

Populi: MUNGALI, MUGALI, MOGOLI, Mogores nomine ampliato
MANTICHEUX, Mantſchenſes, laxius dicti, Bogdoi *Ruſſis*, item Niutſche, Niucke *Sinis.*
Religio: pagani ſimpliciter, *hoc eſt*, Lamæ Mugalorum occidentalium non obſequentes.

1. Præfectura CHINYANG, Mougden
Eadem cum LEAOTON, Leauton, QUANTON. Sinæ pridem provincia. Tota extra murum Sinenſem lapideum.

NOT.
1. Vallum ex paliis totam Provinciam ambiens. Sinæ quoque murum dicunt.
2. Proventus herbæ Ginſeng in hac unice & ſequenti Provincia.

Fluvius: Leao, Sira, Mouren in ſuperiore parte dictus
Urbes: Chyniang *Sinice*, Mougden *Tatarice*, Primaria.
Sepulchra habens avi & proavi Camhii Regis Sino-Tatarici
Inden, ſepulchrum tritavi regis Camhii habens.
Fong-hoang-tching. Limitanea Coreæ & porta vel pylæ verſus eam.

2. Præfectura KIRIN
Vetus KIN, Kintcheu, Niuche, Niucke, *Mantſchenſis* regio ſtrictior.
Populi: Dutchari, Dutſchari, Bogdoi *Ruſſis* ſtrictiori ſignificatu.
Fluvii: Amur, Onon, Schilka, Sagalien Ula, vel *Sagalienſis fluvius*, Helong Kiang *ſupra memoratus*
Songoro, Songori, Sunhoa, Schingal
Hurha, Carka
Onſuri, Schur
} in Amurum influentes.
Tumeen Ula, *Tumeen fluvius.* Limitaneus Coreæ in mare exiens.

Partes:
1. Ditio KIRINENSIS, cujus
Urbes: Kirin, Kirin-Ula-Hotun h. e. *Urbs fluvii Kirin.*
Petune, Pedne
Ningoura, Ningunta, Nincrita. Vera Mantſchenſium, populi, qui Sinæ imperat, patria, & ſtrictiſſime dicta Mantſcheux.
Putai, Pyramidum rudera habens
Odoli Hotun, *Odoli urbs*, rudera palatii monſtrans.
Prov: Ilan Hala

NOT.
Concreverunt Mantſchenſes ex
Ningunta, ſive 7 capitibus familiarum a ſeptem fratribus tritavi Regis Camhi collectis.
Ilan Hala, Ta Se, 3 familiis ex Yupienſibus poſt collectis.
Kalka Ta Se, aliis ad limites Coreæ pridem habitantibus.

II. YVPI, YUPI TA SE, *Yupi Tatari*
Dicti, quod piſcium pellibus veſtium loco utuntur.
Pagis magis quam urbibus habitant.
Ne idola quidem habent, nec religionis ullius veſtigium.

Pop: Yupi
Urbes: Fourdan, *urbs deſtr.*
Niman, *Pagus.*

III. KETSCHENG TA SE, Ketſchenſes Tatari.

Pop: Ketſcheng, *Ketſchenenſes*, Fiatta, Fiatton.
Lingua gentis Fiatta dicitur, unde & ei aliud nomen.
Ex utroque latere fluvii Amur habitant. Ultra eos ad montem Henkan a latere boreo ad Oceanum vel Sinum inter Yeſſo & continentem omnia deſerta & ſylvis obſcura. Pagis ſolum utuntur, quorum
Tendon, *extremus ex habitatis.*
Pop: Kiliaki, Kilaki, Kilani
Straleubergis memorantur, & ad borealem partem fluvii Amur degere dicuntur. Pars videntur Ketſchenenſium vel ipſi Ketſchenenſes.

NOT.
Niuhan Tataris ignotum nomen, paucis Sinis adhibitum, qui non ſignant, quam regionem eo nomine veliut.

3. Præfectura TCHICAR, Tſchitſchigar, Xixicar.
Fluvii: Nonni. Naun, Naunda, in Amurum, Yalo, in Naun influens
Partes 1. Cis Amurum
Prov: DAVRIA, Daour, Dauria propria, unde Tauri, Targuſini.
Pop: Taguri, *Targuſini*, Targuſinski
Solon. *Solonenſes.*
TARGUSIN ſemper agricolæ, etſi inter medios Tataros. SOLON ex iis orti, qui pridem Sinæ cum imperaſſent, inde ejecti.
Urbes: Tſchitſchicar, primaria
Mergben, Mergeen
Naunkoton
Amurskoy, Sagalieu Ula Hotun. *Urbs fluvii Sagalieu.* Propter viciniam Aykom quoque dicta.

II. Trans Amurum
Fluv: Tſchikiri, Zia, Kerbetſchi, Gorbiza limitaneus Ruſſiæ & Sinæ ultima pacificatione. *De quo ſupra.* } in Amurum influentes
Pop: Tunguſi, Orochton *Sinis* dicti
Orochton notat eos, qui rangiferis animalibus utuntur, ſuntque adeo Olenni Tunguſi.
Urbes: Oulouſſou Moudan, *extrema cuſtodia contra Ruſſos*
Ayhom, Aykom. Rudera veteris urbis a Sinenſibus familiæ Taiming ſtructæ, contra Mungalos e Sina ejectos
Yacſa Tatarice, Albaſſin, Albaſſinska Ruſſice, Pridem Ruſſorum, nunc deſtructa.

4. Appendix
de EXTREMIS & INCOGNITIS vel minus cognitis Tatariæ Sinenſi annexis
I. Inſula: Sagalien Anga, *Inſ. Oſtii fluvii nigri*
A Sino-Tataris hactenus non dependens.
II. Terra YESSO, Yedſo, Yeſo, Peninſula cum adjacentibus, Hactenus Sino-Tataris non ſubjecta.

NOT.
Ratio, cur continenti contigua, adeoque peninſula credatur, eſt, quia a *Muller Greeffenhagenſe* ex *Haytono* inter Tribus Tataricas refertur Teſo. Alias ſimpliciter ad terras incognitas referebatur.
Diſtinguunt porro Japonenſes inter Teſo Gaſima ſ. inſulam Yeſo, quam ad ſe pertinere aſſerunt, & Oku Teſo, vel ſuperiorem Yeſo. Videtur ergo Yeſo Gaſima potius pars inſularis meridionaliſſima, Japonenſibus proxima, aut etiam continentis contiguæ pars auſtraliſſima & maxime in mare procurren. Oku Jeſo continentis reliqua pars magis ſeptentrionalis ad Tatariam maxime accedens.

Urbes & partes hujus Yeſo
Matſumay
Primaria dicitur, & Principis vel præfecti ſedes, pagus tamen ſaltem exiſtens in ipſa Teſo. Cognitio ejus debetur Batavis, qui in continente eam locant.

NOT.
Hæc Matmanska videtur dici a *Ruſſis*, Matſaki a *Japonenſibus.* Verum & Ruſſi inſulam faciunt Matmanska, & Japonenſes Matſumay & Matſaki. Videtur adeo Matſuma revera inſula eſſe Japonenſibus ſubjecta, unde in continentem Jeſo excurrerunt, partem meridionalem ejus ſibi vindicantes

Aqueis, præfectum Japonenſem habens.
Pico de S. Antonio, *Mons S. Antonii.*
Promontorium & Fretum Teſſoy. Minus cognitum
Freta: Sungar, Suggaar.
S. Antonii, *Canalis S. Antonii.*
Vries, *Friſii*
III. Inſula: Staatenland, *Terra Statuum, fœderati ſcil. Belgii*
IV. Terra Societatis, *ſcil. Batavicæ* in Indiam orientalem navigationes facientis. It. Vasquez Gamæ Portugalli

NOT.
Dubium valde, an hæc Terra Societatis cum America connex, vel ad fretum Anian usque, & ad extrema Californiæ pertingens, ut volunt quædam Mappæ, quæ litora a Vasquez Gama viſa longiſſime verſus Americam extendunt.

SECTIO II.
TERRA MUGALORUM OCCIDENTALIUM, MOGOLISTANA

ſtrictiori & recentiori ſignificatu.

Populi: MUNGALI, Mugali, Mogoli, Mogores.
MONGKOUX, Si ta tſe, Sinenſibus i. e. Occidentales Tatari, item Tſao ta tſe.

NOT.
Tſao ta tſe notat *fatentes Tataros*, ita a Sinis dictos, quod in tentoriis ex pellibus degant.

De Mogoliſtana hac Prænotanda
1. Limites: Ab Altai monte ad Soloh gentem, & a muro Sinenſi ad Ruſſiam Aſiaticam.
2. Religio: In genere cum Tibetenſibus & Kalmakis communis.
Idolum Foe & ejus ſummum aliquem Lamam colens.
Nunc Schiſmata habens, dum alii Dalai Lamam Poutalenſem, alii Dalai Lamam Ybenenſem vel Coutouchta Lamam pro ſummo Sacerdote agnoſcunt.
3. Deſerta: Deſertum maximum Lop, Chamo, Schamo, Coby. Cujus.
1 Extenſio per totam Mogoliſtanam & Kalmakiam, a fontibus *Oxi* & *Iaxartis* fl. ad *Naundam* fluvium
2 Conditio: Arenoſum & undique edituſſimum, teſtante hoc fluviorum conditione: cum qui in ejus interioribus exiſtunt, intra idem terminati non effluunt; in extremis ejus exiſtentes fluviorum fontes emittunt fluvios per longiſſimos terræ tractus decurrentes, ut: Irtiſch, Obyum, Ieniſeam, & qui in hunc influunt Orchon & Selingam, Amurum, Cœruleum & Croceum fluvium Sinæ.
4. Diviſio: in Partem pridem ſub Clientela Sino-Tatarica exiſtentem
Partem recens ſub eandem deditam.

I. Pars pridem ſub clientela Sino-Tatarorum, ſtatim ſcil. a fundatione hujus imperii Sino-Tatarici.

Religio Pagana: Eadem cum Eleuthis vel Calmakkis & Tibetenſibus, ſequens Poutalenſem Lamam.

Fluv: Sira Muren, *Sira fluvius*, Leao in inferiori parte dictus, *ut ſupra monitum.*
Croceus fluvius Sinæ, Hoang, Cara Moram, Cara Mouren, *niger fluvius*, in limitibus.

Limites: ex una parte Murus Sinenſis.
Tribus & Regiones:
NATMANNI recentiores
Tribus olim celeberrima, ex qua Zingis Chan. Sed tunc in ſeptentrionalioribus degens.
Ourat
Tumet
Ortos Tatari
Cartſchin
Cortſchin
} Regiones
Urbes: Parin
Karakoton, Kara Hotun. Variæ hujus nominis, *nigram urbem*, *Aſtropolim* notante voce.
Burgan Koton
Changtu, Ciandu, veterum. Zingis Canidarum tempore nobilis.

II. Pars recens ſub clientelam Sino-Tataricam dedita:
Terra KALKAS, Kalkanenſium, Kalkanorum

Prænotanda
Occaſio ſubjectionis: Bellum cum Can Taiſcha Eleuthorum
Priſtinus Status: Tenebant hanc terram 3 Principes, Tſchaſactou Chan a monte Altai ad Selengam, Orchon & Tula fluvios; Touchetou Chan, inde ad montem Kentey & fontes Kerlon & Tulæ; Tſchetſching Chan usque ad lacum Koulon & populum Solon.
Tſchaſactou Chano a Taiki Chano quodam occiſo, Touchetou Chan, & Tſchetſching Chan mortem ejus ulciſcuntur, ſed filio Tſchaſactou Chani pecora & corpora reddere recuſant. Touchetou Chanum frater Coutouctou Lama, pro Dala Lama ſe gerens (unde illud Schiſma) ſtimulat. Ex quo bellum ſumit Caldan, Can-Taiſcha Eleuthorum, Touſchetou Chanum ad prædam reddendam adacturus. Hic & reliqui Kalkanentes in clientelam Sinicam confugiunt.
Religio: Pagana, ſchiſmatica Coutouctou Lamam Tbenenſem, qui ſe a Dalai Lamæ dependentia exemit, ipſe Dalai Lamæ titulum affectat, ſequens,

Notabilia
Fluvii: Kerlon, Kerulum, in lacum Coulon influens.
Argun, Ergone, ex lacu Coulon effluens in Amurum delatus, limitaneus.
Selengæ, Selinga, in Baikal lacum influens
Orchon in Selingam
Tula in Orchon
} delatus
Hic ob prælium decretorium inter CALDAN & CAMHII copias nobilis.
Kalka per lacum Pouir fluens, dein Ourſon dictus, in lacum Coulon exiens, unde genti nomen.
Fontes Fluviorum
Jeniſeæ, Kemm
Catarracta magnus in eo.
Obii
Lacus: Coulon, Coulon Nor, Coulon Dalai, *Coulon lacus*, vel *more* etiam Dalai, vel *mare* κατ' ἐξοχην
Koſo, Koſſo Gol, *Koſo lacus*
Sankin, Sankin talai, Chinchintalas, *Sankin* mare vel *lacus*
Montes Kentey, Kentehan, Kertchan
Altai, limitaneus inter Kalmakkos & Kalkas, Tatariam & Mogoliſtanam.
Chrept, limes inter Ruſſicum & Sinicum imperium. *De quo ſupra*
Populi: KALKAS, Kalkanenſes, primaria gens.
Cujus tres Principes. Quorum Chousouctou primo ſolus CANI dignitatem gerebat, poſtea omnes tres. Poſt deditionem in clientelam Sinicam CANI titulum omnes deponere coacti.
Outchimoutchin gens minor
Urbes: Paras, *Urbs Tygris* deſtr.
Cara Moren, Holin, vetus urbs ad fl. & Lacum Cara Coulon, Cara Coulon Nor.
Urga vel *ſtativa* Coutouctou Lamæ ſ. ſchiſmatici Dalai Lamæ ad fluviolum Yben

NOT.
Monumentum: Inſcriptio Sinenſis de Trophæo & terminis antiqui Sinenſis Imperii teſtans.

SECTIO III.
ACQUISITIONES SINO-TATARICÆ
ab ELEUTHIS vel KALMAKKIS
factæ.

Tatariæ propriiſſimæ Pars I.

I. Pars Occidentalior, Galdano vel Can Taiſchæ erepta.
Montes: Altai, de quo mox
Algovey, Pylæ in eodem.
An ad has potius ferrea porta COLUGA in veteri Tatarica hiſtoria celebris, quærenda, an ad Tencabatſch, ex mappis operis HALDANI non ſatis liquet.
Lacus: Bars, Bars Col
Urbes: Hami, Camil
Ultro ſe dedens Sinis, unde bellum.
Tourfan, Touloufan
Eſtine, Etzina, ad fluv. Etzine, deſtructa
Campition, Campion, videtur *Chaoming* vel potius *Chatchen*
} Ex veteri Hiſtoria Tatarorum celebres.

II. Pars Orientalior
Lacus: Koko, Koko Nor, Koko Nol, Si Tai *Sinis* h. e. *Mare occidentale*
Populi: Tatari KOKONORIENSES.
Orti ex Eleuthis
Venere in hanc regionem occaſione belli cum TSAMPA Tibeti rege, quem juncti aliis ſociis occiderunt, traditis DALAI LAMÆ POUTALENSI ejus regionibus, ipſi in has partes ſecedentes. Occaſione belli cum CALDANO, cui favebant, a victore CAMHI Rege Sinæ ad clientelam ejus venire adacti

CAPUT III.

TATARIA SUI JURIS vel INDEPENDENS

ORIENTALIOR

Tatariæ propriiſſimæ Pars II.

CAN TAISCHÆ Regn. KALMAKIA

cum annexis.

Prænotanda.

Nomina Gentis: Kalmaki, Kalmuki, Kalpaki a *Kalmachitis* videntur dicti, quorum mentio medio ævo apud veteres Scriptores Arabes. *Dicitur videri ipſis ignominioſum nomen & omnes gerere amare nomen* Eleuthorum vel Mugalorum.
Capſchac, *Kipzak* vetus nomen regionis, quam vis longe extenſæ inde a Tanai fere ad Altai montem.
Gete, pariter vetus nomen regionis Eleuthorum ſtrictioris.

Imperantis Can Taiſcha, corrupte Contouſch, *Rex magnus, magnus Can*, vulgo *imperator*

Regni ortus: Reliquiæ ſunt magni Imperii a Zingis Cano fundati. Certe ab eo genus ducunt Cantaiſchæ & reliqui Eleuthorum principes.

Diviſio: Kalmakorum in genere

1. Eleuthi, Dſongarki, Condaſidæ, Contuſchi, Kara Kalmaki. } Sub Can-Taiſcha
2. Coſcheti, Coſcheuti } Sub Can-Taiſcha
3. Torgauti, Eleuthi Torgauti, Eleuthi Ajuki; Per ſucceſſionem Ajuka Cani a Can Taiſcha ſub Ruſſorum clientela.
   Quorum jam duæ partes per novam ſucceſſionem factam
   a. Trans Wolgani, ſc. Orientaliores.
   b. Cis Wolgani, ſc. Occidentaliores.
4. Durbuti

Jungit hos *Müllerus in Collect. rerum Ruſſicarum.* Incertum, ubi quærendi, forſan Cis Wolgani.

Notabilia.

DIVISIO hujus partis Orientalioris vel Regn: CANTAISCHÆ in
Borealiorem,
Auſtraliorem.

I. Pars BOREALIOR Regni vel Imperii CANTAISCHÆ.

Montes: Altai, limitaneus, *de quo ſupra*,
Imaus, Mus Tag, *Mons nivoſus*, Indiæ & Tatariæ communis
Arga Tau, *Arga Mons*
Ournac, Lornac, vel Ournac-Lornac, Oguz Cani, antiquiſſimi Tatarorum & Seytharum regis ſedes

Fluvii Majores:
Oby, By, Umar, Amudergias, *Obyus*. } *de quibus ſupra*
Irtis in Obyum
Tſchim in Irtiſch exiens, limitaneus
Sir, *Iaxartes*, Siridaria, Sirdergias

Fluvii minores:
Ili
Ymil
Haitou

Lacus: Saiſſan, *Nobilium*, Coutoughtou, Houhoutou, Irtis fluvium recipiens & emittens.
Altin, Teleskaya, Obyum fluvium excipiens & fundens
Palkaſi, Palkati. Tſchoi, Ili fluvium recipiens.
Iſſe. *Unde Iſſedones veterum cognominati*
Lop, Lop Omo, unde toti deſerto & urbi additæ nomen
Iamiſchevenſes, *lacus ſalſi.*

Deſertum: Coby, Gobi, Xamo, Chamo, Lop.
Hic loci latius, ſed hinc inde urbibus & cultis locis interſtinctum.

Diviſio hujus partis borealioris, regni Eleuthorum & Can Taiſchæ
1. KALMAKIA propria, Gete olim, vetus regnum.
2. Provinciæ recentius Tataris occidentalioribus ereptæ

I. KALMAKIA PROPRIA
vetus Regnum Can Taiſchæ

Religio: Idololatrica, Dalai Lamam ſequens
Urbes: Harcas, Urga, *Can Taiſchæ ſtativa* propius Palkaſi lacum. Forſan *Bisbalig.*
Almalig vetus urbs
Seyram, Berſagian, ſuperior quibusdam,
Kor, *Stativa*, Magnatis cujusdam ſcilicet.
Ouronck deſtructa
Tencabatſch, Tencbatſch, Tengoibatſch
Locus munitiſſimus prope Pylas, quæ dicuntur Porta Ferrea, Coluga.
Ouramtchi, forſan Aramuth, Caracoja

Regiones: Yulduz, Cialis, Kialis, laudatiſſimi ſoli.
Sertem, Ciartiam.

Populi majores
Barabinzi, Cis & Trans Irtiſch.
Tributum ex dimidia parte RUSSIS & CAN TAISCHÆ præbentes, *de quibus ſupra.*
Kirgiſi. Quorum ſedes
prior, ad Obyi ſuperiores partes & usque ad Krasnoyar.
recentior, ad Arga Tau vel M, quo a Can Taiſcha Buſtuchan Caldan traducti, propter tranſitiones frequentiores eorum ad Ruſſos factas
Kyrillovius eos propius Baskirros locat.

Populi minores
Telenguti, a Buſtuchano victi
Ulinzi,
Oronghanzi, *alii*

Deſerta: Step Yſchimsky,
Step Ablay.

II. ACQUISITIONES CAN TAISCHÆ recentiores.

Prænotanda.

A. TURQUESTANA eſt
1. Vetus, ab Oxo ad Arga Tau, & ultra, Circa quam notanda
   Nomen: honorificum, quod omnes Tatari affectant.
   Familiæ: Turcarum propriorum
   Selgiukidarum. Extincta a Zingis Canidis
   Ottomannidarum. Orta ex Selgiukidis.
   Turcomannorum. *De quibus infra.*
2. Recentior; *nomine ampliato & plane confuſo* A Jaxarte fluvio cis & trans Arga M.

B. BUKARIÆ nomen a Bokara Trans oxanæ vel Mavvaralnahræ, *per ampliationem & confuſionem late extenſum.* Unde
Bukaria { major, *Transoxana regio*, inter Oxum & Jaxartem
minor, ulterior regio.

Notabilia

I. BUKARIA parva vel minor, *Turqueſtana ulterior ex uſu recentiori.*
A Buſtuchano acquiſita, poſt defectionem vero a Tſevangraptano in ſolidum vindicata

a Reg: Caſgar, Caſcar, Caſſar, Haſikar, *Caſſia.*
NOT.
Caſſiæ nomen apud veteres autores latinos Caſgariæ datur, apud ſcriptores mediæ ætatis etiam Caſani Regno, *quod ſupra obſervatum.*
Urbes: Caſgar
Tarkend, Harkend, Trghend, Karcham, Terghien.
NOT.
Ab utraque urbe Caſgar & Yarkend hoc regnum dicitur, unde confuſio apud quosdam, tanquam utraque urbs eadem foret. Corrupte etiam hæc Yarkend a *Maaſio* Fergana dicitur. Fergana enim provinciæ nomen propius *Jaxartem* vel Sihun & Cojandah urbem.

b. Reg: Choten, Cotan, Hotun,
Urbes: Coten, Cotan. Turqueſtan hodie dicitur, ſi Maaſio credimus. Dubium. *Chata Veterum videntur.*
Peim.
NOT.
Ex fontibus rationibus ſententia *Anvillei* de horum locorum ſitu a nobis repudiata, quantumvis Patrum Miſſionariorum relationibus videatur nixa.

II. TURQUESTANÆ citerioris Pars
1. BRUTTI, Porouti, Buruti Tatari
   Circa Tuskel lacum habitant, qui eſt ipſe Sut Gol. Horum videtur
   Urkend, Uzkund, Aſchkunt, Aſchkend, *Maaſii*
2. KASACCI, Kaſatſchia Horda ex parte.
   Hos *Müllerus* in *Collect. rer. Ruſſic.* plerosque (non omnes) bello victos, ſe Cantaiſchæ ſubmiſiſſe teſtatur.
   Fœderati pridem KARAKALPAKIS; Muhammedani ſunt religione.
   NOT.
   Urbes, quæ capta memorantur, difficilius explicantur, & propterea limitum lineam in mappa ducere non licebat ab hac parte accurate, ſunt vero hæ:
   Taſcheczen. Forſan Taſchkunt, Alſchaſch. Primariam enim hanc & ſedem Cani Caſatſchiæ Hordæ eſſe traditur ab *Autore notarum* in *Bayadur Canum.*
   Sairam. An huc Seiram ad SIHUN vel SIR fluvium ſita advocanda ſit, an Seyram, quæ cum Barſagian ſuperiori eadem creditur, non liquet.
   Svviram, ignota, niſi cum aliqua ex dictis vel cum Sabra conferri placeat.
   Kara Murut } ignotæ

III. Trans Oxanæ vel MAWARAI NAHRÆ pars
Wask, Wachs, Alvvaſch. Urbs cum regione cognomine, in Cotolon, Corlan provincia; vel peculiaris ab hac Provincia, ſed in unam ditionem cum ea unita.

II. Pars AUSTRALIOR Regni vel Imperii Cantaiſchæ

Prænotanda

1. Nomina, & quidem
   vel ampliora
   TIBET, Tobat, Tobbat, Tubet, duplex quidem
   Tibet majus
   minus
   TANTV, Tanguth. Tibeti majoris, *ſed abuſivum nomen*
   Nam Tanyu notare *principem ſupremum* vel *magnum*, SOUVERAIN PRINCE, obſervant *Miſſionarii* apud *Haidum.* A Principe adeo regioni nomen, & modo laxius pro toto Tibet majori, modo ſtrictius pro parte ejus boreali ac Sinæ viciniori ſumtum.
   Tſan, Tſanli, *Sinenſibus.*
   vel anguſtiora
   Boutan, Bouton Regn.
   Ita a Caſchmirienſibus & totum quidem Tibet dici volunt.
   Laſa, Barantola, Barantolla Regn.
   Meridionalior regio propius Poutala. Unde tamen toti Tibet majori quoque nomen.
   Siſan, Tufan, Utſang
   Occidentalior pars & Sinæ propior, confinis CHENSI & SETSCHUEN ac TUNNAN, ſine urbibus exiſtens, proprios olim reges habens. Quandoque ea, laxius ſumitur

2. Fluvii: vel potius Fontes fluviorum maximorum.
   Hoang-ho, *Hoang fluvius*, Cara Moran i. e. *niger fluvius* Mugalis, *Croceus* Europæis. In Sinam progrediens.
   Yang tſe Kiang, *Yangtſe fluvius* vel Kiang, *fluvius* Καθ' ἐξοχην. In ſuperioribus Kin tcha, *Cæruleus* Europæis. In Sinam progrediens.
   Ya Long Kiang, in Cœruleum influens
   Lant San, *Kioulong*, in Tonquin in mare exiens.
   Nou-Kiang, Lou Kiang in Camboya ad Oſtium Baſach in mare exiens, in Cambodia dictus Menon Kiang.
   NOT.
   Dubitant Miſſionarii apud *Haldium*, an Noukiang per Ava regnum exeat in mare. Sed ſi accurate inſpiciatur iter Sinenſium/Tataros fugientium, quod in *Hiſt. Soc. Reg. Scient. Pariſ.* 1692. extat, ubi dicuntur, poſquam ad Thiennioutheu (hoc eſt, Teng Te in *Haldianis mappis*) veniſſent, quæ jam eſt ultra Nukiang fluvium, demum inde ad fluvium eos proceſſiſſe, qui ad Ava ipſos perduxit, res erit manifeſta.
   Ganga, *Ganges*, notiſſimus Indiæ, hic fontes habens, exiens in mare in Sinu Bengalenſi.
   Tſampu, Tſan Pu, *magnus fluvius*, maximus Tibeti.
   Exit in mare in regno AVA & PEGU.

3. Montes: Imai jugum continuatum
   Alii plures ſparſim,
   Poutala, *de quo mox.*

4. Gentes: a. Kalmaki Coſchoti, Coſcheuti, Tatari (Pridem & Kokonorienſes Tatari. *De quibus ſupra.*)
   b. Tibetenſes, quorum
   Urbicolæ { Sacerdotes, LAMÆ & ſocii honorarii eorum,
   Cives
   ſub poteſtate ſeculari exiſtentes Dalai Lamæ, ſaltem pridem
   Scenobii Tatari: ſub poteſtate Principis ſecularis, ſaltem pridem, qui DALAI HAN, Zingis Can dictus.

5. Principes moderni

A. SPIRITUALIS
DALAI LAMA, *ſummus Lama*, *ſummus Pontifex* vel *Sacerdos* Mugalorum & Calmakorum. Primus ſuæ ſuperſtitionis, vivum Idolum, viva imago Idoli FOE, Fu, cujus
1. Poteſtas Spiritualis vel religioſa
   a. Conſiſtens in exercitio religionis & cultu, quem ſuo idolo exhibet, & eo, quem ſibi a ſuis tribui patitur, & recipit:
   b. in collatione Titulorum honorariorum tam Lamis inferioribus facta, nempe *Coutoughtou*, *Foe Ouen tsi*; quam ſecularibus principibus & Canis aut Regibus.
2. Poteſtas ſecularis
   Ditiones ſeculares pridem nullas vel diſtrictum ſaltem exiguum habebat, regione & poteſtate ad regem proprium pertinente. Diſerte hoc *Haldius* IV. p. 464.
   Quorum ultimo TSAN PA cum Dalai Lama perſecutionem excitaſſet, quod vel Chriſtianismi ſuſpectum haberet, vel minus reverenter ſe ab eo tractari putaret, Mugali vel Monkoux & Eleuthi contra eum confœderati & exciti illum occiderunt, terram totam Dalai Lamæ tradiderunt, ſeque clientelares huic in regionibus occupatis ſtatuerunt.
   Horum unus COUCHI CAN primarius circa Poutalam ſedem eligens, cuſtodiam, e vel defenſionem Dalai Lamæ in ſe recipiens, extra urbes cum ſuis intentoriis agebat, urbibus Lamæ permiſis. Reliqui circa Koko *lacum* ſedes ceperunt. *Quos Sinæ jam parere coactos, monitum ſupra.*
   Secularem itaque poteſtatem, ipſe ea abſtinens per TIPA (*ſummum miniſtrum*, ipſum tamen quoque Lamam) exercuit hactenus.
   COUCHI CANI vero nepos, TALAI HAN vel Zingis CAN a TSE VANG ARAPTANO Cantaiſcha oppreſſus & occiſus. (Quod citra illius voluntatem Dalai Lamam conſtituiſſet, unde & illum Dalai Lamam ut falſum repudiavit) Ditionem totam, in ordinem eo redacto, TSE VANG ARAPTAN ſibi vindicavit.
   Etiam Sinæ Rex CAMHI, quod Tipa partibus Caldani vel Buſtuchani faviſſet, imperioſius Dalai Lamæ leges dixit.

B. TEMPORALIS vel Secularis
Nunc Cantaiſcha, *per dicta*
& quidem tam Kalmakorum Coſcheutorum, quam Tibetenſium.

Notabilia

Partes
I. TIBET minus Regn.
Si Arabibus & Tataricis Geographis *Abulfedæ* & *Olug Begi* credimus, interjectum eſt inter CASMIR & CHOTAN. Quo caſu Caſgar & Chotan paulo borealiorem itum habebunt, quod non repugnat, & nobis vero ſimilius exiſtit.
Sin mappis operis *Haldiani* fidem habeamus, vel ipſum Chotan erit Tibet minus, vel iſthoc in meridionalioribus ſtatuendum veniet. Ceterum memoratur
Urbs primaria: ESKARDOU & ipſa Tibet dicta.

II. TIBET majus Regn. Cujus
1. Mons: Poutala prope Tonker & Laſam. Sedes ipſa Dalai Lamæ.
2. Urbes: TONKER. Primaria ad montem Poutala
   Laſa, Laſſa. Regiunculæ & urbis vicinæ nomen Barantola, Barantolla
   Tſang aptang, Chaparangue, pariter Tibet quibusdam dicta,
   Latac ad fontes Gangis. Unde regnum quibusdam peculiare Latuca.
   NOT.

III. Plurium etiam minorum Dynaſtiarum vel principatuum ſeries ſecundum juga montium Tiberum & Mogoliſtanam ſeparantia, in mappis recentiſſimis *Haldianis* notata deprehenduntur, ex quibus alii regna exſculpunt.
Videntur eodem ſtatu eſſe cenſendi ac RAYÆ liberi in vicina India. An ad Tatariam vero vel Indiam referendi, hactenus non liquet.

CAPUT IV.
TATARIA INDEPENDENS
vel ſui juris *OCCIDENTALIOR.*

SECTIO I.
TATARIA INDEPENDENS OCCIDENTALIOR
TRANS Mare Caſpium,
vel
TRANS-CASPIANA
reſpectu Europæ.

Prænotanda vel repetenda ex ſuperioribus
Maria: Caſpium
Aral lacus, *mare Choraſmia.* } *de quibus ſupra.*
Fluvii majores:
Gihun, *Oxus*
Sihun, *Jaxartes* } *de quibus ſupra.*
Artſch, Talaſch in Sihun influens.

Partes hujus Tatariæ
I. TURKESTANA, Turqueſtana
Citerior (reſpectu nempe Europæorum) reliqua. ſcil. præter eam, quam CAN TAISCHA ſibi vindicavit.
Incolæ SAKTÆ quoque dicuntur a fluvio Saert, *Jaxarte* forſan.
Populi Turkeſtanæ hujus
1 KASAKKI, Kaſaccia, Kaſatſchia Horda, Nomades ex parte.
Quoad partem ſcilicet reliquam CANTAISCHÆ imperio exemtam, ſed hactenus propter imperfectam notitiam non ſatis ab illa diſcernendam, *de qua ſupra.*
Religio: *Muhammedana*
Urbes: Taſchkunt, Alſchaſch, ſedes Cani Hordæ Coſaccorum, ſaltem hiberno tempore, nam æſtate ſub tentoriis degit.
Otrar, Farab, primaria regni hujus *Maaſio.*
Seiram. Videtur *Maaſio* Sairom dici, etſi minus recte a ſiniſtro latere fluvii Sihun locata
Chojandah, Cogende, Chozant.
Bilaſagun. Ex veteri Hiſtoria Tatarica nota.
2 KARAKALPAKKI, Karakalmaki, Nomades quoque.
Fœderati Kaſaccorum priorum. Tributarii tamen Ruſſorum dicuntur, etſi una cum prioribus prædationem in Ruſſorum ditiones exerceant.
Urbes: Alkariyah, Aljadidah, Yangikand. Primaria, vetus Urbs. Nunc Turqueſtan quoque dicta juxta *Watazem*, *Herbelot* & *autorem notarum in Bayadur Cani hiſtoriam.*
Sabrana, *Sabra.* Ex antiquitate nota.

II. USBEK, Usbekia, ZAGATAY, Zagataya
NOT.
Intelligitur Zagataya ſtrictior; nam Zagatay filio Zingis-Cani præter has terras ab Oxo omnia usque ad Caſgar & Coren a patre data.
Religio: *Muhammedana*

Partes hujus Usbekiæ
I. CHOWARESM, CHARSAM, Choraſmia
1. CHIWA Regn: Unde Chivvinski Tatari, it. Corcang Regn.
   Rex titulum Padſchah, *magni Regis* vel *Imperatoris*, ſibi ſumit.
   Urbes: Urgenz vetus, Chiva, Chivva major
   Nomen Chiwa a *ſtativis Cani* primariis ſub tentoriis pridem hic loci, Ambulatoria tn. hæc Stativa.
   Chiva minor, nova. Nunc *ſtativa Cani* Chiwinskorum.
   Corcang, Urgenz nova
   Cath, *Gaza* } *ex antiquitate nota.*
   Hazarasb, *Zariaſpa* }
   Kivac, Denominatur ab hac quidem deſertum, ſed a Chiwa eſt diverſa.
2. Populi Aralli. Peculiarem habent Canum vel Sultanum juxta *Watazem.*
3. Populi TURCOMANNI, Turcomans, Turcmen orientales, *moderni.*

Prænotanda.

TURCOMANNOS ex Turqueſtana oriundos, *ſupra notatum.* Pridem latius ſparſi, *Occidentales* familiarum ovis albæ & nigræ cis Mare Caſpium *Armeniam* & *Perſiam* tenuerunt, proxime ante *Sofianam familiam*, quorum reliquiæ ſunt in Armenia, Diarbek; & *Orientales* trans Mare Caſpium hic loci conſidentes.

Notabilia.

2. Turcomanni nigri, Cara Turcmen, auſtraliores.
Tributarii Tararorum Chiwinſcorum vel Usbekiorum, qui Tribus haſce Turcomannorum his ſedibus locarunt.
Fluvius: Abi Atrek, inter Perſiæ & Choraſmiæ regnum limitaneus.
Urbes: Munkiſchalk, Munkiſchlak, Monguslave
Ex plurimorum & probatiorum ſententia hic & in meridionalioribus quærenda. Videtur eadem eſſe cum FERAWAR, cujus *Tabb. Geogr. Arabum* & *Tatarorum* meminere
Portus eſt celeberrimus in litore orientali maris Caſpii.
Zaveh
Dihiſtan, *Dahæ veteres*,
Inſ: Ogurz, Agourgin, Ogurtſchinskoy, a tribu quadam Turcomannica nunc ibi ſedente, quæ prius oppoſitum littus in continente poſſederat, poſt ſiccato alveo fluvii Amu idem relinquere coacta.
Sinus: Balchan, Barcan. Circa quem *Barcani veteres*.
b. Turcomanni albi, borealiores.
Sui juris eſſe dicuntur juxta *Wataxem*. Horum eſſe volunt alii Munkiſchalk

II. MAWARA' LNAHRA, *Transoxana*, *Sogdiana*, nunc Bukaria major
Tota ſub uno rege Bocaræ & Samarakandæ, juxta *Maaſum*.
Montes: *Tenebroſi*, Balur in extremis orientalibus.
Partes & Urbes:

1. BUKARIA propria, Bokaræ Regn.
Canus Titulum Padiſchah vel *Imperatoris* affectat.
Bokara

2. SAMARACANDÆ Regn.
Samarcand, *Maracanda*, regia Tamerlani vel *Timur Begi*.
Keſch, Ketſch
Sebtz, pagus probe Ketſch, patria *Timuri Begi*.
Oſruſnah, *Oxydracæ*
Hiſarec, Iſaria *Kirillovvio*

3. Cotlan, Corolan Provinc.
Inter fluvios Wachs vel Wachſchab, Bedaeſchan & Amu.
De hac ſupra, quæ, quia cum Wachs olim jam unita, ſimul cum ulterioribus usque ad montes Balur ſitis, videtur CAN TAISCHÆ.

III. Bactriana, *Cis oxiana*
Montes: *Tenebroſi*, Balur
Bacalan & Ketvver, *Paropamiſſus veterum*, *Macedonibus male Caucaſus*.

1. Balch Regnum.
Urbes:
Balch, *Bactra vetera*.
Fariab, Farayab.
Prov: Tocareſtan, *Tochari*; in veteri hiſtoria *Parthorum vel Perſarum poſteriorum* celebres.
Urbes: Talacan.
Culm, Colom
Condoz, Condus urbs & regiuncula.

2. Badacſchan Regn.
Prov: Badacſchan, Chilan.
Urbes: Badacſchan, Bedacſchan
Anderab
Balur.

SECTIO II.

TATARIA INDEPENDENS
CIS CASPIANA
vel
Cis Mare Caſpium
reſpectu Europæ.

Prænotanda vel *repetenda ex ſuperioribus*

Maria: Caſpium, PONTUS EUXINUS, PALUS MÆOTIS } *De his ſupra.*

Fluvii: TANAIS, Don,
Copa, Sil, quibusdam & Cuban
Cara Cuban, limitaneus, inter Crimæos & Cubanos Tataros
Trimeli, limitaneus inter Nogayam & Ziquiam
} In Paludem Mœotidem vel Pontum Euxinum exeuntes
Buſtro. In mare Caſpium influens, plura oſtia habens.

Notabilia.

Divisio & partes
I. TATARIA MINOR ASIATICA, Καθ' ἐξοχὴν ſic dicta.
Religio: *Muhammedana*
1. Turcarum
Azovv. Aſoff, *Tanais Emporium*.
2. Cani Crimeæ
a. Terra Adda, l'Adda
Temruk, *Tamatarcha*
Adda, Caſtellum prope priorem.
Taman, ad Fretum.
b. Terra Nogayorum, Noyay, campeſtris & montana.
Pop: Nogayorum minorum pars.
c. Circaſſiæ campeſtris vel planæ pars
Calbata
Beſinada
d. Ziquia
De hac dubium. Potius libera & independens.
3. Tatari Cubani
Pridem ſub Cano Crimeæ, nunc proprium & independentem Canum habentes.

II. Liberi Populi CAUCASEI vel Caucaſum accolentes:
1. CIRCASSI, Tzerkaſi *montani*, Gorskaya Circaſſia,
Pridem ſub Cano Crimeæ, nunc plane liberi.
Relig. *Muhammedana* & *Pagana*.
Urbs: Helleipſa
2. Abcaſs, Avocaſſia, *Abasgi*, ſub peculiari Principe.
Semper liberi & immunes a jugo Arabum, Tatarorum & Turcarum, pridem ſaltem ſub Romanis. *Chriſtianæ religionis.*
3. Minores alii
Alani
Avvari
Tauli.
4. DAGESTANENSES, Dagheſtan, Dagiſtan, Taghestan, laxius dicta ſcil.
A montibus ſic vocata regio. Cujus
(1) Nogayenſium pars
Axai Princip.
Svetoi Kreſt. *S. Crucis caſtrum* a Ruſſis ſtructum.
(2) Dageſtan propria. Eaque vel
(α) Superior. Fœderatorum ſub Schefcale, Schemkale
Schefcal nomen Principis electivi. [*Olearii* / *Petri M.*] tempore Schefcal erat Princeps [Tarku / Andre]. Ad Legios quoque accenſentur, de quibus mox. Omnes vero hi ad (1) & (2) recenſi nuper a Petro M. Ruſſorum Imperatore victi juramentum fidelitatis præſtare coacti, nunc iterum liberi degere *dicuntur*.
Religio: *Muhammedana*.
Urbes & Principatus:
Andre, Andreovv. Male *S. Andreæ*, non enim ab Apoſtolo denominata, ſed vetus nomen Andre
Tar ku
Boinak
Utemiſch, cujus
Kubeſcha pagus, ſed libertate fere plena fruens
Oſmin, Uſmey, ſub quo
Pop. Scheidaki, Cheitaki
(β) Inferior.
(3) LESGI, Lesgvi, Lesgvitæ, Lesgæ
Religio: *Muhammedana*
Perſiæ Regis a longo tempore fœderati inæquales, annuos 70 mill. Tomanos accipere ſoliti, ut eidem præſto eſſent in bellis. Qua pecunia negata & a miniſtris interverſa rebellarunt. Mox iterum pace facta.
Horum variæ Tribus
Kumuki
Okus in Tabaſſeran
alii

NOT.

A Nuper etiam ſub *Ruſſico* Imperio fuere, nunc ſponte relicta
(1) Dageſtanæ interioris litoralia, ubi
Derbent, Bab al Wab, Demircapi
(2) Scirvvanæ Perſicæ pars litoralis usque ad oſtium fl. Kor: Ubi
Fluvius: Kor, Kur, *Cyrus*
Linea limitum, inter Turcas & Ruſſos, *in mappa notata*.
Urbes: Baku, Bacuja, *Baruca*
Apſcharon

B Reliqua (1) Scirvvanæ ultra lineam limitum, cum primaria urbe Schamachie, Schamaki, &
(2) Georgiæ, i. e. Carduelis & Caketi Regnis, pluribusque aliis Perſicis prov.
Turcæ ſibi vendicare conati, quæ nunc ipſis iterum erepta, & Perſiæ reſtituta.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
Lelt. 6153 - 1/62


DVCATVVM
LIVONIÆ
et
CVRLANDIÆ
cum vicinis Insulis
Nova Exhibitio Geographica
editore
IOH. BAPTISTA HOMANNO
NORIMBERGÆ.
Cum Privilegio
S. C. M.
MARE BALTHICUM
DIE OOST ZEE
SINUS RIGENSIS
SINUS FINNICUS
DAGHO INSULA
OESEL INSULA
PEIPUS LACUS
Plescovicus
Mill Germanica Comm. 15 uno Gradu.
Mill Gallica et Livonica quæ horæ itineris



INGERMANLANDIÆ
seu
INGRIAE
novissima Tabula
luci tradita
Per Homannianos Heredes
Norib. A. MDCCXXXIV.
Cum Privil. S. Cæs. M.
Benevole Spectator
Ut de fide hujus typi geographici rite instruare, scias brevissimis, niti istum avtographo Petropolitano, quod per Russicos Geodetas A. MDCCXXVI. descriptum primum, et ab Alexio Rostowcew delineatum, A. MDCCXXVII. deinde Petropoli excusum, et PETRO II. Alexiewicz Imperatori et Monocratori totius Russiæ a Domino Kirilow Senatus Russici Supremi Secretario primario hunullime dedicatum est. Nostris vero conatibus ex Russico idiomate, quo dictum Avtographum expressum, Latino traditum, prout vides, prodit.
WIBURGENSIS PROVINCIÆ PARS
LADOGA
LACUS
SINUS FINNICUS
St. Petersburg
Kronstadt
KRON SCHLOS
St. PETERSBURG
Schlüsselburg
Vadum Karis
Insulæ
Zolepzy
Mola Sinjawina
Lidna Nos
Canalis Ladogensis
Iwangorod
IAMBURG
NARVA
Fl. Narva
Explicatio Signorum
URBES munitæ.
P. i. e. Pogost, oppidulum
M. i. e. Mysa seu villa Nobilis.
S. i. e. Selo, pagus.
Char. i. e. Charaul, Custodia S. Vigiliæ
P. vicus P. pagus
Mola.
Milliaria Suecica quorum gr. Merid. continet 10 1/2 2/3 3/4
Stadia Russica quorum gr. Merid. continet 104 1/2
Milliaria German. 15 unius Gr.
NOVOGORODENSIS PROVINCIÆ PARS


VKRANIA
quæ et
TERRA COSACCORVM
cum vicinis
WALACHIÆ, MOLDAVIÆ, MINORIS
TARTARIÆ PROVINCIIS
exhibita
a Ioh. Baptista Homanno
Noribergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majest.
RUSSIA
RUSSICA
TARTARIÆ
RUSSICÆ PARS
MAGN DUCAT
PALAT S MOLENSCO
DUCAT MOSKOU
DUCAT RESANIENS
NOVOGRODENSIS
SEVERIENSIS
DUCATUS
DUCAT PALATINAT
CZERNIHOVIENS
Terra Rzecyca
VOLHYNIA SUPERIOR
VOLHYNIA
VOLHYNIA INFERIOR
KIOVIENSIS
RUSSIA RUBRA
PALAT
UKRAINA
POKUTIA
PODOLIA INFERIOR
MOLDAVIA
TRANSYLVANIA
WALACHIA
TRANSALPINA
SANGIACATUS
BULGARIA
BULGARIÆ PARS
BESSARABIA
TARTARIA BUDZIACENSIS
SERVIA PARS
ROMANIA
PARS
CONSTANTINOPOLI
Deserta sine aqua
CAMPI DESERTI
Ubi nulla hominum habitatio, nec planta reperienda est.
COSACCI CIRCASSI
DESERTUM ASOVIENSE
Anno 1685 Exercitus Magnæ Russiæ Imperatoris monumenta antiqua tandem circa locum reperit, ubi Ptolomæus fuisse statuit.
Aras Alexandri Magni
TARTARIA NAGAJENSIS
SINUS ASOVIENSIS
MARE DELLE ZABACHE
PALUS MÆOTIS
KABARDINKI
CIRCASSI TARTARI
TARTARIA MINOR
CRIMIA
PONTUS EUXINUS
hodie
MARE NIGRUM.
Milliaria Germanica.
Milliaria Polonica.
Septentrio
Meridies
Occidens
Oriens


Tabula Geographica
QUA PARS
RUSSIÆ MAGNÆ
PONTUS EUXINUS
seu
MARE NIGRUM
et
TARTARIA MINOR
cum finitimis Bulgariæ, Romaniæ et Natoliæ
Provinciis exhibetur
A IOH. BAPTISTA HOMANNO
Sac. Cæs. Majestatis Geographo
NORIBERGÆ.
Cum Privilegio S. C. M.
Sic Notantur
Urbes Celebres
Urbes Minores
Pagi
Monasteria
Cœnobia
Ruinæ
Urbes Tartarorum
Pagi Tartarorum Mamaybiorum
Septetrio
Meridies
Occidens
PARS POLONIÆ
PARS RUSSIÆ MINORIS
PARS RUSSIÆ MAXIMÆ
DUCATUS MOSKOW
DUCATUS SMOLENSKO
Moscou
Moscwa
Smolensko
PALATINATUS BELGRADIENSIS
TERRITORIUM COSACORUM
PODOLIA BRASLAVIENSIS
TARTARIA BUDZIACENSIS
TARTARIA MINOR
ASOWISCHE MEER
CREMIA
CIRCASSIA seu REGIO CIRCASSIORUM
PETIGORIA
CABARDINIA
GREBENS KAIA
KOSSACKI
NOGAJENSES
TARTARI
POPULI LIBERI
GEORGIA
Mevlinense Dominium
Gratziense Domin.
MINGRELIA
GURIA
BEGLIRBEG.
TRAPE ZONTINUS
BULGARIA
ROMANIA
PONTUS EUXINUS
HODIE
MARE NIGRUM
NATOLIA
ASIA MINOR
BEGLIRBEGATUS NATOLIÆ
BEGLIRBEGATUS SEBASTIENSIS
PROPONTIS
hodie
MAR DI MARMORA
Constantinopoli
Calcedonia
Galata al Pera
Smit
Erzerum
Trapesont
Theaderesy
Kurestihii
Sivas
Achekale
Pembeck
Tibacasan
Turcal
Samson
Delkiras
Tocat
Ozoman
Amasera
Jerisi
Pollu
Partenopoli
Ginopoli
Bolli
Sipok Goro
Kirtz
Kerza
Kafa
Taphræ
Or Perekop
Bakzisarai
Kalem Sui
Batan Abase
Gora Ulka Mons
Besinada
Sixal
Adar
Ostrogofskoi
Belgorod
Kursk
Sosa
Kiof
Nesin
Priluck
Perejaslaf
Gelmasofka
Poltawa
Sylva Nigra
Bender
Oczakow
Dziarerimenda
Belgorod
Tatar Bojar
Nowajakalia
Oblizia
Isakzi
Sulna
Wara Sarmanii
Kutenha
Mankalia
Kallat vel Galatia
Jemla Kunnysuwy
Mesura
Perenis
Prus
Prusia Fl.
Cyganorum Portus vel Tzitanpskelesi
Attabuli
Atilmani
Ostia Danubii
Fluenta Danubii
Fretum Constantinopoli sive Bosphorus Thracicus
Galatia
Pera
Constantinopoli
Stamboul
Calcedonia
Quiviza
Golfo di Nicomedia
Smit
ol. Nicomedia
Wurst seu Milliaria Russica 60 in Uno Gradu.
Milliaria Polonica 15 in uno Gradu.
Milliaria Germanica 15 in uno Gradu.
Milliaria Gallica 20 in uno Gradu.

Tabula ex recentissimis Relationibus ad mentem D. P. Iselii, ingrimis vero celeberrimi Geographi, Dni I. M. Hasii Prof. Vitemb. delineata. A. 1737.

IMPERIUM TURCICUM in EUROPA, ASIA ET AFRICA REGIONES

PROPRIAS, TRIBUTARIAS, CLIENTELARES sicut et omnes eusdem BEGLIRBEGATUS seu PRÆFECTURAS GENERALES exhibens

Sumtibus IO. BAPTISTA HOMANNI Norimbergæ

Milliaria Germanica comm. 15 unig Gr.

Milliaria Turcica terrestria 90 unig Gr.

Mill. Italica, ut et Turcica marina, 60 unig Gr.

Cum Privil. S. C. M. Grat.

SEPTENTRIO

OCCIDENS

ORIENS

MERIDIES

Longitudines 35 numerantur a primo Meridiano 30 qui distat a Parisiis 20 ver. 35 sus Occidentem

IUDÆA seu PALÆSTINA
ob sacratißima Redemtoris vestigia hodie dicta
TERRA SANCTA
prout olim
IN DUODECIM TRIBUS DIVISA
separatis ab invicem Regnis
IUDA ET ISRAEL
expreßis insuper VI ultimi temporis
ejusdem Terræ Provinciis.
collecta ex Tabulis Guil. Sanßonij Christ.mi Regis Geogr.
a
ION BAPTISTA HOMANNO
Norimbergæ
Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.

SCALA
Stadia
Mille Passus Geometrici
Milliaria unius Horæ
Dietæ

Notarum Explicatio
Urbs Regia
Urbs Levitica
Urbs Refugij

MARE MAGNUM quod et MEDITERRANEI PARS OCCIDENTALE

MARE ÆGYPTIACUM

SYRIA DAMASCI

CAMPUS LIBANI

SYRIA - SÒBA

EMATH

DAMASCUS

Libanus Mons

Hermon Mons

Amana Mons

Gessuri Regio

Machati Regio

TRACHONITIS

Terra Hus

ITURÆA

Trans Iordanem

DIMIDIA TRIBUS MANASSE

BASAN

Gaulonitis Regio

GALILÆA GENTIUM

TRIBUS NEPHTALIM

TRIBUS ZEBULON

TRIBUS ISSASCHAR

TRIBUS ASER

TRIBUS EPHRAIM

TRIBUS BENIAMIN

TRIBUS DAN

TRIBUS SIMEON

TRIBUS IUDA

REGIO PHILISTÆORUM

SAMARIA

Cis Iordanem

TRIBUS GAD

GALAAD sive PEREA

AMMONITARUM REGIO

PEREA

TRIBUS RUBEN

MOABITARUM REGIO

MADIAN

DESERTUM ARENOSUM

DESERTUM PHARAN

IDUMÆA quæ et IDUMEA

DESERTUM SIN seu IUDÆÆ DESERTUM

DESERTUM ZIPH

DESERTUM MAON

REGIO AMALECITARUM

Mare Mortuum

Vallis Salinarum

Vallis Zared

Mons Abarim

Mare Rubrum

Tyrus

Sidon

Sarepta

Cana

Campus Maspha

Nephthalon

Baca

Berotha

Sabaran

Panium Iordanis

Sedada

Zephrona

Dan alias Lais et Paneas Cæsarea Philippi

Reccath

Sephama

Nelaph

Cenereth

Reblata

Selucia

Auram

Machati

Chanath Nobe

Theman

Astaroth quæ et Basan et Baesira

Caulon alias Golan

Adrach alias Edrai

Bethsaida

Capharnaum

Corosaim

Mons Christi

Iamnia

Tabernacula Cedar

Suetita

Argob

Ebronah

Ibnael

Mesereth Gentium

Ataloth

Ameretha

Arbellis

Azanath Thabor

Lecum

Neptalim

Cedes Neptalim

Abran Abdon et Madon

Arama Aaor

Charabe

Ethrei Chahsor

Adami alias Neeg

Magdalel Horem

Bathamath

Ctecce

Sephet

Mactuca

Iephthahel

Ethannechim

Cabul

Chabolo

Cedes Galilææ

Abdon

Helcath

Hali

Aser

Ahasaph alias Arco Ptolomaïs

Achsaph

Achsib

Ecdippa

Sicaminum

Alphe alias Sicaminum

Meroth

Meroth

Misal

Beth Emeth

DAS CASPISCHE MEER

Cum Privilegio.

Wie solches auf Ihro Gros-Czaar. Maj. ordre durch einen erfahrnen See-Capitain abgezeichnet und auf 200 Meilen wegs in die Lenge, und 50 in die Breite befunden worden.

DAS CASPISCHE MEER

Astrachan

Uzschuch Wezschuch

Der Kreegskische Mundt

Der Labuginskische Marckt

Der Terekowische Marckt

I. Tzichrebursky

I. Zwölffsäule oder Dwenatzat kolkoff

I. Tuleney

I. Tzezen

I. Kulaly

Tschk karagan

Der Ural Fluß

Der Volga Fluß

Der Terek Fluß

Der Sulack Fluß

Der Kuma Fluß

Der Derbenskischen Gebürge

Derben

Baca

Astara

Die Talischinskischen Berge

Die Sinnlinskischen Gebürge

Der Rauchkenspitzer Berg

Die Gilanskischen Gebürge

Der Berg Simau

Die Asiatischen Gebürge

Der Astrabatskische Meerbusen

Astrabat

Die Astrabatskischen Gebürge

Karabugas

Der Balchanskische Meerbusen

Der Berg Balchan

Die Insuln Apscheron

I. Qyurtchinskoi

Rothe Wasser der Krasnowody

Der Tartarischen Meerbusen

I. Solony

I. Schilby

I. Schack

I. Duroonay

I. Bula

I. Loss

I. Swiaoy

Westr Bucht

Ol. Kura

Limcarn

Astara R.

Sadoka R.

Fin R.

Sirudoret R.

Kisabeger Urmenische Gebürge

Ilukeh R.

Samaro

Sudack

Mardinus R.

Schpiz marmak

Zwey Brüder oder Dwabrata

Die Astrachanischen, Terekischen und

Die Asiatischen, Persischen Gebürge

Der Tartarischen Mißnat

Der Kreegskische Mundt

Der Terekowische Marckt

Der Labuginskische Marckt

Der Sulackische Meerbusen

Der Kumaische Meerbusen

Der Derbenskischen Gebürge

Der Astrabatskische Meerbusen

Die Astrabatskischen Gebürge

Die Asiatischen Gebürge

Der Berg Simau

Die Gilanskischen Gebürge

Der Rauchkenspitzer Berg

Die Sinnlinskischen Gebürge

Die Talischinskischen Berge

Astara R.

Limcarn

Ol. Kura

Westr Bucht

Der Berg Balchan

Der Balchanskische Meerbusen

Karabugas

Derben

Baca

Astrachan

Uzschuch Wezschuch

Der Kreegskische Mundt

Der Labuginskische Marckt

Der Terekowische Marckt

I. Tzichrebursky

I. Zwölffsäule oder Dwenatzat kolkoff

I. Tuleney

I. Tzezen

I. Kulaly

Tschk karagan

Der Ural Fluß

Der Volga Fluß

Der Terek Fluß

Der Sulack Fluß

Der Kuma Fluß

Der Derbensk

IMPERII PERSICI
IN OMNES SUAS PROVINCIAS
(tam veteribus quam modernis earundem nominibus Signatas)
EXACTE DIVISI
Nova Tabula Geographica,
quam
ex præcipuis OLEARII, TAVERNIERI, RELANDI aliorumque
recentium Authorum Scriptis concinnatam
Luci publicæ exponit
IO. BAPTISTA HOMANN
SAC. CÆS. MAJ. Geographus
et Regiæ Borussicæ Scientiarum Societatis membrum.
NORIMBERGÆ.
Cum Privilegio Sac. Cæsareæ Majestatis.

SCALÆ MILLIARIÆ
Milliaria Germanica communia 15 in uno Gradu.
Milliaria Persica, quorum 60 unum Gradū conficiunt:
Milliaria Russica (Werst dicta) 80 in uno Gradu.

Benevole Spectator adverte.
Supra pentis milliariorum, scitu in mensurandis locorum distantiis
unice utendum esse, cum barbare illæ Regiones non ita cultæ sint ut nostræ e
aramque distantiarum certitudines non nisi Europæorum quorundam itinera-
rios et meris Scriptorum, relationibus nitantur. Ita veris Regnorum, at locorum
nominibus vera agere ab alus neglectum, his postremum nescio esse videatur, nos
tiorum vero de his terris magnam Magni Russiorum Monarchæ gloriosæ
expeditionis profectus, & Russo-Persici belli exitus demonstrabunt.
De famoso Daria Fluvio notandum.
In vernacula Tartarorum Lingua, omnes eorum fluvios ita appella-
re, ad differentiam autem aliorum fluminum, aut divitem illum ab ac-
dem Ama-Daria nuncupari, quem in parthica Urbe Khokstorum
Chuaresmiæ seu Ducatu Chiva invenius.









Sep 96 tentrio
Me 96 ridies
Occidens
Oriens
Mouler
Enqvitenqvi
Montes d' Orixa
Rm ORIXÆ PARS
Rm CICOCOL vel CIACOLA
Rm GOLCONDA
Rm DECAN
VISAPOUR
Rm BISNAGAR vel CARNATE
Rm MAISSOUR
Rm MADURE
Rm TANSCHAUR
Rm MARAVA
Rm CANARA
Rm MALABAR
Rm CANDY
Rm CORLA
COTE DE MALABAR
COTE DE COROMANDEL
PARTIE DU GOLFO DE BENGALA
DETROIT CHILAO vel MANAER
COTE DE LA PECHERIE
INS. CEYLON
Ins. Melique
Ins. Qualepeni
Ins. Andazo l. Andres l. Dodo Soria
Insula Anatada
Peninsula INDIÆ citra Gangem hoc est. Orae celeberrimae MALABAR & COROMANDEL Cum adjacente Insula non minus celebratissima CEYLON Secundum prototypon Del'Islianum edita, insuperq; novissimis Observationibus correcta, et notatis, quae quivis genti Europaeae possidentur, terris et emporijs, aucta, studio Romannianorum Heredum Norib. MDCCXXXIII Privilegio S.C.M.
Nota
Syrtes margaritiferae Perlenbanc dictae prope Ceylan, sunt nil aliud, quam rupes subaqueae lapidis albo-corallini 5. vel 7. Orgyiarum profunditatem habentes, quibus ostreae perlarum adhaerent, & ad quas ex imis depromendas circa has oras saepius plus quam 60000. homines adhibitos fuisse perhibent.
Milliaria Gallica marina 20. unū Gr. resp.
Milliaria Germanica 15. unū Gr. respic.
Milliaria Indica comm. Kosses dicta 40 unig Gr.
Mill. Malabarica & Coromand. 10. pro uno Gr.
Explicatio Signorum.
A. Angli. Englische Factorey.
D. Dani. Daenische
G. Galli. Französische
H. Hollandi. Hollaendische
P. Portugalli. Portugiesische
Rupes Subaqueae

REGNI SINÆ vel SINA PROPRIE

Mapa et Descriptio Geographica, ex mapis per singulas provincias, quas Sinarum Rex CANGHI operâ Patrum Missionariorum e Soc. in provinciis regni universi ejus rei gratiâ allegatorum confirmari, fieri perfecta. Publicoque primum communicata in opere magnificentissimo R. P. du HALDE, et ab Anvillæo Gall. Reg. Geographo in compendiosiorem hanc formam reducta nunc secundum magis legitimas projectionis stereographicæ leges reformata.

studio IOH. MATTH. HASII M. P. P.

Imperialis Homanii Heredum.

ÆGYPTUS HODIERNA

Ex itinerario Celeberrimi Viri. PAULI LUCÆ Franci desumta. ac novissime repræsentata à IOHANNE BAPTISTA HOMANN S.C.M. Geographo NORIMBERGÆ.

Ioannes Christophorus I.B.Homanni Filius delineavit. . Cum Privilegio Sac.Cæs. Majestatis.

SEPTENTRIO

MARE MEDI TERRANEUM

Nili Ostia

Caput Bruli

DELTA

BAHRI PROVIN INFE vel ÆGYPTUS PROVINCIA DELTÆ RIOR

BARCÆ REGNI PARS

THAB REGIO DESERTA

ARABIÆ PETRÆÆ PARS

Gebethebet Mons

Mesmar

Mons Sinai

MARE ERITHRÆUM sive RUBRUM

PROVINCIA

VOSTANI vel ÆGYPTUS

MEDIA

FAYUMIS

SAID vel ÆGYPTUS SUPERIOR

PROVINCIA

TEBAIDOS

TROPICUS CANCRI

PARS NUBIÆ REGNI

Cataractes Nili

Wasserfälle Nils

Moeris Lacus

Gara Lacus

Cavallis I.

Calette

Lapsi

Terris Arabum

Altahune

Alharir

Bochaira Lacus

Alexandria

Damanehur

Cathie

Gaza

SYRIÆ PARS

Suez

Fontes Mosi

Heroum

Coenobet

Faran

C. Mechamet

Grondola

Asiruth

Nibotzir

Pocati

Madian

Coffir

Zabit

Punta dos Ramos

Buge

Keneh

Keneh Vetus

Esneh

Arabische Ruinen

Tarfousche Schanz

Assuan

Pyramides

Caire

Ouranie

Gizeh

Pyramides

Sues

Kerkeriti

Mimio

Cudo

Beni Suef

Benesuef

Achmin

Girge

Belliano

Hus

Dandera

Luxor

Esneh

Naasa

Assiana

Pyramiden

Das HEUTIGE ÆGYPTEN

aus der Reyßbeschreibung des berühmten Hr PAUL LUCAS gezogē, und mit folgenden Denckwürdigkeiten heraus gegeben von IOHANN BAPT. HOMANN KEYSERL. GEOGR. in Nürnbg.

A. Die Wasser fälle des Nil-Stroms von Mitternacht anzusehen.
B. Die annoch stehende uhralte Pyramiden. C. Antique Gefässe.
D. Unterirdische Grufften der Mumien, oder balsamirt unverwesen gebliebe Leibern der alten Ægypter. E. Cairische Brut-Ofen, aus welchen unzählich viele Hüner gehöckt, und sehr wolfeil verkauft zu werde pflegen.

Barbara pyramidum sileat miracula Memphis
Nil Mundo stolidus profuit ille labor;
Ille nihil vivis, nil profuit ille sepultis.
Ars nova, qua furnus parturit, acta placet:
Ovorum sobolem, magnæ miracula Cairi,
Unum præ cunctis fama loquatur opus.

Occidens

Meridies

Statuum

MAROCCANORUM,

REGNORUM nempe FESSANI, MAROCCANI, TAFILETANI et SEGELOMESSANI

Secundum suas Provincias accurate divisorum,

Typus generalis novus,

ex variis recentiorum Geographiae adminiculis depromptus et designatus

a,

IO. CHRIS. HOMANNO, M.D.

Noribergae

Anno 1728.

Cum Privilegio Sac. Cæs. Majestatis.

OCEANUS ATLANTICUS

Insul. de Salvages

Porto Santo

INSULA MADERA
Sub Lusitania

INS. PALMA

INS. TENERIFA

INS. FERRO

INS. GOMERA

INSULA CANARIA

INS. LANCEROTA

INS. FORTAVENTURA

INSULÆ CANARIAE
sub Hispanis

Primus Meridianus

Occidens

Milliaria communia
quorum 15 unum constituunt gradum.

Septentrio

Meridies

Oriens

Tanger

Ceuta Hispanorum

Tetuan

Albufama Inf.

Melila

Oran

Hone

Tremesen vel Telensin

Marmora

Mequinez

Fez

Tezary

Gareta

Desertum Angad

Hedeges Arabes

Pars Telensinæ

REGNUM FESSANUM

TEMESNA Provin.

Guregra Seis Planities

Provincia Zizi Montes Atlantes

CHARUS

Azamur vel Asamor

Duquala Provin.

Escus

Teples el Tadla Provincia

Hara Provincia

Marocco et Marochia

Gesula Provincia

Suz et Schi Exterior

REGNUM MAROCCANUM

Arabes Mesarbes

Arabes Carrag

Matgara Regio

Segelmes

Reteb

Segelmesse

Tabuhasant

Figlig

Populi Ruchæ

Regio Iougedout

Populi Tarqualæ

Tudegæ Populi

Tarcala Regio

Liquer Populi

Benigumini Populi

Tabelbest

REGNUM SARA

Mouna Populi

Timesquit Populi

Sedrat

Tafilet

Touet vel Tuat Provinciæ Pars

Provincia et Desertum Tafilet

Tinzulin

Tameguerut

Tabernost

Taragale

Securæ Populi

Hadet Populus cujusque Habitationes

Arca vel Arcan Regni Burbusg

Tesset Arabes Pars

Peules Arabes

Der Stadt MAROCCO græster Theil samt dessen Kœniglichen Hof.

K. Der grosse Thurn, von Pallaste auf welchen der König zu Pferde reiten kan.
B. Palcyo alwo der König Logiret.
C. Der Thurn, auf welchen güldene Aepffel stehen.
D. Kœnigliche Begrabnisse.
E. Der Kœniges Wohnung.
F. Der grosse Weitläufftige Baumgarten Moreserat.
G. Der Juden Synagogen.
H. Der Berg Atlas, so immerau mit Schne bedecht.
I. Pforte zu denen benannten Wohngebeuen d. Juden.
K. Die Stadt Marocco.

Prospect der Königlichen Residenz Stadt MEQUINETZ

A. Des neuen Pallastes anfang.
B. Der neue Pallast.
C. Der alte Pallast.
D. Das ende von dem alten Pallast.
E. Die Wohnung eines Kupfferschen Printzens.
F. Die grosse Moschee auf den Marckt.
G. Des Kupfferschen Schatz Meisters Haus.
H. Der Christen Graber.
I. Die Stadt Mauer.
K. Spanisches Closter.
L. Das Sud Ende der Mauer.
M. Das Gansische Thor.
N. Begrabnisse des Pallastes.
O. Eines Heiligen Grab.
P. Ein Orth so von den Kupffer Smidt im Jahr samt seiner völligen Mosstrade Andacht wegen beschicht wird.



Amplissimæ Regionis
MISSISSIPI
Seu
PROVINCIÆ LUDOVICIANÆ
a R. P. Ludovico Hennepin Francisc. Miss.
IN AMERICA SEPTENTRIONALI
Anno 1687. detectæ,
nunc Gallorum Coloniis et Actionum Negotiis toto Orbe celeberrimæ.
Nova Tabula
edita
a Io. BAPT. HOMANNO S.C.M. Geographo
Norimbergæ.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.
Septentrio
Meridies
Occidens
Oriens
CANADA
LES KILISTINONS ou CHRISTINAUX
SAGUENAY
CANADA
LAC SUPERIEUR
OUTAOUACS
LAC HURON ou MICHIGANE
LAC FRONTENAC ou ONTARIO
IROQUOIS
LAC ERIE ou DU CHAT
NOVA ANGLIA
NEW YORK
NEW JERSEY
PENSILVANIA
MARILAND
VIRGINIA
CAROLINA
FLORIDA
LES RENARDS
LAC DES ILINOIS
ILINOIS
PAYS DES APACHES ET DES PADOUCAS
PAYS DES OSAGES
LA LOUISIANE
LES CADODAQUIOS
LES CENIS
LES KANOATINOS
NOUVEAU MEXIQUE
NOUVELE BISCAYE
NOUVEAU ROJAUME DE LEON
GUASTECA ou PANUCO
ZACATECAS
GOLFE DU MEXIQUE
MER DU NORD
MARE VIRGINEUM
ISLES LUCAYES ou DE BAHAMA
CANAL de BAHAMA
Grande Baye de Chesapeack
Embuchure du Missisipi ou R. S. Louis
Rio del Nort
Tropique du Cancer
SCALÆ
Milliaria Germanica 15. in uno gradu
Lieues Francoises
SIGNORUM EXPLICATIO
Habitationes Indorum
Nationes deturbatæ
Nationes excisæ
Catarrhactæ fluviorum aut Lacuum
Tractus Itinerary celebriores

REGNI MEXICANI
seu
NOVÆ HISPANIÆ
LUDOVICIANÆ, N. ANGLIÆ,
CAROLINÆ, VIRGINIÆ, et PENSYLVANIÆ
necnon
INSULARUM ARCHIPELAGI MEXICANI
IN AMERICA SEPTENTRIONALI
accurata Tabula
exhibita
A IOH. BAPTISTA HOMANNO
Norib. Cum Privilegio Sac. Cæs. Maj.

REGIO VATOCINORUM

CANADA SIVE NOVA FRANCIA

LACUS ILINOIS

LACUS ERIE

LACUS ONTARIO

LES ILINOIS

LES PLANES

LES SIOUX

ACADIA

ANGLIA

PENSYLVANIA

VIRGINIA

MARILAN

NOVA MEXICO

TECUAIO MAJOR

TERRA APACHORUM

LUDOVICIANA

CONCHAQUE

APALACHICOLI

APALACHI

NOVUM REGNUM MEXICANUM SIVE NOVA HISPANIA

NOVA BISCAYA

REG LEONIS

GUASTECA

PANUCO

CAMPECHI

IUCATAN

HONDURAS

COSTA RICA

VERAGUA

AUDIENTIA NOVA GALLICIA

AUDIENTIA GUATIMALA

SINUS MEXICANUS

MARE VIRGINIUM

INS. ANTILLIANÆ sive BAHAMA Angl.

INSULÆ LUCAIÆ

ARCHIPELAGUS MEXICANUS

INSULÆ ANTILLIANÆ

INSULÆ ANTILLÆ MAJORES

INSULÆ CARIBÆ

INSUL. INFRA VENTUM Hispanorum

OPHORUM COLUMBUM A°. 1492.

AMERICA MERIDIONALIS

TERRA FIRMA

NOVA GRENADA REGNUM

VENEZUELA

CUBA

INS. DOMINGO

P^to RICO I. Hispan.

JAMAICA Anglorum

Milliaria Gallica vulgaria.

Milliaria maritima Gallica, vel Hispanica vulgaria.

Milliaria maritima Hispanica.

Milliaria Anglica.

Moles arenaria Capt Malebarre

Sable Ins

Pulvinus Grandis contra Insulam d Terra Nova

Banc Ballenas

Banc Canceau

Banc Anglorum

Banc de Acadia

Banc Sudovest

Port Royal

Boston

Charles-town

Philadelphia

Virginia Antiqua

Carthagena

Panama

Veracruz

Havanam

Mexico

Guatimala

Quivira

Tiguas

Apachi Vaqueros

Apachi Navajenses

Apachi di Xila

Apachi di Xila

Sinus Mexicanus

Mare Pacificum

Mare del Zur

Occidens

Oriens

Meridies

Septentrio

Tropicus Cancri

Æquinoctialis


TABULA AMERICÆ SPECIALIS
GEOGRAPHICA
REGNI
PERU,
BRASILIÆ, TERRÆ FIRMÆ
& Reg: AMAZONUM; secundum relationes
de Herrera, de Laet, & PP. de Acuña &
M. Rodriguetz, aliorumq; observationes
recentiores designatæ edita per Guiliem
de l'Isle, Geogr: Reg: Parisiensem, nunc
recusa
Per Homañianos Heredes
C: Pr: S. C. M.
MER DU NORD
MER DU SUD
TERRA FIRMA
GUIANE vel GOYANE
AUD. DE SFE
AUD. DE QUITO
AUD. DE LIMA
AUD. DE LO
AMAZONUM
BRASILIA
ante dicta
TERRA de
SANTA CROCE
CHARCAS
CHACO
GUAYRA
PARAGUAY
Septentrio
Meridies
Occidens

Lieuës marines d'Espagne
Lieuës Communes d'Espagne d'une heure de Chemin
Lieuës Communes de France
Lieuës Communes d'Allemagne

Tropique du Capricorne

MER DU SUD

Isles St Ambor ou St Ambroise — Isle St Felix

Ces Isles ont été decouvertes par Juan Fernandez dans le voyage qu'il fit du Perou au Chili l'an 1574. On dit que ce sont les mêmes que Pedro Sarmiento vit l'an 1589. sous cette hauteur

Isles de Fernandes ou mouillage de l'Isle de Tierra de Juan Fernandes — I de Fuera

Nota:

Regnum Chili *2339 sub ditionem* Hispanorum *fortitudine Ducis Almagri, Castiliensis redactum est. Frigidus in illo propter montes Andes perpetuis nivibus obrutes aer est, id quod voce* Chili *significari ajunt. Nihilo tamen minus plenum est ita dictis Vulcanis, seu ignevomis montibus, et ob id terra motibus valde obnoxium; Unde qui A. 1730 contigit recentissimus terræ motus, secundum relationes ex Jamaica factas fore exitium omne tota regna minatus est, sicut facta ingenti maris inundatione urbem imprimis S. Iago deglutiverit penitus, aliam la Conception dictam aquis integram submerserit, hominumque plus quam VIII. Millionum jacturam fecerit. Du Frezier et alii frigidum tantum in montibus, in vallibus vero temperatum valde aërem animadverterunt unde vocem Chili non a frigore, sed a fluvio Chille in valle Quilleta derivant.*

Typus Geographicus
CHILI Aꝰ PARGUAY
FRETI MAGELLANICI &c.
ex PPbus Alfonso d'Ovalle & Nicol. Techo
nec non
de Brouwer, Narbourough, de Beauchesne &c.
à Guiliel. de l'Isle descripti,
in supergue
secundum recentiores du Frezier relationes rectificate
cui accedit Ichnographia Urb. cap. S Iago
Editoribus
Homannianis Heredibus.
Norib. A. MDCCXXXIII
Cum Privil. Sac.
Cæs. Maj.

Septentrio — Occidens — Oriens — Meridies

PEROU
LOS CHARCAS
LOS CHICAS
CHILI
CHI CUITO
CUYO
CHACO Peuples errans
PARAGUAY
PARANA
TUCUMAN
PAYS DES PAMPAS
PAYS DES PATAGONS
TERRE MAGELLANIQUE
TERRE DE FEU
BRESIL
Nation des Tupiques
Tupinambes
Tupinaques
Carajes
Pories
Araripes
Guaxarapos
Itatin
GUAIRA
Terres de Taioba
Canigues
Gualachos
Guanas
Ibituruna
Capi
Indios Cires
Caaroas
Tape
Tierra de los Reyes
Pato
Yaros errans
Charruas errans
Buenos Aires
Embouchure de la Riviere de la Plata
Ilha Grande
Cabo Frio ou C. Froid
Ste Catharine
Rio de la Plata
Mer du Nord
Mer du Sud
Isles de Sebald de Weert
Isle de Beauchesne
Detroit de Magellan
Detroit de la Roche
Baye des Camarones
Cap Blanc ou de Barreiras blanches
Spiringbaye
Cap Aparcolado ou Pointe de terre basse
Cap St Mathias ou Baye sans fonds
Cap Isolde nommé par les Portugais Punta de Arenas parce qu'ils pretendent que c'est de-là que la demarcation de la couronne de Portugal...
Le cours de cette riviere depuis le lac de Guanacache n'est pas bien connu
Cordillera de los Andes
Volcan de Quechucabi
Volcan d'Osorno
Volcan de Villa Rica
Volcan de Notuco
Volcan d'Antuco
Volcan de Chillan ou Diamante
Volcan de Copiapo
Volcan de Guasco
Volcan de Coquimbo
Volcan de la Ligua
Volcan de Maypo
Volcan de Peteroa
Volcan de Tupungato
Volcan de Sarcamayo
Volcan de Solimana
Volcan de Sahama
Volcan de Tacora
Volcan de Chipicani
Volcan de Pichu Pichu
Volcan de Guaynapicchu
Volcan de Cayambe
Volcan de Pichincha
Volcan de Tongoi
Volcan de Chuapa
Volcan de Huasco
Volcan de Copiapo
Volcan de Arequipa
Volcan de Omate

TABULA POLIOMETRICA GERMANIAE AC PRAECIPUORUM QUORUNDAM LOCORUM EUROPAE.

Neu vermehrter
CURIOSER
MEILEN-ZEIGER
der vornehmsten Stædte in Europa besonders in Teutschland wie vielgemeine Teutsche Meilen solche voneinander entlegen.

ZUM EXEMPEL.

Zu wissen, wie viel Meilen Nürnberg von Hamburg entfernet, fähret man mit dem Zeige finger der Lincken Hand unter dem Wort Hamburg grad herunter und mit dem Zeige Finger der Rechten Hand in die Linie bey dem Wort Nürnberg hinein, so weiset sich bey Zusammen Kunft der Finger die Zahl 69. als beeder Stædte verlangte Distanz von einander, auf welche Weise diese Tabell 7798. Fragen beantwortet.

Zu Finden
In der HOMANNISCHEN OFFICIN.
Nürnberg A. MDCCXXXI.
Cum Privilegio S. Cæsar.
Majestatis Gratiosissimo.

Unus Gradus Aequatoris continet
VII & simid. Milliaria Danica
X. Milliaria Hungarica
XII. Milliaria Suecica & Helvetica
XV. Milliaria Germanica
XVII & simid. Milliaria Hispanica
XVIII. Milliaria Livonica
XX. Mill. Gallic. & Belgica
L. Milliaria Anglica
LX. Milliaria Italica
CIV. Mill. Russ. Wörst

FLAGGEN ALLER SEEFAHRENDEN POTENTZEN UND NATIONEN IN DER GANTZEN WELDT

vorgestellt von IOHANN BAPTIST HOMANN in Nürnberg. Cum Privilegio S.C.M.

Königl: Englische. | Königl. Englische. | Des Volcks in Engeland. | Des Volcks in Engeland. | Königl. Englische. | Union. | Englische Admir.

Engl. Kauffardey. | Schetland. | Schottische Roche. | Grüne Irrländische. | Englische Jac. | N. Engl. Admiral. | Weisse Schottische.

Engl. Ost Indianische Com. pagnie. | Engl. Guinee Jagt. | Englische v. Bugia. | Neu Engeland. | Niederland. | Niederl. Printzen Fl. | Dobbelde Printzen.

General Staaten. | Printzen. | andere doppelte Printzen. | Einfache Printzen. | Amsterdam. | Horn. | Holland.

Seeland. | Mittelburg. | Mittelburg. | Vlissingen. | Holländische Ost Indische Compagnie. | West Indische Compagnie. | Wet Friesland.

Verre. | Päbstliche. | Kayserliche. | Königl. Spanische. | Castilien u. Leon. | Königl. Portugaisische. | Weisse Portugaisische.

Weisse Portugaisische. | Portugal in Indien. | Porta Port. in Portugal. | Weisse Burgundische. | Blaue Burgundische. | Nammische. | Spanische Gallions.

Ostende. | Sicilien. | Haupt Gallion v. Sicilien. | Sardinien. | Portugal. | Portugaisische Kriegs. | Portugaisische Kauffar.

Brabant. | Vlammische. | Venedig. | Rothe Venetianische. | Besondere Venetianische. | Malta. | Malta.

Florentz. | Genua. | Monaco. | Savoien. | Modena. | Ragusa. | Livorno.

LI-
BER
TAS

Terusalem. | Corsica. | Königl. Frantzöische. | Frantzöische Galeeren. | Frantzöische Standart. | Provence. | Duijkirchen.

Calais. | Frantz. v. Duijnkirchen. | Marsilien. | Frantz. Kauffardey. | Weisste Frantzöische. | Gemeine Frantzöische. | Denische.

Denische. | Schlesswig Holstein. | Schwedische. | Riga. | Riga. | Reval. | Königsberg.

Königsberg. | Denische. | Bergen in Norwegen. | Königl. Schwedische. | Brandenburg. | Brandenburg. | Brandenburg.

Königl. Polnische. | Polnische. | Rostock. | Dantzig. | Elbing. | Chur Brandenburg. | Brandenburg.

Hamburg. | Lubeck. | Rostock. | Bremen. | Stettin. | Stralsund. | Norden.

Curland. | Curland. | Groß F. in Moscau. | Moscau. | Moscau. | Wißmar. | Embden.

Heiligeland. | Spanien. | Malta. | Groß Türckische Standart. | Türckische Bassa. | Groß Türck. | Türckische.

Türckische kayser. | Algier. | Türckische Galleren. | Purpurfarbe Türckische. | Algier. | Thunis. | Barbaria.

Bantam. | China. | Chinesische Tonqer Nanquing. | Tartarischen kayser. | Tartarische. | Mohrische.

Gelb. | Weiß. | Blau. | Roth. | Schwartz. | Grün. | Purpur.